

**ÇAĞATAYCA RÜYA TABİRNAMEİ (2b – 54b:
İNCELEME – METİN – AKTARMA – DİZİN)**

**2022
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI**

Eda TABAK

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Saidbek BOLTABAYEV**

**ÇAĞATAYCA RÜYA TABİRNAMEİ (2b – 54b: İNCELEME – METİN –
AKTARMA – DİZİN)**

Eda TABAK

Dr. Öğr. Üyesi Saidbek BOLTABAYEV

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Temmuz 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	5
DOĞRULUK BEYANI	6
ÖNSÖZ	7
ÖZ.....	9
ABSTRACT.....	10
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	11
ARCHIVE RECORD INFORMATION	12
KISALTMALAR	13
TRANSKRİPSİYON TABLOSU	14
ARAŞTIRMANIN KONUSU	15
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	15
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	15
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR / KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	15
BİRİNCİ BÖLÜM	17
1.1. Rüya ve Tabirnameler	17
1.2. Türkçe Tabirnameler.....	19
1.3. Doğu Türkçesiyle Yazılan Tabirnameler ve Üzerinde Yapılan Çalışmalar	20
1.4. Çağatayca Rüya Tabirnamesi.....	21
İKİNCİ BÖLÜM.....	28
YAZIM VE DİLBİLGİSİ İNCELEMESİ	28
2.1. Yazım Özellikleri.....	28
2.1.1. Ünlülerin Yazımı	28
2.1.2. Ünsüzlerin yazımı	30
2.1.3. Hareke ve Yazı İşaretlerinin Kullanılışı.....	32
2.1.4. Bitişik Yazım	33

2.1.5. Haşiyeye Yazılarının Yazımı	33
2.1.6. Alıntı Kelimelerin Yazımı	33
2.2. Ses Bilgisi.....	33
2.2.1. Ünlüler	33
2.2.1.1. Ünlü Uyumları.....	34
2.2.1.1.a. Kalınlık – İncelik Uyumları.....	34
2.2.1.1.b. Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu.....	34
2.2.1.1.c. Yalnız düz ünlülü olan ekler.....	34
2.2.1.1.ç. Yalnız yuvarlak ünlülü olan ekler	35
2.2.1.1.d. Düzlük – Yuvarlaklık uyumunun bulunduğu ekler	35
2.2.1.2. Ünlü Değişmeleri.....	36
2.2.1.2.a. Kapalı é meselesi	36
2.2.1.2.b. Ünlü Düşmesi.....	36
2.2.1.2.c. Ünlü Birleşmesi.....	36
2.2.2. Ünsüzler	37
2.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	37
2.2.2.2. Ünsüz Düşmesi	39
2.2.2.3. Sedalılaşıma	40
2.2.2.4. İkizleşme	41
2.2.2.5. Metatez.....	41
2.3. Şekil Bilgisi.....	41
2.3.1. İsim Çekimi	41
2.3.1.1. Çekim Ekleri	41
2.3.1.1.a. Çokluk Eki	41
2.3.1.1.b. İyelik Ekleri	42
2.3.1.1.c. Hal Ekleri	42
2.3.1.1.ç. Aitlik Eki	44
2.3.2. Sıfatlar	45
2.3.2.1. Niteleme Sıfatları	45
2.3.2.2. Belirtme Sıfatları.....	45
2.3.2.2.a. Sayı Sıfatları	45
2.3.2.2.b. İşaret Sıfatları.....	45
2.3.2.2.c. Belirsizlik Sıfatları.....	46

2.3.2.2.ç. Sıfatlarda Karşılaştırma	46
2.3.2.2.d. Soru Sıfatları	46
2.3.3. Zamirler.....	46
2.3.3.1. Şahıs Zamirleri.....	47
2.3.3.2. İşaret Zamirleri.....	47
2.3.3.3. Belirsizlik Zamirleri	47
2.3.3.4. Dönüşlülük Zamirleri	48
2.3.3.5. Soru Zamirleri.....	48
2.3.4. Zarflar	48
2.3.4.1. Durum Zarfları	48
2.3.4.2. Miktar Zarfları	48
2.3.4.3. Yer – Yön Zarfları	49
2.3.4.4. Zaman Zarfları	49
2.3.5. Edatlar	49
2.3.5.1. Bağlama Edatları	49
2.3.5.2. Çekim Edatları.....	50
2.3.6. Fiil	50
2.3.6.1. Şahıs Ekleri.....	50
2.3.6.1.a. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri.....	50
2.3.6.1.b. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri	50
2.3.6.1.c. Emir Kipindeki Şahıs Ekleri	51
2.3.6.2. Basit Çekim	51
2.3.6.2.a. Bildirme Kipleri	51
2.3.6.2.b. Geçmiş Zaman.....	51
2.3.6.2.c. Geniş Zaman	52
2.3.6.2.ç. Şimdiki Zaman	53
2.3.6.2.d. Gelecek Zaman.....	53
2.3.6.3. Tasarlama Kipleri.....	54
2.3.6.3.a. Emir Kipi	54
2.3.6.3.b. Şart Kipi.....	54
2.3.6.3.c. Gereklilik Kipi	54
2.3.6.4. Birleşik Çekim.....	55
2.3.6.4.a. Hikaye Birleşik Çekimi.....	55

2.3.6.5. Sıfat-Fiiller	55
2.3.6.6. Zarf-Fiiller	56
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	57
METİN (TRANSKRİPSİYON)	57
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	87
AKTARMA	87
SONUÇ	116
DİZİN	118
KAYNAKÇA	230
EKLER (TIPKIBASIM)	233
ÖZGEÇMİŞ	237

TEZ ONAY SAYFASI

Eda TABAK tarafından hazırlanan “ÇAĞATAYCA RÜYA TABİRNAMEİ (2b – 54b: İNCELEME – METİN – AKTARMA – DİZİN)” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Saidbek BOLTABAYEV .....

Tez Danışmanı, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 06 / 07 / 2022

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Gülden Sağol YÜKSEKKAYA (MÜ) .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Saidbek BOLTABAYEV (KBU) .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Esra KILINÇ (KBU) .....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ .....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı : Eda TABAK

İmza :

ÖNSÖZ

Rüya ve rüyaların yorumlanması, ilk insandan günümüze kadar insanoğlunun dikkatini çekmiştir. Tarih boyunca insanlar gördükleri rüyanın ne anlama geldiğini merak etmiş ve öğrenmek istemişlerdir.

Rüya ve tabiri, Türk kültüründe gerek İslamiyetten önce gerekse İslamiyetten sonra büyük önem taşımıştır. Bütün dinlerde rüyaya yer verilmiş ve rüyalar anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Rüya, Türk kültüründe efsanelerde, menkıbelerde, destanlarda, halk hikayelerinde ve aşıklık geleneğinde önemli bir öge olarak karşımıza çıkar.

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim ve hadislerde de çeşitli rüyalara yer verilmiş ve bu rüyaların yorumları yapılmıştır. Merak edilen rüyalar ve bu rüyaların yorumlanması tabirname isimli eserleri ortaya çıkarmıştır.

Üzerinde çalıştığımız Çağatayca rüya tabirnamesi rüyada görülen nesne, varlık ve kavramların ne anlama geldiğini yorumlayan bir eserdir. Müellifi bilinmeyen eserin bir nüshası Fransa Milli Kütüphanesinde bulunmaktadır. Çağatay Türkçesiyle yazılan diğer rüya tabirnamelerinden farklı bir eserdir. Toplam 59 bölümden oluşan eser 18. yüzyılın sonu 19. yüzyılın başlarında Orta Asya türü kaba kağıtlara, kırmızı ve mavi mürekkep ile kopyalanmıştır.

Tabirnameler genellikle sıradan halk kitlesinin anlayabileceği bir dil ve üslup ile yazıldığı, bu bakımdan sanat gayesi güdülmediği için konuşma diline yakındır. Gündelik hayatta sıkça kullanılan malzeme ve araç gereçlerin yanı sıra ev hayvanları ile yabani hayvan isimleri, organ isimleri, akrabalık terimleri, dini terimler, iktisat ve ticaretle ilgili kelimeler, sağlık terimleri, savunma ve savaş konulu kelimeler, bitki isimleri, ağaç ve meyve isimleri, müzik ve mutfak aletlerinin adları, yapılara ait terimler, ev, avlu ve ziraat aletlerinin isimleri, meslek adları, gelenek, görenek, dil ve kültür ile ilgili terimler, yiyecek ve içecek adları, renkler ve görünüş biçimleri ile ilgili terimler, elbise ve kumaş türlerinin adları gibi geniş bir söz varlığı yelpazesine sahiptir.

Bütün bunlar dikkate alınarak söz konusu eser üzerinde yüksek lisans tezi çalışması hazırlanmıştır.

Eğitim hayatım boyunca ve yüksek lisans tezimi hazırlarken şüphesiz birçok kişinin desteğini ve yardımını gördüm. Yüksek lisans dersleri aşamasında ders aldığım, bilgilerinden, birikimlerinden ve kaynaklarından yararlandığım değerli hocalarım Dr. Öğretim Üyesi Esra KILINÇ ve Dr. Öğretim Üyesi Nimet KARA KÜTÜKÇÜ hocalarıma ve tez çalışmamda büyük bir sabır, anlayış ve özveriyle desteğini benden esirgemeyen tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Saidbek BOLTABAYEV'e ve bölümümdeki bütün hocalarıma teşekkürlerimi arz ederim.

Bu yoğun çalışma süresince desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen değerli aileme ve arkadaşlarıma da sonsuz şükranlarımı sunarım.

ÖZ

Rüya uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi anlamlarına gelmektedir. Rüya sözlükte ‘görmek’ anlamındaki ru’yet kökünden türemiştir. Rüya ve rüya tabiri ile ilgili olarak yazılan eserlere de genellikle tabirname adı verilmiştir. Tabirnameler yazıldıkları dönemin söz varlığının ortaya konulması ve dil özelliklerinin tespit edilmesi açısından oldukça önem taşımaktadır.

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışma, Çağatay Türkçesiyle yazılmış Fransa Milli Kütüphanesinde Türkçe Yazma Eserler 1004A numarada kayıtlı Çağatayca Rüya Tabirnamesinin dil bilgisi özelliklerini, transkripsiyonlu metnini, Türkiye Türkçesine aktarımını ve dizin çalışmasını içermektedir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde rüya ve tabirname hakkında genel bilgilere, rüya tabiri konusunda ilk metinlere, Türkçe tabirnelere, İslam anlayışıyla yazılan tabirnelere, Doğu Türkçesiyle yazılan tabirnelere ve çalışmamıza konu olan Çağatayca rüya tabirnamesi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde, Çağatayca Rüya Tabirnamesinin imla, ses ve şekil özellikleri üzerinde incelemeler yapılmıştır. Üçüncü bölümünde Fransa Milli Kütüphanesinde Türkçe Yazma Eserler 1004A numarada kayıtlı olan Çağatayca Rüya Tabirnamesinin 2b-54b arasındaki sayfaların transkripsiyonlu metni hazırlanmış, ardından dördüncü bölümde metnin Türkiye Türkçesine aktarımı yapılmıştır. Dizin bölümünde ise metnin alfabetik gramatikal dizini, kişi adları, metinde geçen tüm kelimelerin geçtiği varaklar, kelimelerin anlamları, hangi dile ait oldukları hakkında bilgi verilmiştir. Bütün bu çalışmaların ışığında Çağatayca rüya tabirnamesi dönemin söz varlığı, dil yapısı, anlam bilimi açısından son derece önemli olduğu vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tabirname; Çağatay Türkçesi; Rüya; Dil İncelemesi

ABSTRACT

Dream means the whole of the images that appear in the mind during sleep, the series of dreams seen. In the dictionary dream is derived from the root ru'yet, which means to see. The works written about dreams and dream interpretations are usually called "tabirnama". Tabirnames are very important in terms of revealing the vocabulary of the period in which they were written and determining the language characteristics.

This study, which we have prepared as a master's thesis, includes the grammatical features, transcription text, translation into contemporary Turkish and index work of the Chagatai Tabirnama registered in the Bibliothèque nationale de France, with the number Suppl. Turc. 1004A.

In the first part of this thesis, general information about dreams and interpretations is given, and the first texts on dream interpretation, Turkish interpretations, interpretations written with Islamic understanding, interpretations written in Eastern Turkish are emphasized, and information about the Chagatai dream interpretation, which is the subject of our study, is given. In the second part of our study, the orthographic, sound and morphological features of the Chagatai Tabirnama were examined. In the third part, the transcription of the pages 2b-54b of the Chagatai Tabirnama, which is registered in the number 1004A in the Bibliothèque nationale de France, was prepared. Then in the fourth part, it was translated into contemporary Turkish. In the index section, information is given about the alphabetical grammatical index of the text, the names of the people, the leaves of all the words in the text, the meanings of the words, and the language they belong to. In the light of all these studies, it has been emphasized that the Chagatai Tabirnama is extremely important in terms of vocabulary, language structure and semantics of the period.

Keywords: Tabirnama; Chagatai Turkish; Dream; Gramma

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Çağatayca Rüya Tabirnamesi (2b – 54b: İnceleme – Metin – Aktarma – Dizin)
Tezin Yazarı	Eda TABAK
Tezin Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Saidbek BOLTABAYEV
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans Tezi
Tezin Tarihi	06.07.2022
Tezin Alanı	Türk Dili ve Edebiyatı
Tezin Yeri	KBU/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	237
Anahtar Kelimeler	Tabirname; Çağatay Türkçesi; Rüya; Dil İncelemesi

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Tabirnama (Interpretation) of Dream in Chaghatai Turkish (2b – 54b: Analysis – Text – Translation – Index)
Author of the Thesis	Eda TABAK
Advisor of the Thesis	Assist. Prof. Dr. Saidbek BOLTABAYEV
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	06.07.2022
Field of the Thesis	Turkish Language and Literature
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	237
Keywords	Tabirnama; Chaghatai Turkish; Dream; Grammar

KISALTMALAR

Ar.	:	Arapça
bkz.	:	bakınız
Far.	:	Farsça
Hz.	:	Hazret
krş.	:	karşılaştırınız
mec.	:	Mecazi
mm.	:	milimetre
Moğ.	:	Moğolca
M.Ö.	:	milattan önce
s.	:	sayfa
Soğ.	:	Soğdca
T.	:	Türkçe
TDK	:	Türk Dil Kurumu
vb	:	ve benzeri
[ ]	:	metne eklenen kelime, harf, hece
( )	:	varak ve satır numarası
{ }	:	metinden çıkarılan mükerrer kısımlar
<	:	kelimenin orijinal halini gösterir
-	:	alıntı kelimelerdeki tamlama, fiil kökü, fiil kökü veya gövdesine eklenen yapım ya da çekim eki; birleşik yazılmış kelime; ayrı yazılan kelime veya ek; devamı sonraki satırda bulunan kelime;
+	:	isim köküne, isim gövdesine eklenen yapım veya çekim eki
:	:	bir cümle ya da sözcükten sonra açıklama yapılacaksa

TRANSKRİPSİYON TABLOSU

ا	a, e, ā	ض	z
آ	ā	ط	t
ب	b, p	ظ	z
پ	p	ع	‘
ت	t	غ	g
ث	s	ف	f
ج	c, ç	ق	k
چ	ç	ك	k, g
ح	h	ل	l
خ	ħ	م	m
د	d	ن	n
ذ	z	و	v, u, ü, o, ö, ū, ō
ر	r	ه	h
ز	z	ی	y, è, ı, i, ī
س	s	نک	ŋ
ش	ş	ء	’
ص	s		

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Çalışmamız Çağatayca Rüya Tabirnamesinin 2b-54b sayfalarının transkripsiyonu, günümüz Türkçesine aktarımını, dil incelemesi ve dizini kapsamaktadır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın amacı Çağatay Türkçesiyle yazılmış Fransa Milli Kütüphanesinde 1004A numara altında bulunan Tabirname adlı müellifi bilinmeyen eserin ilk bölümünün transkripsiyonlu metnini hazırlamak, metni günümüz Türkçesine aktarmak, eseri dil özellikleri bakımından incelemek, eserin üzerinde gramer çalışması yapmak, eserin yazıldığı dönemin ses ve Şekil özelliklerini ortaya koymaktır.

Bu alışma dönemin söz varlığı, dil yapısı, anlam bilimi açısından oldukça önem taşımaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Tez alışması sürecinde ilk olarak araştırma yöntemine başvurulmuştur. Bu yöntem uygulanırken ilk olarak ayrıntılı bir Şekilde kaynak taraması yapılmış, Türkçe yazılmış diğer rüya tabrinamelerinden, sözlüklerden, kütüphane araştırmalarından, Çağatay Türkçesi ses ve Şekil özelliklerini içeren kitaplardan, Çağatay dönemi hakkında bilgi veren kitaplardan, makalelerden, tezlerden yararlanılmıştır. Kaynaklara ulaşıldıktan sonra bulunan bilgiler sınıflandırılmış, ardından zmlleme yöntemine geçilmiştir. Rüya tabirnamesinin transkripsiyonlu metni hazırlandıktan sonra Çağatay Türkçesi dönemi, tarihi Türk yazı dilleri çalışmaları konusunda bulunan bütün bilgiler sentezlenmiştir. Bulunan bütün bu bilgiler birleştirilmış ve tez çalışmasında sonuca ulaşılmıştır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR / KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Çağatayca Rüya Tabirnamesi adlı bu tez çalışması, 2b-54b sayfaları arasındaki metni okuyup günümüz Türkçesine aktarmayı ve metnin dil özelliklerini, söz varlığını

ortaya koymayı kapsamaktadır. Araştırmamız Çağatayca rüya tabirnamesi ile ilgilenen herkese hitap etmektedir. Transkripsiyonlu metni okurken okunamayan kelimelerde diğer tabirnamelere, çeşitli sözleklere ve danışman hocama başvurdum.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Rüya ve Tabirnameler

Çoğu kaynakta benzer şekilde tanımlanan rüya kavramını İlyas Çelebi şöyle ifade etmiştir: “Sözlükte “görmek” anlamındaki rü’yet kökünden türeyen rü’yâ kelimesi uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü (düş) ifade eder (Çelebi, 2008, s.306). Rüya kelimesi, sözlükte “1. Düş, 2. mec. Gerçekleşmesi imkânsız durum, hayal, 3. mec. Gerçekleşmesi beklenen ve istenen şey, umut” (Türkçe Sözlük 1988, s.1232) şeklinde tanımlanmaktadır. Arapça rü’yet kökünden türeyen rüya; uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi anlamlarına gelmektedir (Ayverdi, 2005, s.1036). Türkçe karşılığı “düş” olan kelime, *Divanü Lugati’t-Türk*’te “tüş” şeklinde geçmektedir (Atalay, 1999, s.18). Rüya, insanın yaratılmasıyla birlikte ortaya çıkan bir olgudur. Rüya görmek, bir insan için yemek, içmek gibi fitri hallerdendir (Çelebi, 2008, s.306).

Dini literatürde üç çeşit rüyadan bahsedilir:

1. Rahmanî Rüya: Bu rüyaya sadık rüya veya salih rüya da denilir. Uykuda iken doğrudan veya bir melek vasıtasıyla görülen rüyadır. Peygamberler, veliler ve temiz inanlı kişiler tarafından görüldüğüne inanılır. Bu rüyalar, müjdelere, korkutur, uyarır veya haber verir.

2. Şeytanî Rüya: Şeytanın aldatma, vesvese ve korkutmalarıyla meydana gelen karışık hayaller, düşler, telkinlerdir. Bu rüyaların anlatılması ve yorumlanması tavsiye edilmemiştir.

3. Nefsanî Rüya: Nefsin telkinleri ve çağrışımları sonucunda olan bu rüyaların kaynağı, kişinin bizzat kendisidir. Bu rüyalar dış etkenler ve günlük meşgalelerle ilgili rüyalarlardır (Çelebi, 2008, s.307).

Rüyada görülenlerin neye işaret ettiğini açıklayan ilme tabir, bu rüyaları yorumlayan kişilere muabbir ve bu amaçla yazılmış eserlere de tabirname denir (Çelebi, 2008, s.308). Tabirname bu adı dışında ta‘bîrât-ı vukûât, ta‘bîrât-ı rü’yâ, rü’yâ-nâme, vâkıa-nâme, segir-nâme, güzâriş-nâme gibi isimlerle de anılmıştır (Gökyay ve Coşkun, 2010, s.331). “Rüya kişinin geçmişte ve halde yaşadıklarından, yaşamayı istediklerinden ve yaşamaya korktuklarından işaretler taşır. Bu işaretlerin

değerlendirilmesi zamanla bir ilim, bir sanat halini almış; ilm-i tabir'e ve muabbirlere verilen önem artmıştır" (Özgül, 1989, s.1).

İnsanoğlunun vazgeçilmez bir parçası olan rüya, insanların ilgisini çekmiş ve onu araştırmaya sevk etmiştir. Tarih boyunca insanoğlu gördüğü rüyanın ne olduğunu merak etmiş ve onu öğrenmek istemiştir. Yapabiliyorsa kendisi yorumlamaya çalışmış, yoksa bir bilene yorumlatmaya çalışmıştır. İnsanlar gördükleri rüyaların yaşamlarını etkileyecek işaretler ve gizli anlamlar taşıdığına inanmışlar ve bunların hangi anlamlara geldiklerini açıklayan çeşitli tabir-nâmeler yazmışlardır (Balaban, 2011, s.4). Tabirnameler halkın da rüyalarını yorumladığı için sade dille yazılmışlardır. Genellikle mensur şekilde yazılmakla birlikte manzum örnekleri de vardır. Yazıldığı dönemin söz varlığını, halk yaşayış ve inanışlarını yansıtmaktadırlar. Halk için yazıldığından sanat kaygısı güdülmemiştir. Bu sebeple bu eserler öğretici metinler olarak değerlendirilebilir (Bilgin, 2019, s.5). Sonuç olarak, Agâh Sırrı Levend tabirnameleri didaktik eser olarak kabul etmiştir (Levend, 1988, s.166).

Rüya tabiri konusunda ilk metinler M.Ö. 5000'li yıllarda Asurlular tarafından yazılmıştır (Günay, 1986, s.95). British Museum'da korunan bir Mısır papirüsü ise rüya tabiri konusunda günümüze ulaşan en eski eserdir. Ayrıca Hindistan ve Yunan medeniyetlerinde de tabirnameler mevcuttur (Çelebi, 2008, s.306). İslam literatüründe de çok sayıda tabirname yazılmıştır. İbn Sîrîn'in *Kitâbü'l-Cevâm'i*, Ca'fer es-Sâdık'ın *Kitâb Fî Ta'bîri'r-Rü'yâ'sı*, İbn Kuteybe'nin *Ta'bîrü'r-Rü'yâ'sı* ve İbn Ebü'd-Dünyâ'nın *er-Rü'yâ'sı* bunların bazılarıdır (Gökyay ve Coşkun, 2010, s.331).

Kutsal kitaplarda, Tevrat, İncil ve Kur'an-ı Kerim'de de rüya ve rüya yorumuna ilişkin önemli bilgi ve kıssalar yer almaktadır. Tevrat'ın Tekvîn bölümünde Hz. Yusuf'un rüyalarından bahsedilmekte, Talmud'un son kısmında da rüyalarla ilgili bir bölüm bulunmakta, İncil'de rüya anlamına gelen on iki ayrı kelime geçmektedir (Çelebi, 2008, s.306).

İslâm kültüründe de rüyaların yorumlanması (tabir) yaygın bir uygulamadır. Rüya tabircisinin Kur'an'da geçen teşbihleri ve sembolik ifadeleri bilmesi, rüyaları yorumlarken bunlardan yararlanması gerekir (Çelebi, 2008, s.308). Kuran-ı Kerim'de Hz. İbrahim, Hz. Yusuf, Hz. Muhammet (sav)'in gördüğü rüyalarından bahsedilmektedir. Hz. Yusuf'un rüya yorumladığı da bilinmektedir. Bunu Yusuf suresinin 4. ve 6. ayetlerinden açıkça anlamaktayız (Açık, 2009, s.2). Hadislerde de

rüyaların önemine defalarca değinilmiş, hadis mecmualarında “Kitâbü’r-Rü’yâ” ve KitâbüTa’biri’r-rü’yâ” başlıkları altında Hz. Muhammed’in rüyalarına ve yorumlarına yer verilmiştir (Çelebi, 2008, s.307).

İslam anlayışına göre Hz. Muhammed’e vahiy, ilk olarak rüya şeklinde gelmeye başlamıştır. Onun her gördüğü rüya, ertesi gün aynen gerçekleşmiştir. Bu yüzden de rüya, İslam inancına göre peygamberliğin bir cüzü olarak değerlendirilir. Önemli bazı ibadetlerin de rüya ile sabit olduğu belirtilmektedir (Seyyar ve Aydar, 2015, s.9).

1.2. Türkçe Tabirnameler

Rüya ve tabiri, Türk kültüründe gerek İslamiyetten önce gerekse İslamiyetten sonra büyük önem taşımıştır. Türk literatüründe efsanelerde, menkıbelerde, destanlarda, halk hikâyelerinde ve âşıklık geleneğinde rüya önemli bir unsur olmuştur (Bars, 2015, s.78).

Türklerin ilk düş yorumu kitabının Turfan’da bulunan ve Göktürk yazısıyla yazılan *Irk Bitig* olduğu tespit edilmiştir (Ögel, 1995, s.571). Hatice Tören *Kutadgu Bilig*’de de rüya tabiri ile ilgili ayrı bir bölümün yer aldığını söylemiştir. ((4366-4375). beyitler) (Tören, 1997, s.416). Burada kitapta bahsedilen ilimlerden birinin de rüya ilmi olduğu söylenmiştir. Tabirci yormasını bilirse, rüyanın derhal çıkacağı; tabirci rüyayı iyiye yorarsa, rüyanın daima iyi çıkacağı ve insanın sevineceği; rüya kötü ise, fakirlere sadaka vererek vücudu korumak gerektiği, Tanrı’nın insanı böylece bela ve kazalardan koruyacağı anlatılmıştır (Arat, 1985, s.316).

Türk destanlarında rüya, kahramanın nasıl hareket edeceğini belirleyen ve yapıyı oluşturan önemli bir motiftir. *Oğuz Kağan* ve *Altay-Türk destanlarında*, *Oğuz-nâme*’de, *Türeyiş destanında*, *Dede Korkut*’ta, *Şecere-i Terakime*’de ve *Manas Destanı*’nda kahramanların gördüğü rüyalar ve bu rüyaların tabiri önemli bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır (Demirci, 2019, s.2).

Türk edebiyatındaki çoğu tabirname Arapçadan tercüme edilmiştir (Gökyay ve Coşkun, 2010, s.332). Türkçeye çevrilen ilk tabirnameler, İbnSîrîn ve Ca’fer es-Sâdık’ın eserleridir (Erdoğan, 1993, s.3).

Adem Balaban doktora tezinde 106 Türkçe Yazma Tabirnameden bahsetmiştir (Balaban, 2011, s.11-25). Bunların yanı sıra Doğu Türkçesiyle yazılan rüya tabirnamelerinin aşağıdaki nüshaları bilinmektedir.

1.3. Doğu Türkçesiyle Yazılan Tabirnameler ve Üzerinde Yapılan Çalışmalar

- İsveç'te Lund Üniversitesi Kütüphanesi Jarring Koleksiyonunda "Jarring Prov. 24" numara ile kayıtlıdır. Bu eser, 1982'de Lund Üniversitesi Kütüphanesine bağışlanan Doğu Türkistan el yazmaları Jarring Koleksiyonuna ait bir eserdir. İsveçli misyoner Gunnar Hermansson tarafından Doğu Türkistan'ın Yarkend şehrinden alınan bu eser, 240x150 mm. ebatında ve 28 varaktır. Eser üzerinde Adem Öger 'Çağatayca Yazılmış Bir Rüya Tabiri Üzerine' başlıklı çalışma yapmıştır (Öger, 2019, s.505-506).

- Tüş Tabirnamesi başlığını taşıyan eser Çağatay Türkçesi ile Timur Ali bin Abdülkerim tarafından yazılmıştır. Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesinde Genel 5031/135 numara ile kayıtlıdır. Eser üzerinde Şükrü Baştürk 'Tüş Tabirnamesi (İnceleme-Metin-İndeks)' başlıklı çalışma yapmıştır (Baştürk, 2008, s.15).

- Ta'bîr-nâme-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm adlı 48 sayfalık mecmuada yer alan bir tabirname. Saman kağıda taş basması olarak basılan bu eserin tarihi belli değildir. Özbek Halk Edebiyatı örnekleri arasında yer alan, Ta'bîr-nâme'de Yûsuf 'aleyhi's-selâm'a rüya tabiri ilminin öğretildiği belirtilmekte ve insanlar, gördükleri düşün iyi veya kötü olduğunu kendi kendilerine anlasınlar diye bu Ta'bîr-nâme'nin şerh edildiği anlatılmıştır. Eser üzerinde Hatice Tören 'Ta'bîr-Nâme-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm' başlıklı çalışma yapmıştır (Tören, 1997, s.416-417).

- Kitâb-ı Ta'bîr-nâme şeklinde anılan eser Berlin Staatsbibliothek'de, 1725 numarada kayıtlıdır. Tamamı Arap harfli, 69 varaklık bir eserdir. Nesir türünde yazılmasının yanında metnin sonunda biri Farsça biri Türkçe iki beyit bulunmaktadır. Klasik Doğu Türkçesi metinlerinin dil özelliklerini büyük ölçüde barındırır. Eser üzerinde Özge Özdamar'ın 'Doğu Türkçesi İle Yazılmış Bir Kitâb-ı Ta'bîr-Nâme: Dil İncelemesi – Metin – Türkiye Türkçesine Aktarım – Dizin' başlıklı çalışması vardır (Özdamar, 2019, s.10-11).

- Farsça yazılmış olan *Kâmilü't-Ta'bîr* adlı eserden Özbek yazar Mahmud Hasaniy tarafından Özbek Türkçesine tercüme edilen eser. Ebü'l-Fazl Hüseyin İbn İbrâhim Muhammed Tiflîsî tarafından 12. yüzyılda yazılan bu eser 14 fasıldan oluşmaktadır. Eserin Türkçeye beş ayrı tercümesi yapılmıştır (Özdamar, 2019, s.8). Eser üzerinde Burcu Yılmaz'ın “Mâhmud Hâsâniy Tarafından Özbek Türkçesine Tercüme Edilen Hüsâyn İbn-İ İbrâhim Muhâmmâd Âttâflisiy'nin Kâmilü't-Ta'bîr/Mükâmmâl Tuş Tâ'birmâmâsı (7-61. Sayfalar arası) (Transkripsiyon-İnceleme-Aktarı-Dizin)” başlıklı çalışması vardır (Yılmaz, 2018).

- Üzerinde yüksek lisans tezi hazırladığımız Çağatayca Rüya Tabirnamesinin müellifi belli değildir. Aşağıda eser ayrıntılı olarak tanıtılmaktadır.

1.4. Çağatayca Rüya Tabirnamesi

Eser hakkında tatmin edici bilgiler bulunmamaktadır. Eserin müellifi, yazıldığı yer ve zaman belli değildir. Ancak metinde “bunu ilk kitapta açık şekilde bildirdik” diye bir cümle geçmektedir. Bu cümleden müellifin rüya tabiri ile ilgili başka bir kitabının daha olduğu anlaşılmaktadır.

Eser Fransa Milli Kütüphanesinde Türkçe Yazma Eserler arasında 1004A numara ile kayıtlıdır. 59 bölüm, 125 sayfadan oluşmaktadır. Nestalik yazıyla yazılmıştır. Bir sayfada 11 satır olmak üzere metin cetvelin içine alınmıştır. 27 x 17.5 santimetredir. Eserde haşiye yazıları ve altlık kelimeler görülür. Altlık kelimeler düzenli bir şekildedir. Sonradan başka biri tarafından sayfa numaraları eklenmiştir.

İncelenen nüshanın iki farklı kişinin elinden çıktığı tahmin edilebilir. Çünkü 21. sayfanın yarısından sonra yazı değişmiştir. Metin genel olarak siyah mürekkeple yazılırken bölüm adları, madde başları, bazı kişi adları kırmızı renkle yazılmıştır.

Eserin dil özelliklerine baktığımızda Çağatay Türkçesinin Klasik sonrası dönemine ait olduğu, Kaşgar sahasında yazıldığı veya istinsah edildiği tahmin edilmektedir.

Bölüm Adları ve Metin Düzeni

Başka bir nüshasını tespit edemediğimiz eser 59 bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin nüshada yer alan sayfa numaraları şöyledir:

1. avvalkı bâb (12b)

Bu bölümde asıl rüya gördüğü, yılın hangi mevsiminde gördüğü, onun doğrusunu yalan olanından ayırma tabiri verilmiştir.

2. **ikkinçi bāb** (13b)

Bu bölümde iffetli kişi ile utanmaz kişi arasındaki fark ayırma tabiri verilmiştir.

3. **üçünçi bāb** (16a)

Bu bölümde Yüce Allah, melekler, peygamberler, arş ve kürsi, cennet, cehennem, sırat köprüsü ve terazi tabiri verilmiştir.

4. **törtünçi bāb** (21b)

Bu bölümde Levh-i Mahfuz, güneş, ay ve yıldızlar, bulut, gök gürlemesi tabiri verilmiştir..

5. **beşinci bāb** (26b)

Bu bölümde denizler, ırmak, akarsu, su, nehir yatağı, göller, yer altı suyu, gemi tabiri verilmiştir.

6. **altıncı bāb** (28b)

Bu bölümde mum ışığı, karanlık, ateş, is ve lamba tabiri verilmiştir.

7. **yettinçi bāb** (30b)

Bu bölümde dağ, tepe yani yüksek yer, çöl, kum, toprak, ufak taş, dam tabiri verilmiştir.

8. **sekkizinçi bāb** (32a)

Bu bölümde şehir, şehirler, ulu yol, kale, hisar, kuşevi, mescid cami, minber, minare tabiri verilmiştir.

9. **toğkuzunçi bāb** (33b)

Bu bölümde saray ve hamam, sebze bahçesi, köşk, su yolundaki kulübe, merdiven, dükkân, değirmen, hayvanla döndürülen değirmen, sofa, gül bahçesi, çardak, çark, dehliz, tandır tabiri verilmiştir.

10. **onunçi bāb** (35b)

Bu bölümde ıtır, koku, amber, gül suyu, tatlı gülün yağı, safran, kafur, öd ağacı, gül, saç tabiri verilmiştir.

11. **on birinci bāb** (37a)

Bu bölümde yaşlı kişi, köle ve cariye, küçük çocuk, mazlum ihtiyar ve genç tabiri verilmiştir.

12. **on ikkinçi bāb** (37b)

Bu bölümde gusül yaptığı, abdest aldığı, namaz eda ettiği, rüku ve secde ettiği, hac ve ihramı bağladığı, lebbeyk dediği, Kabe evi, zezem yeri ve bununla ilgili terimlerin tabiri verilmiştir.

13. **on üçüncü bāb** (39b)

Bu bölümde kadı, fakir, hekim, saygın kişi, terazi ve cübbe tabiri verilmiştir.

14. **on dördüncü bāb** (40b)

Bu bölümde kalem, divit, kalemlik, ciltlenmiş sayfalar, kitap ve mecmua tabiri verilmiştir.

15. **on beşinci bāb** (40b)

Bu bölümde beyaz ve yeşil elbise, kişilerin başı, başının tüyü, kulağı, gözü, alını, kolu, ayağı, aşık kemiği, gönlü, bel kemiği, kavun, erik ağacı, incir, elma ağacı ve bununla ilgili terimlerin tabiri verilmiştir.

16. **on altıncı bāb** (46a)

Bu bölümde ağaç, eşik, anahtar, yorgan, sandık, döşek, yastık, tesbih, süslü ipek kumaş, yumuşak elbiseyi, araba, çadır ve bununla ilgili eşyaların tabiri verilmiştir.

17. **on yedinci bāb** (48a)

Bu bölümde kazan, tandır, is, kül, kömür, kazan tutacağı, tabak tabiri verilmiştir.

18. **on sekizinci bāb** (48b)

Bu bölümde kişinin kendini çıplak gördüğü ve yer tabiri verilmiştir.

19. **on tokkuzuncü bāb** (48b)

Bu bölümde hacamat, bazı organların hastalandığı, kişide yara çıktığı, şişik, kişinin bedeninde eksiklik olduğu tabiri verilmiştir.

20. **yigirminci bāb** (49b)

Bu bölümde akderi hastalığı, irin, çiçek, uyuz, kişinin ön dışkısı, arka dışkısı, tezek, arkadan yel çıktığı, saraçhane, değirmende un dağıttığı, gebe olduğu tabiri verilmiştir.

21. **yigirme birinci bāb** (51a)

Bu bölümde ağaçlar, yeşillenip duran yayla, kuru ağaç, harman, zeytin, acı nar, tatlı nar, sarı üzüm, beyaz üzüm, kara üzüm, beyaz kuru üzüm, çekirdeksiz küçük siyah üzüm, koruk, erik, hıyar, armut ağacı, şeftali ve bununla ilgili meyve isimlerinin tabiri verilmiştir.

22. **yigirme ikinci bāb** (55a)

Bu bölümde beyaz tuz ve kara tuz tabiri verilmiştir.

23. **yigirme üçüncü bāb** (55a)

Bu bölümde ekmek, şeker ve bal tabiri verilmiştir.

24. **yigirme dördüncü bāb** (55b)

Bu bölümde ayvanın suyu, menekşenin suyu, saf su, süt, şarap, şerbet, sarhoşluk, ilaç içtiği, ishal, hoşaf, yoğurt ve insan sütü, geyik sütü, çakal sütü, kaplan sütü tabiri verilmiştir.

25. **yigirme beşinci bāb** (58a)

Bu bölümde cevherler, yakut taşı, gümüş, küpe, otaralık adlı eşya, beyaz akçe, küçük gümüş, bir tür değerli eşya, para, bakır tencere tabiri verilmiştir.

26. **yigirme altıncı bāb** (59b)

Bu bölümde yeşil elbise, sarık, kalpak, tac, yekene gömleği, yüzük, kara elbise, sarı elbise, parlak bir kaftan, kuşak, yağmur, gömlek, cübbe ve bununla ilgili eşyaların tabiri verilmiştir.

27. **yigirme yedinci bāb** (62a)

Bu bölümde ip, iplik, zincir, kütük, tuzak, zindan, kırbaç vurduğu, odun, iğne, halat, keten tabiri verilmiştir.

28. **yigirme sekkizinci bāb** (63b)

Bu bölümde nikah yaptığı, yeni hatun aldığı, öpme, dişi eşekle cima tabiri verilmiştir.

29. **yigirme tokkuzuncü bāb** (65a)

Bu bölümde silah, ok, kalkan, yay, bıçak, hançer, sancak, vurmali saz, davul, yağma, demirci örsü, fincan, örme zırh, miğfer, kılıç, demir ve bununla ilgili terimlerin tabiri verilmiştir.

30. **ottuzuncü bāb** (68a)

Bu bölümde güzel bükülmüş ipekten iplik olan elbiseler, yün ve yazılı kitap tabiri verilmiştir.

31. **ottuz birinci bāb** (68b)

Bu bölümde kişinin bedeninde hastalık olduğu, hastalığın sebebinden ağladığı, hastalığın sebebinden ağlamadan sabır ve şükür ettiği, kendisini ama gördüğü ve bastonun tabiri verilmiştir.

32. **ottuz ikinci bāb** (69a)

Bu bölümde yorgan, gelin odası, kafes, açık zindan, gizli zindan, ölünün dirildiği, kefen, cenaze namazı, mezarlığa gittiği ve ölüm tabiri verilmiştir.

33. **ottuz üçüncü bāb** (71b)

Bu bölümde boynunu kestiği, kişi öldürdüğü, kamçı vurduğu, sopa soktuğu, kırbaç vurduğu, el ayak kestiği, darağacına asıldığı, el ayağının parmaklarını kestiği, bedenini ağırları ve kemik tabiri verilmiştir.

34. **ottuz dördüncü bāb** (72b)

Bu bölümde gürültülü sesi, zurna çaldığı, tef çaldığı, dans ettiği, satranç oynadığı, tavla oynadığı, köprü ve çivi tabiri verilmiştir.

35. **ottuz beşinci bāb** (73a)

Bu bölümde yolun kıyısında iğdeyi olgunlaşmış gördüğü, buğday pazarına ateş düştüğü, ölü kişiye bir şey verdiği, ölü kişiden bir şey dileyip aldığı tabiri verilmiştir.

36. **ottuz altıncı bāb** (73b)

Bu bölümde bir yerden bir yere uçtuğu tabiri verilmiştir.

37. **ottuz yedinci bāb** (74b)

Bu bölümde hayvanlar, yırtıcı hayvanlar yani yırtıcılar ve böcekler yani kurt, böcek, kuşun kendisiyle konuştuğu tabiri verilmiştir.

38. **ottuz sekkinçinci bāb** (75a)

Bu bölümde ağladığı, korktuğu, düşmandan kaçtığı tabiri verilmiştir.

39. **ottuz tokkuzuncü bāb** (75b)

Bu bölümde kasap, hayvanların derisini yüzen kimse, baş kestiği, diş kazıdığı, imamlık yaptığı tabiri verilmiştir.

40. **kırkınıçü bāb** (76b)

Bu bölümde koyun, keçi ve yün, gemiye oturduğu, çobanlık ettiği tabiri verilmiştir.

41. **kırk birinçü bāb** (79b)

Bu bölümde yaban öküzü, acı yemek, geyik, eşek ve inek tabiri verilmiştir.

42. **kırk ikkinçü bāb** (80b)

Bu bölümde sığıra bindiği, sığırın eti, çorbası, tezeği, sütü, besili sığır ve zayıf sığır tabiri verilmiştir.

43. **kırk üçüncü bāb**(81b)

Bu bölümde file bindiği, fil yavrusu, ineğe bindiği, arabaya oturduğu tabiri verilmiştir.

44. **kırk dördüncü bāb** (82a)

Bu bölümde domuz, sıçan, tavşan, kedi, yılan, ejderha, kertenkele, örümcek ve akrep tabiri verilmiştir.

45. **kırk beşinci bāb** (85a)

Bu bölümde aslan ile savaştığı, kaplan, leopar gördüğü, kar parsı, ayı, güvercin, kurt, tilki, çakal, köpek, argun ve kirpi tabiri verilmiştir.

46. **kırk altıncı bāb** (90a)

Bu bölümde akbaba kuşu, kartal, atmaca kuşu, sarı kuş, aladoğan, doğan, kuzgun, tavus kuşun, ördek, bülbül, devekuşun, leylek ve bununla ilgili hayvan adlarının tabiri verilmiştir.

47. **kırk yedinci bāb** (98a)

Bu bölümde pervane, bit, sarı böcek türü, sinek, sivrisinek, çekirge ve karınca tabiri verilmiştir.

48. **kırk sekkinçisi bāb** (99a)

Bu bölümde balık, yılan, timsah, kurbağa ve midye tabiri verilmiştir.

49. **kırk tokkuzuncü bāb** (100a)

Bu bölümde yılan, ejderha ve akrep tabiri verilmiştir.

50. **elliginçisi bāb** (101b)

Bu bölümde şeytan, peri, deccal ve put tabiriverilmiştir.

51. **ellig birinci bāb** (102a)

Bu bölümde demirciler, terazi görevlileri, cilacı, kılıç yapanlar, eskici, kalay, bakırcı, hekim, dikiş diken er kişi, kumaşçı, tüccar, kasap, aşçı, dansçı, sirke satan, eşek satan ve bununla ilgili meslek adlarının tabiri verilmiştir.

52. **ellig ikkinçisi bāb** (109a)

Bu bölümde dört sahabe, Yahudiler, kafir ve Hristiyan tabiri verilmiştir.

53. **ellig üçünçisi bāb** (110b)

Bu bölümde elbise kara ve ya kırmızı ve ya yeşil; bu renklere bürünüp rüya gördüğü ve nikah düğününde dans edip rüya gördüğü ve ya sünnet edip rüya gördüğü tabiri verilmiştir.

54. **ellig dördünçisi bāb** (111a)

Bu bölümde rüyada Kur'an okuduğunu görürse büyüklük sahibi, şerefli, saygın olduğu, hangi ayeti okursa tabiri o ayetin manası olduğu tabiri verilmiştir.

55. **ellig beşinci bāb** (117b)

Bu bölümde yer yuttuğu, çirkinleşmiş olduğu, yer sarsıntısı, ateş düştüğü, hatununu boşadığı, hatunundan mehir alıp boşadığı tabiri verilmiştir.

56. ellig altıncı bāb (118b)

Bu bölümde Hristiyan, Yahudi, kibir, kilise, tapınak, kilise çanı, rahipler, iğdiş kişi, kadınsı erkek, mezarlık tabiri verilmiştir.

57. ellig yettinçi bāb (119b)

Bu bölümde yüksek yerden düştüğü, kumaşlar, yelpaze tabiri verilmiştir.

58. ellig sekkizinçi bāb (120b)

Bu bölümde rengarenk atlar, eşekler, develer ve bununla ilgili eşyaların tabiri verilmiştir.

59. ellig tokkuzunçi bāb (123b)

Bu bölümde padişahlar, ilim sahibi kimseler, falcılar, bekçiler, rüya tabir edenler, öğretmenler, şairler ve büyücüler tabiri verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

YAZIM VE DİLBİLGİSİ İNCELEMESİ

2.1. Yazım Özellikleri

Üzerinde çalışılan eserin yazarı ve müstensihisi belli değildir. Fransa Milli Kütüphanesinde Türkçe Yazma Eserler 1004A numarada kayıtlıdır (Blochet, 1993, s.127). Aynı Eser Çağatayca rüya tabirnamesidir. Arap harfleriyle yazılmıştır. Hat türü açık ve güzel bir nestaliktir. 59 bölümden oluşmaktadır. 19. yüzyılın başlarında Orta Asya’da kaba kâğıtlara, kırmızı ve mavi mürekkeple istinsah edilmiştir. 125 varaktan ibaret olan kitabın boyutu 27x17.5 santimetredir. Eserin iki farklı kişinin elinden geçtiği anlaşılıyor. Çünkü 21. sayfanın yarısından sonra farklı yazı vardır. Metin her sayfada 11 satır olmak üzere cetvelin içine yerleştirilmiştir. Bazı sayfalarda haşiye yazıları vardır. Altlık kelimeleri düzenli bir şekilde yazılmıştır. Sonraki dönemde başka biri tarafından sayfa numaraları eklenmiştir. Genelde siyah mürekkep kullanılırken bölüm adları, önemli kelimeler, madde başları, bazı kişi adları kırmızı renkle ayrılmıştır. 89b’den itibaren madde başı olarak verilen “eger kişi” kelimelerinin yazılmadığı ancak boşluk bırakıldığı örnekler vardır.

2.1.1. Ünlülerin Yazımı

Metinde Türkçe kelimelerin ünlüleri genel olarak gösterilmiştir. Ünlülerin yazımı elif (ا), vav (و), hemze (ة) ve ya (ى) harfleri ile gösterilmektedir.

a ünlüsü

a ünlüsü kelime başında genellikle elif (ا), bazen de medli elif (آ) ile yazılmaktadır. Bazen aynı kelimenin yazımında istikrar olmadığı da görülebilmektedir.

astın آستين (44a/1), astın استن (44a/3), aşuğımı اشوغىنى (42b/3), aşuknı اشوق نى (5b/5), atalık اتاليق (22a/9), atalık اتاليق (23a/1), atı اتى (40a/2), atı آتى (46b/6), azraq ازراق (27b/9), azraq ازراق (54b/6)

Kelime ortasında elif (ا) ile gösterilmiştir.

azraq ازراق (54b/6), barça بارچه (26a/9), tabaḡnı تباق نی (6a/6), tapar تپار (20b/4), tofraḡnı تفراف نی (26b/7), yaḡınlıq یاقین لیق (37b/9), yumalanıp یومالانیب (31a/3)

İlk hecede bulunan a ünlüsü yazıda bazen gösterilmemiştir:

yana یانه (4a/3), ḡara قرا (6b/7), yaman یمان (20b/8), yaḡşı بخشی (23a/6), yaḡın یقین (28a/2), yara یرا (6a/10)

maḡa kelimesinde ilk hecenin ünlüsü gösterilmeyerek genellikle منکا (15a/11) şeklinde yazılmıştır.

Kelime sonuna gelen a ünlüsü elif (ا) veya hemze (◌) ile gösterilmektedir.

arfa آرفه (7a/2), arḡadın آرقادین (6b/2), ḡara قرا (7a/3), yaḡasıda یقاسیدا (9a/1), yana یانه (4a/4), aḡa انکا (9a/6)

e ünlüsü

Metinde e ünlüsü kelime başında ve ortasında elif (ا) ile yazılmaktadır.

ellig الیک (10b/4), eḡegenni افشه کاننی (5b/8), emḡekni امجک نی (5b/8), kevgənnı نی کولان (9a/10), ikevlenniḡ اینکل نینک (15b/1)

Kelime sonunda bulunan e ünlüsü elif (ا) veya hemze (◌) ile gösterilmektedir.

özge اوزکا (45a/4), birle برله (25b/9), kēḡe کیجه (12b/3), töpe توبه (34b/8), ne نه (29b/5), nēme نیمه (9a/3), köre کوره (22b/9)

è ünlüsü

Sadece ilk hecede görülen kapalı è ünlüsü metnimizde kelime başında elif+ya (ای) şeklinde, ilk hecede ise sadece ya (ی) ile gösterilmiştir.

èdiz ز ایدی (4b/4), èḡe ایکا (24a/5), èmdi ایمدی (15a/11), èrenleri ایرانلاری (45a/2), èrte ایرته (51b/10), èḡik ایشیک (46b/1), èrlig ایرلیک (22a/9), èḡitip ایشتیپ (15a/8), kēḡe کیجه (12b/3), nēme نیمه (29b/2), kēme کیمه (28a/8), bèḡ بیگ (23a/3)

bèḡ kelimesinin yazımında b (ب) ve ya (ی) harflerinin noktalarının alt alta geldiği, p harfi gibi görüldüğü görülmektedir.

bèḡ پک (23a/3), bèḡlikke پکلیک که (27a/1)

Bazı kelimelerin yazımında hem kapalı è hem de açık e ile gösterildiği görülmektedir.

ketür کتور (39b/1), kêtür کیتور (42a/5), kelip کلیب (14a/8), kèl کیل (15a/2), tegip تگیب (25b/8), tègip تیکیب (49b/9), dek دک (22a/4), dèk دیک (25a/4)

ı, i ünlüleri

Kelime başında elif+ya (ای) ile yazılmaktadır.

ılık ایلیق (29b/5), ıdlık ایدلیق (54a/11), ilgeri ایلکاری (14b/1), ini اینی (23b/2), isni ایس نی (4b/3), iş ایش (16a/10), ittürüp ایتورو (46b/3)

İlk hecede ı,i ünlüleri b ünsüzünden sonra geldiğinde bazen b (ب) ve ya (ی) harflerinin noktaları alt alta gelerek p (پ) gibi yazıldığı görülmektedir.

bıçak بیچاق (8a/1), bile بیله (9b/10), bilgëniñge بیلکاینیک کا (15a/10), bilen بیلان (15b/3), bitni بیت نی (10a/9)

Kelime ortasında ve sonunda ise ya (ی) harfi ile yazılmaktadır.

tamçını تامچی نی (11a/1), tartkuçını تارتقوچی نی (11a/3), taşqarı تاشقاری (28b/8), tilçi تیلیچی (44a/7), kişi کیشی (43a/2), kılguçı قیلغوچی (23a/1), ini اینی (42a/2)

o, ö, u, ü ünlüleri

o, ö, u, ü ünlüleri kelime başında elif+vav (و) harfleri ile, kelime ortasında vav (و) ile gösterilmiştir.

oğrı اوغری (4a/5), oğul اوغول (23b/2), oħşaş اوخشاش (23b/6), olfağnı اولفاق نی (8a/5), öfkenni اوفکان نی (7b/10), örükni اوروک نی (5b/11), uluğ اولوغ (4b/7), uruş اوروش (29a/1), üzüm اوزوم (37a/6), tokkuz توقوز (22a/8)

Kelime sonunda u, ü ünlüsü vav (و) ile yazılmıştır.

öçkü اوجکو (9a/11), keñrü کنکرو (20a/4)

2.1.2. Ünsüzlerin yazımı

ç ünsüzü

Farsça ve Türkçe kelimelerde görülen ç ünsüzü metnimizde cim (ج) harfi ile yazılmıştır.

çağır جیگیر (7a/6), çalğan جالغان (8b/9), çarhını جرخی نی (35b/1), çeçek ججک (49b/6), çartuq جرتوق (16b/11), çevrede دا جوره (15a/6), çılannı جیلان نی (6b/10),

ایچیدا ایچیده (46a/2), فوجوق فوجوق (42a/2), ایکاجی ایچیده (10a/10), جورتهکه نی چürtkeni (29a/4)

Bazı kelimelerde ya (ی) ve cim (ج) harfleri yan yana yazıldığında noktalarının alt alta gelerek ç (چ) gibi yazıldığı görülmektedir.

ایچیدان نی ایچیدان (29a/4), ایچار ایچار (39a/7), ایچگننی نی ایچگان (7a/6), ایچکkanı نی ایچکان (6b/2), ایچار ایچار (28b/8)

g ünsüzü

Farsça ve Türkçe kelimelerde görülen g harfi için yazımda özel işaret olmayıp her zaman kef (ک) ile gösterilmiştir.

ایچگنی چوکی (7a/1), ایچا (24a/5), ایچر (24b/4), ایچینی (32a/7), ایچلیق (28b/7), ایچلینگ (28b/7), ایچینگ (9b/4), ایچلوق (36a/4), ایچگرمند (50b/2)

ŋ ünsüzü

ŋ sesi metinde her zaman nun+kef (نک) harfleri ile gösterilmektedir.

ایچنی (9a/11), ایچانگولوقدین (28b/7), ایچر (20a/4), ایچنلنی (5b/6), ایچک (30a/7), ایچونک (26a/10), ایچینکیل (42a/2), ایچونج (9b/8)

p ünsüzü

Farsça kelimelerde p ünsüzü için genellikle p (پ) harfi kullanılırken Türkçe kelimeler için de bazen kullanıldığı görülmektedir:

پادشاه (17b/2), پاک (27b/5), پارسا (13b/5), پاره (22b/6), پل (37a/2), پورچاق (7a/1), پوتانی (7b/4), پوتون (35a/9), تپار (16b/4)

Aynı zamanda p ünsüzü için be (ب) harfi de kullanılmıştır.

کوبروک (8b/11), بیچک (41b/6), توبه (34b/8), برمنجک لارینی (5b/6)

s ünsüzü

Türkçe kelimelerde geçen s ünsüzü için yazmada her zaman sin (س) harfi kullanılmıştır.

saç ساج (6a/9), saçku ساجقو (37a/5), safan سفان (54b/9), saçalını سقالینى (41b/2), salğalı سالغالى (46a/5), saman سمان (55a/3), sekriپ سكريپ (28a/1), sol سول (42a/7), sorup سوروب (14a/10), yasağlıق یساغلیق (47b/1), üstün اوستون (43b/11)

t ünsüzü

Türkçe kelimelerde t ünsüzü için her zaman te (ت) harfi kullanılmıştır.

tabağnı تباق نى (6a/6), tağda تاغ دا (30b/10), talaş تلاش (37a/7), tam تام (31b/3), tağlası تانکلاسى (15a/9), tarıp تاريپ (36b/8) temür تمور (31b/9), tola تولا (14b/7), tuzaknı توزاق نى (7b/7), astın أستين (44a/1)

Çift ünsüzlerin yazımı

Metnimizde çift ünsüzler genellikle tek harf ile gösterilmektedir. Bazı kelimelerde şedde işareti kullanıldığı görülmekte, bazı kelimelerde ise iki ünsüzün birlikte yazıldığı görülmektedir.

aççık اچچق (45a/10), ikki ايكي (14a/11), kattık قاتیق (31a/7), sassığ ساسیغ (43b/3), sıllık سیلیق (52b/5), tennürnı تنورنى (6a/5), tokkuz توفوز (22a/8), tokkanı توقانى (43a/1), terre қағунنى ترّه قاغوننى (52b/9), yettinçi يتتىچى (30b/7)

Bazı kelimelerin iki şekilde yazıldığı görülmektedir:

aççığ اچچق (6b/6), aççığ اچچق (27a/8), yukkarı يوققارى (22b/3), yukkarı رى يوققا (24a/9)

2.1.3. Hareke ve Yazı İşaretlerinin Kullanılışı

Metnimizde genel olarak harekeler bulunmamaktadır. Türkçe kelimelerde bütün ünlüler harfle gösterilmiştir. Ancak bununla beraber bazı kelimelerde yer yer harekelendirme yapıldığı görülmektedir.

aççığ اچچق (6b/6), aqqan آققان (4b/10), kuvvet قوت (31a/5), azraq أزراق (27b/9), pül پل (21a/8), ol اول (12b/2), şükr سُكر (18a/5)

2.1.4. Bitişik Yazım

İncelemesi yapılan eserde Çağatayca eserlerin birçoğunda görüldüğü gibi *dék-dék* edatının zaman zaman kendisinden önce gelen kelimeyle bitişik yazıldığı görülmektedir.

aytқан dek ایتقاندک (14b/5), üzümniñki dekdür دور کیدک اوزومنیڭک (52b/3), anası dék اناسیدیك (23a/7), körgeni dék کانییدیك كور (47b/9), seniñ dek دك سنین (15b/1)

2.1.5. Haşıye Yazılarının Yazımı

Metinde haşıye yazıları genellikle azdır. Ancak bazı sayfalarda bulunan haşıye yazıları müstensih tarafından yazılmış ve metinde nereye ait olduğu işaretlerle gösterilmiştir. Haşıye yazılarının yazımı ve kırmızı mürekkep kullanımı metin ile aynı şekildedir (43b).

2.1.6. Alıntı Kelimelerin Yazımı

Metinde Arapça ve Farsça kelimeler genellikle alıntılı olduğu dilde yazıldığı şekliyle yazılırken bazı durumlarda farklı yazımlar tercih edilmiştir:

ba‘zı بعضه (6a/9), usūl اسول (8b/10), beden بدن (6a/10), tennūr تانور (6a/5)

2.2. Ses Bilgisi

2.2.1. Ünlüler

Diğer Çağatayca eserlerde olduğu gibi metnimizde de dördü uzun olmak üzere toplam on üç ünlü vardır (a, e, è, ı, i, o, ö, u, ü, ā, ī, ō, ū). Türkçe kelimelerde dokuz ünlü (a, e, è, ı, i, o, ö, u, ü) vardır. ā, ī, ū ünlüleri Arapça ve Farsça kelimelerde, ō ünlüsü ise Farsça kelimelerde kullanılmıştır. Türkçenin dokuz ünlüsünden beşi ince (e, è, i, ö, ü), dördü kalın (a, ı, o, u); beşi düz (a, e, è, ı, i), dördü yuvarlak (o, ö, u, ü); beşi geniş (a, e, è, o, ö), dördü dardır (ı, i, u, ü). Türkçede e ile i arasında yer alan kapalı è sesi yarı geniş bir ünlüdür.

2.2.1.1. Ünlü Uyumları

2.2.1.1.a. Kalınlık – İncelik Uyumları

Türkçenin ses özelliklerinden biri olan kalınlık-incecik uyumu Eski Türkçeden beri vardır. Tarihi metinlerde bazı sebeplere bağılı olarak bu uyumun bozulduğu örnekler görülür. Bu örnekler müstensihlerin yöresel ağızlarıyla ilgili olarak metinlere girmiştir. Bir kelimedede kalınlık-incecik uyumunun olup olmadığını kelime içinde geçiyorsa G ve K seslerinin ince veya kalın yazımından anlayabiliriz. Metnimizde de kalınlık-incecik uyumunu sadece kaf (ق - k), kef (ك - k, g), gayn (غ - ğ) harfleri göstermiştir.

Metinde kalınlık-incecik uyumunun genel olarak korunduğu özellikle Türkçe kelimelerde uyuma riayet edildiği söylenebilir.

açıklık (16b/11), analık (23a/1), aşlığı (53a/11), bēgliki (39a/3), bilmeklikni (13a/1), işlig (28b/7), kınlık (41a/4), tüşgen (28b/2), uluğluğı (33b/4), eşitgenni (8b/10), ēgelik (32a/10), ēlgige (24b/10), ērlig (22a/9), bargannı (8b/3)

Kalınlık-incecik uyumuna aykırı olan durumlar da bulunmaktadır. Bazen aynı kelimeye bir yerde ince, başka bir yerde kalın ek getirilmiştir.

işlik (22b/11), kevgēnnı (9a/10)

2.2.1.1.b. Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu

Çağatay Türkçesinde düzlük – yuvarlaklık uyumuyla ilgili bir tutarsızlık söz konusudur. Eserlerde aynı kelimenin hem düz hem yuvarlak ünlülü şekilleri bulunmaktadır. Bu tutarsızlık ekler için de geçerlidir. İncelenen metinde de düzlük – yuvarlaklık uyumunda istikrar gözlemlenmemektedir. Aynı kelimenin hem düz hem yuvarlak şekilleri bulunabildiği gibi kelime gövdelerinde de uyumla ilgili tutarsızlıklar görülebilmektedir. Bazı ekler düz ünlülü, bazı ekler ise yuvarlak ünlülüdür.

2.2.1.1.c. Yalnız düz ünlülü olan ekler

+çİ isimden isim yapma eki: karaqçı (39b/5), tabaqçını (11a/1), tēgürmençini (10b/11), oqçını (10b/7)

+dIn ablatif eki: tüşdin (3a/5), kēçedin (3a/6), yerdin (9a/4), ƙolıdın (19a/7)

+ġI aitlik eki: burnaġı (28b/2)

+nI akuzatif eki: ƙaġunnı (5b/11), armüdnı (53a/2), ƙılannı (6b/10), tonrı (7b/4), bilmekni (2b/2), tüşni (3a/11)

+nçI isimden isim yapma eki: üçünçi (4a/6), törtinçi (4a/8), beşinçi (4a/11)

+nIñ genitif eki: ƙannıñ (2b/3), köñülñ (2b/6), küznıñ (3a/5), ƙaġunnıñ (5b/10), kēçeniñ (13b/1)

+sIz isimden isim yapma eki: yoƣsız (16b/6), balasız (22a/11)

2.2.1.1.ç. Yalnız yuvarlak ünlülü olan ekler

-Dur- fiilden fiil yapma eki: yandurup (29a/11)

-GUÇI fiilden isim yapma eki: körgüçini (36a/2), satƣuçını (10b/8), tartƣuçını (11a/3)

-GUz- fiilden fiil yapma eki: olturguzup (47b/10)

-sUn III. şahıs emir kipi: bolsun (50a/7)

+dUz isimden isim yapma eki: kündüz (12b/3)

2.2.1.1.d. Düzlük – Yuvarlaklık uyumunun bulunduğu ekler

Bazı ekler düzlük – yuvarlaklık uyumuna girmiştir.

- I. ve II. teklik şahıs iyelik ekleri: özüm (15b/6), özünñi (15a/5)

- -(I)p zarf-fiil eki: oƣup (4a/2), uçup (9a/4), bolup (11a/8), tutup (14b/8), ƣıkıp (20a/1), tapıp (18b/2), sorup (14a/10), körüp (14b/2), tüşüp (17a/5), yürüp (20a/9)

- +IIG isimden isim yapma eki: işlig (28b/7), ƣuvvetlig (42b/8), körklüg (23a/6), köñüllüg (22b/11), kömüglüg (54a/1), sözlüg (36a/4),

- +IIK isimden isim yapma eki: ıdılık (6b/11), yaƣşılık (22a/5), yakınlık (37b/9), yamanlık (25a/6)

- -Iş- fiilden fiil yapma eki: uruşup (23a/11)

- -II- fiilden fiil yapma eki: buzulup (31b/11), kıtutulup (38a/11), açılır (28b/9), koşulur (35a/1), yıkılıp (19b/11), yıkıtıp (26a/1)

2.2.1.2. Ünlü Değişmeleri

2.2.1.2.a. Kapalı ê Meselesi

Kapalı ê sesi Türk dilinin Eski Türkçeden günümüze kadarki uzun dönemleri boyunca dokuzuncu ünlü olarak var olmuştur. Bu ses Türkçe kelimelerin başında ve ilk hecesinde yer alır. Bugün kullandığımız Latin kökenli Türk alfabesinde bulunmasa da Türkiye ağızlarında varlığını sürdürmektedir. Kapalı ê Çağatayca döneminde Arap harfli metinlerde ya (ع) harfi ile gösterilmiştir. Metnimizde de bu ses ya (ع) harfi ile belirtilmiştir.

bêg (23a/3), êdiz (11b/7), êgeçi (42a/2), êli (29b/7), êrte (51b/10), kêçe (3a/3), kême (28a/8), nêçünki (17b/8)

Metinde bazı kelimelerin hem kapalı ê hem de e ile yazıldığını görebiliriz.

dêk (15b/1), dek (25a/4), kelip (14a/8), kêl (15a/2), ketür (41b/8), kêtür (42a/5), tegip (25b/8), têgip (49b/9), tegürmende (50b/2), têgürmende (6b/3)

2.2.1.2.b. Ünlü Düşmesi

Kelimede vurgusuz orta hecenin düşmesi şeklinde görülen ünlü düşme durumu metinde sıkça görülmektedir:

ağzını (43b/9), bağırını (43b/1), boynığa (8b/4), êlgiğe (24b/10), kıoynığa (22b/2), köñli (29a/7), oğulı (50b/8), orında (49a/3)

2.2.1.2.c. Ünlü Birleşmesi

İki kelime birleşirken birinci kelimenin son, ikinci kelimenin ilk ünlüleri yan yana geldiğinde söz konusu ünlülerin birleştiği görülmektedir.

neçük (14a/11)

2.2.2. Ünsüzler

Metinde geçen ünsüzler şunlardır: b, c, ç, d, f, g, ğ, h, ĩ, ĩ, j, k, k, l, m, n, ŋ, p, r, s, ş, ş, ş, t, t, v, y, z, z, z, z. Bu ünsüzlerden bazıları (h, j, ş, ş, t, z, z, z) sadece alıntı kelimelerde görülür.

2.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

b > m

Eserde kelime başında bulunan b sesi gerileyici benzeşme sebebiyle m olmuştur. Bu değişme çoğunlukla geniz ünsüzlerinin (n, ŋ) etkisiyle olmuştur.

minip (24b/8), mingenni (9b/4), mundaqlarını (26b/9), muz (26b/2)

Teklik I. şahıs zamiri m ünsüzü ile kullanılmıştır. Ek aldığında da baştaki m ünsüzü değişmez.

meni (15b/6), men (15a/10), meniŋ (15a/1)

Çokluk I. şahıs zamiri b ünsüzü ile kullanılmıştır.

biz (15a/11)

'bu' işaret zamiri çokluk eki ve belirtme durum eki ile kullanıldığı durumlarda b sesini korumuştur.

bular (35a/11), bularğa (37a/6), bularını (24a/7), bularınıŋ (11b/10), bunı (9b/9)

'bu' işaret zamiri *dek* edatı aldığında ise m sesine dönmüştür: mundaqlarını (26b/9)

b > p

Eserde kelime başındaki b sesi esasen korunmuştur:

bardılar (47b/10), barsa (30b/3), bardur (22b/9), bar (17a/7), bargannı (8b/3), bergen (5a/10), berdi (14a/5), berür (18b/7), bolğan (43a/5), bolsa (16a/9), bolmak (41b/10)

Aşağıdaki kelimelerde ise p sesine dönmüştür:

püşürüp (29b/2), pışık (9a/1), pütün (35a/9), purçaq (7a/1).

b > w > v

Göktürk harfli metinlerde kelime içi ve sonunda bulunan b, Karahanlı ve Harezmi Türkçesinde bulunan w sesine döndüğü ifade edilse de bazı araştırmacılara göre Göktürk alfabesinde b sesini karşılayan harfler w sesini de karşılamıştır. Karahanlı Türkçesinde ف harfi ile ifade edilen kelimelerin Çağatay Türkçesiyle yazılan rüya tabirnamesinde vav (و) ile yazıldığı görülmektedir.

av (31a/1), tève تيوه (11b/10)

Eski Türkçe *sub* kelimesi metinde her zaman *su* (سو) olarak geçmektedir.

su (4b/10), suda (28a/8), sudın (27b/9), sunı (4a/11), sunıñ (18b/5), suyu (27b/2)

Eski Türkçedeki eb kelimesi metinde öy olarak kullanılmıştır.

öy (33a/7), öyde (31b/7), öyge (46a/4), öyige (22b/2), öyni (31b/9), öyniñ (31b/11)

d > d̡ > y

Çağatay Türkçesi ile Harezmi Türkçesini ayıran en önemli ses özelliklerindedir. Harezmi Türkçesine kadar kelime içinde ve sonunda d̡ sesi korunurken Çağatay Türkçesinde y olmuştur.

aḏaq > ayak(5a/9), ḡoḏ- > koy-(30a/2), keḏin > keyin (14a/9), uḏ > uy (9b/4) ‘sığır’, oḏğan- > uyğan- (14b/10)

Metinde “kuyu” anlamına gelen ḡuduḡ kelimesindeki d̡ sesi korunmuştur.

ḡuduḡnı (35b/10), ḡuduḡdın (28a/4), ḡuduḡğa (28a/2)

G > v

Çağatay Türkçesini Karahanlı ve Harezmi Türkçesinden ayıran önemli bir ses olayıdır. Eski Türkçenin G sesi Çağatay Türkçesinde iki ünlü arasında v olmuştur.

saḡıḡ > savuḡ (34a/9), ikeḡü > ikevleniñ (15b/1)

Bununla beraber metinde ḡaḡun kelimesinde ḡ sesi korunmuştur.

ḡaḡun (5b/11), ḡaḡunnı (45b/1)

ḡ > ḡ̡

Metinde birkaç kelimedede bu ses olayına rastlanmıştır.

yaḡşı < yaḡışı (23a/6), oḡşaḡ < oḡşaḡ (23b/6)

p > f

Dudak ünsüzü p sesi kelime içinde birkaç yerde dış-dudak ünsüzü f sesine dönmüştür.

(7b/10) öfke < öpke < öbke, (26b/7) tofrağ < toprağ, (7a/2) arfa < arpa, (10a/1) kirfi < kirpi, (36a/8) sef- < sep-.

Dudak ünsüzü p sesi kelime başında dış-dudak ünsüzü f sesine dönmüştür.

fut < put (8b/5)

t > d

Metinde kelime başında bulunan t sesi genellikle korunmuştur.

tağ (10a/3), tam (31b/3), tar (6a/4), tegip (25b/8), tegürmeni (35a/5), temür (31b/9), teri (44b/7), tévelerni (11b/10), tikip (51a/6), tikiş (10b/10), tili (44a/7), tiş (9a/10), toğup (50b/6), tört (2b/3), tüş (2b/1), tüşer (18b/3)

Bazı kelimelerde ise kelime başında bulunan t sesi d sesine dönmüştür.

(4a/3) dê- < tê-, (14b/5) dek < teg, (23a/7) dèk < teg

turmağ fiilinin hem *t*'li hem *d*'li şekli kullanılmıştır. Metinde 18 örnekte tur-, 3 örnekte dur- şeklinde geçmektedir.

dur- (48b/4) ~ tur- (6b/5)

Kelime içinde iki ünlü arasında bulunan *t* sesi de korunmuştur.

otun (11a/2), ötese (38a/6)

2.2.2.2. Ünsüz Düşmesi

b düşmesi

Eski Türkçedeki sub kelimesi metinde su olarak geçmektedir. su < suv < sub
su (4b/10), suda (28a/8), sunı (4a/11), suyığa (34a/6)

r düşmesi

Eski Türkçede birle şeklinde olan kelime metinde genellikle r sesi düşmüş olarak kullanılmıştır. Bir yerde birle olarak kullanılmış, r sesi korunmuştur. Metinde 39 örnekte r sesinin düştüğünü, 1 örnekte ise korunduğunu görmekteyiz.

bile (3a/2), bilen (13a/8), birle (25b/8)

Metinde ér- fiilinde bulunan r sesinin düştüğü örneklerle karşılaşırız. Bu fiile zarf-fiil, sıfat fiil ve olumsuzluk ekleri getirildiğinde her zaman r sesi düşmüştür.

ëdi (14b/6), ëmes (20b/8), ëken (14a/11)

Metinde tur- fiilinin ekleşmiş hali olan -DUr yapısının bazı durumlarda r sesinin düştüğü örnekler vardır. -DUr yapısının düşmediği örneklerin sayısı metinde 98 iken, 42 örnekte düştüğü görülmektedir. Bununla birlikte kıladur şekline 19 örnekte rastlanırken 37 örnekte kıladu şeklinde r sesi düştüğü dikkat çekmektedir:

kıladu (6a/1), körüpdü (12b/8), kelipdü (15b/3), bilmeydü (14b/7)

g düşmesi

Kelime içinde bulunan g sesi düşürülmüştür.

(5b/5) kulağ < kulğak, (11a/4) eşek < eşgek, (2b/5) kerek < kergek

2.2.2.3. Sedalılaşıma

Kelime sonunda bulunan k sesi genellikle ek aldığıında, bazen de yalın olarak kullanıldığıında ğ olarak sedalılaşımıştır. Kelimeye ek geldiğinde k sesinin korunduğu örnekler de vardır.

aççığ (6b/6) ~ aççık (45a/10), ağırı (38a/1) ~ ağık (25b/11), andağ (16a/9) ~ andağ (2b/5), arığ (13b/9) ~ arık (3b/4), aşuğını (42b/3) ~ aşukını (5b/5), kapuğını (46a/7) ~ kapukını (46a/6), ayağını (38b/2) ~ ayak (5a/9), buyruğını (39a/1), yok (2b/7), sarığ (6b/6) ~ sarık (7b/3)

İsimden isim yapma eki olan -IİK ekinin sedasız şekli genellikle kullanılırken bazı durumlarda sedalılaştığı görülmektedir.

meşğüllüğ (13a/7), pārsālignı (14b/2), tofraqlığ (14b/8),

2.2.2.4. İkizleşme

Çağataycada genellikle yan yana gelen aynı ünlünün tek yazılması nedeniyle ikizleşme eserin yazımında tespit edilememektedir. Ancak bazı kelimeler Doğu Türkçesinin ses özellikleri dikkate alınarak ikizleşme olayına göre okunmuştur. Çağatay Türkçesinde ikizleşme çoğunlukla sayı isimlerinde rastlanmaktadır.

aççığ (6b/6), allıda (40b/1), ikki (14a/11), kattık (31a/7), ottuzıncı (8a/7), sekkiz (33b/7), tokkanı (43a/1), tokkuz (22a/8), yettinçi (4b/4), yukkarı (24a/9)

Metinde bazı kelimelerde aynı iki ünlünün yazıldığı veya şedde işareti kullanılarak ikizleşmenin gösterildiği durumlar da olmuştur.

elliginçi (10b/3), ıssığ (26a/4), yukkarı (22b/3),

2.2.2.5. Metatez

Metinde kelime içinde bazı ünsüzlerin yer değiştirdiği örnekler görülmektedir.

yamğur (16b/7), örgenür (24a/7)

2.3. Şekil Bilgisi

2.3.1. İsim Çekimi

İsim canlı ve cansız bütün varlıkları ve kavramları karşılayan, onları ifade etmemizi sağlayan kelimelerdir. İsim çekim ekleri isimlerin sonuna gelerek onları diğer isimlere, edatlara, fiillere bağlayan eklerdir. Metinde yer alan isim çekim ekleri şunlardır:

2.3.1.1. Çekim Ekleri

Çokluk, iyelik, hal, aitlik ekleri isim çekim ekleridir.

2.3.1.1.a. Çokluk Eki

Eski Türkçeden günümüze kadar kullanılan çokluk eki +lAr ekidir. Metinde genellikle ayrı yazılmıştır.

tonlarını (8a/8), uluğların (4a/1), yulduzlardı (4a/10), ağrığlarını (8b/7), mundağlarını (26b/9), yollarını (32a/8), kişilerniğ (3b/4), köllerni (4b/1), şehrlerni (4b/7), temürçilerni (10b/4), tévelerni (11b/10)

Metinde çokluk halinde olan alıntı kelimeler de vardır:

hařerāt (9a/6), hayvānāt (9a/5), evkātı (20a/11)

2.3.1.1.b. İyelik Ekleri

Teklik I. şahıs iyelik eki +(ü)m

özüm (15b/6)

Teklik II. şahıs iyelik eki +(I/U)ņ

özünņi (15a/5), koluņnı (15a/7), seniņ (15a/3)

Teklik III. şahıs iyelik eki +(y)I, +sI

tüşi (3a/1), hemesi (3a/3), oğulu (50b/8), çorbasını (9b/4), başi (19b/9), anası (23a/7), balası (41b/9), ağası (42a/3), inisi (42a/4), suyı (27b/8)

Çokluk III. şahıs iyelik eki +IArI

ağrığlarını (8b/7), balaları (43b/3), ba`zıları (45a/3), burcılarını (24a/6), düşmanları (26a/5), érenleri (45a/2)

2.3.1.1.c. Hal Ekleri

Cümlede adlar ve fiiller arasındaki geçici anlam bağlarını kurmak üzere adların girdiği durumları karşılayan eklerdir (Korkmaz, 2003, s.23). Genel Türkçede olduğu gibi Çağatay Türkçesinde de dokuz durum eki bulunmaktadır (Argunşah, 2015, s.121). Metinde geçen hal ekleri şunlarıdır:

Nominatif

İsimlerin yalın halidir.

altun (8a/2), ayığ (9b/11), baş (5a/8), bağır (43b/2), buğday (9a/2), çeçek (49b/6), ér (3b/3), ini (23b/2), iş (16a/10), keme (28a/8), kotur (49b/6), temür (31b/9), tüş (11a/10)

Genitif

İlgi durumu ekidir. Metinde genellikle kullanılan genitif eki +nİn ekidir.

+nİn: anın (26b/4), ba'zının (29a/9), yernin (29b/8), öynin (31b/11), yolun (32b/4), uluğların (33a/6), elnin (39b/11), özünün (41a/5), kişinin (41a/6), kolun (42b/9), futun (43a/1), koltuğun (43b/4)

+In: senin (15a/3), menin (15a/1)

Akkuzatif

Belirtme ya da yükleme halidir. İki şekilde (+nI, +I) karşımıza çıkmaktadır. Metinde genellikle kullanılan akuzatif eki +nI ekidir.

+nI: otun (4b/3), kumun (31a/8), tofrağın (31a/10), tamın (31b/6), sunun (34a/9), kuduğun (35b/10), karanğuluğun (4b/2)

+I: seni (4a/4), meni (15b/6)

Datif

Yönelme hali ekidir. İsmi fiile yönlendiğini ve yaklaştığını ifade eder. metinde üç şekilde karşımıza çıkmaktadır. Genellikle kullanılan datif eki +GA, + KA ekidir.

+GA: boynığa (8b/4), uygâ (9b/4), kaşığâ (15a/1), olargâ (18b/4), işğâ (21a/10), yanığâ (21b/3), koyunığâ (22b/2), bulutğâ (24b/8), çoñlığığâ (27b/6), kuduğğâ (28a/2), otğâ (29a/5), yahşılığğâ (31b/7), aña (9a/6), maña (15a/11), kişige (6a/9), yerge (9a/4), kêmege (18a/1)

+KA: ayakka (50a/6), düzahka (20b/10), bæg boluşka (28a/11)

Lokatif

Bulunma hali ekidir. Fiildeki oluş ve kılışın yerini ve zamanını bildirir. Metinde bulunma hali eki +dA ekidir.

arasıda (3b/1), yaqasında (9a/1), tamda (11a/8), toyıda (11a/9), kolıda (14b/8), yılda (16b/7), adlıda (40b/1), arıqda (27a/11), suda (28a/8), yerde (29b/5), öyide (30a/9), işide (33a/4), içide (34b/7), üzeside (34b/8)

Ablatif

Metinde çıkma, ayrılma hali eki -dIn ekidir. Ünsüz uyumuna uymamıştır.

kolıdın (39a/7), işleridin (39b/10), tenidin (41a/5), andın (45b/1), berüdin (46a/8), kişidin (48b/3), balalarıdın (49a/8), arkadın (50a/8), yalgandı (2b/2)

İnstrumental

Çağatay Türkçesinde +n eki çoklukla zaman ve yer zarfı yapan kelimelerde kalıplaşmış olarak bulunmaktadır (Argunşah, 2015, s.128). Vasıta (araç) durumu olarak da nitelendirilir. Metinde genel olarak vasıta hali bile, bilen, birle yardımıyla yapılmıştır.

töhmeti bile (4a/5), āsānlık bile (21b/6), yaḥşılar bile (21b/9), birbiri bile (23a/11), kēme bilen (28a/8), āsānlık birle (25b/9), muz bile (26b/2), uluḡlar bile (32b/6)

Ekvatif

Genel Türkçenin eşitlik durumu eki +çA Çağatay Türkçesinde çok çeşitli kullanılmaktadır. Eşitlik görevinin dışında miktar, benzerlik ve küçültme ifade etmektedir. Bazı kelimelerde de kalıplaşarak sıfat ve zarflar türetmiştir (Argunşah, 2015, s.128).

barça (33b/8), murādıça (36b/11), ança (44b/8), kaṅça (45b/5), şunça (47b/2), dānesiçe (52a/2)

Direktif

Yön gösterme anlamında kullanılan direktif eki +karı, +geri ekleridir. Metinde kalıplaşmış olarak karşımıza çıkmaktadır.

ilgeri (14a/8), taşkarı (28b/8), yukkarı (22b/3)

2.3.1.1.ç. Aitlik Eki

Aitlik eki eklendiği kelimeye aitlik anlamı katan +ki ekidir.

şehrdeki (17a/11), öydeki (17a/11), yerdeki (23a/10), könlideki (30b/11)

2.3.2. Sıfatlar

İsimlerin önüne gelerek isimleri şekil, durum, renk, sayı gibi yönlerden niteleyen veya belirten kelimelere sıfat denir. Sıfatlar genel anlamıyla niteleme ve belirtme olarak ikiye ayrılırlar.

2.3.2.1. Niteleme Sıfatları

İsimleri niteleyen yani isimlerin nasıl olduklarını gösteren sıfatlardır.

uluğ yolını (4b/7), kara üzümni (6b/7), kuruk üzümni (6b/7), kattık işlerdin (31a/7), kızıl tonni (7b/4), kiçig balanı (5a/5), yaman fi'lleridin (20b/8), yaḥşı kenîzek (34b/1), aruk uynı (9b/5), yaşıl libās (40b/11)

2.3.2.2. Belirtme Sıfatları

İsimleri sayı, işaret, belirsizlik, soru yoluyla belirten sıfatlardır.

2.3.2.2.a. Sayı Sıfatları

Asıl Sayı Sıfatları

bir yerde (43b/1), bir eşikni (46a/10), ikki öyni (54b/9), ikki dünyāda (6a/9), tört vechdin (2b/3), on altı vech (22b/9)

Sıra Sayı Sıfatları

Sıra sayıları +(I/U)nçI eki ile yapılmıştır.

ikkinçi bābda (3a/11), üçünçi bābda (4a/6), on üçünçi bābda (39b/7), yigirme beşinçi bābda (7a/10)

2.3.2.2.b. İşaret Sıfatları

bu: bu reng (11a/8), bu tüşni (15a/1), bu vaḳtını (15a/11), bu kısım (15a/4), bu şart bile (25b/6), bu kişi (47a/6), be mezkūr (54a/7)

ol: ol kiřiniř (14b/2), ol bābda (14b/7), ol pārsā (15a/8), ol Őehirde (16b/9), ol kiřiđe (17b/5), ol tūřde (17b/8), ol belādın (18b/2), ol yerde (20b/9), ol su (27a/7), ol küni (29b/2), ol bōstānniř (34b/4)

řol: řol kiři (4a/3), řol ayetniř (11b/1), řol tūřni (14a/9), řol yılda (16b/7), řol öydeki (17a/11), řol yerge (30b/7), řol sarāy (39b/6), řol ělniř (39b/11), řol ĥatunnıř (50b/7)

2.3.2.2.c. Belirsizlik Sıfatları

barça ğamlardın (44b/3), barça iřleriniř (46b/4), hīĥ iřiđe (46b/3), hīĥ kiřidin (48b/3), aĥĥıķ neme (45a/10), özge ělge (45a/4), her kiři (16a/9), her yerde (50a/4), yana bir yerge (30a/2), yana bir iřiđe (31b/10)

2.3.2.2.ĥ. Sıfatlarda Karşılaştırma

+raķ eki sıfatlara gelerek “daha” anlamı verir. Cümlede karşılaştırma amacıyla kullanılır.

azraķ (27b/9), rāstraķdur (3a/10)

2.3.2.2.d. Soru Sıfatları

ķaysı faşlda (2b/1), ķaysı āyetni (11b/1), ne yerde (29b/5), neĥük murādığa (30b/11)

2.3.3. Zamirler

Cümle iĥinde kiřilerin ve varlıkların isimleri yerine kullanılabilen isim soylu kelimelerdir. Ćağatay Türkĥesinde zamirlerin birden fazla řekilleri bulunmaktadır. Ćağatayca’da zamirler ĥekim eklerini alırlar. Metinde geĥen zamirler řunlardır:

2.3.3.1. Şahıs Zamirleri

Metinde geçen şahıs zamirleri ve hal çekimleri şunlardır:

Hal çekimleri	Teklik I. şahıs	Teklik II. şahıs	Teklik III.şahıs	Çokluk I. şahıs	Çokluk II. şahıs	Çokluk III.şahıs
Nominatif	men	-	ol	biz	-	-
Genitif	meniñ	seniñ	anıñ	-	-	-
Akkuzatif	meni	seni	anı	-	-	-
Datif	maña	-	aña	-	-	olarğa
Lokatif	-	-	-	-	-	-
Ablatif	-	-	andın	-	-	olardın

2.3.3.2. İşaret Zamirleri

Metinde geçen işaret zamirleri ve hal çekimleri şunlardır:

Hal çekimleri	bu	uşbu	ol	bular	şu
Genitif	-	-	anıñ	bularnıñ	-
Akkuzatif	munı	-	anı	bularnı	-
Datif	-	-	aña	bularğa	şularğa
Lokatif	-	-	-	-	-
Ablatif	-	-	andın	-	-

2.3.3.3. Belirsizlik Zamirleri

Kişileri veya nesneleri belirsiz olarak temsil eden zamirlerdir. Metinde görülen belirsizlik zamirleri şunlardır:

barça (48a/6), barçadın (22a/11), barçası (43a/4), barını (39b/5), ba'zığa (29a/3), kişi (29a/9), nêmelerni (44b/8), her kim (17b/7)

2.3.3.4. Dönüşlülük Zamirleri

Çağatay Türkçesinde yaygın olarak kullanılan “öz” dönüşlülük zamiri metnimizde de dönüşlülük zamiri olarak kullanılmıştır.

özini (6a/7), özni (8a/11), özini (14b/8), özünü (15a/5), özüm (15b/6), özige (25b/7), özide (36b/6), özini (41a/5), özümni (15a/2)

2.3.3.5. Soru Zamirleri

Soru zamirleri nesnelere soru şeklinde temsil eden, onların soru şeklindeki karşılıkları olan, onları soru halinde ifade eden, onları sormak için kullanılan zamirlerdir (Ergin, 2000, s.424).

kim: kim (3a/10)

ne: ne (23b/6), neçük (39a/10)

2.3.4. Zarflar

Zarflar bir fiilin, fiilimsinin, sıfatın veya başka bir zarfın önüne gelerek onları yer, zaman, durum, miktar, pekiştirme ve soru olarak niteler. Metinde kullanılan zarflar şunlardır:

2.3.4.1. Durum Zarfları

Metinde kullanılan tarz ve nasıllık-nicelik zarfları olarak da adlandırılan durum zarflarından bazıları şunlardır:

andağ aytadır (16a/9), andağ bolur (29b/7), yalğuz bolsa (21b/8), yaman bolur (45a/11), yamanlık körür (50a/10), yağış bolur (17b/4), rāst bolup (21a/6), rāst tartıp (21b/1), hōş-ḥāl bolup (15b/11), uluğ bolur (17b/10)

2.3.4.2. Miktar Zarfları

Azlık-çokluk zarfı olarak da bilinir. Metinde görülen miktar zarfları şunlardır:

ziyāde bolur (17b/2), ziyāde bolup (22b/7)

2.3.4.3. Yer – Yön Zarfları

Fiilin yerini ve yönünü gösteren zarflardır. Metinde geçen yer-yön zarfları şunlardır:

halk arasında meşhür bolur (33b/3), pādīshāhnın aldıda vezīr bolur (24a/5), allığa kelip (37a/10), ilgeri kelip (14a/8), içide oturup (34b/7), yukkarı bolur (27b/6), qaşığa iberdi (15a/1)

2.3.4.4. Zaman Zarfları

Metinde geçen zaman zarfları şunlardır:

emdi (15a/11), dāyim (28b/6), kêçe (12b/3), kündigt (12b/3), üzeside (34b/8), tañlası (15a/9), erte yaz (51b/10), keyin (14b/3), taşkarı (28b/8), yırak (43a/8)

2.3.5. Edatlar

Edatlar bir kelimedenden sonra gelerek o kelimeyle başka kelimeler arasında bağlantı kurarlar. Metinde karşılaştığımız edat çeşitleri şunlardır:

2.3.5.1. Bağlama Edatları

Bağlama edatları kelimeleri, kelime gruplarını veya cümleleri biçim ve anlam yönüyle birbirine bağlayan kelimelerdir. Metinde kullanılan bağlama edatları şunlardır:

a.) Kelime ve ana cümleleri bağlayan edatlar: bile (4a/5), bilen (15b/3), birle (25b/9), yana (28a/6), ve (28a/9), veyā (22b/2), yā (30a/2), u (20a/6), ü (12b/7), ammā (13a/5), velikin (29b/11)

b.) Yardımcı cümleleri bağlayan edatlar: ki (40a/2), kim (13b/4), meger (34a/6), eger (34a/9), andağ kim (47b/8), tā (17b/6)

2.3.5.2. Çekim Edatları

Hal ekleri almış isimlerden sonra gelirler. Metinde kullanılan bazı çekim edatları şunlardır:

özge (45a/4), dek (15b/1), dök (25b/6), üçün (17b/6), köre (22b/9), keyin (54b/4), arasında (54b/8)

2.3.6. Fiil

Fiil çekimi fiil kök ve gövdelerinin kişi, şekil, zaman şahıs gibi çekimlerinden oluşur.

2.3.6.1. Şahıs Ekleri

Şahıs eki veya kişi eki olarak adlandırılır. Şahıs ekleri hareketin, işin veya oluşun kişisini bildirir. Metinde karşılaştığımız şahıs eki çeşitleri şunlardır:

2.3.6.1.a. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Metinde zamir kökenli şahıs eklerinden sadece çokluk III. şahıs eki kullanılmıştır. Metinde kullanılan zamir kökenli III. şahıs ekleri fiil çekiminde bulunduğu için fiil veya bildirme ekine bitişik olarak transkripsiyonlanmıştır.

Çokluk III. şahıs

-lar

tutsalar (4a/5), aytıpurlar (32a/9), aytқанlar (41a/9), bardılar (47b/10)

2.3.6.1.b. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Metinde iyelik kökenli şahıs eklerini görülen geçmiş zaman ve şahıs çekiminde görmekteyiz. İncelenen kısımda teklik II. ve III. Şahıs, çokluk I. Şahıs eklerini almış kelimeler kullanılmamıştır:

Teklik I. şahıs

-m

Çokluk II. şahıs

-ñiz

Çokluk III. şahıs

-lAr

kördüm (14a/4), berdim (14b/3), dèdi (4a/3), aydı (14a/10), kördi (47b/9), berdi (15a/7), berdiñiz (14a/9), bardılar (47b/10), berdiler (14a/7), tutsalar (14a/7)

2.3.6.1.c. Emir Kipindeki Şahıs Ekleri

Metinde emir kipi çekiminde kullanılan şahıs ekleri şunlardır:

Teklik II. şahıs Ø, (Emir kuvvetlendirme eki)

Teklik III. şahıs -sun

haber dâr bol (4a/4), hól bolsun (50a/7)

2.3.6.2. Basit Çekim

Basit çekim herhangi bir yardımcı fiil almayan çekimdir. Hareket, şekil, zaman ve şahıs tek bir fiil kökü veya gövdesine bağlıdır (Boltabayev, 2017, s.84). Basit çekim bildirme ve dilek (tasarlama) kipleri olmak üzere ikiye ayrılır:

2.3.6.2.a. Bildirme Kipleri

Bildirme kipleri haber kipi olarak da adlandırılır. Bildirme kipinde fiilin gerçekleştiği hareketin zamanı gösterilir. Metinde kullanılan bildirme kipleri şunlardır:

2.3.6.2.b. Geçmiş Zaman

Metinde geçmiş zaman görülen geçmiş zaman ve öğrenilen geçmiş zaman olmaz üzere iki türüdür.

Görülen Geçmiş Zaman

Metinde görülen geçmiş zamanın eki -dI, -dU'dur. Bu ekler üzerine iyelik kökenli şahıs eklerini alarak çekimlenmişlerdir. Bu ekler tam olarak ünlü ve ünsüz uyumuna uymazlar.

Teklik I. şahıs -di, -dü + -m

dèdim (14b/3), berdim (14b/3), kördüm (4a/2)

Teklik II. şahıs çekimi metinde kullanılmamıştır.

Teklik III. şahıs -dI

dèdi (4a/3), kıldı (12b/3), aydı (14a/10), berdi (15a/7), kördi (47b/9), boldı (15a/11), ayttı (15a/3)

Çokluk I. şahıs -du + -k

aytduk (22b/3), kılduk (2b/2)

Çokluk II. şahıs -di + -rijiz

berdiñiz (14a/9)

Çokluk III. şahıs -DI + -lAr

bardılar (47b/10), berdiler (14a/7)

Görülen geçmiş zamanın olumsuz şekli metinde kullanılmamıştır.

Öğrenilen Geçmiş Zaman

Duyulan geçmiş zaman olarak da adlandırılır. Metinde öğrenilen geçmiş zaman eki fiil kök veya gövdesine -(I/U)p + (-dUr) + şahıs ekleri getirilmesiyle çekimlenir. Kullanılan şahıs ekleri zamir kökenlidir.

Teklik III. şahıs -(I/U)p + -DU(r)

keltürüpdür (14b/5), körüpdür (2b/2), aytıpdur (17b/9), körüpdü (12b/8), kelipdü (15b/3)

Çokluk III. şahıs -(I/U)p + -DUr + -lAr

keltürüpdürler (15b/2), aytıpdurlar (32a/9), depdürler (28b/10)

Öğrenilen geçmiş zamanın olumsuz şekli metinde kullanılmamıştır.

2.3.6.2.c. Geniş Zaman

Metinde geniş zaman fiil kök veya gövdesine -r/-Ar/-Ur + şahıs ekleri getirilmesiyle olur. Bu ek, fiilin geniş zamanda meydana geldiğini bildirir. Metinde sadece Teklik II. ve III. şahısla çekimlenmiş örnekler bulunmaktadır:

Teklik II. şahıs -Ur + -sèn

kıllur-sèn (4a/3), örgetür-sèn (15a/7)

Teklik III. şahıs -ar/-Ur

tutar (36a/7), uçurar (39b/4), tapar (16b/4), çıkar (28b/8), aytur (9a/6), naşib kıllur (23a/7), elem yetür (28b/11), körür (29a/1), eşitür (29b/3), yürür (52a/4), örgenür (53b/11)

Geniş Zamanın Olumsuzu

Metinde geniş zamanın olumsuzunun sadece Teklik III. şahısla çekimlenmiş örnekleri bulunmaktadır:

bolmas (41a/5), ziyān kıllmas (52b/4), yaramas (54a/10), körmes (39a/7), yetmes (42b/1)

2.3.6.2.ç. Şimdiki Zaman

Metinde şimdiki zaman çekimi -A + dUr + şahıs ekleri şeklinde yapılmıştır. Bu ek, fiilin şimdiki zamanda meydana geldiğini bildirir. Metinde sadece Teklik III. şahısla çekimlenmiş örnekler bulunmaktadır:

Teklik III. şahıs -A + dUr

beyān kılladur (4a/8), aytadur (16a/9), öledür (17a/1)

Şimdiki zamanın olumsuz şekli metinde kullanılmamıştır.

2.3.6.2.d. Gelecek Zaman

Metnimizde gelecek zaman çekimi -GAy + şahıs ekleri şeklinde yapılmıştır. Bu ek, fiilin gelecek zamanda meydana geldiğini bildirir. Metinde sadece Teklik III. şahısla çekimlenmiş örnekler bulunmaktadır:

Teklik III. şahıs -ğay

rāst bolğay (3a/1), ayı bolğay (3a/5)

Olumsuzluk şekli

Teklik III. şahıs -mA+ -GAy

mübtelā bolmağay (20b/9), yetmegey (17b/6)

2.3.6.3. Tasarlama Kipleri

Dilek kipleri olarak da adlandırılır. Tasarlama kipinde zaman ifadesi yoktur. Tasarlama kiplerini emir, şart, istek ve gereklilik gibi çekimler oluşturur.

2.3.6.3.a. Emir Kipi

Teklik III. şahıs -sun

höl bolsun (50a/7)

Emir kipinin olumsuzu şahıs eklerinin önüne -ma olumsuzluk ekinin gelmesiyle meydana gelmiştir.

aytma (15a/1)

2.3.6.3.b. Şart Kipi

Metinde şart kipi fiil kök veya gövdesine -sA + şahıs eki getirilerek meydana gelmiştir. Şahıs ekleri iyelik kökenlidir.

Teklik III. şahıs -sA

körse (16b/8), okusa (11b/1), uhlasa (13a/6), kâfir bolsa (17b/1), yağsa (25a/9)

Çokluk III. şahıs -sa + -lar

tutsalar (4a/5)

Şart kipinin olumsuz şekli -sa ekinin önüne -ma olumsuzluk ekinin gelmesiyle yapılır.

kılmasa (20b/11), bolmasa (23a/4), yağmasa (25a/10)

2.3.6.3.c. Gereklilik Kipi

Metinde gereklilik kipi kerek kelimesi ile yapılmaktadır. Metinde örnekleri – mAk kerek, kerek şekillerinde karşımıza çıkmaktadır.

bilmek kerek (2b/5), uhlamak kerek (3a/1), tutsalar kerek (14a/7), tevbe kılmak kerek (17a/2), meşgül bolmak kerek (41b/10)

Metinde gerekliliğin kim’li ya da ki’li birleşik cümle şeklinde meydana geldiği görülmektedir.

bilmek kerek kim her kişi kim rāst-gūyraqdur (3a/9)

bilmek kerek ki müslümānnıñ tüşi ābādāndur kāfirniñ tüşidin (3b/1)

bilmek kerek ki elbette ol kişi sa’ādetmend ve yaḥşı bolur (17b/4)

bilmek kerek ki ol kişiğe fesād işleridin āgāhlıq bolur (17b/5)

2.3.6.4. Birleşik Çekim

Fiillerin birleşik çekimleri, basit çekimli bir fiile er-, ér-, è-, bol-, ol- yardımcı fiillerinin getirilmesiyle yapılır. Birleşik çekim hikaye, rivayet, şart olmak üzere üçe ayrılır. Metinde karşılaştığımız birleşik çekimler şunlardır:

2.3.6.4.a. Hikaye Birleşik Çekimi

Geniş Zamanın Hikayesi

Geniş zamanın hikayesi metinde fiil kök veya gövdesine getirilen -Ur + è- + -di + şahıs ekleriyle olmuştur.

aytur èdi (14b/6), şek kıılır èdim (15a/11)

2.3.6.5. Sıfat-Fiiller

Partisip olarak da bilinir. Sıfat-fiil eklerinin görevleri fiilleri sıfatlaştırmak ve isim-fiil işlevinde kullanılmasıdır. Metinde kullanılan sıfat-fiiller şunlardır:

-GAn / -KAn

Metinde -Gan/-KAn sıfat-fiil ekinin kullanım sıklığında -Gan şekli daha yaygın iken ünsüz uyumuna göre bazı -KAn şeklinde kullanıldığı görülmektedir.

-KAn: çıqқанı (4a/9), tartatқанı (6b/3), қaynatқанı (7a/8), suqқанı (8b/5), қorққанı (9a/8), aytқан (41a/4).

toğ- fiili metinde her zaman (4 örnekte) -KAn sıfat-fiil ekini aldığı dikkat çekmektedir:

toğkanı (44a/1), toğkanlarıdın (44a/4).

-GAN: gısl kılgan (5a/7), ağırganı (6a/9), noqşan bolganı (6a/10), kökerip turğan (6b/5), hatun alganı (7b/10), yığlaganı (8a/10), güristānga barganı (8b/3), bağlangan işleri (43b/10)

-GUÇI

kılınç kılguçlarını (10b/6), yasağuçını (11a/2), söz taşığuçı (51a/11), olturğuçı (52a/4), sitem yetğuçi (18a/1), tüş körgüçiniñ (22b/9), şadağa bergüçi (35a/6)

-mAs

ölüm bolmas (42a/5), ziyan kılmas (52b/4), dōstluqqa yaramas (54a/10), körmes (15a/4), emes (15/1), yetmes (23a/10)

-mAK

farq kılmağlık (13b/6), tevbe kılmaq (20b/8), meşğul bolmaq (41b/10), köymekke (46a/5), üleşmek (55a/2), bilmekni (2b/2)

-mAKIİK

körmeklik (17b/7), bilmeklikni (13a/1)

-(I/U)ş

bēg boluşqa (28a/11)

2.3.6.6. Zarf-Fiiller

Gerundium olarak da bilinir. Zarf fiil ekleri fiilleri zarflaştırır. Metinde kullanılan zarf fiiller şunlardır:

-ganda / -Kende

urğanda (15b/4), sorağanda (14b/2), körgende (2b/1)

-(I/U)p

Metinde –(I/U)p zarf-fiil eki düzlük-yuvarlık uyumuna girmiştir.

işaret kılıp (14b/9), yığılıp (14b/10), uyğanıp (14b/10), barıp (15a/2), yığılıp (15a/6), eşitip (15a/8), çalışıp (15b/3), yumalanıp (31a/3), kıparıp (31b/3), buzulup (31b/11), olturup (34b/7), kıtulup (38a/11), yürüp (38b/7)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN (TRANSKRİPSİYON)

(2b/1) **avvalkı bâbda** aşl tüş körgende yılınıñ qaysı faşda (2) körüpdür anıñ rāstnı yalgandın bilmekni yād kılduñ (3) aşl tüş tört vechdin taşkarı emes yā kannıñ ğālib (4) -lığıdın ve yā sevdānıñ ğāliblığıdın ve yā balğamnıñ ğāliblığıdın (5) ve yā safrānıñ ğāliblığıdındur anı bilmek kerek andañ körgen tüş (6) -ler köñülñiñ şüriş ve perişānlığıdın bolur anıñ aşlı ve (7) ta‘biri yok ammā eger kişiniñ köñlide hiç endişe ve meşğül (8) -luğı bolmasa anıñ tab‘ı rāst bolur uñlar vaqtde şundañ (3a/1) bī-ğarañ uñlamak kerek tüşü rāst ve ta‘biri hem rāst bolğay (2) ammā eger dil meşğüllük bile uñlap tüş körgenni avval kitābda (3) beyān kılduñ her tüşü ki kēçe körse hemesi rāst bolur (4) ammā farq yılınıñ avvalıda körgen tüş ābādān yılınıñ (5) āhiride körgen tüşdin ki küznıñ ayı bolğay ammā avvalkı (6) faşl ābādān ki āhir-i faşldın kēçedin āhiride tüş körse ta‘biri pat (7) zāhir bolur ve pat maqşūdığa yeter kündüzniñ avvalıda körgen tüş (8) ābādān āhiride körgen tüşdin anıñ hem ta‘biri pat zāhir (9) bolur bilmek kerek kim her kişi kim rāst-gūyrağdur anıñ körgen (10) tüşü hem rāstrağdur her kişi kim pārsā ya‘nī arığ bolsa anıñ (11) tüşü ābādān ve rāst bolur¹ tüşni rāst körer **ikkinçi bâbda** (3b/1) mestüre bile müttehettikniñ arasında farq kılamak bilmek kerek ki müslümān (2) -nıñ tüşü ābādāndur kāfirniñ tüşidin ‘ālimniñ tüşü ābādān (3) -dur cāhilniñ tüşidin er kişiniñ tüşü ābādāndur mazlūm (4) -nıñ tüşidin qaziniñ arıq kişiniñ ‘ādil kişilerniñ (5) tüşü ābādāndur ‘avām elniñ tüşidin ve mütē‘allimlerniñ ve (6) ‘ālimler bimes‘ele kişiniñ tüşü ābādāndur bazarī halknıñ (7) tüşidin āzād halknıñ tüşü ābādāndur bendeniñ tüşidin (8) sağ kişiniñ tüşü ābādāndur mest kişiniñ tüşidin (9) mestüreniñ tüşü ābādāndur müttehettikdin qavlehu te‘ālā (10) أم حسب الذين اجترحوا السيئات أن نجعلهم كالذين آمنوا وعملوا الصالحات²

(11) ammā sultān-ı ‘ādilniñ tüşü ābādān ra‘iyyetniñ (4a/1) tüşidin uluğlardın bir çoñ kişi şeyh muħammed ibn sīrindın (2) ezān oqup tüş kördüm dēp soradı şeyh hac tavāf (3) kıılır-sen dēdi dēp ta‘bır berdi yana bir vaqtde yana şol kişi ezān (4) oqup tüş kördüm dēp yana sorap aydı haberdār bol seni (5) oğrı dēp yā oğurluğ tōhmeti bile tutsalar kerek dēp (6) ta‘bır berdi **üçünçi bâbda** hudāy ta‘ālānı ve feriştelerni (7) ve

¹ Metinde sehven *yolur* yazılmıştır.

² “Yoksa Bizim, kötülük yapan kimselerle, iman edip, salihatu yapan kimseleri, hayatlarında ve ölümlerinde bir tutacağımızı mı sanıyorlar” (Casiye suresi, 21. ayet).

peygamberlerni ve ‘arş ve kürsini ve bihiştni ve dūzahni ve pül-i şirāt (8) -ni ve terāzūni tüş körgenni beyān kıladur **törtinçi bābda** (9) āsmānga çıkkanı ve levhū’l-mahfūzni ve āftābni ve ayni (10) ve yulduzları ve bulutni ve kök kürküregenni beyān (11) kıladu **beşinçi bābda** deryāları ve rūdni ve arıgı ve suni (4b/1) özgenni ve köllerni ve kārīzni ve kēmeni tüş körgenni (2) beyān kıladu **altınçı bābda** şem‘-i rüşenni ve qarāngu (3) -luğni ve otı ve isni ve çırağni tüş körgenni (4) beyān kıladu **yettinçi bābda** tağni ve tell ya‘nī ediz yerni (5) ve beyābānni ve kumni ve tofrağni ve uşak taşni ve tamni (6) tüş körgenni beyān kıladur **sekkizinçi bābda** (7) şehri ve şehrlerni uluğ yolni ve kal‘eni ve hişārni ve koqtı (8) -ni ve mescid cāmi‘ni ve minberni ve mināreni tüş körgenni (9) beyān kıladur **toğkuzunçı bābda** sarāy ve hammāmni ve bōstān (10) -ni ve köşknı ve su akkan kuşni ve şātūni ve dükkānnı (11) ve tēgürmenni ve harāsni ve şufanı ve gülşenni ve ceħār-taşni (5a/1) ala turğan çarhni ve dehlīzni ve tennürni tüş körgenni beyān (2) kıladur **onunçı bābda** ‘ıtmı ve yıfarnı ve ‘anberni ve gülābni (3) ve tatlığ gülniñ yağni ve za‘ferānnı ve kāfūrni ve ‘ūdni ve gülni (4) ve nişārni tüş körgenni beyān kıladur **on birinçi bābda** (5) qarı kişini ve kul ve küñni ve kiçig balanı ve qarı mazlūmnı (6) ve cevānnı tüş körgenni beyān kıladur **on ikkinçi bābda** (7) ğusl kılğan ve tahāret kılğanı ve namāz ötegenni ve rükū‘ sücūdni (8) ve ğazātı ve hac ve ihrāmni bağlağanı ve lebbeykni ve baş (9) ve ayak yalañni körgenni ve mevķūf ve hāne-i ka‘beni ve cāh-ı zemzemni ve (10) zekāt ve şadaqa bergen ve namāz c[ā]ylağanı tüş körgenni beyān (11) kıladur **on üçünçi bābda** kazīni ve faķīrni ve taḫībni ve ağırlık (5b/1) kişini ve terāzū ve cūbbeni tüş körgenni beyān kıladur **on tör (2) -tinçi bābda** kalem devātı ve kalem dānnı ve muşhafı ve kitābı (3) ve mecmū‘anı tüş körgenni beyān {beyān} kıladur **on beşinçi bābda** (4) ak ve sebz tonı ve kişilerin başını ve başniñ tükini (5) kulağni ve közni pişāneni ve kolni ve ayakni ve aşuğni (6) ve köñülni ve yotanı ve kolniñ permençeklerini ve ayakniñ bir permençek (7) -lerini ve uçanı³ ve bāzūni ve ala kanni ve qarinnı ve bağırni ve tırnağ alğan (8) -ni ve emçekni ve tişni ve burunnı ve ağız ve lebni ve tişni ve efşe (9) -genni ve mi‘deni ve zekerni ve huşyeni ve cerāhatı ve kılını ve kişini (10) akta kılğanı ve ‘aşır kılğanı ve sirkeni ve kağunniñ pālizi (11) -ni ve kağunni ve kağun tarığanı ve örük darahtı ve encīrni (6a/1) ve almanıñ darahtını tüş körgenni beyān kıladu **on altınçı bāb** (2) -da yığaçni ve eşikni ve kilidni ve yortқанı ve şandukni ve töşek (3) -ni ve yastukni ve tesbīhni ve zer-beft tonı ve dībāni ve

³ Metinde اويانى yazılmıştır.

yumşak (4) libāsni ve kuflni ve tar yerni ve arabani ve şamiyāneni ve tōrkükni (5) tüş körgenni beyān kıladur **on yettinçi bābda** kızanı ve tennūrni (6) ve isni ve külni ve kömürni ve kızan-kefni ve tabakni tüş körgenni (7) beyān kıladur **on sekkizinçi bābda** kişini ve özini berehne kör (8) -genni ve yerni tüş körgenni beyān kıladur **on tokkuzunçi bābda** (9) hacāmetni ve saç alganni ve ba‘zı a‘zā ağırganı ve kişige (10) yara çıkanni ve şıuşukni ve kişiniñ bedenige noqşān bolganni (11) ve dāğ tüşgenni tüş körgenni beyān kıladur **yigirminçi bābda** (6b/1) peseni ve yiriñni ve çeçekni ve koturnı ve kişiniñ allı pīşābı ve keyini (2) pīşābını ve tezekni ve arkadın yel çıkkanı ve saraç-hāneni (3) ve tēgürmende un tartatkanı ve boğaz bolganni tüş (4) körgenni beyān kıladu **yigirme birinçi bābda** darahtlarını ve daraht (5) tikkenni ve kökerip turğan yaylağni ve kuruğ darahtni (6) ve hırmanni ve zeytūnnı ve açığı ānārni ve tatlıg ānārni ve sarıg üzüm (7) -ni ve aq üzümni ve kara üzümni ve aq kuruğ üzümni ve kiş (8) -mişni ve güreni ve bih[i]niñ darahtni ve ālūni ve hıyārni ve daraht-ı amrūdni (9) ve şeftālūni ve kabakni ve kuruğ cūcemni ve piste ve bādāmnıñ darahtni (10) ve rıvacni ve çılanni ve çigdeni ve cevz-i hindūni ve pisteni ve bādāmnı (11) ve ‘ūdni ve reyāhīnni ve ābnūsni ve şalganni ve ı[d]lık yaşni ve buğdayni (7a/1) ve unni ve yasmukni ve çögi ve purçakni ve zirā‘atni ve buğday (2) -niñ başını ve arfa ve samanni tüş körgenni beyān kıladur (3) **yigirme ikkinçi bābda** aq tuzni ve kara tuzni tüş körgenni beyān kıladu (4) **yigirme üçünçi bābda** nānnı ve şekerni ve engebinni tüş körgenni (5) beyān kıladu **yigirme dörtinçi bābda** bih[i]niñ suyını binefşeniñ suyını (6) ve şāf sunı ve sūtni ve çağır içgenni ve müselleşni ‘aşirni ve mest (7) -likni ve dārū yegenni ve ishālını ve çullabni ya‘nī şerbet ve sūt (8) kaynatkanı katıkni ve çidemni ve ādem sūtini keyik sūtini (9) ve şağal sūtini ve yolbars sūtini tüş körgenni beyān kıladu (10) **yigirme beşinçi bābda** cevāhirni ve yāqūtni ve kümüşni ve ısırganı ve otaralıkni (11) ve aq diremni ve uşatқан kümüşni ve pişirni ve dīnārni ve çılapçıni (7b/1) tüş körgenni beyān kıladu **yigirme altınçi bābda** yaşıl tonni (2) ve destārni ve kalfakni ve tācnı ve yekeneni ve üzükni ve kara tonni (3) ve sarık tonni ve kök tonni ve zanbakı tonni ve yırıñlık (4) tonni ve yoğan tonni ve kızıl tonni ve potanı ve yamğurnı ve kıyık (5) -nı salganni ve köyneknı ve cubbeni ve cūm-bendni ve hattnı tüş (6) körgenni beyān kıladu **yigirme yettinçi bābda** yifni ve rişteni ve (7) bağlağanni ve zencirni ve dōñkeni ve tuzakni ve zindānnı ve urğan (8) -nı ve otunni ve yiğne ve rīsmānnı ve kizni ve yigni tüş körgen (9) -ni beyān kıladu **yigirme sekkizinçi bābda** nikāh kılganni ve yañı hatun (10) alganni ve öfkenni ve cimā‘ kılganni ve māde-i hırnı cimā‘

kılğan (11) -nı tüş körgenni beyân kıladur **yigirme toqkuzunçı bābda (8a/1)** silāhni ve oqni ve siperni ve yanı ve bıçaqni ve hañçerni ve çeder ceylün (2) -nı ve ‘alemni ve naqkäreni ve taḅlnı ve kişi közini altun körgenni (3) ve dühülni ve sefid müreni ve yağılaşqanni ve talan bulanni (4) ve çevgān ve sendānnı ve gürzni yoğan tayaqni ve kamçı (5) ve yügenni ve küpeni ve cevşenni ve olfaqni ve tiğni ve temürni (6) ve cerāhatni ve āyineni ve şehrge pādşāhniñ kirgeni tüş körgen (7) -ni beyân kıladu **ottuzınçı bābda** şüretlig ibrişim (8) tonlarını ve yünni ve haṭṭlig kitābnı tüş körgenni beyân kıladu (9) **ottuz birinçi bābda** kişiniñ bedenide ‘illet bolup ‘illetniñ sebebidin (10) yığlağanı ve ‘illetniñ sebebdin yığlamay şabr ve şükr kılğanı (11) ve özni nā-bīnā körgenni ve ‘aşānı tüş körgenni beyân kıladu **(8b/1) ottuz ikkinçi bābda** yortқан ve hacleni ve kafesni ve āşkäre zindānnı (2) ve pinhān zindānnı ve ölüg tirilgenni ve kefenni ve namāz-ı cenāzeni (3) ve güristānga barganni ve ölümni tüş körgenni beyân kıladu (4) **ottuz üçünçi bābda** boynıga çapqanni ve kişi öltürgenni ve kamçı (5) urğanni ve tayaq suqğanni ve dırıra urğanni ve qol fut (6) kesgenni ve dārğa aşqanni ve qol futniñ permençeklerini (7) kesgenni ve bedenniñ ağıqlarını ve üstüh^vān tüş körgen (8) -ni beyân kıladur **ottuz törtinçi bābda** meşgale ya‘nī heme nağmelerniñ (9) āvāzını ve gulğulesini ve sūrñāy çalganni ve deff çalganni (10) ve haqñıñ ünini eşitgenni ve usul kılğanı ve şaṭranc (11) oynağanı ve nerd oynağanı ve köprükni ve miñni tüş körgen **(9a/1)** -ni beyân kıladu **ottuz beşinçi bābda** yol yakasında cigdeni pışıq (2) körgenni ve buğday bāzarıga ot tüşgenni ve ölüg kişige (3) bir neme bergenni ve kişidin ölüg bir neme tilep alganni tüş (4) körgenni beyân kıladu **ottuz altınçı bābda** bir yerdin yana bir yerge uçup (5) tüş körgenni beyân kıladu **ottuz yettinçi bābda** hayvānāt ve sibā‘ (6) ya‘nī derrendelerni aytur ve haşerāt ya‘nī kurt ve qonuzni ve kuş aña (7) sözlegenni tüş körgenni beyân kıladu **ottuz sekkizinçi bābda** (8) yığlağanı ve qorqqanni ve düşmandın qaçqanni tüş körgen (9) -ni beyân kıladu **ottuz toqkuzınçı bābda** qaşşābnı ve sellāhni ve baş (10) kesgenni ve tiş kevganni ve imāmetlik kılğanı tüş (11) körgenni beyân kıladu **qırqınçı bābda** qoynı ve öçkü ve yünni **(9b/1)** ve kemege olturğanni ve qoyçılıq kılğanı tüş körgenni beyân (2) kıladu **qırq birinçi bābda** yaba qotazni ve aççığ ta‘āmnı ve kiyikni ve eşekni (3) ve gāvmişni tüş körgenni beyân kıladu **qırq ikkinçi bābda** (4) uyğa mingenni ve uynıñ güştnı ve çorbasını ve tezekini ve sütüni (5) ve semiz uynı ve aruq uynı tüş körgenni beyân kıladu **qırq (6) üçünçi bābda** filğa mingenni ve fil-beçeni ve gāvmişğa mingenni ve (7) arabage olturğanni tüş körgenni beyân kıladu **qırq törtinçi (8) bābda** toñuzni ve

sıçkannı ve toşkannı ve möşükni ve yılanı (9) ejdehāni ve kelerni ve örmekçinni ve çiyanni ve bunı tüş körgenni (10) beyān kıladur **kırk beşinçi bābda** şir bile uruşkannı ve yolbarsnı (11) ve bebr körgenni ve ilbizni⁴ ve ayıg ve kefterni ve börini ve tülkini ve şağal (10a/1) -nı ve itni ve arbunni ve kirfini tüş körgenni beyān kıladu (2) **kırk altınçı bābda** taskararı ve bürgütüni ve kırıguynı ve sarık (3) kuşnı ve sārni ve qarçığanı ve laçinnı ve kelāgni ve tağ qarğasını (4) ve kelājeni ve tāvusnı ve ördekni ve uqarnı ve kebütterni ve mākiyān (5) -nı ve tuħmni ve ħorāsnı ve cūceni ve kırğavulnı ve sözi kuçkaçnı (6) -nı ve ‘andelibni ve eşter-murğni ve kılutunı ve kuçkaçnı ve çuğük (7) -ni ve lekleni ve tūḫni ve bülbülni ve keklikni ve faħtanı ve şa‘veni (8) ya‘nī çikçikni ve alafefekni ve sīmurğni tüş körgenni beyān (9) kıladu **kırk yettinçi bābda** pervāneni ve bitni ve sarık babun (10) -nı ve peşeni ve çibinni ve çürtkeni ve çumalını tüş körgen[ni] (11) beyān kıladur **kırk sekkizinçi bābda** balıgnı ve yılanı ve nehengni ve fakanı (10b/1) ve şadefni tüş körgenni beyān kıladu **kırk tokkuzunçı (2) bābda** yılanı ve ejdehāni ve çiyanni tüş körgenni beyān (3) kıladu **elliginçi bābda** şeytānnı ve perīni ve deccālını ve butnı (4) tüş körgenni beyān kıladur **ellig birinçi bābda** temürçilerni (5) ve terāzūçılarnı ve şayqalgerni ve şinşinleğuçılarnı ve kılınç (6) kılğuçılarnı ve cevşen kılğuçılarnı ve eger yügen yasaturğan (7) sarāçlarnı ve yaçını ve oqçını ve kufl kılğuçını ve kālā bütün (8) kılğuçını sır satkuçını ve keş-düzni ve kalaynı (9) ve kalay kılğuçını ve misgerni ve buğday satkuçını ve tabībni (10) ve şüstegerni ve er kişi tikiş tikkenni ve bözçini ve satıkçı (11) -nı ve yığaççını ve kaşşābnı ve aş-peznı ve tēgürmençini ve sāzende (11a/1) ve dāfendeni ve usulçını ve koyçını ve tabağçını ve tamçını ve taş (2) yasağuçını gūr mantağuçını ve kārız mantağuçını ve otun yar (3) -ğuçını ve çuğurçuqnı ve hacāmat tartkuçını ve mekteb-ħāneni (4) ve katık satkuçını ve sirke satkuçını ve eşek (5) satkuçını ve şeker satkuçını tüş körgenni beyān kıladu (6) **ellig êkkinçi bābda** çehārlarnı ve cühüdlarnı ve kāfirni ve tersāni (7) tüş körgenni beyān kıladu **ellig üçünçi bābda** ton (8) ve yā tamda kara ve yā kızıl ve yā yaşıl bu reng şüretlerdin bolup (9) tüş körse ve sünnet ve nikāh toyıda uşul kılıp körse ve yā (10) sünnet kılıp tüş körgenni beyān kıladu **ellig törtinçi bābda** (11) Qur’ān oqup tüşde Qur’ān oqusa uluğluk ve şerāfetlig (11b/1) ve ābrüylük bolur kaysı āyetni oqusa ta‘biri şol āyetniç (2) ma‘nisi bolur **ellig beşinçi bābda** yer yutkannı ve mash bolğannı ve yer tepre (3) -genni ve ot tüşgenni ve ħatunını talāk kılğannı ve ħatunıdın (4) ? kābīn alıp talāk kılğannı tüş körgenni beyān kıladu (5) **ellig**

⁴ Metinde يوزنى yazılmış 86b sayfasında ايليز şeklinde yazıldığından doğru şekli olarak kabul edildi.

altınçı bābda tersānı ve cühūdñı ve kibrñı ve kelīsānı ve keneştnı (6) ve nākūsñı ve rūhbāññı ve aқта kişini ve muħanneşñı ve gūristāñ (7) -nı tüş körgenni beyāñ kıladu **ellig yettinçi bābda** édiz yerdin (8) tüşgenni ve kumāşlarnı ve yelfügüçñi tüş körgenni (9) beyāñ kıladu **ellig sekkizinçi bābda** rengāreng atlarnı (10) ve eşeklerni ve tēvelerni bularnıñ esbāblarnı tüş (11) körgenni beyāñ kıladu **ellig tokkuzunçı bābda** (12a/1) pād-şālarnı ve ‘ālimlerni ve mūneccimlerni ve serheng (2) -lerni ve mu‘abbirlerni ve mu‘allimlerni ve şā‘irlerni (3) ve cādū-gerlerni ve usturlābnı (4) tüş körgenni (5) beyāñ kıladu

(12b/1) el-ħamdülillāhi rabbi’l-‘ālemīñ ve’l-‘ākıbetü lil-müttekīñ ve’ş-şalātu (2) ve’s-selām ‘alā rasūlehu muħammedin ve ālihi ecma‘īñ ol ħudādur kēçeni (3) kündüz kıldı ve kündüzñi kēçe kıldı *يخرج الليل من النهار و يخرج النهار من الليل*⁵

(4) ve kündüzñi bendelerige (5) tirigçilik kılurğa sebep kıldı ve kēçeni rāħat kıldı *يخرج الليل لباسا و جعلنا النهار معاشا*⁶

(6) Ve peygamberlerni şalvatullāhi ‘aleyhim (7) şalāħ ve fesād ve emr ü nehyge vahy bile ħaberdār kıldı

avvalkı bābda (8) aşl tüş körgende yılñıñ qaysı faşlıda körüpdü anıñ (13a/1) rāstñı yalğandın bilmeklikni yād kılduğ aşl tüş (2) dört vechdin taşqarı ėmesdür yā kannañ ve yā şafrā (3) -nıñ ve yā sevdāñıñ ve yā balğamñıñ gālibleğidındur anı bilmek (4) kerek avval kısm körgen tüşler köñülñiñ şūriş ve perişāñlığı (5) -dın bolur anıñ aşlı ve ta‘biri yoğ ammā kişiniñ köñlide ħiç endişe (6) ve meşğüllüğü bolmasa uħlar vaqtda bī-ğaraş uħlasa (7) körgen tüşü rāst ve ta‘biri hem rāst bolur eger dil meşğüllüğü (8) bilen uħlap tüş körgenni avval kitābda beyāñ kılduğ her tüşü (9) ki kēçede körse hemesi rāst ve ta‘biri hem rāst bolur ammā fark yılñıñ (10) avvalıda körgen tüş ābādāñ yılñıñ āħiride körgen tüşdin (11) ki küzñiñ ayı bolğay avvalkı faşl ābādāñ āħir faşldın (13b/1) kēçeniñ āħiride körgen tüşniñ ta‘biri pat zāħir bolur ve pat (2) mağşüdiğa yeter kündüzñiñ avvalıda körgen tüş ābādāñ āħiride (3) körgendin anıñ hem ta‘biri pat zāħir bolur bilmek kerek her kişi (4) kim rāst-gūyrağdur anıñ körgen tüşü hem rāstrağdur her kişi (5) kim pārsā ya‘nī arığ bolsa anıñ ābādāñ ve körgen tüşü rāstdur

⁵ Sure müstensih tarafından yanlış yazılmıştır. Doğrusu şöyle olmalıdır: *يخرج الليل من النهار و يخرج النهار من الليل* “Geceyi gündüze katar, gündüzü geceye katar” (Hadid suresi, 6 ayet).

⁶ “Ve geceyi bir elbise yaptık. Gündüzü geçim zamanı yaptık” (Nebe suresi, 10-11 ayetler).

(6) **ikkinçi bābda** fark kılmaglık bilmek kerek (7) müslümānniñ tüşi ābādān kāfirniñ tüşidin ‘alimniñ (8) ābādān cahilniñ tüşidin ěrniñ tüşi ābādān mazlūmniñ tüşi (9) -din kaçziniñ ve arıg kişilerniñ ve ‘ādil kişilerniñ ābādān (10) ‘avām ělniñ tüşidin ‘alim bimes’ele kişiniñ ve müte‘allimlerniñ (11) tüşi ābādāndur bāzarī halkniñ tüşidin āzādniñ tüşi (14a/1) ābādāndur bendeniñ tüşidin saqnıñ tüşi ābādāndu[r] mest (2) kişiniñ tüşidin sultān-ı ‘ādilniñ tüşi ābādāndur (3) ra‘iyyetniñ tüşidin uluğlardın bir uluğ kişi şeyh muhammed ibn sīrīn (4) -din ezān okup tüş kördüm dēp ta‘bīrini soradı şeyh hac (5) tavāf kıılır-sēn dēp ta‘bīr berdi yana bir vaktde şol kişi ezān (6) okup tüş kördüm dēp soradı haberdār bol seni oğrı (7) dēp yā oğurluğ töhmeti bile tutsalar kerek dēp ta‘bīr berdiler (8) şākirdleri üstādıdın soradı ilgeri kelip soraganda (9) hac tavāf kıılır-sēn dēp ta‘bīr berdiñiz keyin şol kişi şol tüş (10) -ni kördüm dēp sorup aydı haberdār bol seni oğurluğ töhmeti (11) bile tutar dēp ta‘bīr berdiñiz tüş bir ta‘bīr ikki neçük ta‘bīr ěken dēp aydı (14b/1) şeyh muhammed ibn sīrīn ayttı ilgeri kelip tüşiniñ ta‘bīrini sora (2) -ğanda ol kişiniñ yüzide pārsālıgı körüp hac tavāf kıılır-sēn (3) dēdim keyin kelip soraganda beşiresini bölek kördüm bölek ta‘bīr berdim (4) dēdi şākirdleri üstādi bergen ta‘bīrniñ nişānesini (5) üstād aytkān dek kördi **hikāyetde** keltürüpdür dā’im şeyh (6) hasan başrī raḥmetullahi ‘aleyh aytur ědi ki şeyh muhammed ibn sīrīn ‘ilm-i (7) ta‘bīrni da’vā kııladı ol bābda tola nēme bilmeydü kaçārā bir keçe (8) şeyh hasan özini bir tofraqlıg yerde yalañaç qolıda nān tutup qolını (9) her tarafge işāret kıılıp bir nēme dēp halk çevreside anı körgeli (10) yığılıp turup tüş kördi uyğanıp şeyh hasan tola ğamgīn boldı şol ešnāda şeyh hasan pārsālardın birini ça[r]ladı (15a/1) şeyh muhammed ibn sīrīn kaçıgā iberdi bu tüşni meniñ dēp aytma (2) özümniñ tüşi dēp ta‘bīrini sorap kēl dēp pārsā barıp (3) şundağ tüş kördüm dēdi şeyh muhammed ayttı bu tüş seniñ ěmes (4) bu kısım tüşni meger şeyh hasandın bölek kişi körmes şeyh hasange (5) barıp tofrağta özünni yalañgaç körgen qolda nān tutқан (6) qolnı işāret kıılıp söz halk çevrede yığılıp turğan dünyā (7) -din qoluñnı yığıp halkğa ‘ilm örgetür-sēn dēp ta‘bīr berdi (8) dēp aytıp ol pārsā bu tüşniñ ta‘bīrini tamām ěşitip (9) şeyh muhammed hasange ayttı şeyh hasan tola şād boldı tañlası hasan şeyh (10) muhammed ibn sīrīn kaçıgā barıp ayttı men ‘ilm-i ta‘bīr bilgeniñge şek kıılır (11) ědim ěmdi maña ḥaḳıkatī ma‘lūm boldı ki bu vaktniñ biz büzürgleridin ěken-sēn (15b/1) ‘ilm-i ta‘bīr bābıda seniñ dek yoğ ěken dēp tola ‘uzr aytıp İkevlen (2) -niñ arasında tarḥ-ı muḥabbet peydā boldı **hikāyetde** keltürüpdürler kim benī (3) ümeyyeniñ haberleride kelipdü ‘abdullāh mergān tüşide düşmanı bilen çalışıp (4) düşmanını alıp urganda

yerge tört ayaqlanıp tüşti uyğanıp (5) tola ğamg̃in boldı bir kişini şeyh muhammed ibn s̃ir̃in qaşığa iberdi bu tüşni (6) meni körüp deme özüm kör[düm] dep ta'birini sorap k̃el dedi bu kişi (7) şeyh qaşığa barıp şundaq tüş kördüm dep aydı şeyh ayttı (8) bu seniñ tüşüñ emes 'abdullāh mergānñ tüşni barıp ayt (9) düşman alıp urğanda tört ayaqlanıp tüşgenniñ ta'birini yer yüziñe (10) pādīshāh bolup pādīshāhlıg̃ıñ muhkem bolur 'abdullāh bu ta'birni eşitip (11) tola h̃ōş-hāl bolup şeyh muhammed ibn s̃ir̃inge tola in'ām ve ih̃sānlar (16a/1) kıldı 'ākıbet mülk aña qarār taptı neçük ki ta'bir berip aydı

(2) **üçünçi bābda** h̃uday 'azze ve celleni (3) tüş körse dānyāl peygamber aytıpdur mü'minlerğa tola 'izzet ve h̃ürmet (4) ve kıt bolur ve pādīshāhlarğa baħşāyış bolur ve ra'iyetge (5) 'adl ve inşāf bolur ve 'ālimlerğa perh̃iz ve zāhidlerğa ih̃lās ve (6) ğāzilerğa şehādet ve 'āşilerğa tevbe ve bendelerge āzādlık ve sevdā[ger] (7) -lerge rāstlık tola s̃ūd h̃āşıl bolur ve ğamg̃inlerge ğamdın h̃alāş (8) -lık ve bendekilerge benddin h̃alāşlık bolur ammā şeyh muhammed ibn s̃ir̃in (9) andağ ayta: her kişi h̃udāni tüş körse ikki d̃ünyāda neme h̃āceti bolsa (10) bolur ve ñik-baht ve sa'ādetmend bolur andın bir iş ṽücūdğa kelür (11) ki bihişt aña naşib bolur ikki d̃ünyāniñ ğamidın ğamsız bolur ve zer-dār bolur (16b/1) ikki d̃ünyāda 'aziz ve m̃ukerrem bolur **eger kişi** feriştelerni tüş körse rahmet (2) ve ni'met ve 'adl ve inşāf ve rāhat ve h̃ōş-hāllik ve narh̃large erzān (3) bolur ve māl-ı h̃alāl ferzendleriniñ baht[1] bolur **eger kişi** her 'arşni tüş (4) körse māl 'izzet ve şerāfet tapar ve ğünāhlarığa 'afv bolur **eger kişi** cebrā'il (5) 'aleyhi's-selāmni tüş körse heme-i murādığa yetip mertebesi belend bolur h̃alk (6) -ğa 'ilm örgetür **eger kişi** m̃ikā'ilni tüş körse eger yoksız bolsa zer-dār bolur (7) şol yılda yamğur tola bolur **eger kişi** isrāfilni tüş körse 'umrı (8) uzun bolur şūr tartqanni tüş körse h̃alk arasında 'adl (9) ve inşāf bolur ve ol şehirde müftilerge ve perh̃izkārılarğa kıt (10) ve 'izzet bolur **eger kişi** 'azrā'ilni tüş körse yüzi ñurluk bolur (11) tevbesi kabul bolup şehid öler ve eger çirayını çartuq ve açıklık (17a/1) körse öler de tevbesiz müşkillik bilen öledür **eger kişi** (2) cānni alıp tüş körse tevbe kılmak kerek eceli yakın bolğanı (3) **eger kişi** feriştelere kişige selām kılıp tüş körse ikki d̃ünyāda emān (4) bolup bihiştini tapar ammā eger tola feriştelerni tüş körse rahmet ve rāhat (5) ve ni'met bolur tola feriştelere āsmāndın tüşüp kelgenni tüş (6) körse ol kişi heme-i belālardın emān bolur **eger kişi** peygamberlerni tüş körse (7) on vech bar rahmet ve ni'met ve 'izzet ve şeref ve rāhat ve zafer ve selāmet (8) ve

riyāset kut ve şihhat⁷ bolur **eger kişi** hazret-i Muhammed Muştafā şallallahu (9) ‘aleyhi ve sellemni tüş körse ikki dünyāda ‘aziz bolup andın bir iş (10) vücüdğa kelür ol sebebdin aña bihişt naşib bolur (11) şol şehrdeki şol öydeki halk ābādān bolup fesād işler (17b/1) -din yırak bolur eger kâfir bolsa müslümān bolur eger fāsık bolsa tevbe (2) naşib kıılır eger pādīşāh bolsa pādīşāhlığı ziyāde bolur eger bende (3) bolsa āzād bolur **eger kişi** peygamber ‘aleyhi’s-selāmni hōş-hāl tüş körse bilmek (4) kerek ki elbette ol kişi sa‘ādetmend ve yaħşı bolur bed-dimāg körse bilmek (5) kerek ki ol kişige fesād işleridin āgāhlık bolur elbette ol (6) kişi tevbe kıılır tā hūdāy ta‘ālānıñ ğazabı aña yetmegey anıñ üçün ki (7) her kim hūdānı ve feriştelerni ve peygamberlerni tüş körmeklik dürüstdü (8) nēcünki ol tüşde şeytānga yol yoqdur **eger kişi** hazret-i ādemni (9) tüş körse dānyāl peygamber aytıpdur ol kişi pādīşāh (10) bolup uluğ bolur uluğ işlerge meşğül bolur **eger kişi** hābilni tüş körse ol kişi perhizkār bolur velikin (18a/1) sitem yetgüçi bolur **eger kişi** şit peygamberni tüş körse hūdāy ta‘ālā (2) ol kişige ‘ilm-i hikmet naşib kıılır ve ferzendleri tola bolup ‘umrları (3) uzun bolur ikki dünyāda āb-rüy tapar **eger kişi** eger nūh peygamberni tüş (4) körse ol kişiniñ ‘umrı uzun bolup ‘umrıda hūdāğa (5) şükr kıılır velikin renc ü meşakqatlıg bolur āhiri renc (6) -din halāş bolup düşmanlarıge ğālib bolur **eger kişi** kemege (7) olturup tüş körse delil bolur ve devlet ve sa‘ādetğa ol (8) kişige tola menfa‘at hāşıl bolur **eger kişi** idrīs peygamberni tüş (9) körse halk arasında uluğ bolup perhizkār ve taqvā-dār bolur (10) **eger kişi** ibrahīm peygamberni tüş körse ol kişi hōş-kelām bolur uluğ (11) bolup mescid binā kıılır **eger kişi** ismā‘il peygamberni tüş körse devlet-mend bolup (18b/1) tola hac tavāf kıılır **eger kişi** ishāk peygamberni tüş körse qorqunç ve helāketge (2) tüşer ammā ol belādın pat halāş tapıp ata ve anasıdın cüdālıkğa (3) tüşer **eger kişi** hūd peygamberni tüş körse cāhil ēldin ol kişige ğālib (4) -lık kıılır āhiri olarğa ğālib bolur **eger kişi** şālih peygamberni tüş körse (5) ol kişi sunıñ taqrībdin fitnege tüşer āhiri düşmanlarıge ğālib (6) kelip helāk kıılır **eger kişi** ya‘qūb peygamberni tüş körse hūdāy ‘azze ve celle (7) ol kişige ferzend berür ammā ferzend ğamını tola yer āhiri hōş-hāl bolur (8) **eger kişi** yūsuf peygamberni tüş körse ol kişiniñ yüzide birāder (9) -leri yalğan aytur şol sebebdin rencğa tüşer āhiri rencdin (10) halāş bolup ‘izz ü şeref tapıp düşmanlarıge ğālib bolur ol (11) kişige tüşniñ ta‘birini hazret-i cebrā‘il örgetür **eger kişi** zekeriya peygamberni (19a/1) tüş körse ol kişi bir pārsā oğul tapur anıñ du‘ası müstecāb bolup (2) āhiri şehid bolur **eger kişi** yahyā peygamberni tüş körse ol kişi

⁷ Yazmada sehven صحبت yazılmıştır.

perhîzkâr (3) bolur ve renc ü meşakkatda bolur **eger kişi** şu‘ayb peygamberni tüş körse (4) ol kişiğe bir kişi mu‘āmele berür andın zarar kelür **eger kişi** yünus peygamberni (5) tüş körse ol kişi kıılır işide ıztırâb kıılır bendge ve tenglikke (6) tüşer tola du‘ā bile halâş tapur **eger kişi** eyüb peygamberni tüş körse derdge (7) giriftâr bolup mâlı kıolıdın kêtîp ferzendleri öler andın keyin hudây (8) te‘ālā zarar bolğan berāberide ikki hisşe berür **eger kişi** dāvūd peygamberni tüş (9) körse ol kişiniñ kâbiliyyeti bolsa pâdişâh bolup devlet ve ‘izzet (10) ve kıut tapıp uluğ bolup tola ferāgat körer **eger kişi** Süleymân peygamberni (11) tüş körse ol kişi uluğ şehirlerge pâdişâh bolur devlet (19b/1) {devlet} ve ni‘metlig bolup heme halk anıñ fermânıda bolur (2) [**eger kişi**] mūsâ peygamberni tüş körse düşmanlarıge gâlib bolup heme düşman (3) -larını helâk kıılır **eger kişi** hârûn peygamberni tüş körse dünyâda muhkem (4) bolup uluğ pâdişâh bolur **eger kişi** ‘isâ peygamberni tüş körse (5) ol kişi mübârek dінде pâkîze bolur hudây te‘ālā hōş-hüy ferzend berür (6) halk andın fâyda körer **eger kişi** kürsini tüş körse anıñ ta‘biri (7) on ikki vechdür: ‘adl ve inşâf ve ‘ilm ve şeref ve mertebet ve vilâyet (8) ve ni‘met ve riyâset ve emr nehy ve pâdişâh bolup murādını tapar **eger kişi** (9) kürside oturup tüş körse başı bend bolup ikki (10) ciğānda ‘azîz bolup murādığa yeter tola neme anıñ kıolıdın zâhir (11) bolur **eger kişi** kürsidin tüşüp yâ yıkılıp tüş körse ‘amel-dâr (20a/1) -lıkdın tüşer **eger kişi** kürsiğe çıkıp tüş körse pâdişâh (2) -lık müyesser bolup ve ‘izzet ü mertebet arada zâhir bolur **eger kişi** (3) āsmānga bakıp eşikni açuğ tüş körse rızq-ı halâl tafıp (4) rızkı keñrû bolup uluğ hâkim bolup işi belend bolur **eger kişi** (5) bihiştne tüş körse dānyâl peygamber aytıpdur ol kişi ikki dünyâda heme-i (6) murādığa yeter heme-i gamlardın halâş tapur nâz u ni‘met keñrû bolur (7) **eger kişi** bihiştneñ meyveleridin yep tüş körse tola (8) halâl mîrâş tapur ve zer-dâr bolur **eger kişi** çevreside hür u (9) gilmânlar yürüp tüş körse ol kişi pâdişâh bolur (10) **eger kişi** bihiştneñ ‘imâretide oturup tüş körse (11) evkâtı ābdân bolup maşşudığa yetip uluğ bolur (20b/1) **eger kişi** bihiştde tola oturup tüş körse evkâtı (2) ābādân bolup ni‘met tola tapar **eger kişi** bihiştneñ şarâb (3) -larıdın içip tüş körse ol kişi dānâ bolur ağırık (4) bolsa şıhhat tapur ve rızq-ı halâl tapar **eger kişi** bihiştin (5) çıkıp ve yâ çıkarıp tüş körse ol kişiniñ kıolıdın (6) ni‘metleri zevâl tapar **eger kişi** düzahı tüş körse (7) ol kişiğe hudây te‘ālânıñ gâzabı bolur heme vaqt düzah tüş (8) körgen hüb emes elbette tevbe kıılmağ kerek yaman fi‘lleridin (9) tâ mübtelâ bolmağay **eger kişi** düzahı tüş körse ol yerde pâdişâh (10) -dın cevr ü sitem bolup günâh bolur **eger kişi** düzahka kirip tüş (11) körse ve yalınlap turğannı körse pat tevbe kıılmağ

kerek kılmasa (21a/1) pādişāhdın helāket yeter **eger kişi** dūzahka tūşüp köyüp tūş (2) körse sultān-ı cābirniñ belāsıga giriftār bolur **eger kişi** (3) dūzahdın çıkip tūş körse heme ğamlarındın ħalāş tapıp (4) qarzdın ħalāş bolur tevbe kılmağ kerek **eger kişi** pül-i şırātını tūş körse (5) ol kişiniñ işi nā-rāstlık ve katık bolur yā ħatar nāle ve zārī bolur (6) pül-i şırātınıñ üzeside turup tūş körse işi rāst bolup heme (7) élniñ işi anıñ qolıda rāst bolur neme üçünki pül-i şırāt rāst (8) yoldur **eger kişi** pül-i şırātındın dūzahka yıkılıp tūş körse ol kişi qarz (9) bolup belālarınıñ ğamıga giriftār bolup sultān-ı cābirniñ işi (10) -ge tūşer günāhğa yaman işğa élniñ ğıybetiğe mübtelā bolur **eger kişi** (11) terāzūnı tūş körse ol kişi şehrge każī bolur ve ‘ālim ve rāstlık (21b/1) kılur **eger kişi** terāzūnı rāst tartıp tūş körse ol şehr (2) -niñ każısı ħalk arasında rāst iş kılur ve pādişāh ‘ādil (3) bolur **eger kişi** terāzūnı tartıp bir yanıga yeñip tūş körse ol şehr (4) -niñ każısı nā-ħağ işğa meyl kılur **eger kişi** kişidin ħisāb alıp (5) tūş körse ol kişi ğam bile miñnetge giriftār bolur **eger kişi** ħisāb (6) berip tūş körse ol kişi āsānlık bile rāhatge yetip qarzdın (7) ħalāş bolur **eger kişi** kıyāmetni tūş körse kılğan işi belend (8) bolup yaħşı bolur ve murādı ħāşıl bolur ğarīb ve yalguz bolsa (9) ħatun alur ve pārsā ve arığ bolur yaħşılar bile hem (10) -şoħbet bolup ve heme belālardın amān bolur (11)

törtinçi bābda her kişi özini (22a/1) āsmānd[a] tūş körse heme vaqt mertebesi belend bolup uluğluğnı (2) tapar ve rızqı keñrū bolur **eger kişi** āsmānğa çıkip yanıp tūşmey (3) tūş körse ol kişi öler **eger kişi** āsmāndın yerge yıkılıp tūş körse (4) ni‘metge şükr kılmağan **eger kişi** ferişter dek özini āsmānda tūş körse (5) tesbīh aytkuçılardın ħudāy te‘ālāniñ dōstlarındın bolur ve yaħşı (6) -lık körür **eger kişi** levħü’l-maħfūznı tūş körse tola dānā ve ħur‘ān (7) oquğucu bolur ve heme kitāblarnı bilür **eger kişi** āftābnı tūş körse (8) tokkuz vech bolur uluğluğ ve pādişāh heme ħalkğa baş ve ‘ālim ve ‘ādil (9) ve işi rūşen ve atalık ve analık ve érlig ve ħatunluğ bolur (10) **eger kişi** āftābğa secde kılıp tūş körse uluğluğğa liyākatı bolsa (11) barçadın uluğ bolur ve devlet tapar eger balasız bolsa oğul balalık (22b/1) bolur ol kişiniñ ve oğlınıñ işi uluğluğ bolur **eger kişi** āftāb (2) ol kişiniñ qoynıga kirip veyā āftāb öyige tūşüp tūş körse (3) anıñ ta‘birini yukkarı aytdıq **eger kişi** āftābnı yaruk tūş körse (4) ıssığlıkı ziyān kılmasa ol vilāyetniñ pādşāniñ ‘adlı barçage (5) yeter ve heme-i ħalkğa rāhat yeter **eger kişi** āftābnı nürsüz tūş körse (6) ve kara pāre pāre bolup körse pādişāh-ı vaqtğa āfet yeter **eger kişi** (7) āftābnıñ nüri ziyāde bolup ıssığlıqdın renc yetse ol vaqt (8) -niñ pādişāhdın ra‘iyyetge cebr ü sitem yeter **eger kişi** aynı tūş körse (9) on altı vech bardur tūş körgüçiniñ ħalıga köre ta‘biri bar bolur (10) pādişāhlık ve vezārlık ve

dōstluk ve hizmetkārlik bolur ve ŗöhret (11) tapar ve ŗerāfetlig ve kıl könjüllüg bolur ve bātıl ve fesād ışık (23a/1) ve zulm kılguçı pādiŗāh bolur ve atalık ve analık ve hatunluk (2) ve ērlig ve kızlık bolur **eger ay** ol kiŗige secde kılıp ve yā (3) koynıga ve yā öyige kirip tüş körse ol eger bēg bolsa mertebesi (4) ziyāde bolur ve māl tapur eger bēg bolmasa uluğ bolur ve işi (5) yukkarı bolur eger ğāyib bolsa hāzır bolur eger ğarīb bolsa öyige (6) selāmet yetür eger balasız bolsa körklüg ve yaħşı bahtlık oğul (7) naŗīb kılur ve heme halk ata ve anası dek dōstluk kılur **eger kiŗi** (8) aynıñ rūŗenlikini ziyāde bolup tüş körse pādiŗāh-ı vaqtdın (9) ve vezirdin halkğa dād ‘adl yeter **eger kiŗi** aynı nürsüz tüş körse (10) ol yerdeki halkğa renc yeter eger fi’l-hāl rūŗen bolsa renc yetmes (11) **eger kiŗi** ay ve āftābnı birbiri bile uruŗup tüş körse ol yerde (23b/1) yağılık peydā bolur **eger kiŗi** yulduzlarını tüş körse neçend kısım ta‘biri (2) bardur tüş körgüciniñ hālīga köre ta‘biri bolur ağa ve ini ve oğul kız (3) ve ŗākirdler bolur ve ‘ālim bolur ve mes’ele-dān bolur **eger kiŗi** yulduzlarını (4) koynıga ve öyige kirip tüş körse ‘izzetlik ve ŗerāfetlig (5) ve uluğluk hāŗıl bolur ve yā oğul naŗīb kılur **eger kiŗi** tanuy (6) durğan yulduzını tüş körse ne aña oħŗaş yulduzlarını (7) körse ve eger zūhal yulduzını körse ‘izzetlik uluğluk ve pādiŗāh (8) ve hizmetkār bolur hāzret-i dānyāl peygamberniñ işāreti bilen ŗeyh muħammed (9) ibn sirinniñ kolıda hem hizmetkār tapar ve yā ŗehrniñ każısı (10) bolur ve yā vezir ve yā uluğ dihkan bolur **eger kiŗi** müŗteri yulduzını (11) tüş körse pādiŗāhniñ veziri veyā hāzineçisi ve yā każi bolur (24a/1) **eger kiŗi** mirrih yulduzını tüş körse leŗker-baŗı yā uluğ yasavul (2) veyā uluğ bēg bolur **eger kiŗi** zühre yulduzını tüş körse uluğlardın (3) körk hatun bolur ve yā sāzende-i hōŗ-āvāz hatun bolur ve yā ‘umrı (4) uzun bolur **eger kiŗi** ‘utārid yulduzını tüş körse ve bir ŗehrge (5) ēge bolur ve yā pādiŗāhniñ aldıda vezir bolur **eger kiŗi** āsmānga (6) çıkıp burcılarını körüp tanup tüş körse belend derece tapur (7) ve ‘ilm-i nücümni örğenür eger bularını yerde turup körse mertebesi ve (8) uluğlukı kem bolur **eger kiŗi** burcı hamelni tüş körse tola māl (9) ğanīmet hāŗıl bolur **eger kiŗi** burcı ŗevrni tüş körse işi yukkarı (10) ve ‘umrı uzun bolur **eger kiŗi** burcı cevzānı tüş körse sa‘ādet (11) ve selāmetniñ niŗānesi bolur **eger kiŗi** burcı seretānnı tüş körse (24b/1) tahtge ēge bolur **eger kiŗi** burcı esedni tüş körse uluğ pādiŗāh bolur (2) **eger kiŗi** burcı sünbüleni tüş körse mālлік ve mertebelig ve devletlik (3) bolur **eger burcı** mizānnı tüş körse ‘ālim ve ‘ādil bolur **eger kiŗi** burcı (4) ‘akrebni tüş körse aña tola düşman bolur **eger kiŗi** burcı kavsnı (5) tüş körse ağık bolur **eger kiŗi** burcı cedyni tüş körse vezir bolur (6) **eger kiŗi** burcı delvni tüş körse bahtlık bolur **eger kiŗi** burcı hūtnı (7) tüş körse hāzineçi bolur **eger**

kişi bulutnı tüş körse dāniş ve (8) rahmet ve uluğ bolur ve şöhet tapur **eger kişi** bulutğa minip tüş (9) körse pādişāhlık ve uluğlukğa liyākatı bolsa pādişāh ve uluğ bolur (10) ve belend mertebeye ve heme-i murādığa yeter **eger kişi** bir pāre bulutnı elgige (11) tutup tüş körse ‘ilm dāniş örgenür **eger kişi** kara bulutnı tüş (25a/1) körse esizlik bolur **eger kişi** aq bulutnı tüş körse tınçlık (2) ve toqluk bolur **eger kişi** kök küldüregenni tüş körse bu tüş (3) körgen şehrde ‘azāb ve belā ve fitne ve qahtlık bolur **eger kişi** qarnı tüş körse (4) qarnı ta‘biri kök küldüregenni ta‘biri dek bolur pādişāh (5) -nıñ tarafıdın belā ve fitnelik bolur **eger kişi** kara borannı tüş körse pādişāh ‘azāb kılur⁸ (6) yamanlık ve renc ü meşakkat bolur **eger kişi** yamğurnı tüş körse on (7) ikki vech bardur ba‘zı vaqtda rahmet ve bereket bolur **eger kişi** heme yerge (8) yamğur yağıp tüş körse ni‘meti keñrū bolur ve āsmāndın rahmet (9) yağılır ve tirigçilik hōş bolur ve eger ba‘zı maħallege yağsa ve ba‘zı (10) maħallege yağmasa şol maħallege leşker peydā bolup tola sitem bolur **eger kişi** (11) yamğur āheste yaqğannı tüş körse rahmet bolur **eger kişi** şemālnı (25b/1) toqluk tüş körse gamgīn ve fitnelik ve sitem ve belā bolur ve pādişāh (2) -dın leşkerge sitem bolur **eger kişi** şemālnı tüş körse toqkuz vech (3) bardur ba‘zı vaqtda haber-i hōş ve māl bolur şifā ve rāhat bolur (4) ve ba‘zı vaqtda ölümde ve aqrık bolur **eger kişi** şemālğa minip (5) tüş körse şemāl anıñ fermānıda bolsa hazret-i süleymān ‘aleyhi’s-selām (6) dek uluğ pādişāh bolur bu şart bile ki pādişāhlıkğa liyākatı bolsa (7) eger liyākatı bolmasa ve heme murādığa yeter **eger kişi** şemāl-ı rāhatnı özige (8) tegip tüş körse ve yā öyige ve yā hem-sāyesiniñ öyige kirip (9) tüş körse tola fāyda körer ve āsānlık birle ni‘met tapar ve rızkı (10) keñ bolur **eger kişi** toqluk şemālnı ve kuyunnı tüş körse (11) ol yerde vebā ve aqrık tola bolur ve yā sitemger leşker peydā bolur (26a/1) **eger kişi** şemāl katık bolup ve darahtları yıqıtıp tüş körse (2) ol yerde uluğ hahtarlar peydā bolur ve ekābir ve şerāfetlig halklar (3) yok bolur **eger kişi** sihrniñ şemālnı tüş körse kutlik (4) ve devletlik ve düşmanlarıge gālib bolur **eger kişi** issig şemālnı (5) tüş körse bī-şekk düşmanları öler **eger kişi** şimāl tarafıdın (6) kelgen şemālnı tüş körse rāhat tapur ve gamdın halās bolur (7) ve aqrık bolsa sıhhat tapur ve bereket ve yaşılıklar tola bolur (8) **eger kişi** cenūb tarafıdın şemāl kelip tüş körse rāhat tapur (9) ve murādığa yeter ve fāydalar ve yaşılıklar körer ve barça işleri (10) oñ kelür **eger kişi** mündür tüş körse yaz vaqtda bolsa (11) ni‘met ve rahmet bolur halāl rızk tapar eger yaz vaqtda bolmasa (26b/1) leşker ve fitne ve belā peydā bolur **eger kişi** qarnı ve muznı tüş körse (2) yaşı

⁸ dk pādişāh ‘azāb kılur.

ferāgat körür ve ḥalāl rızık tapur **eger kişi** mündürni muz bile (3) yağıp tüş körse ağık ve belā ve renc yetür **eger kişi** qar bile muznı (4) yağıp tüş körse ḥalāl māl yığılur anıñ ‘umrı yahşı keçür (5) ve menfa‘at tola körür **ve eger kişi** muznı yep tüş körse ḥalāl (6) mīrās tapur ve ‘umrı uzun bolur **eger kişi** boran ve yamğurnı ve (7) tofraqnı ve karañguluknı mündür bile tüş körse heme ḥalda (8) qorkunç ve fitne ve belā ve yā leşker ve qaht ve vebā ve ölüm şol şehrde (9) tola bolur eger kişi mundaqlarnı tüş körse ta‘biri yahşı emes

(10) **beşinci bābda** eger kişi deryālarını tüş körse (11) ve pādişāh ve yā bahadır bolur **eger kişi** deryādın su içip tüş körse (27a/1) heme murādını tapur ve ikki ciḥānda ābrüylük bolur ve eger beglikke (2) liyākatı bolsa bēg bolur ve eger liyākatı bolmasa ḥalk arasında çoñ (3) pādişāhğa yakın bolur ve heme ḥalkdın ni‘met ve rāḥat ve devlet (4) körür **eger kişi** deryādın cevāhīrni ve şadefni ve yana şularğa oḥşaş (5) nēmelerni alıp ve yā ğusl kılıp tüş körse pādişāhlardın ve yā (6) uluğlardın ni‘met ve tola yahşılık ḥāşıl bolur **ve yā deryādın** (7) içip tüş körse eger ol su tatlık bolsa tola ābādāndur (8) eger aççığ şūr bolsa yamandır elbette baḥīl kişiğe hizmetkār bolur **eger kişi** (9) arıqdın su içip tüş körse zerdār ve şerāfetlig ve bēg (10) bolur ve tola ni‘met tapur āḫiri işleri yahşı bolur **eger kişi** (11) ol arıqda ṭahāret kılıp tüş körse heme günāhlardın tevbe (27b/1) kılğan bolur **eger kişi** su üzüp tüş körse heme işlerige tedbīr kılur (2) eger suyı lāy bolsa ḥarām māl bolur ‘ayş u ferāgat ister eger su süzüğ (3) bolup ğarq bolsa ikki ciḥānnıñ ni‘metige ğarq bolur ḥudāy te‘ālānıñ (4) deryā-yı raḥmetige çömür **eger kişi** kölni tüş körse zerdār ve mālīk bolur (5) **eger kişi** köldin su içip ve yā su alıp tüş körse dīni pāk kişiler (6) -din tola māl yeter kölniñ çoñluğığa köre işi yukkarı bolur (7) **eger köl** suyı süzüğ bolup andın içse ferāgat bolur ve māl-ı ḥalāl (8) tola menfa‘at bolur **eger köl** suyı lāy bolsa menfa‘atsız iş (9) ve azrak renc bolur **eger kişi** sudın qorkmay tüş körse işi (10) yukkarı bolur ve uluğ işge uçurar eger sudın qorkup tüş (11) körse düşmanı aña ğālib kelür **eger kişi** arıqdın ve yā uluğ sudın (28a/1) sekrıp ötüp tüş körse bīdārlığıda ötüp bolmay turğan (2) bolsa elbette eceli yakın kelgendür **eger kişi** kārīzğa ve yā kudukğa yıkılıp (3) tüş körse elbette ḥazer kılmak kerek tā düşmannıñ mekrige giriftār bolmağay (4) **eger kişi** kudukdın ve yā kārīzdın su tartıp alıp ve yā içip (5) tüş körse uluğlardın ve yā ‘ālimlerdin tola menfa‘at körür (6) ve ‘ilm ü ḥikmet örgerür **eger kişi** kārīzdın su alıp yana bir yerge koyup (7) tüş körse tola menfa‘at ve māl bolur **eger kişi** kēmeni tüş körse (8) heme ğamlardın ḥalāş bolur **eger kişi** kēme bilen suda yürüp bir yaqasığa (9) selāmet çıkıp tüş körse barça ğamlardın

hālāş bolur ve amān (10) -lık körür eger kişi kemedin çıkıp tüş körse heme ğamlardın (11) kütulur ve ol kişi ve anıñ ehl-i ‘ayālı zerdār bolur eger bēg boluşka (28b/1) liyākatı bolsa bēg bolur neçend şehrge ğe bolur eger mertebesidin (2) tüşgen bolsa burnağı mertebesige yeter ve yā körklüg oğul naşīb (3) kılur dānyāl peygamber ‘aleyhi’s-selāmnıñ qolıda kēmeni tüş körgen kişi (4) ‘ālim ve zerdār bolur

altınçı bābda (5) eger kişi şem‘-i rüşenlikni tüş körse rāst yol bolur ve müşkil iş (6) -leri amān bolur ve dāyim haq ‘azze ve celleniñ işleride bolur ve şevāb (7) işlerde bolur ve yahşy işlig bolur **eger kişi** karanğulukdın çıkıp (8) tüş körse ğamdın ve miñnetlerdin taşkarı çıkar ve zerdār bolur (9) ve bağlangan işleri açılır **eger kişi** otı tüş körse mu‘abbirler yigirme tört (10) vech bar dēpdürler tüş körgüçiniñ hālīga köre ta‘biri bolur (11) ba‘zısı pādişāh bolur birige elem yetür ve ba‘zısığa fesād yetür ve ba‘zığa (29a/1) fitne bolur ve ba‘zı uruş körür ve ba‘zığa düşman bolur ve (2) ba‘zığa ölüm bolur ve ba‘zı dīndin taşkarı çıkar ve ba‘zı (3) yaman söz eştür ve ba‘zığa aççığ yetür ve ba‘zı zekātı men‘ kılur (4) ve ba‘zı dīn içide münāfiq bolur ve ba‘zı günāh kılur ve ba‘zığa (5) perişānlık yetür ve ba‘zı otğa köyür ve ba‘zığa vebā bolur ve (6) ba‘zığa yara çıkar ve ba‘zınıñ müşkil işi āsān bolur ve (7) ba‘zınıñ köñli tıñ bolur ve ba‘zığa naşihat bolur ve ba‘zı (8) hārām māl alur ve ba‘zınıñ işleri āsān bolur ve ba‘zı fāyda körer (9) ve ba‘zınıñ rızkı keñrū bolur **eger kişi** otı isi yok tüş (10) körse ğamdın hālāş bolur ve pādişāhğa yakın bolur ve pādişāhniñ nöker (11) -leridin fāyda körür **eger kişi** ot yandurup tüş körse her ayine māl-dār (29b/1) bolur barça murādığa yeter **eger kişi** ot yep tüş körse yetim haqqı yer (2) **eger kişi** otğa bir neme salıp püşürüp yep tüş körse ol küni (3) yaman söz eşitür ve yana aña derd yetür **eger kişi** tola yanıp turğan (4) otı tüş körse ol kişige merg-i mefācā bolur ve belā vu vebā bolur bu (5) tüşni ne yerde körse ol yerde bolur ve eger ol ot ılık bolsa (6) pādişāhdın korğunç yetür **eger kişi** bāzār içige ot tüşgenni körse (7) andağ bolur kim bāzār eli sevdā satığda tola yalğan aytur ve hıyānet kılur (8) ol yerniñ pādişāhdın renc ü elem yetür **eger kişi** yırağdın isniñ (9) astıda ot tüş körse ‘ilm ü hikmet rāst bolur **eger kişi** bir yeride (10) ot tüş körse dīndin çıkar **eger kişi** öyige ot tüşüp tüş (11) körse aña ta‘ziyet yetür velikin hārām māl tapur **eger kişi** köyüp turğan (30a/1) otı tüş körse hārām māl ve fesād iş bolur **eger kişi** bir yerdin (2) otı alıp yana bir yerge koysa renc tapur yā ol kişi bir belāni ve fitneni (3) men‘ kılur **eger kişi** şem‘ ve çırağni tüş körse on üç vech bardur tüş (4) körgüçiniñ hālīga köre ta‘biri bolur ve ba‘zı każi bolur ve ba‘zı pādişāh (5) ve ba‘zı yanı hatun alur ve ba‘zı barça elge baş bolur ve ba‘zı bēg (6)

bolur ve ba‘zığa hōş-hāllık yetür ve ba‘zığa ‘ilm hāşıl bolur ve ba‘zısı (7) ferāgat körür ve ba‘zısı devlet körür ve ba‘zısı küñ alur (8) ve yā hōş-rū hatun alur ve ba‘zı yahşı hūyluk érge çıkar **eger kişi** (9) öz öyide ve yā dōstlarının öyide şem‘i ve yā çırağı tüş körse (10) hōş-rūy hatun alur eger ferzendi bolmasa hōş-rūy oğul (11) naşib kıılır bu tüş körgüci eger bēglikke liyākatı bolsa uluğ (30b/1) bolur eger vaṭanıdın ayrılğan bolsa selāmet vaṭanığa yeter eger yoksuz (2) bolsa zerdār bolur ve bağlangan işleri açılır eger sevdāger bolsa (3) sefer barsa tola sūd körür ve yā hōş sūret kenīzek qolığa tüşür (4) **eger kişi** şem‘ ve çırağını şehrde ve yā maḥallede ve yā sarāyda yanduruğ (5) körse elbette ol şehrin pādişāhı ‘ādil bolup ve ‘ālimleri perhīzkār (6) bolup ve ni‘met tola hōş-hāllık yetür bu tüşni ne yerde körse (7) şol yerge bolur

yettinçi bābda eger kişi (8) tağni tüş körse beş vech bardur: şehrge ége bolur ve belend mertebe ve (9) bahadır bolur ve düşmanlarıge gālib kelür ve uluğ bolup heme murādığa yeter (10) **eger kişi** özini édiz tağda turup tüş körse bēg bolur ve uluğ (11) bolur köñlideki her neçük murādığa yetür eger bēglikke liyākatı bolsa (31a/1) bēg bolur ve tola māl yığılır **eger kişi** avda çıkıp barıp tüş (2) körse bēg bolur ve uluğ bolur ve işi yukkarı ve mertebesi belend bolur (3) **eger kişi** tağdın tüşüp ve yumalanıp tüş körse mertebesidin (4) tüşür **eger kişi** édiz yerni tüş körse māl ve menfa‘at ve belend bolup (5) ve kuvvet tapur **eger kişi** çöldin çıkıp tüş körse heme gamlardın (6) ve miḥnetlerdin ḥalāş bolur ve rāḥatlık ve baht bolur tola ni‘metge (7) yeter ve kattık işlerdin kutulur ve eger qarzdār bolsa edā bolup tola (8) māl tapur **eger kişi** kumnu tüş körse māl ve menfa‘at bolur velikin meşakḳat (9) bile hāşıl bolur **eger kişi** kumda yürüp tüş körse renc ü miḥnetge (10) uçar **eger kişi** tofrağını ve uşşak taşni tüş körse pādişāhdın (11) ve uluğlardın ve nādān kişilerdin mālı ḥalāl tapur ve yana heme aytıp (31b/1) -durlar hatunnıñ kābīnidin endīşe-nāk bolur **eger kişi** ‘imāretni (2) tüş körse ‘imāretniñ çaқиça ve uluğluğığa baqıp uluğ ve (3) bēg bolur **eger kişi** tam koparıp ve ‘imāret kıılıp tüş körse bēg bolur (4) ve yā bēg mertebesi tapılıp ‘ayş işleri yafılır **eger kişi** ābādān (5) tam koparıp ve yahşı ‘imāret kıılıp tüş körse işi ābādān bolur (6) **eger kişi** köhne tamni yañılap tüş körse işi yukkarı bolup (7) ve yahşılıqğa yetür **eger kişi** özini ābādān öyde tüş körse işi tola (8) yahşı bolur ve devlet ve ni‘met tapur ve şehrge ége bolur **eger kişi** (9) temür öyni tüş körse işi yukkarı ve şehrge ége ve uluğ bolur (10) **eger kişi** töpedin töpege yürüp tüş körse bir işdin yana bir işge (11) meşgūl bolur **eger kişi** yıkılıp ve yā buzulup tüş körse öyniñ (32a/1) égesige kattık ta‘zıyet yetür vallāhu ‘alem

sekkizinçi (2) bābda şehri ve şehirleri tüş körse dīni rāst ve ḥaḥ (3) -lığı zāhir bolur işi ābādān ve ferāḡatlik bolur **eger kiři** şehirleri (4) tüş körse ḥōş-ḥāl bolup işi ābādān ve pāk-dīnlik ve yaḥşı (5) -lık ve bereket ve devlet ve ni‘met tapur **eger kiři** şehirler içige kirip tüş (6) körse dīni kuvvetlig bolur ve düşmanlarıge ḡālib kelür **eger kiři** (7) şehirlerdin çıkıp tüş körse elbette elgini māl-ı ḥarām yıḡur ve ḥudāy (8) te‘ālāḡa bendelik kıılır tevfiḥ tapur **eger kiři** uluḡ yollarını tüş (9) körse dīni ḥaḥ ve müslümānlıkda rāst bolur yana heme andaḡ aytıpdurlar (10) şehрге ēgelik kıılır ve kıut ve dīnde arık bolur amān tapur (11) barḥa müşkil işleri āsān bolur ve rāḥat yeter ve düşmanıge ḡālib bolur (32b/1) barḥa murādıḡa yeter **eger kiři** uluḡ yolda yürüp tüş körse şehir (2) -niḡ pādişāḡıḡa dōst bolur ve yā āsānlık bile māl tapur (3) **eger kiři** ḥiřārını ve ḡoḡtını tüş körse anıḡ ta‘bīri uluḡ yol (4) -niḡ ta‘bīri dēkdür **eger kiři** ḥiřārḡa ve yā ḡoḡtıḡa çıkıp ve yā (5) ‘imāret kıılıp tüş körse elbette murādıḡa yeter ve hemege ḡālib kelür (6) uluḡlar bile hem-şoḡbet bolur ve olardıñ yaḥşılık körür **eger kiři** (7) ḥiřārını buzup ve buzulḡanı tüş körse yamandır **eger kiři** āzīne (8) mescidni tüş körse bēḡ ve pādişāḡ ve uluḡ ḡazī bolur eger kiři (9) āzīne mescidge kirip tüş körse yaḥşılık ve amānlık yetür ve uluḡ (10) -lar bile hem-şoḡbet bolur ol şehriñ ḡalḡıḡa yaḥşılık yetür **eger kiři** (11) ābādān mescidni ve yā mescidni yasap tüş körse şehriñ uluḡlarıḡa (33a/1) yaḥşılık yetür **eger kiři** mescidni buzup tüş körse yamandır **eger kiři** (2) mescidde namāz ötep tüş körse ol kiřiniñ işi heme ḡalḡıḡa (3) ma‘ḡūl bolur heme işi yukḡarı bolup ve heme murādıḡa yeter **eger kiři** (4) namāzını tamām ötep tüş körse yaḥşılık ve bereket anıḡ işide (5) peydā bolur ve ḡalāl māl tapur **eger kiři** mescidde ‘imāret kıılıp tüş (6) körse uluḡlarıñ işi yukḡarı bolur ol kiři üçün ḡudāy (7) te‘ālā bihiştde bir öy rāst kıılır **eger kiři** özini uluḡ mescidde (8) körse ḡudāy te‘ālāḡa köz tikür ḡudāy te‘ālāniñ dergāḡıḡa yanur (9) ḡazabıdın emīn bolur ikki ciḡānda rızkı ziyāde bolur ḡiç ziyān (10) körmes **eger kiři** minber ve mināreni tüş körse ḡalḡıḡa ḡazī bolur ve (11) uluḡ bolur ve bēḡ bolur **eger kiři** minber ve minārege çıkıp tüş körse (33b/1) heme işleri yukḡarı bolur ve bēḡlikke liyāḡatı bolsa bēḡ bolur (2) ve eger ‘ālim bolsa şehрге ḡazī bolur ve yā ḡaḡīb ve yā imām ve yā mü‘ezzīn bolup (3) ḡalḡ arasında meşḡūr bolur eger bu tüşni pādişāḡ körse ve bēḡ körse (4) uluḡluḡı ziyāde bolur **eger kiři** mināreni yaruk ve yā buzuk tüş körse (5) ve mināredin kiři yıkılıp tüş körse ve buzulḡanıḡa köre uluḡlarıñ (6) işige ziyān bolur

tolḡkuzunçi bābda (7) eger kişi sarāynı tüş körse sekkiz vech bardur: ḡalāl māl ve ḡatun (8) ve amānlık ve ferāḡat ve uluḡluk ve rāḥat bolur ve barḥa müşkil işleri (9)

āsān bolur **eger kişi** hatunni uluğ sarāyğa kirgenini tüş körse ol (10) kişiniñ bēglikke liyākatı bolsa bēg bolur ve barça işleri (11) yukkarı bolur mertebesi ve ābrūyı ziyāde bolur sarāyniñ çoñlıǵıǵa (34a/1) köre rızkı keñ bolur eger bu tüşni ġarīb kişi körse hatun alur (2) balasız bolsa oğul tapur eger ġamlig kişi bolsa ġamsız bolur ve māl tapur (3) eger bu tüşni hatun kişi körse ābādān münāsib ērge çıkur ve işi (4) yaħşı bolur **eger kişi** ħammāmni tüş körse sekkiz vech bardur: fāhişe hatun (5) ve ēr ve ġam ve ġunah ve qarzdār ve dōstluğ himmet bolur **eger kişi** ħammāmğa (6) kirip tüş körse qarız ve ġamge giriftār bolur meger ılıǵına suyıǵa ġusl (7) kılsa ġamdın ħutulur **eger kişi** maħallede ve yā şehrde ħammām peydā bolǵanni (8) tüş körse ol yerde lūlī hatun peydā bolur **eger kişi** ħammāmda tola (9) ıssıǵ sunı tüş körse ħattık ġam ve miħnet bolur eger savuğ sunı (10) tüş körse ziyāni yoğ **eger kişi** ħammāmın çıkıp tüş körse heme (11) ġamlardıñ ħutulur **eger kişi** bōstānnı tüş körse sekkiz vech bardur: yaħşı (34b/1) {yaħşı} hatun yaħşı kenīzek ve ferāğat bolur **eger kişi** özini bōstānda tüş (2) körse körklüğ hatun alur ve yā tola māl tapur ve ferāğat ve ‘umrı ħōş (3) keçür ve ġamdın ħutulur ve rızkı keñ bolur eger balasız bolsa oğul (4) tapur eger ol bōstānnıñ meyvesidin yep tüş körse bēg bolur (5) ve hatunıdın ve mālıdın tola fāydalar körer orda körgenniñ ta‘biri (6) sarāy körgen-dēkdür **eger kişi** ordaǵa çıkıp tüş körse ve yā (7) içide otururp körse bēglikke liyākatı bolsa bēg bolur eger liyākatı (8) bolmasa barça maħşudī ħāşıl bolur **eger kişi** özini ēdiz töpe üzeside (9) tüş körse ol yerniñ ēdizlikige köre mertebesi ziyāde bolur **eger kişi** (10) su aqaturǵan kuşnı tüş körse şehrge pādīşāh ve bēg bolur (11) **eger kişi** kuşda otururp tüş körse māl tapur saħilerdin aña dōst (35a/1) bolur **eger kişi** şātūnı tüş körse muvāfiğ yārlarǵa қоşulur **eger kişi** (2) şātūǵa çıkıp tüş körse ħalğ arasında ‘aziz bolur **eger kişi** dükkānnı (3) tüş körse devletlik ve mertebelig bolur **eger kişi** dükkān üzeside (4) bisāt salıp otururp tüş⁹ körse ħalğ arasında yaħşı at (5) ve ni‘met tapur **eger kişi** tegürmenni ve ħarāsın tüş körse şehrge ēge (6) ve uluğluk ve cüvān-merdlik ve şadaqa bergüçi ve ħātem bolur ārāmlık ve yaħşılığ (7) ve rāhat ve keñrülük bolur **eger kişi** tegürmenni buzuk tüş körse şol (8) maħallede tenglik bolur **eger kişi** şufanı tüş körse öy uluğı bolur (9) ol şufanıñ çoñluǵıǵa pütün ve yarımılıǵıǵa köre ta‘biri bolur (10) **eger kişi** ġulistānnı ve çehār-dere ve bālā-ħāneni ve ağılnı ve aş-ħāneni (11) tüş körse bular heme pākize ve ħōş-ħüy hatun bolur bularnıñ yaħşı (35b/1) ve yamanlıǵıǵa köre hatunı hem şundağ bolur **eger kişi** su ala turǵan çarħnı (2) tüş körse ħazīneçi bolup māl tapur **eger kişi** çarħdın su

⁹ Nüşhada sehven كوش yazılmıştır.

alıp ve yā (3) içip tüş körse hazineçilikdin māl tapur ve yahşılık körür **eger kişi** (4) çarhını sınık tüş körse ol şehrinin hazinecisi öler **eger kişi** yamgurlukni (5) tüş körse kul ve hizmetkār tapur ve yā öyige bēg kelür her ‘imāretniñ (6) yahşı ve yamanlığığa köre ta‘biri bolur **eger kişi** tennürni tüş körse öy (7) uluğı bolur eger tennürni ābādān körse hatunığa yahşılık yeter eger tennürni (8) buzuk körse hatunı ölür **eger kişi** tennürni kızık körse aḥvāli hūb ve māl (9) tola bolur **eger kişi** tennürda nān pūşürüp tüş körse ehl-i ‘ayālınıñ rızkı (10) keñ bolur **eger kişi** kudukni tüş körse bī-fāyda hatunniñ mekri bolur (11) vallāhu ‘alem

onunçı bābda (36a/1) eger kişi hōş-büy nēmelerni tüş körse on ikki vech bardur vechleri (2) bu kim tüş körgüçini halk yahşı at bile yād kıılır ve yahşı söz eşitür (3) ve menfa‘atlık ‘ilm örgenür ve hōş-ṭab‘ bolur ve yahşı ferāgat kıılır (4) ve ‘ālim bolur ve mezūn sözlüg bolur ve dīni arık bolur ve sözni edeb (5) bile aytur ve perhizkār bolur **eger kişi** yıparni ve ‘anberni tüş körse murādını (6) tapur ēr bolsa hatun alur ve hatun bolsa ērge çıkar ikkisi miḥribān (7) bolur ve ‘ālimlerni dōst tutar ve tola māl ve yahşı söz ve hōş-rüy (8) kenizək ve hatunlarnıñ yasanmağı bolur **eger kişi** özige gülāb sefip (9) tüş körse kişi anı yahşı şıfat bile yād kıılır **eger kişi** bir kişidin gülāb alıp (10) bir yerde koyup tüş körse ḥalāl māl tapur ve hōş-ḥāl bolur **eger kişi** (11) yağni ve gül-i nesrīni tüş körse yahşılıkdur **eger kişi** özige yā başığa (36b/1) yağ sürüp tüş körse ol kişini yahşı şıfat bile ve yahşılık bile (2) yād kıılır ve hōş ṭab‘ ve hatunı yahşı bolur **eger kişi** aççığ yağni (3) tüş körse çirkin hatun bolur ve hatunlardın yaman söz eşitür **eger kişi** (4) za‘ferānnı tüş körse ağık ve renc bolur ve meger ta‘āmğa koşup yese hōş-ḥāl (5) -lık ve ten-dürüstlük bolur **eger kişi** kāfūrni tüş körse tola yahşı (6) bolur **eger kişi** kāfūrni özide tutup tüş körse yahşı emesdür (7) korkunç yetür **eger kişi** ‘ūdni tüş körse tola māl ve rızk-ı ḥalāl tapur (8) **eger kişi** gülni tarıp ve önüp tüş körse ābādāndur **eger kişi** (9) gülni yolup yā yoluğluk tüş körse gam ve ta‘ziyet yeter **eger kişi** gülni (10) vaqıtda ıdlap tüş körse ve yā tapıp ve üzüp körse heme rāḥat (11) ve ferāgat ve ‘umrıda işi murādıça bolur ve hatunlardın yahşılık körür (37a/1) **eger kişi** vaqıtdın emes vaqıtda körse ağık ve renc bolur **eger kişi** (2) kızıl gülni tüş körse altun pul bolur **eger kişi** aq gülni tüş körse kümüş (3) pul bolur **eger kişi** yaz vaqıtda kızıl gülni tüş körse her bergige köre gāyibdin (4) altun pul tapur ve eger aq gülni körse her bergige köre gāyibdin kümüş pul tapur (5) **eger kişi** saçku saçkannı tüş körse ol saçku mişl yañak ve bādem (6) ve piste ve kuruğ üzüm ve şeker bularğa oḥşa[ş] nēme saçkannı tüş (7) körse halk arasında uruş talaş bolur

on birinci bābda (8) kararı kişini tüş körse baht ve sa'adet bolur **eger kişi** yaş kişini (9) tüş körse mekr ve bī-vefālīk ve mekrūhluk bolur ve eger kararı kişi öyige (10) kirip ve yā allıga kelip ve yā selām kılip ve yā bir neme berip tüş körse bular heme (11) baht ve sa'adet bolur murādıga pat yetür ve bağılık işleri açılır (37b/1) **eger kişi** kulnı tüş körse haber-i hōş ve rāhat ve hōş-hāl bolur **eger kişi** (2) kul alıp tüş körse hōş-hālīk bolur **eger kişi** küñni tüş körse (3) bir nemesini satur ve yā bir neme satıp alur ve yaşıklık ve bereket tapur ve (4) düşmanıge gālib ve murādı hāşıl bolur **eger kişi** nā-resīde oğulnı tüş (5) körse hōş-hālīk ve yaşıklık bolur **eger kişi** kız balanı tüş körse bed-hāl (6) bolur **eger kişi** kararı hatunnı tüş körse dünyā bolur ve 'umrı uzun ve (7) cihānnıñ meşğüllüğü bolur ve dīni pāk bolur **eger kişi** yaş körklüg (8) hatunnı tüş körse hācetdin çıkar ve ferāgatlık bolur eger yaş hatun (9) bir neme berip ve yakınlık kılip tüş körse aña köre altun tapur ve (10) rızkı keñ bolur

on ikinci bābda (11) eger kişi gısl kılip tüş körse gāmdın ve miñnetdin ve karzđın kütulur (38a/1) ve günahıga tevbe ve ağırı şifā tapur **eger kişi** tahāret kılip kolını ve yüzini (2) yup tüş körse amānlık ve hāceti revā bolur şevāb işlerniñ tedbīriğe (3) kaşd kılip **eger kişi** tamām tahāret kılip tüş körse işleri tamām bolur ve eger (4) nā-tamām bolsa işleri tamām¹⁰ bolur **eger kişi** namāz ötep tüş körse hāceti revā bolur (5) ve dīni pāk bolur ve işi yukkarı bolur ve eger tamām ötep tüş körse işi (6) tamām bolur ve eger nā-tamām ötese işi nā-tamām kalur **eger kişi** rükū' ve sücūd kılip (7) tüş körse hudāy te'ālāga yakın bolğan bolur **eger kişi** gāzāt kılip tüş (8) körse hayr ve bereket bolur ve hāzret-i peygamber şallallahu 'aleyhi ve sellemniñ sünnetlerini be-cāy (9) keltürgen bolur **eger kişi** hac tavāf kılip tüş körse 'ādil ve işi ābādān (10) bolur eger bu tüşni pādīşāh körse ra'ıyyet halkğa 'adl ve inşāf kılip 'umrını (11) hōş keçürür **eger kişi** ka'bege kirip tüş körse heme gāmlardın kütulup amān bolur (38b/1) **eger kişi** ihrām bağlap tüş körse günāhıga tevbe ve rahmet ve hayr ve bereket (2) tapur **eger kişi** baş ve ayağını yalañ tüş körse günāhıga tevbe tapıp (3) gāmdın hālāş bolur **eger kişi** lebbeyk dēp tüş körse perhīzkār ve tevbe kılgan (4) ve dīni pāk bolur **eger kişi** toktaydurğan yerde turup tüş körse (5) dünyā ve āhiretde murādını tapur ve hālāl māl tapur **eger kişi** 'arafāt tağıdın (6) tüşüp tüş körse dünyā ve āhiretde hāceti bolsa revā bolur tevbe-i (7) naşūh kılip **eger kişi** ka'bege yakın yürüp tüş körse dünyā endīşesi (8) -dın kütulur **eger kişi** mīnā tağıda turup tüş körse kıyāmet korğunçı (9) -dın ve

¹⁰ Yazmada nā-tamām yazılmış, daha sonra nā- kısmının üzerine çizilmiştir.

heme ğamlardın amān bolur **eger kişi** ka‘beniñ ħaremige kirip tüş (10) körse ikki cihānda amān bolur ve barça işleri yukkarı bolur bēglikke (11) liyākatı bolsa bir şehрге bēg bolur ve ni‘meti ziyāde bolur **eger kişi** ka‘be tavāf (39a/1) kılıp tüş körse dінде kuvvetlig bolur ve ħudāy te‘ālānıñ buyruĝını (2) kılır ve ħalāl māl tapur ve düşmanige ğālib kelür eger bu tüşni bende körse āzād (3) bolur ka‘beni bēg kişi körse bēglikte ziyāde bolur ħudāy te‘ālā günāhlarıdın (4) öter eger fāsık kişi körse tevbe kılır eger kāfir körse imān naşīb kılır **eger kişi** (5) ka‘bege kirip tüş körse barça ğamdın ve miñnetdin ħalāş bolur rızkı ziyāde bolur (6) ħudāy te‘ālā rahmet kılır **eger kişi** āb-ı zemzemni içip tüş körse kıyāmetde (7) teşnelik körmes ħavz-ı kevşer lebide peyĝamber ‘aleyhi’s-selāmınñ ħolıdın su içer (8) ve ‘ālim bolur ismā‘il peyĝamberniñ derecesini tapur dünyādın imān bile barur **eger kişi** (9) ‘umre tavāf kılıp tüş körse ħācılarnıñ şevābnı tapur ve dīni pāk ve ābādān (10) bolur **eger kişi** ħācılarnıñ her neçük ‘amellerini tüş körse heme ħayr ve bereket ve ni‘met (11) ve rüşenlik bolur **eger kişi** ka‘beniñ üzeside namāz ötep tüş körse dünyādın (39b/1) bī-imān ketür **eger kişi** zekāt ve şadaĝa berip körse ħaber-i ħoş ve yañşılık ve bereket (2) ve müşkil işleri āsān ve ğamdın ħalāş bolur **eger kişi** ezānnı vaqtıda (3) oĝup tüş körse eger şalāhiyyeti bolsa ħac tavāf kılır ve yañşılık körür eger (4) fāsık bolsa oĝurluĝ töhmetige uçurar ve yaman söz eşitür **eger kişi** kārவān (5) içide ezān oĝup tüş körse ol kārவānnı ħaraĝçı urup barını baĝlar (6) **eger kişi** sarāyınıñ eşikide ezān oĝup tüş körse şol sarāy (7) satılır vallāhu ‘alem

on üçünçü bābda (8) eger kişi ħazīnı tüş körse kıyāmetde ħudāy te‘ālānıñ dīdārını körür **eger kişi** (9) ħazīnı tāze rüy ve ħoş-ħüy tüş körse ħudāy te‘ālā ol kişidin rāzı bolur ve yaman (10) işleridin tevbe kılır **eger kişi** faĝirni ve ‘ālimlerni ve muħtesibni ve kışsa-ħānnı (11) tüş körse bu tüş körgen kişi ol elge münāsebeti bolsa şol elniñ ħatarıda (40a/1) bolur ve eger münāsebeti bolmasa ābrüy ve şerāfet ve mertebe ve bereket ve māl ve yañşılık (2) bolur ve yā ‘umrıda bir işi kılır ki ol işide ħalk arasında atı çıĝur **eger kişi** (3) yañşı ħüyluĝ ve yañşı işlig kişi öyige kirip ve yā maħallege kelgenni tüş (4) körse devletde uluĝ bolur **eger kişi** taḫībni tüş körse ‘ālim ve dīni pāk (5) bolur **eger kişi** aĝrıknı tüş körse fāsıklıĝ bolur eger aĝrıĝ dārū yegenni (6) tüş körse ğam yetür eger aĝrıĝ dārū yemegendin çıĝkannı tüş körse heme ğamlar (7) -dın ve ħorĝunçlardın ħalāş bolur **eger kişi** terāzūnı ve terāzūnıñ yıĝaĝını (8) ve şıñni ve kürini tüş körse şehрге ħazī bolur ve tāze noĝşānıĝa köre ta‘biri (9) bolur **eger**

kişi terāzūnı rāst tartıp tüş körse ğamdın ħalāş bolur şehrniñ (10) qazīsı ‘adl kıılır **eger kişi** terāzūniñ bir başını yeñip tüş körse şehrniñ (11) qazīsı ħükmiđe bir tarafige meyl kıılır **eger kişi** qazī terāzūnı öz kıolı bile tartqanı (40b/1) tüş körse dārū’l-qazāğa ħāceti tüşür **eger kişi** özini qazīniñ allıda (2) tüş körse tañlası bir bahāne bile qazīniñ aldığa barur **eger kişi** terāzū yıġaçı (3) -nı sınıq tüş körse şehrniñ qazīsı bolur

on törtinçi bābda (4) eger kişi qalemni tüş körse edeb ve dānişlik ve uluġ pādişāh ve rāst iş (5) -lık ve devletlik bolur ve yoq işler peydā bolur **eger kişi** devletni tüş körse (6) ħatun ve māl ve kenizek ve ħazīne uluġluk yetür **eger kişi** qalem-dānnı tüş körse körklüg (7) ħatun alur ve ‘ālim ve zerdār ve pāk-dīnlik ve menfa‘at bolur **eger kişi** muşhafnı (8) ve kitābnı tüş körse dīn tapur ve dānā ve māllik bolur ve tātge raġbet (9) kıılır **eger kişi** çoñ kitābnı tüş körse genç ve mīrās ve zer-dārlik ve dāniş bolur (10) ve ħaber-i ħōş ve yaġşılık ve uluġluk bolur

on beşinçi bābda (11) eger kişi özini aq yaşıl libās bilen tüş körse tola yaġşılık ve ni‘met (41a/1) ve dīni ġālip ve tevbelik bolur ve baġlanġan işleri açılır ve ümīdiġa (2) yetür **eger kişiniñ** başını tüş körse on vech bardur: ve uluġ ve pādişāh ve ata (3) ve ana ve bēg ve ‘ālim bolur ve imām ve oġul ve kıul bolur on miñ direm pul tapur (4) **eger kişini** qanlıq tüş körse ilgeri aytqan dēk bolur velikin rencsiz (5) bolmas **eger kişi** öziniñ başını yā kişiniñ başını tenidin cūdā körse bu ikki (6) kişiniñ arasında cūdālık tüşer **eger kişiniñ** başını kesip tüş körse bu (7) kişi düşmanıge ġālib bolup kesgen başniñ ēgesige sitem kıılır ve eger dōstı (8) bolsa tüş körgüçi uluġ ğamdın kıutkarur **eger kişi** boynıġa suqkannı (9) tüş körse şol aytqanlar dēk bolur **eger kişi** başını kırkıp tüş körse eger ħac (10) -niñ vaqtıda bolsa elbette ħac kıılır dūnyā ve āħiretniñ ğamdın kıutulur ve ħōş-ħāl (11) -lık tapur **eger kişi** saç ve saqalını tüşürüp körse her ħāceti bolsa revā bolur eger qarz (41b/1) -dār bolsa edā bolur ve eger bendde bolsa ħalāş bolur dūnyāniñ ħayālının kıutulur (2) eger bu tüşni pādşāh ve bēg körse ābrūyı ve māl pat ketür **eger kişi** saqalını (3) aq tüş körse pākizelik yār bolup du‘āsı müstecāb bolur **eger kişi** kıulaqını (4) tüş körse sekkiz vech bardur ħatun ve kıız oġul ve dōst ve kıul ve ħaber-i ħōş (5) bolur kıulaqniñ tāze ve noqşānlıġıġa köre ta‘biri bolur **eger kişi** közni (6) tüş körse sekkiz vech bardur imānniñ nūrı ve piş-keç ve māl u ni‘meti ziyāde (7) ve oġul ve dāniş bolur közniñ tāze ve noqşānlıġıġa köre ta‘biri (8) bolur **eger kişi** özini karu körse ne‘ūzu bi’llāh min zālik dīni ketür ve qorqunç (9) yetür ve balası ölür **eger kişi** közini ħıyre körse namāz öterge kāhillik kıılır (10) elbette tevbege meşġul bolmaq

kerek **eger kişi** pişāneni tüş körse hatun ve (11) uluğluk ve ābrūyluk ve ferāgatlik ve körk bolur pişāneniñ tāze (42a/1) ve noqşāniğa köre ta‘biri bolur **eger kişi** kolnı tüş körse on vech bardur (2) ağa ve ini ve ēgeçi ve siñil ve oğul ve dōst ve şerik ve uluğluk (3) ve kudret ve māl ve huccet bolur **eger kişi** oñ kolını sınık tüş körse ağası (4) ve yā inisi ölür eger kolını yaralık tüş körse ağık yetür ve kolıdın mālı (5) kêtür velikin ölüm bolmas **eger kişi** kolıdın kan alıp tüş körse ve yā (6) kan akıp ve yā hacāmet kılıp tüş körse kannıñ az ve tolalığığa (7) köre ağa inisiniñ mālı yoqalur sol kolıdın kan akkannıñ ta‘biri (8) oñ kolı dekdür ba‘zınıñ kolıda ēgeçi siñil ve yār ve āšnā (9) bolur **eger kişi** futnı tüş körse sekkiz vech bardur ferāgat ve fāyda ve şafer (10) ve māl-dār hatun ve dört ayaklık māl ve qarzdın edā bolur ve kuvvet (11) -lig bolur ve futnıñ tāze ve noqşānlığığa köre ta‘biri bolur (42b/1) **eger kişi** futnı sınık tüş körse murādığa yetmes eger seferde bolsa (2) keçikip kelür eger vañanıda bolsa hatar yetür ve hatunını talāk kılur **eger kişi** (3) aşuğını tüş körse pākize hatun bolur ve dīni pāk bolur **eger kişi** (4) yūrekni tüş körse uluğ ve bahadır ve pākize dīnlik oğul bolur ve (5) cūvān-merd ve kut ve şehvetlig bolur ve sırnı pinhān saqlar **eger kişi** (6) ādemniñ yūrekini yep ve yā alıp tüş körse devlet ve kut (7) ve māl bolur **eger kişi** boyunı tüş körse kuvvet ve yahşılık bolur (8) **eger kişi** pāyçe ve tabannı tüş körse kuvvetlig ve bahadır bolur (9) **eger kişi** kolnıñ permençeklerini tüş körse bala ve yār ve ağa ve ini (10) bolur ve ba‘zı hükemāniñ kavlıda beş vaqt namāz bolur eger permençek (11) -lerni noqşānlık bolsa namāzı noqşānlık bolur **eger kişi** (43a/1) futnıñ permençeklerini tüş körse uruq tokkanı bolur tāze (2) ve noqşānlığığa köre ta‘biri bolur **eger kişi** uçanı tüş körse (3) kuvvetlig ve dāniş-mend ve yahşı ağa ini bolur ve pādişāh ve vezir ve yasavul (4) ve oğul ve ata bir toğkanları barçası yād kılur **eger kişi** uçasını (5) sınıp tüş körse atası ölür yā bu mezkūr bolğan halkdın uluğ (6) ta‘ziyet yeter **eger kişi** bāzūni tüş körse pādişāh ve yā vezir ve yā yasavul (7) bolur **eger kişi** ala kannı tüş körse bahadır ve uluğ ve tola māl ve oğul (8) ve sahlılık ve keñrülük ve harāmdın yırak bolur **eger kişi** kursaknı (9) tüş körse ol yerde ‘ilm ve dāniş ve hikmet ve hazīne ve hōş-hāllık (10) ve ten-dürüstlük ve ferāgat peydā bolur **eger kişi** kursaknı yer tok tüş (11) körse anası ölür ve yā kattık ta‘ziyet yetür **eger kişi** bağırını tüş körse (43b/1) pulı ve mālı ve hış akrabası bir yerde cem‘ bolur **eger kişi** ādemniñ bağırını yep (2) tüş körse genc tapur **eger kişi** bağır alıp tüş körse mālı tola bolur **eger kişi** (3) bağırını üzüp alıp ve yā sassıg tüş körse balaları ölür **eger kişi** tırnağ alıp tüş körse peygamber ‘aleyhi’s-selāmniñ sūnetlerini edā (4) kılğan bolur **eger kişi** koltuqnıñ tükini yolup tüş körse qarzdın (5)

 al ş bolup ve  u şadın  utulur **eger ki i** em ekni t ş k rse  ız (6) ve  izmetk r a a ini ve d st y r bolur em ekni  t ze no ş nı a (7) k re ta‘biri bolur **eger ki i** s neni t ş k rse ‘ilm ve im n ve ma‘rifet (8) ve bahadır ulu  bolur **eger ki i** burunni t ş k rse  br y ve mertebe (9) ve m l-d r bolur **eger ki i** a zını ve lebni t ş k rse m r ş ve  azine ve (10) d ni lik ve y  vezir ve yasavul bolur ve ba langan i leri (11) a ılır  st n ti lerini t ş k rse ata ve ananı  uru  (44a/1) to kanı bolur **eger ki i** astın ti lerini t ş k rse ananı  (2) uru  to kanı bolur **eger ki i**  st n ti i t   p k rse atası  ler (3) ve y  ata to kanlarıdın  ler **eger ki i** astın ti ini t   p k rse (4) anası  ler ve y  ana to kanlarıdın  l r **eger ki i** ti leri (5) -ni yerge t   rmey  olı a alıp t ş k rse ‘ay llarıdın a rık (6) bolur velikin pat ya şı bolur **eger ki i** tilni t ş k rse s zl   bolur (7) ve heme  alk a ve ulu lar a til i bolur eger tili s zle[y] almasa  all ş (8) bolur **eger ki i** tilni  u ını ikki t ş k rse m n fık bolur eger tilni (9) kes k k rse balasız bolur **eger ki i** tilni  uru  t ş k rse (10)  ler **eger ki i** t k r kni ve balgamni t k r p t ş k rse  amdın (11)  al ş bolup ve r hat k r r ve ba‘zını   olıda yal an aytur (44b/1) ve l f urur ve m lını b -vech  arf  ılır eger ki i a zını  uru  t ş (2) k rse fer gat kem bolur **eger ki i** ef egenni ve    k rgenni t ş k rse (3) ba lık i leri a ılır ve bar a  amlarıdın  utulur **eger ki i** mi‘deni (4) t ş k rse m l ve bala ve h ner-mend bolur **eger ki i** zekerni t ş k rse bala (5) ve  br y ve  uvvet  a ıl bolur **eger ki i** zekerni yo an ve  uvvetlig (6) k rse i i yu karı ve zer-d r ve  uvvetlig bolup bar a mur dı a (7) yeter t ze ve no ş nlı ı a ta‘biri bolur **eger ki i** teri ve  u t (8) ve  st h n ve   uki ve tezekni an a ki  ursakda ı n melerni t ş (9) k rse az tolalı ı a k re heme  al l m l bolur **eger ki i** cer hatni ve  an (10) ve yiri ni ve  ı u kni ve  abart kni ve  o  yaranı t ş k rse bular (11) -ni  az tolalı ı a k re heme m l bolur ve h rmeti ziy de ve i i yu karı bolur (45a/1) **eger ki i**  ılını t ş k rse  br y ve  er fet bolur  atunları a (2)  renleri amrak bolur ve devlet-i b k ni tapur **eger  atun** ki i sa ını kes k (3) t ş k rse  ri  l r y  tal k  ılır ba‘zıları aytıpdurlar sa ını (4) t ş k rge  azilerg   bd ndur  zge  lge  am bolur **eger ki i** a ta ki ini (5) t ş k rse heme  alıda feris te bolur ve ya şı i lig ve i l ş ve ya şı (6)  ıfatlig z hid ve ‘ bid ki i bolur **eger ki i** a ta  ılıp t ş k rse (7) ‘ay llarıdın yaman s z   it r ve  orkun  bolur ve ba‘zı   kem larnı  (8)  avlıda ya şı bolur **eger ki i** ‘a ir  ılıp ve y  i ip t ş k rse ya şılı  ve bereket (9) ve y rı tola bolur ve  o - allı  tola bolur **eger ki i** sirkeni t ş k rse (10)  al l m l ve  ayr u bereket bolur ve ba‘zılarını  avlıda a  ık n me (11) yaman bolur **eger ki i**  a unı  p lizini t ş k rse  av  ve fer gat (45b/1) ve y  zerd r

hatun alur andın halkğa tola faydalar yetür **eger kişi** kağunni (2) kağun vaqtıda tüş körse körklüg hatun ve kenizek ve kul ve kümüş (3) pul alur ve eger vaqtıda bolmasa ağrıq ve savuq ve yamğur körür **eger kişi** (4) kağunni alıp ve yā yep ve yā uruğını alıp tüş körse az tola yegenige (5) köre māl bolur kaçça tatlıg bolsa hūbdur **eger kişi** kağun tarıp yep (6) tüş körse genc halāl māl ve hayr ve bereket bolur **eger kişi** kağun tarıganı (7) körse hatunlardın halāl māl yetür **örükniñ** ta‘biri kağundek (8) -dür **eger kişi** encirniñ darahtını tüş körse zerdār ve baħıl kişi bolur (9) **eger kişi** encirni yep tüş körse belend-himmet bolur ve kul ve küñ ve māl (10) ve rızkı halāl ve uluğluq ve ni‘met ve devlet bākī bolur velikin hatunlarınıñ (11) işidin pişimānlıq körür **eger kişi** almanıñ darahtını körse şerāfet (46a/1) ve uluğluq bolur **eger kişi** almanı tüş körse murādı hāşıl (2) bolur ve eger almanı fuçuk ve zaħmlıq körse mālīga ziyān ve ferzend (3) -leridin cūdā bolur vallāhu ‘alem

on altınçı bāb (4) eger kişi yığaçnı tüş körse andağ her yığaçge ki tüzükdür öyge (5) salğalı yarasa yaħşı bolur eger yığaç sınıq bolup köymekke (6) lāyık bolsa münāfık yalgancı uçurar **eger kişi** kapuqnı tüş (7) körse ked-hudāy bolur **eger kişi** sarāynıñ kapuğını ediz tüş (8) körse öz işidin yā yana berüdin işi belend ve devlet ve uluğ (9) -luq körür **eger kişi** sarāynıñ eşikini sınıq yā köyük (10) tüş körse yamandur **eger kişi** bir eşikni tüşide yafıp körse belālar (11) emīn bolur nikāhlıq hatun alıp murādı hāşıl bolur ve bağlıq (46b/1) işleri açılır eşik açılğan heme hālda māl bolur **eger kişi** kilid alıp (2) tüş körse liyākatığa baqıp pādişāh bolur ve uluğ ve devletlik bolur (3) **eger kişi** kilidni ittürüp tüş körse hıç işige tedbir kıla almas (4) kilid tafıp alıp tüş körse barça işleriniñ tedbirlerini tapar barça (5) ümīdige yeter **eger kişi** yortqannı tüş körse dünyā-dār bolur ve halk arasında (6) öziniñ uluğluğığa baqıp atı çıkur yortqannı tüşide körgen (7) ‘umrı uzun bolur ve devlet ve ‘izzet tapar eger tüş körgüçi uluğluğığa (8) lāyık bolsa pādişāh bolur ve yortqanğa köre ta‘biri bolur **eger kişi** yortqannı (9) yırtuq tüş körse mālīga ve uluğluğığa ziyān bolur **eger kişi** şanduqnı (10) tüş körse mertebe ve ‘izzet hatun tarafıdın bolur **eger kişi** töşekni (11) tüş körse şehir hatun bolur **eger kişi** yastuqnı tüş körse ol kişi (47a/1) bæg bolur ve hizmetkārları bolur **eger kişi** öyide tola yastuq tüş (2) körse hizmetkārları tola bolur **eger kişi** tesbihni tüş körse perhizkār (3) ve dīni arıg ve ‘ādil ve inşāf ve āsānlıq bile murādı hāşıl bolur **eger kişi** (4) zer-beft tonı tüş körse düşmange gālīb ve murādı hāşıl bolur **eger kişi** (5) ābādān parçanı tüş körse eger keyip ‘ādet kılğan bolsa mertebe (6) hāşıl bolur ve şehir alur eger bu kişi pādişāh bolsa vegerne rengi sarıq (7) bolsa delil bolur ol

kavminin zerdârlarına yamanlık bolur **eger kişi** (8) yumşak eğinni tüş körse müşkil işlerge tedbir kıılır ve halkğa (9) andın yahşılık yetür **eger kişi** kuflnı tüş körse faydalig iş (10) kıılır ve yahşi hatun ve işençlig kişi bolur **eger kişi** kuflnı açıp (11) tüş körse bağlanğan işleri açıılır **eger kişi** taht tüş körse (47b/1) uluğluk ve devlet ve şehirlerge egelik kıılır kaçça yasağlık bolsa (2) şunça ābādān bolur **eger kişi** keñ ton keyip tüş körse barça murādı (3) hāşıl bolur **eger kişi** tahtta oturup tüş körse aytkan ta‘bīrler (4) hemesi hāşıl bolur **eger kişi** egerni ve falañnıñ üzeside oturup (5) tüş körse ta‘bīri tahtge oħşa[ş] bolur **eger kişi** tar yerge kirip çıka (6) almay tüş körse yamandur eger çıkıp tüş körse barça ğamdın hālāş (7) bolur **eger kişi** arabage oturup tüş körse ol kişi şehрге uluğ (8) bolur ve murādığa yeter andak kim yūsuf peygamber ‘aleyhis-selām zindānda arabage (9) oturup ‘azīz-i mısrnıñ allığa barıp tüş kördi körgeni dēk (10) arabage olurguzup alıp bardılar **eger kişi** büşükni ve kēme (11) ve şanduk ve kubbe ve şamiyāne ve tambū[r] bularnı tüş körse ten-dürüst (48a/1) ve uluğ bolup büzürglerge hem-şohbet bolur eger bu tüş körgüçi (2) devletge liyākatı bolmasa ğam ve ziyān yetür **eger kişi** köşege tüş (3) körse şe’n ve şevket ve pādīşāhlık ve mālī tola ve leşker-başı (4) bolur köşegeniñ uluğluğığa köre ta‘bīri bolur **eger kişi** (5) törgükni tüş körse uluğ sözlüg ve hālī kuvvetlig ve rāst (6) sözlüg ve dānā ve barça aña i‘timād kıılır ve devlet ve menfa‘at bolup (7) murādığa yeter

on yettinçi bāb eger kişi kazannı (8) tüş körse pākīze ve hizmetkār hatun ve uluğluk bolur **eger kişi** (9) tennürni tüş körse öy uluğı ve yā oğul ve yā ‘ābid kişi bolur (10) **eger kişi** isni tüş körse miñnet ve meşakkat ve ‘azāb bolur (11) **eger kişi** külni ve kömürni ve uçkunni tüş körse heme hālda mālī harām bolur (48b/1) fitnelikge ve mekkārlikğa fesād işğa māyil bolur hergiz yahşılık (2) bolmas **eger kişi** kazan aşkan yerni tüş körse kuvvetlig ve pehlevān (3) bolur ve hīç kişidin pervāyı bolmas ve yā öy hizmetkārı bolur **eger kişi** (4) su içe durgan kaçanı tüş körse hizmetkār ve şe’n şevket (5) ve uluğluk ve yā menfa‘at bolur

on sekkizinçi bāb eger kişi (6) özini yalañgaç tüş körse pārsā heme ğamlardın kutulup zāhir (7) -lığı ziyāde bolup elbette hayr u bereket tapur eger pārsā bolmasa bir ‘ayb (8) -lık iş kıılıp andın uyatıp peşimān kıılır **eger kişini** yer yutup (9) ve yā bōri yep tüş körse eger mestüre bolsa ğam körer ve yā hatunı (10) ölür ve yā uluğ günāh kıılır ve yā hatun tarafından ğam ve yā mālını bī-vechi şarf kıılır

on tokkuzunçı bāb (49a/1) eger kişi hacāmet kılıp tüş körse emānetge hıyānet kılmağan (2) bolur **eger kişi** qarı hacāmet kılguçını tüş körse sipāhī halkğa (3) yaħşı bolur **eger kişi** hacāmet kılıp ornıda dāg kalğannı tüş (4) körse ‘ādil kişiler aña güvāhlık berür **eger kişi** başını kırkıp (5) ve yā burtını alıp ve qoltuq tükini ve tırnağını alıp tüş körse (6) yaħşılık ve hōş-hāllık ve amānlık bolur peygamber ‘aleyhis-selāmnıñ (7) sünnetlerini ber-cā keltürgen bolur ve ba‘zılarınñ qavlıda sefer (8) barur **eger kişiniñ** a‘zaları derd kılğannı tüş körse balala (9) -rıdın ğam ve endüh körür **eger kişi** özini şışuq tüş körse (10) bu şışuq hās zekeride bolsa māl ve mertebe ve ābrüy ve uluğluq (11) ve şevketlig bolur murādını tapur ve ‘ilm örgenür **eger kişi** a‘zā (49b/1) -larını noqşānlık tüş körse ‘ilm kem ve endüh ğam bolur **eger kişi** özini (2) aruq tüş körse ziyān yetür ve yā ağrıq bolur eger şol kişiniñ aşlı (3) aruq bolsa yaman émes

yigirminçı bāb eger kişi (4) pese bolup tüş körse māl ve menfa‘at ve şevāblık iş bolur (5) ve müşkil işge uçurar **eger kişi** bedeni yiriñlep tüş körse māl (6) ve menfa‘at ve yaħşı sözler **eger kişi** çeçek çıqıp tüş körse ve qotur (7) bolup körse māl ve menfa‘ati ve rāhatı ziyāde bolur **eger kişi** sidükni (8) tüş körse hōş-hāllık bolur ve bağlıq işleri açılır ve yā oğul (9) bala tapur eger tonga sidük tēgip tüş körse mālını ‘ayāllarığa (10) nafaqa kılur ve balalarığa nā-ħaq huşümet kılur ve sidük heme vaqt (11) tüşde ābādāndur eger bende körse āzād bolur ve kallāç kişi körse (50a/1) zerdār bolur ğamlık kişi körse ğamsız bolur eger ağrıq körse tāze (2) bolur eger bendte bolsa hālāş bolur eger ğarīb bolsa öyige selāmet (3) yetür barça murādı hāşıl bolur **eger kişi** arqa piş-ābnı tüş körse (4) ağılda yā şahrāda ve yā her yerde bolsa heme ğamlardıñ qutulur ve qarzı (5) bolsa edā bolur ve bağlıq işi açılıp rāhat körür **eger kişi** (6) çirkni ayakka basıp ve yā alıp tüş körse h^vāh kuruq h^vāh (7) hōl bolsun harām māl bolur **eger kişi** mālınıñ tezekini tüş (8) körse bī-şekk hālāl māl bolur **eger kişi** arkadın yel barıp tüş (9) körse hālvetde bolsa işi yuqkarı bolur ve eger ma‘rekede bolsa (10) nā-hōş söz eşitür hatunlar sebebidin yamanlık körür velikin (11) halkğa yaħşılık bolur **eger kişi** ağılnı tüş körse mertebe ve māl (50b/1) ve genc ve hazīne ve hatun ve hizmetkār ve ferāğat bolur ağılnı körgen heme hālda (2) māl bolur **eger kişi** tegürmende un tartıp tüş körse bī-günāh kişilerge (3) tōhmet kılur ve münāfıklık ve ağrıq ve süst bolur **eger kişi** ér kişi özini (4) boğaz bolup tüş körse pādişā[h]lıkğa liyākatı bolsa pādişāh bolur (5) bolmasa mertebelig ve māl-dār ve uluğ ve ābrüylük bolur **eger kişi** hāmile-dār (6) bolup tüş körse anıñ hem ta‘biri uşbudur **eger kişi** oğul toğup (7) tüş körse hōş-hāllık bolur **eger kişi** kız toğup tüş körse şol (8) hatunınıñ neslidin bir oğlı uluğ bolur ve

balaları hem uluğ bolur (9) **eger kişi** özini zekerlig tüş körse hergiz balası bolmas **eger kişi** (10) hatun kişiniñ endāmını özide tüş körse ve yā özini zekersiz ve yā aқта (11) körse balasız bolur **eger kişi** ér kişiniñ ve yā hatun kişiniñ endāmıdın (51a/1) çıyan çıqıp ve yā çıyanga oħşa[ş] nēmeler çıqıp tüş körse yaman (2) balalar toğur ve eger yahşı sıfatlig nēmeler çıqıp tüş körse yahşı (3) balalar toğur

yigirme birinçi bāb eger kişi darahtlarını tüş (4) körse darahtnıñ edizlikige köre mertebesi ediz bolur **eger kişi** (5) darahtnı kesip ve yā yolup ve yā uşatıp tüş körse ta‘ziyet ve ğam (6) bolur **eger kişi** daraht tikip tüş körse ‘ayālmend bolur ve fāyda (7) ve yahşılıq körür **eger kişi** kökerip turgan yaylağlarını ve aқın (8) sunı ve kök darahtlarını tüş körse māl ve menfa‘at ve devlet (9) ve şe’n şevket ve ferāgatlıq bolur **eger kişi** қuruқ darahtnı tüş (10) körse münāfıq kişi bolur **eger kişi** hūrmā darahtnı қuruқ tüş körse (11) söz taşıғуçı bed-zāt ve edebsiz kişi bolur **eger kişi** işge yarayturgan (51b/1) қuruқ yıғаçnı tüş körse dünyāda menfa‘at körür velikin āhiri (2) hiç bolur **eger kişi** hūrmānı hūrmā vaқtıda tüş körse māl ve hōş-hāllıq (3) ve rızq-ı hālāl bolur eger sarıq ve hām ğüre bolsa hāram māl ve yā renc ve ağırık (4) bolur **eger kişi** hūrmānı yep alıp tüş körse bī-şekk hālāl māl (5) ve menfa‘at körür **eger kişi** zeytūn darahtnı tüş körse tā‘atge (6) māyıl bolur tili tatlıq bolur ve körklüg hatun ve ēgeçi siñil (7) bolur **eger kişi** aççığ ānārnı tüş körse meşakkat bilen hālāl māl (8) tapur **eger kişi** aççığ ānārnı yep tüş körse her bir dānesiniñ hesabığa (9) derd ve elem yetür **eger kişi** ānārnı yaruқ tüş körse da‘vā ve hāram māl (10) bolur eger bu tüşni zemistānda ve yā érte yaz körse қotur ve çeçek peydā bolur (11) eger күz vaқtıda körse yağılıq ve ta‘ziyet bolur **eger kişi** tatlıq ānārnı tüş (52a/1) körse heme hālda āsānlıq bilen hālāl māl қolığa kirer ve yā gencge uçar (2) **eger kişi** tatlıq ānār yep ve yā alıp tüş körse her bir dānesiçe altun (3) tapur ve yā şe’n şevketlig tola māl bolur eger sevdāger kişi bolsa tola (4) sūd körür eger bāzārda olturғуçı bolsa sevdāsı yürür eger қallāç (5) bolsa zer-dār bolur eger dihkān bolsa aşlıq tola alur eger қаzī (6) ve mūte‘allim bolsa tola māl cem‘ қılır eger müftī bolsa ‘ilmdin menfa‘at körür (7) **eger kişi** sarıq üzümni bāğda tüş körse uluğ menfa‘atlig kişi (8) bolur **eger kişi** aқ üzümni vaқtıda tüş körse bī-şekk hālāl māl ve ni‘met (9) ve rızqı keñ bolur ve eger vaқtıda bolmasa savuқ ve қar ve yamğur bolur **eger kişi** (10) қара üzüm yep ve yā alıp tüş körse hālāl māl bolur eger vaқtıda bolmasa (11) miñnet körür **eger kişi** қuruқ üzümni tüş körse heme vaқtda rızq-ı hālāl bolur (52b/1) tatlıqlıǵığa köre māl ve menfa‘at ziyāde bolur ve ba‘zılar қavlıda şafı bilen (2) körgen altunnıñ rīzesi bolur kişmişniñ

ta‘biri ak üzüm (3) -niñki dek-dur **eger kişi** güre tüş körse yaħşı emes ve eger vaqıtıda bolmasa (4) korkunç ve yamğur ve ağırık bolur velikin ziyān kılmas **eger kişi** bihī darahtını (5) tüş körse şerāfetlig sözi sılık kişi bolur ve halknıñ işleri (6) andın rāst bolur **eger kişi** bihīni yep tüş körse eger ağırık bolsa şifā (7) tapur ğamlık bolsa bī-ġam bolur ve hōş-şüret oğul tapur **eger kişi** bihīni (8) alıp tüş körse sefer kılur eger vaqıtıda bolmasa ağırık bolur **eger kişi** ālūçeni (9) tüş körse hālāl māl ve dī-ni pāk ve yaħşılık ve bereket bolur **eger kişi** terre kağunı (10) ve badrıñ kağun ve yana hem şundağ nemelerni tüş körse tola menfa‘at bolur (11) eger vaqıtıda bolmasa kılğan işige peşimān kılur ve kattık boran ve yamğur (53a/1) bolur **eger kişi** armūd darahtını tüş körse hālāl māl ve şevket ve hatun (2) ve zer-dār bolur ve ārzūsığa yetür **eger kişi** aççığ armūdını tüş körse (3) ağırık ve mālīga ziyān bolur **eger kişi** şeftālünü tüş körse uluğ kişi (4) ve yā mübārek-kağem bala bolur hudāy te‘ālāğa şenā aytur **eger kişi** kabağnı tüş (5) körse hōş-ıab‘ ve mübārek-kağem tabīb bolur ve tā‘atge meyl kılur **eger kişi** (6) öyide ve yā bōstānıda kabağnı tüş körse mübārek-kağem oğul naşib kılur (7) eger ağırık bolsa şıħhat tapur eger bēğ bolsa mertebesi ziyāde bolur eger bende (8) bolsa āzād bolur eger hac niyyeti bolsa hac kılur eger fāsık bolsa yaman işlerige (9) tevbe kılıp zāhid bolur eger kāfir bolsa müslümān bolur eger ğamlık bolsa ğamdın (10) hālāş bolur eger sevdāger bolsa tola sūd körür eger pādişāh bolsa pādişāh (11) -lığı ziyāde bolur eger diħkān bolsa aşlığı ziyāde bolur eger hatunsız bolsa (53b/1) hatun alur **eger kişi** cūcemni tüş körse şerāfetlig ve zerdār ve saħī (2) bolur halkğa andın tola menfa‘at yeter **eger kişi** cūcemni yep tüş körse (3) hālāl māl ve rızkı keñ bolur ve eger vaqıtıda bolmasa savuğ tola bolur (4) **eger kişi** pisteni ve bādemniñ darahtını tüş körse darahtnıñ çoñ (5) kiçiglikige köre şerāfet ve zer-dār ve mertebe ve ābrüylük ve heme halkğa (6) menfa‘at tēgürür **eger kişi** uluğ darahtlarını tüş körse ol yerde (7) uluğ kişi peydā bolur **eger kişi** çılannı tüş körse pāk-dīnlik (8) ve hōş-ıab‘ ve menfa‘atlig yār bolur ve hatunlar tarafından renc yetür (9) **eger kişi** çigdeni tüş körse tācık kişi bolur ve baħıl bolur eger vaqıtıda (10) bolsa hālāl māl ve ni‘met bolur ve ħorāşçı kişi bolur **eger kişi** cevz-i hindini tüş (11) körse hālāl māl ve ni‘met ve dīni pāk ve menfa‘at bolur ve ‘ilm-i nücümni örğenür (54a/1) **eger kişi** bādemni tüş körse ğarib bolur ve kömüglük māl ve ağırığığa (2) şifā bolur **eger kişi** pisteni tüş körse şerāfetlig ve seħāvetlig (3) ve hālāl māl bolur **eger kişi** ‘üdni tüş körse ve körklük ve saħī ve zer-dār (4) ve sözi tatlığ bolur **eger kişi** ‘üdni bāğda tüş körse erzāncılık (5) ve zer-dārçılık ve ‘umrı uzun bolur **eger kişi** hōş-büy otlarnı tüş körse (6) hatun ve bala ve kenizek ve kul ve dōst ve hālāl

māl bolur **eger kiři** hōř (7) -būy otlarnı yoluđluk tūř kōrse bu mezkūr bolđan halkdın ğam (8) ve endūh kōrūr **eger kiři** ābnūs yıđaçnı tūř kōrse bahīl ve fāsık (9) ve mūnāfık ve yaman işlık kiři bolur **eger kiři** řalgamnı tūř kōrse bahīl ve bed (10) -ķevl vefāsız ve himmsetsiz ve ihlāřsız kiři bolur ve dōstlukķa yaramas (11) ve ba‘zınıđ kavlıda ķul ve kenīzek bolur **eger kiři** ıdlık yařnı tūř kōrse (54b/1) ĥalāl māl ve řevket ve uluđ ve pāk-dīnlik bolur eger balası bolsa (2) ađrık cān bolur **eger kiři** buđdaynı tūř kōrse renc ũ meřakķat bilen (3) ĥalāl māl tapur **eger kiři** buđdaynı yep tūř kōrse mertebesidin tūřer (4) velīkin neĥend vaķtdın keyin murādıđa yeter **eger kiři** unnı tūř kōrse (5) rensiz ve āsānlık bile ĥalāl māl tapur **eger kiři** yasmuķ furĥaknı (6) tūř kōrse azrak menfa‘at bolur **eger kiři** zirā‘atnı tūř kōrse (7) ĥudāy te‘ālāđa tevekkũl ķılur ve rızķ-ı ĥalāl tapur **eger kiři** zirā‘atnıđ (8) arasında yũrũp tūř kōrse ğāzīlerđa ķořulur **eger kiři** zirā‘at (9) ķılıp safan ķořup ikki ōynı haydap tūř kōrse ķılđan (10) ũmīđıđa yeter **eger kiři** buđdaynıđ bařnı pıřık tūř kōrse ođul (11) bala bolur eger ĥām kōrse ķız bolur ve yā bereket keņrũ bolup ‘umrı uzun bolur (55a/1) eger kiři arfanı tūř kōrse ĥām bolsa řol yerde ađruķdur ve peydā bolup (2) ve uruřmak ũlũřmek bolur eger kiři samannı tūř kōrse tola māl cem‘ (3) ķılur saman ķanĥa tola bolsa ta‘bīri řunĥa ābdāndur

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AKTARMA

(2b) **İlk bölümde** asıl rüya gördüğünde yılın hangi mevsiminde görmüştür, onun doğrusunu yalan olanından ayırmayı zikrettik. Asıl rüya dört sebebin dışında gerçekleşmez: ya kanın üstünlüğünden veya sevdanın üstünlüğünden veya balgamın üstünlüğünden veya safranın üstünlüğündendir. Onu bilmek gerek. Böyle görülen rüyalar gönlün karışıklık ve perişanlığından olur. Onun aslı ve tabiri yok. Ama eğer kişinin gönlünde hiç endişe ve meşguliyeti olmazsa onun doğası doğru olur. Uyuduğu zaman öyle (3a) garazsız uyumak gerek. Rüyası gerçek ve tabiri de gerçek olacak. Ama eğer gönül meşguliyet ile uyuyup rüya gördüyse, bunu ilk kitapta açık şekilde bildirdik. Gece görülen her rüyanın tamamı gerçek olur. Ama farklı olanı şu: yılın başında görülen rüya sonbahar ayları olan yılın sonunda görülen rüyadan iyidir. Ama mevsimin başında (görülen rüya) mevsimin sonunda görülenden daha iyidir. Gecenin sonunda rüya görürse tabiri hemen belli olur ve hemen isteğine ulaşır. Gündüzün başında görülen rüya sonunda görülen rüyadan daha iyidir, onun da tabiri hemen belli olur. Kişi doğru konuşan biriye onun gördüğü rüya da daha doğru olduğunu bilmek gerek. Eğer kişi zahit yani temiz huylu ise onun rüyası iyi ve gerçek olur, rüyasını doğru görür. **İkinci bölümde (3b)** iffetli kişi ile utanmaz kişi arasındaki farkı ayırmayı (zikrettik). Şunları bilmek gerek: Müslümanın rüyası kafirin rüyasından daha iyidir. İlim sahibi kişinin rüyası cahilin rüyasından daha iyidir. Er kişinin rüyası mazlumun rüyasından daha iyidir. Kadının, temiz kişinin, adaletli kişilerin rüyası avam halkın rüyasından daha iyidir. Ve ilim öğrenenlerin, ilim sahibi, sorun çözen kimselerin rüyası vasıfsız halkın rüyasından daha iyidir. Özgür halkın rüyası kölenin rüyasından daha iyidir. Ayık kişinin rüyası sarhoş kişinin rüyasından daha iyidir. İffetli kişinin rüyası utanmaz kişinin rüyasından daha iyidir. Yüce Allah şöyle dedi: “*Yoksa Bizim, kötülük yapan kimselerle, iman edip, salihati yapan kimseleri, hayatlarında ve ölümlerinde bir tutacağımızı mı sanıyorlar.*” (Casiye suresi, 21. ayet). Ama adaletli sultanın rüyası tebaanın (4a) rüyasından daha iyidir. Ululardan bir büyük kişi Şeyh Muhammed İbni Sirin’den “Ezan okuduğumu rüya gördüm.” diye sordu. Şeyh “Hac tavaf edeceksin.” diye tabir etti. Yine bir vakitte yine şu kişi “Ezan okuduğumu rüya gördüm.” diye tekrar tabirini sordu. “Haberdar ol, seni hırsız diye ya da hırsızlık suçlaması ile tutabilirler.” diye tabir etti. **Üçüncü bölümde** Yüce Allah’ı, melekleri,

peygamberleri, arş ve kürsiyi, cenneti, cehennemi, sırat köprüsünü ve teraziyi rüyasında gördüğü beyan edilir. **Dördüncü bölümde** gökyüzüne çıktığını, Levh-i Mahfuz'u, güneşi, ayı ve yıldızları, bulutu, gök gürlemesini (rüyasında gördüğü) beyan edilir. **Beşinci bölümde** denizleri, ırmağı, akarsuyu, suyu, (4b) nehir yatağını, gölleri, yer altı suyunu, gemiyi rüyasında gördüğü beyan edilir. **Altıncı bölümde** mum ışığını, karanlığı, ateşi, isi ve lambayı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yedinci bölümde** dağı, tepe yani yüksek yeri, çölü, kumu, toprağı, ufak taşı, damı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Sekizinci bölümde** şehri, şehirleri, ulu yolu, kaleyi, hisarı, kuşevini, mescid camiye, minberi, minareyi rüyasında gördüğü beyan edilir. **Dokuzuncu bölümde** saray ve hamamı, sebze bahçesini, köşkü, su yolundaki kulübeyi, merdiveni, dükkânı, değirmeni, hayvanla döndürülen değirmeni, sofayı, gül bahçesini, çardağı, (5a) çarkı, dehlizi, tandırı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Onuncu bölümde** ıtır, kokuyu, amberi, gül suyunu, tatlı gülün yağını, safranı, kafuru, öd ağacını, gülü, saçığı rüyasında gördüğü beyan edilir. **On birinci bölümde** yaşlı kişiyi, köle ve cariyeyi, küçük çocuğu, mazlum ihtiyarı ve genci rüyasında gördüğü beyan edilir. **On ikinci bölümde** gusül yaptığı, abdest aldığını, namaz eda ettiğini, rüku ve secde ettiğini, gazayı, hac ve ihramı bağladığını, lebbeyk dediğini, baş ve ayağının çıplak olduğunu rüyasında gördüğü, mevkufu, Kabe evini, zemzem yerini, zekat ve sadaka verdiğini ve namaz kıldığını rüyasında gördüğü beyan edilir. **On üçüncü bölümde** kadıyı, fakiri, hekimi, saygın (5b) kişiyi, terazi ve cübbeyi rüyasında gördüğü beyan edilir. **On dördüncü bölümde** kalemi, diviti, kalemligi, ciltlenmiş sayfaları, kitabı ve mecmuayı rüyasında gördüğü beyan edilir. **On beşinci bölümde** beyaz ve yeşil elbiseyi, kişilerin başını, başının tüyünü, kulağı, gözü, alını, kolu, ayağı, aşık kemiğini, gönlü, bel kemiğini, elin parmaklarını, ayağın parmaklarını, sırtı, kolun dirsek ve omuz arasındaki kısmını, alaca kanı, karını, bağı, tırnak kestiğini, memeyi, dişi ve burunu, ağız ve dudağı, dişi, hapşırıldığını, mideyi, erkeklik organını, testisi, yarayı, kılı, kişiyi iğdiş yaptığını, şerbet yaptığını, sirkeyi, kavunun bostanını, kavunu, kavun ektiğini, erik ağacını, inciri, (6a) elma ağacını rüyasında gördüğü beyan edilir. **On altıncı bölümde** ağacı, eşiği, anahtarı, yorganı, sandığı, döşeği, yastığı, tesbihi, sırmalı elbiseyi, süslü ipek kumaşı, yumuşak elbiseyi, kilidi, dar yeri, arabayı, çadırı, evin köşesini rüyasında gördüğü beyan edilir. **On yedinci bölümde** kazanı, tandırı, isi, külü, kömürü, kazan tutacağını, tabağı rüyasında gördüğü beyan edilir. **On sekizinci bölümde** kişiyi kendini çıplak gördüğünü, yeri rüyasında gördüğü beyan edilir. **On**

dokuzuncu bölümde hacamatı, saç aldığı, bazı organların hastalandığını, kişide yara çıktığını, şişiği, kişinin bedeninde eksiklik olduğunu, yara düştüğünü rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirminci bölümde (6b)** akderi hastalığını, irini, çiçeği, uyuzu, kişinin ön dışkısını, arka dışkısını, tezeği, arkadan yel çıktığını, saraçhaneyi, değirmende un dağıttığını, gebe olduğunu rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi birinci bölümde** ağaçları, ağaç diktiğini, yeşillenip duran yaylayı, kuru ağacı, harmanı, zeytini, acı narı, tatlı narı, sarı üzümü, beyaz üzümü, kara üzümü, beyaz kuru üzümü, çekirdeksiz küçük siyah üzümü, kuruğu, ayvanın ağacını, eriği, hıyarı, armut ağacını, şeftalini, kabağı, kuru meyve dalını, fıstık ve bademin ağacını, ışgın otunu, hünnabı, iğdeyi, hindistan cevizini, fıstığı, bademi, öd ağacını, reyhanları, sert ağacı, şalgamı, kokulu otu, buğdayı, (7a) unu, mercimeği, çöğü baklasını, burçağı, ziraatı, buğdayın başını, arpa ve samanı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi ikinci bölümde** beyaz tuzu, kara tuzu rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi üçüncü bölümde** ekmeği, şekeri, balı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi dördüncü bölümde** ayvanın suyunu, menekşenin suyunu, saf suyu, sütü, içki içtiğini, şarabı, şerbeti, sarhoşluğu, ilaç içtiğini, ishali, hoşafı yani şerbet ve süt kaynattığını, yoğurdu, ? ve insan sütünü, geyik sütünü, çakal sütünü, kaplan sütünü rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi beşinci bölümde** cevherleri, yakut taşını, gümüşü, küpeyi, otaralık adlı eşyayı, beyaz akçeyi, küçük gümüşü, bir tür değerli eşyayı, parayı, bakır tencereyi (7b) rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi altıncı bölümde** yeşil elbiseyi, sarıyı, kalpağı, tacı, yekene gömleğini, yüzüğü, kara elbiseyi, sarı elbiseyi, yeşil elbiseyi, zambak nakışı işlenmiş elbiseyi, parlak bir kaftanı, kalın elbiseyi, kırmızı elbiseyi, kuşağı, yağmuru, kemeri saldığını, gömleği, cübbeyi, kıyafeti tutan kemeri, yazıyı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi yedinci bölümde** ipi, ipliği, bağladığını, zinciri, kütüğünü, tuzağı, zindanı, kırbaç vurduğunu, odunu, iğneyi, halatı, keteni, iğni rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi sekizinci bölümde** nikah yaptığını, yeni hatun aldığını, öpmeyi, dişi eşekle cimayı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Yirmi dokuzuncu bölümde (8a)** silahı, oku, kalkanı, yayı, bıçağı, hançeri, at ayağına takılan kösteği ?, sancağı, vurmali sazı, davulu, kişinin gözünü altın gördüğünü, davulu, beyaz davul tarzı müzik aletini, düşman olmayı, yağmayı, değneği, demirci örsünü, silah olarak kullanılan ağır topuzu, kalın sopayı, kamçı ve yuları, fincanı, örme zırhı, miğferi, kılıcı, demiri, yarayı, aynayı, şehre padişahın girdiğini rüyasında gördüğü beyan edilir. **Otuzuncu bölümde** güzel bükülmüş ipekten iplik olan elbiseleri, yünü, yazılı kitabı rüyasında gördüğü

beyan edilir. **Otuz birinci bölümde** kişinin bedeninde hastalık olduğunu, hastalığın sebebinden ağladığını, hastalığın sebebinden ağlamadan sabır ve şükür ettiğini, kendisini ama gördüğünü, bastonu rüyasında gördüğü beyan edilir. **(8b) Otuz ikinci bölümde** yorganı, gelin odasını, kafesi, açık zindanı, gizli zindanı, ölünün dirildiğini, kefeni, cenaze namazını, mezarlığa gittiğini, ölümü rüyasında gördüğü beyan edilir. **Otuz üçüncü bölümde** boynunu kestiğini, kişi öldürdüğünü, kamçı vurduğunu, sopa soktuğunu, kırbaç vurduğunu, el ayak kestiğini, darağacına asıldığını, el ayağının parmaklarını kestiğini, bedenın ağırlarını, kemiği rüyasında gördüğü beyan edilir. **Otuz dördüncü bölümde** meşgale yani bütün ezgilerin sesini, gürültülü sesini, zurna çaldığını, tef çaldığını, halkın sesini işittiğini, dans ettiğini, satranç oynadığını, tavla oynadığını, köprüyü, çiviye rüyasında gör (9a) –düğü beyan edilir. **Otuz beşinci bölümde** yolun kıyısında iğdeyi olgunlaşmış gördüğünü, buğday pazarına ateş düştüğünü, ölü kişiye bir şey verdiğini, ölü kişiden bir şey dileyip aldığını rüyasında gördüğü beyan edilir. **Otuz altıncı bölümde** bir yerden bir yere uçuşunu rüyasında gördüğü beyan edilir. **Otuz yedinci bölümde** hayvanları, yırtıcı hayvanları yani yırtıcıları söyler ve böcekleri yani kurdu, böceği, kuşun kendisiyle konuştuğunu rüyasında gördüğü beyan edilir. **Otuz sekizinci bölümde** ağladığını, korktuğunu, düşmandan kaçtığını rüyasında gördüğü beyan edilir. **Otuz dokuzuncu bölümde** kasabı, hayvanların derisini yüzen kimseyi, baş kestiğini, diş kazıdığını, imamlık yaptığını rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırkıncı bölümde** koyunu, keçi ve yünü, (9b) gemiye oturduğunu, çobanlık ettiğini rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk birinci bölümde** yaban öküzü, acı yemeği, geyiği, eşeği, ineği rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk ikinci bölümde** sığıra bindiğini, sığırın etini, çorbasını, tezeğini, sütünü, besili sığırı, zayıf sığırı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk üçüncü bölümde** file bindiğini, fil yavrusunu, ineğe bindiğini, arabaya oturduğunu rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk dördüncü bölümde** domuzu, sıçanı, tavşanı, kediyi, yılanı, ejderhayı, kertenkeleyi, örümceği, akrebi rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk beşinci bölümde** aslan ile savaştığını, kaplanı, leopar gördüğünü, kar parsını, ayı ve güvercini, kurdu, tilkiyi, çakalı, (10a) köpeği, argunu, kirpiyi rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk altıncı bölümde** akbaba kuşunu, kartalı, atmaca kuşunu, sarı kuşu, aladoğanı, çakırı, doğanı, kuzgunu, dağ kargasını, saksaganı, tavus kuşunu, ördeği, balıkçılı, güvercini, tavuğu, tohumu, horozu, civcivi, sülünü, sığırcığı, bülbülü, devekuşunu, kılutu kuşunu, saka kuşunu, serçeyi, leyleği, dudu kuşunu, bülbülü, kekliği, üveyik

kuşunu, kuyruk sallayan kuşu yani kırlangıcı, alacayı, anka kuşunu rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk yedinci bölümde** pervaneyi, biti, sarı böcek türünü, sineği, sivrisineği, çekirgeyi, karıncayı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk sekizinci bölümde** balığı, yılanı, timsahı, kurbağayı, (10b) midyeyi rüyasında gördüğü beyan edilir. **Kırk dokuzuncu bölümde** yılanı, ejderhayı, akrebi rüyasında gördüğü beyan edilir. **Ellinci bölümde** şeytanı, periyi, deccalı, putu rüyasında gördüğü beyan edilir. **Elli birinci bölümde** demircileri, terazi görevlilerini, cilacıyı, ölçü birimine göre tartanı, kılıç yapanları, örme zırh yapanları, eyer yular yapıp satanları, yay yapanı, okçuyu, kilit yapanı, ?, emaye satanı, eskiciyi, kalayı, kalay yapanı, bakırcıyı, buğday satanı, hekimi, sarıkçıyı, dikiş diken er kişiyi, kumaşçıyı, tüccarı, ağaççıyı, kasabı, aşçıyı, değirmenciyi, saz sanatçısını, (11a) çalgıcıyı, dansçıyı, çobanı, tabakçıyı, duvarcıyı, taş yapanı, mezar kazan kişiyi, yer altı su yolunu kazan kişiyi, odun yaranı, sığırcığı, hacamat çeken, okulu, yoğurt satanı, sirke satanı, eşek satanı, şeker satanı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Elli ikinci bölümde** dört sahabeyi, Yahudileri, kafiri, Hristiyanı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Elli üçüncü bölümde** elbise ve ya damda kara ve ya kırmızı ve ya yeşil; bu renklere bürünüp rüya görse ve nikah düğününde dans edip görse ve ya sünnet edip rüya göreni beyan eder. **Elli dördüncü bölümde** rüyada Kur'an okuduğunu görürse büyüklük sahibi, şerefli, (11b) saygın olur. Hangi ayeti okursa tabiri o ayetin manası olur. **Elli beşinci bölümde** yer yuttuğunu, çirkinleşmiş olduğunu, yer sarsıntısını, ateş düştüğünü, hatununu boşadığını, hatunundan ? mehir alıp boşadığını rüyasında gördüğü beyan edilir. **Elli altıncı bölümde** Hristiyanı, Yahudiyi, kibri, kiliseyi, tapınağı, kilise çanını, rahipleri, iğdiş kişiyi, kadınsı erkeği, mezarlığı rüyasında gördüğü beyan edilir. **Elli yedinci bölümde** yüksek yerden düştüğünü, kumaşları, yelpazeyi rüyasında gördüğü beyan edilir. **Elli sekizinci bölümde** rengarenk atları, eşekleri, develeri bunların eşyalarını rüyasında gördüğü beyan edilir. **Elli dokuzuncu bölümde** (12a) padişahları, ilim sahibi kimseleri, falcıları, bekçileri, rüya tabir edenleri, öğretenleri, şairleri, büyücüleri, usturlabı rüyasında gördüğü beyan edilir.

(12b) Alemleri yoktan var eden Allah' şükürler olsun. Akıbet inanlarıdır. Efendimiz Muhammed aleyhis selama, ailesine, ashabına, salat ve selam olsun. O Allah'tır geceyi gündüz yaptı, gündüzü gece yaptı. Allah şöyle dedi: “Geceyi gündüze katar, gündüzü geceye katar.” (Hadid suresi, 6. ayet), gündüzü kölelerine yaşam yapmaya sebep kıldı, geceyi huzur kıldı. Allah şöyle dedi: “Ve geceyi bir elbise yaptık.

Gündüzü geçim zamanı yaptık.” (Nebe suresi, 10-11. ayetler). Peygamberleri, Allah'ın rahmet ve inayeti üzerine olsun, salah, fesat, emir ve menetmeyi vahiy ile haberdar etti. İlk bölümde asıl rüya gördüğünde yılın hangi mevsiminde görmüştür, onun (13a) doğrusunu yalan olanından ayırmayı zikrettik. Asıl rüya dört sebebin dışında gerçekleşmez: ya kanın veya safranın veya sevdanın veya balgamın üstünlüğündendir. Onu bilmek gerek.

İlk bölüm, görülen rüyalar gönlün karışıklık ve perişanlığından olur. Onun aslı ve tabiri yok. Ama kişinin gönlünde hiç endişe ve meşguliyeti olmazsa, uyuduğu zaman garazsız uyursa görülen rüyası gerçek ve tabiri de gerçek olur. Eğer gönül meşguliyeti ile uyuyup rüya gördüyse, bunu ilk kitapta açık şekilde bildirdik. Gece görülen her rüyanın tamamı gerçek ve tabiri de gerçek olur. Ama farklı olanı şu: yılın başında görülen rüya sonbahar ayları olan yılın sonunda görülen rüyadan iyidir. Mevsimin başında (görülen rüya) mevsimin sonunda görülenden daha iyidir. (13b) Gecenin sonunda görülen rüyanın tabiri hemen belli olur ve hemen isteğine ulaşır. Gündüzün başında görülen rüya sonunda görülen rüyadan daha iyidir, onun da tabiri hemen belli olur. Kişi doğru konuşan biriye onun gördüğü rüya da daha doğru olduğunu bilmek gerek. Eğer kişi zahit yani temiz huylu ise onun gördüğü rüyası iyi ve gerçektir.

İkinci bölümde farkı ayırmayı bilmek gerek: Müslümanın rüyası kafirin rüyasından daha iyidir. İlim sahibi kişinin (rüyası) cahilin rüyasından daha iyidir. Erin rüyası mazlumun rüyasından daha iyidir. Kadının, temiz kişilerin, adaletli kişilerin (rüyası) avam halkın rüyasından daha iyidir. İlim sahibi, sorun çözen kimse, ilim öğrenenlerin rüyası vasıfsız halkın rüyasından daha iyidir. Özgürün rüyası (14a) kölenin rüyasından daha iyidir. Ayıgın rüyası sarhoş kişinin rüyasından daha iyidir. Adaletli sultanın rüyası tebaanın rüyasından daha iyidir. Ululardan bir ulu kişi Şeyh Muhammed İbni Sirin'den “Ezan okuduğumu rüya gördüm.” diye tabirini sordu. Şeyh “Hac tavaf edeceksin.” diye tabir etti. Yine bir vakitte şu kişi “Ezan okuduğumu rüya gördüm.” diye sordu. “Haberdar ol, seni hırsız diye ya da hırsızlık suçlaması ile tutabilirler.” diye tabir ettiler. Öğrencileri üstadına sordu: “Önce gelip sorduğunda hac tavaf edeceksin, diye tabir verdiniz. Sonra aynı kişi şu rüyayı gördüm, diye sordu. Haberdar ol seni hırsızlık suçlaması ile tutabilirler, diye tabir verdiniz. Rüya aynı, tabiri farklı, nasıl tabir imiş? diye sordular. (14b) Şeyh Muhammed İbni Sirin söyledi: “Daha önce gelip rüyasının tabirini sorduğunda o kişinin yüzünde dindar olan kimseyi

görüp hac tavaf edeceksin.” dedim. Sonra gelip sorduğunda “Yüzünü farklı gördüm, farklı tabir verdim.” dedi. Öğrencileri üstadını verilen tabirin gerçekliğin üstadının söylediği gibi gördü. **Hikayede şöyle gelir:** Şeyh Hasan Basri, Allah’ın rahmeti onun üzerine olsun, her zaman söylerdi: Şeyh Muhammed İbni Sirin tabir ilmini dava eder, o konu (ile ilgili) çok şey bilmez. Kazara bir gece Şeyh Hasan kendini toprak bir yerde kıyafetsiz elinde ekmek tutarak, elini her tarafa işaret ederek, bir şey diyerek, halkın çevresinde yığılıp durduğunu rüya gördü. Uyandığında Şeyh Hasan çok kederli oldu. Şu esnada Şeyh Hasan zahitlerden birini çağırdı. **(15a)** Şeyh Muhammed İbni Sirin huzuruna gönderdi. “Bu rüyayı benim rüyam diye söyleme, kendimin rüyası diye tabirini sorup gel.” dedi. Zahit gidip “Şöyle rüya gördüm.” dedi. Şeyh Muhammed “Bu rüya senin değil.” diye söyledi. Meğer bu tür rüyayı Şeyh Hasan’dan farklı kişi göremez. Şeyh Hasan’a gidip “Toprakta kendini çıplak gördüğün elinde ekmek tutan elini işaret edip, halkın çevresinde yığılıp durduğu dünyadan elini yığıp halka ilim öğreteceksin.” diye söyledi. O zahit bu rüyanın tabirini eksiksiz işitip Şeyh Muhammed Hasan’a söyledi. Şeyh Hasan çok memnun oldu. Ertesi gün Hasan, Şeyh Muhammed İbni Sirin huzuruna gidip şöyle söyledi: “Ben tabir ilmi bildiğine şüphe ederdim. Şimdi bana bu vaktin büyüklerinden olduğunun hakikati malum oldu. **(15b)** Tabir ilmi bölümünde senin gibisi yok imiş, diye çok özür diledi. İkisinin arasında muhabbet peyda oldu. Hikayede Beni Ümeyye’nin haberlerini de getirmiştiler, Abdullah Mergan rüyasında düşmanı ile güreşip, düşmanını alıp yere vurduğunda dört ayağının üstüne düştü. Uyanıp çok kederli oldu. Bir kişiyi Şeyh Muhammed İbni Sirin huzuruna gönderdi. “Bu rüyayı benim gördüğümü deme. Kendim gördüm diye tabirini sorup gel,” dedi. Bu kişi Şeyh huzuruna gidip “şöyle rüya gördüm” diye söyledi. Şeyh söyledi: “Bu senin rüyan değil, Abdullah Mergan’ın rüyası. Gidip söyle: düşman alıp vurduğunda dört ayaküstüne düşenin tabiri yeryüzüne padişah olur, padişahlığı da sağlam olur.” Abdullah bu tabiri işitip çok memnun olup Şeyh Muhammed İbni Sirin’e çok ihsan ve iyilikler **(16a)** yaptı. Sonunda tabir edildiği gibi mülk ona hazır oldu.

Üçüncü bölümde aziz ve yüce olan Allah’ı rüya görürse Danyal peygamber şunları söylemiştir: “Müminlere çok yücelik, saygı, baht, padişahlara merhamet, tebaaya adalet, insaf, alimlere, dince yasak olan şeylerden uzak duranlara, zahitlere halis sevgi, gazilere şahitlik, isyankarlara tövbe, kölelere serbestlik, sevdalılara gerçeklik çok fayda hasıl olur, kederlilere kederden kurtuluş, hapistekilere hapisten kurtuluş olur. Ama Şeyh Muhammed İbni Sirin şöyle söyler: Her kişi Allah’ı rüya

görürse iki dünyada bir şey ihtiyacı olsa o olur, iyi baht ve saadetli olur. Ondan bir iş vücuda gelir, cennet ona nasip olur. İki dünyanın kederinden kedersiz olur ve zengin olur. **(16b)** İki dünyada yüce ve aziz olur. Eğer kişi melekleri rüya görürse merhamet, nimet, adalet, insaf, huzur, mutluluk, fiyatlara ucuzluk olur. Helal malı evlatlarının bahtı olur. **Eğer kişi** her arşı rüya görürse mal, yücelik, şereflik bulur, günahları affolur. Eğer kişi Cebrail'i, Allah'ın selamı onun üzerine olsun, rüya görürse niyetlerinin bütününe ulaşır, derecesi yüksek olur. Halka ilim öğretir. **Eğer kişi** Mikail'i rüya görürse eğer yoksulsa zengin olur. O yılda yağmur çok olur. **Eğer kişi** İsrafil'i rüya görürse ömrü uzun olur. Sur çektiğini rüya görse halk arasında adalet ve insaf olur. Ve o şehirde müftülere ve dince yasak edilen şeylerden uzak duranlara baht ve yücelik olur. **Eğer kişi** Azrail'i rüya görürse yüzü nurlu olur, tövbesi kabul olup şehit olur. Eğer yüzünü açık yüzlü, açıklık **(17a)** görürse tövbesiz güçlük ile ölür. **Eğer kişi** canını alıp rüya görürse eceli yakın olduğundan tövbe etmek gerek. **Eğer kişi** melekleri kişiye selam ettiğini rüya görürse iki dünyada emniyetli olup cennetini bulur. Ama eğer melekleri rüya görürse merhamet, huzur, nimet olur. Meleklerin gökyüzünden inip geldiğini rüya görürse o kişi bütün belalardan güvende olur. **Eğer kişi** peygamberleri rüya görürse on sebep var: merhamet, nimet, yücelik, şeref, huzur, zafer, güvenlik, reislik, baht, sağlık olur. **Eğer kişi** Allah'ın selamı onun üzerine olsun, Hazreti Muhammed Mustafa'yı rüya görürse iki dünyada yüce olup ondan bir iş vücuda gelir. O sebepten ona cennet nasip olur. O şehirdeki, o evdeki halk iyi olup fesat işler **(17b)** –den uzak olur. Eğer kafır olsa Müslüman olur. Eğer sapkın olsa tövbe nasip eder. Eğer padişah olsa padişahlığı çok olur. Eğer köle olsa serbest olur. **Eğer kişi** Peygamberi, Allah'ın selamı üzerine olsun, hali hoş rüya görürse elbette o kişinin saadetli ve güzel olduğunu bilmek gerek. Kötü durumda görürse o kişinin fesat işlerinden bilgi sahibi olduğunu bilmek gerek. Elbette o kişi tövbe eder, zira Yüce Allah'ın gazabı ona yetmeyecek. Onun için her kim Allah'ı, melekleri, peygamberleri rüya görmek de iyidir. Çünkü o rüyada şeytana yol yoktur. **Eğer kişi** hazreti Adem'i rüya görürse Danyal peygamber söylemiştir: “O kişi padişah olup ulu olur, ulu işlerle meşgul olur. **Eğer kişi** Habil'i rüya görürse o kişi dince yasak edilen şeylerden uzak duran olur. Ama **(18a)** sitem yeten olur. **Eğer kişi** Şit peygamberi rüya görürse Yüce Allah o kişiye bilgelik ilmi nasip eder ve evlatları çok olup ömürleri uzun olur. İki dünyada şeref (yüz suyu) bulur. **Eğer kişi** Nuh peygamberi rüya görürse o kişinin ömrü uzun olup ömründe Allah'a şükreder. Ama ızdırap ve zahmetli olur. Sonu

ızdıraptan kurtulma olup düşmanlarına galip olur. **Eğer kişi** gemiye oturduğunu rüya görürse delil olur, devlete, mutluluğa, o kişiye çok yarar hasıl olur. **Eğer kişi** İdris peygamberi rüya görürse halk arasında ulu olup dince yasak edilen şeylerden uzak duran, dinin buyruklarını yerine getiren olur. **Eğer kişi** İbrahim peygamberi rüya görürse o kişi güzel sözlü olur, ulu olup mescit inşa (bina) eder. **Eğer kişi** İsmail peygamberi rüya görürse devletli olup **(18b)** çok hac tavaf eder. **Eğer kişi** İshak peygamberi rüya görürse korku ve mahvolmaya düşer. Ama o beladan hemen kurtuluş bulup baba ve annesinden ayrılığa düşer. **Eğer kişi** Hud peygamberi rüya görürse cahil halktan o kişiye galiplik olur, sonunda onlara üstün olur. **Eğer kişi** Salih peygamberi rüya görürse o kişi su paylaşımı bakımından fitneye düşer, sonu düşmanlarına galip gelip helak eder. **Eğer kişi** Yakup peygamberi rüya görürse Aziz ve Yüce olan Allah o kişiye çocuk verir. Ama çocuk gamını çokça çeker, sonunda hali hoş olur. **Eğer kişi** Yusuf peygamberi rüya görürse o kişinin yüzünde erkek kardeşleri yalan söyler. Bu sebepten ızdıraba düşer. Sonu ızdıraptan kurtuluş olup değer ve şeref bulup düşmanlarına galip olur. O kişiye rüyanın tabirini hazreti Cebrail öğretir. **Eğer kişi** Zekeriya peygamberi **(19a)** rüya görürse o kişi bir zahit oğul bulur. Onun duası kabul olunmuş olup sonunda şehit olur. **Eğer kişi** Yahya peygamberi rüya görürse o kişi dince yasak edilen şeylerden uzak duran olur ve ızdırap ve zahmette olur. **Eğer kişi** Şuayp peygamberi rüya görürse o kişiye bir kişi muamele verir. Ondandır zarar gelir. **Eğer kişi** Yunus peygamberi rüya görürse o kişi yaptığı işinde ızdırap eyler. Hapse ve darlığa düşer, çok dua ile kurtuluş bulur. **Eğer kişi** Eyüp peygamberi rüya görürse derde tutulmuş olur, malı elinden gider, oğulları ölür. Ondandır sonra Yüce Allah zarar olduğunda beraberinde iki hisse verir. **Eğer kişi** Davut peygamberi rüya görürse o kişinin kabiliyeti olursa padişah olur, devlet, yücelik, baht bulur, ulu olur, çok huzur görür. **Eğer kişi** Süleyman peygamberi rüya görürse o kişi büyük şehirlere padişah olur, devlet **(19b)** [devlet] ve nimetli olup bütün halk onun emrinde olur. **(Eğer kişi)** Musa peygamberi rüya görürse düşmanlarına galip olup bütün düşmanlarını helak eder. **Eğer kişi** Harun peygamberi rüya görürse dünyada sağlam olup ulu padişah olur. **Eğer kişi** İsa peygamberi rüya görürse o kişi mübarek dinde temiz olur. Yüce Allah güzel huylu evlat verir. Halk ondan fayda görür. **Eğer kişi** kürsiyi rüya görürse onun tabiri on iki sebeptir: adalet, insaf, ilim, şeref, derece, vilayet, nimet, reislik, emir menetme, padişah olup muradını bulur. **Eğer kişi** kürside oturup rüya görürse başı bağlanıp, iki alemde yüce olup muradına ulaşır. Çok şey onun elinden belli olur. **Eğer**

kişi kürsüden inip ya da düşüp rüya görürse mevki ve makam sahibi ol (20a) –maktan düşer. **Eğer kişi** kürsüye çıkıp rüya görürse padişahlık elde edip, yücelik ve derece ona zahir olur. **Eğer kişi** gökyüzüne bakıp kapı eşiği açık rüya görürse helal rızkı bulup rızkı geniş olup ulu hakim olup işi yüce olur. **Eğer kişi** cenneti rüya görürse Danyal peygamber şöyle söylemiştir: “O kişi iki dünyada bütün muradına ulaşır. Bütün gamlardan kurtuluş bulur. Naz, nimet geniş olur.” **Eğer kişi** cennetin meyvelerinden yiyip rüya görürse çok helal miras bulur ve zengin olur. **Eğer kişi** çevresinde huri ve cennet hizmetçisini yürüyüp rüya görürse o kişi padişah olur. **Eğer kişi** cennetin aş evinde oturup rüya görürse vakitleri güzel olur, isteğine ulaşır, ulu olur. (20b) **Eğer kişi** cennette çok oturup rüya görürse vakitleri iyi olup çok nimet bulur. **Eğer kişi** cennetin şaraplarından içip rüya görürse o kişi alim olur. Hastalık olursa sağlık bulur, helal rızık bulur. **Eğer kişi** cennetten çıktığını veya çıkarıldığını rüya görürse o kişinin elinden nimetleri yok olur. **Eğer kişi** cehennemi rüya görürse o kişiye Yüce Allah’ın gazabı olur. Bütün vakit cehennem rüya görmesi iyi değil. Elbette kötü fiillerinden tövbe etmek gerek zira tutkun olmayacak. **Eğer kişi** cehennemi rüya görürse o yerde padişahı cefa ve sitem olup günah olur. **Eğer kişi** cehenneme girip rüya görürse ve alevlenip durduğunu görürse hemen tövbe etmek gerek, etmezse (21a) padişahı mahvolma yeter. **Eğer kişi** cehenneme düşüp yandığını rüya görürse zalim sultanın belasına esir olur. **Eğer kişi** cehennemden çıktığını rüya görürse bütün belalarından kurtuluş bulup borçtan kurtulmuş olur. Tövbe etmek gerek. **Eğer kişi** sırat köprüsünü rüya görürse o kişinin işi doğru olmayan ve şiddetli olur ya da tehlike, feryat, ağlayıp sızlama olur. Sırat köprüsünün üzerinde durup rüya görürse işi gerçek olup bütün halkın işi onun elinde gerçek olur. Çünkü sırat köprüsü doğru yoldur. **Eğer kişi** sırat köprüsünden cehenneme düştüğünü rüya görürse o kişi borçlu olup belalarının gamına esir olup zalim sultanın işine düşer. Günaha, kötü işe, halkın dedikodusuna düşkün olur. **Eğer kişi** teraziyi rüya görürse o kişi şehre kadı olur ve ilim sahibi olur, doğruluk (21b) yapar. **Eğer kişi** teraziyi doğru tartıp rüya görürse o şehrin kadısı halk arasında doğru iş yapar ve padişah adaletli olur. **Eğer kişi** teraziyi çekip bir yanına yenip rüya görürse o şehrin kadısı haksız işe meyleder. **Eğer kişi** kişiden hesap aldığını rüya görürse o kişi keder ile zahmete esir olur. **Eğer kişi** hesap verdiğini rüya görürse o kişi kolaylık ile rahata ulaşıp borçtan kurtuluş olur. **Eğer kişi** kıyameti rüya görürse yaptığı işi yüksek olup güzel olur ve muradı hasıl olur. Kimsesiz ve yalnız olursa hatun alır, zahit ve temiz olur, güzeller ile sohbet eden olup ve bütün belalardan emniyette olur.

Dördüncü bölümde her kişi kendini (22a) gökyüzünde rüya görürse bütün vakit derecesi yüksek olur, büyüklüğünü bulur ve rızkı geniş olur. **Eğer kişi** gökyüzüne çıkıp yandığını düşmeden rüya görürse o kişi ölür. **Eğer kişi** gökyüzünden yere yıkılıp rüya görürse nimete şükür etmez. **Eğer kişi** melekler gibi kendini gökyüzünde rüya görürse sübhanallah zikredenlerden, Yüce Allah'ın dostlarından olur, güzellik görür. **Eğer kişi** Levhül Mahfuz'ı rüya görürse çok bilgili ve Kur'an okuyan olur, bütün kitapları bilir. **Eğer kişi** güneşi rüya görürse dokuz sebep olur: ululuk, padişah bütün halka baş olma, ilim sahibi, adaletli, işi parlak, babalık, analık, erlik, hatunluk olur. **Eğer kişi** güneşe secde edip rüya görürse ululuğa uygunluğu olsa hepsinden ulu olur ve devlet bulur. Eğer evlatsız olursa oğul evlatlı (22b) olur. O kişinin ve oğlunun işi ululuk olur. **Eğer kişi** güneşin o kişinin koynuna girdiğini veya güneşin evine düştüğünü rüya görürse onun tabirini yukarıda söyledik. **Eğer kişi** güneşi yarılmış rüya görürse sıcaklığı ziyan etmezse o vilayetin padişahının adaleti hepsine yeter ve bütün halka huzur ulaşır. **Eğer kişi** güneşi nursuz rüya görürse ve kararmış parça parça olduğunu görürse zamanın padişahına felaket ulaşır. **Eğer kişi** güneşin nuru çok olup sıcaklıktan ızdırap çekerse o zamanın padişahından tebaaya zulüm ve sitem yeter. **Eğer kişi** ayı rüya görürse on altı sebep vardır. Rüya görenin haline göre tabiri vardır. Padişahlık, vezirlik, dostluk, hizmetkarlık olur, şöhret bulur, şerefli ve gönlü kıldan ince olur, batıl ve fesat işli, (23a) zulüm yapan padişah olur, babalık, analık, hatunluk, erlik, kızlık olur. Eğer ay o kişiye secde edip veya koynuna veya evine girdiğini rüya görürse o eğer bey olursa derecesi çok olur ve mal bulur. Eğer bey olmazsa ulu olur ve işi yukarı olur. Eğer kayıp olursa hazır olur. Eğer gurbette ise evine selamet ulaşır. Eğer evlatsız olursa gösterişli, güzel talihli oğul nasip eder, bütün halk baba ve annesi gibi dostluk eder. **Eğer kişi** ayın aydınlığının çok olduğunu rüya görürse zamanın padişahından ve vezirden halka doğruluk, adalet ulaşır. **Eğer kişi** ayı nursuz rüya görürse o yerdeki halka ızdırap ulaşır. Eğer hemen parlak olursa ızdırap ulaşmaz. **Eğer kişi** ay ve güneşi birbiri ile savaşıp rüya görürse o yerde (23b) düşmanlık peyda olur. **Eğer kişi** yıldızları rüya görürse bunun birkaç kısım tabiri vardır. Rüya görenin haline göre tabiri olur. Ağabey, küçük erkek kardeş, oğul, kız, öğrenciler olur, alim olur, mesele bilen olur. **Eğer kişi** yıldızları koynuna ve evine girip rüya görürse izzetli, şerefli, büyüklük hasıl olur veya oğul nasip eder. Eğer kişi bildiği yıldızı rüya görürse, ona benzeyen yıldızları görürse ve eğer Satürn yıldızını görürse izzet, büyüklük, padişahlık olur, hizmetçi sahibi olur. Hazreti Danyal

peygamberin işareti ile Şeyh Muhammed İbni Sirin'in elinde de hizmetçi bulur, şehrin kadısı olur, vezir veya büyük çiftçi olur. **Eğer kişi** Jüpiter yıldızını rüya görürse padişahın veziri, hazinecisi veya kadı olur. **(24a) Eğer kişi** Mars yıldızını rüya görürse komutan, büyük yol muhafızı veya büyük bey olur. **Eğer kişi** Venüs yıldızını rüya görürse ululardan güzel hatun olur veya güzel sesli saz sanatçısı hatun olur veya ömrü uzun olur. **Eğer kişi** Merkür yıldızını rüya görürse bir şehre sahip olur veya padişahın huzurunda vezir olur. **Eğer kişi** gökyüzüne çıkıp burçlarını görüp tanıyıp rüya görürse yüksek derece bulur ve yıldızlar ilmini öğrenir. Eğer bunları yerde durup görürse derecesi ve büyüklüğü az olur. **Eğer kişi** Koç burcunu rüya görürse çok malı olur, ganimet hasıl olur. **Eğer kişi** Boğa burcunu rüya görürse işi yukarı ve ömrü uzun olur. **Eğer kişi** İkizler burcunu rüya görürse mutluluk ve selametın belirtisi olur. **Eğer kişi** Yengeç burcunu rüya görürse **(24b)** tahta sahip olur. **Eğer kişi** Aslan burcunu rüya görürse büyük padişah olur. **Eğer kişi** Başak burcunu rüya görürse varlıklı, rütbeli, devletli olur. **Eğer** Terazi burcunu rüya görürse ilim sahibi, adaletli olur. **Eğer kişi** Akrep burcunu rüya görürse ona çok düşman olur. **Eğer kişi** Yay burcunu rüya görürse hastalık olur. **Eğer kişi** Oğlak burcunu rüya görürse vezir olur. **Eğer kişi** Kova burcunu rüya görürse talihli olur. **Eğer kişi** Balık burcunu rüya görürse hazineci olur. **Eğer kişi** bulutu rüya görürse bilgi, merhamet sahibi ve ulu olur ve şöhret bulur. **Eğer kişi** buluta binip rüya görürse padişahlık ve ululuğa uygunluğu olursa padişah ve ulu olur, yüksek dereceye ve bütün maksadına ulaşır. **Eğer kişi** bir parça bulutu elinde tutup rüya görürse ilim, bilgi öğrenir. **Eğer kişi** kara bulutu rüya **(25a)** görürse kötülük olur. **Eğer kişi** beyaz bulutu rüya görürse zindelik ve tokluk olur. **Eğer kişi** gök gürleyeni rüya görürse bu rüya gördüğü şehirde azap, bela, fitne, kıtlık olur. **Eğer kişi** karı rüya görürse karın tabiri gök gürleyenin tabiri gibi olur. Padişahın tarafından bela, fitne olur. **Eğer kişi** kara şiddetli rüzgarı rüya görürse padişah azap eder, kötülük, ızdırap, zorluk olur. **Eğer kişi** yağmuru rüya görürse on iki sebep vardır. Bazı vakitte merhamet ve bolluk olur. **Eğer kişi** bütün yere yağmur yağdığını rüya görürse nimeti geniş olur, gökyüzünden merhamet yağılır, yaşam güzel olur, eğer bazı mahalleye yağarsa ve bazı mahalleye yağmazsa o mahallede asker peyda olup çok sitem olur. **Eğer kişi** yağmur yavaş yağdığını rüya görürse merhamet olur. **Eğer kişi** rüzgarı **(25b)** donmuş rüya görürse kederli, fitne, sitem, bela olur ve padişahın askere sitem olur. **Eğer kişi** rüzgarı rüya görürse dokuz sebep vardır: Bazı vakitte güzel haber, mal, şifa, huzur olur. Bazı vakitte de ölüm ve hastalık olur. **Eğer kişi** rüzgara binip rüya görürse

rüzgar onun buyruğunda olursa hazreti Süleyman gibi, Allah'ın selamı onun üzerine olsun, ulu padişah olur padişahlığa uygun olması şartı ile. Eğer uygunluğu olmazsa bütün muradına ulaşır. **Eğer kişi** huzur rüzgarını kendine değdiğini rüya görürse veya evine, komşusunun evine girdiğini rüya görürse çok fayda görür, kolaylık ile nimet bulur, rızık geniş olur. **Eğer kişi** donmuş rüzgarı, kasırgayı rüya görürse o yerde veba, hastalık çok olur veya sitemkar asker peyda olur. (26a) **Eğer kişi** rüzgarın şiddetli olduğunu, ağaçları yıktığını rüya görürse o yerde büyük tehlikeler peyda olur, ileri gelenler, şerefli halklar yok olur. **Eğer kişi** sihrin rüzgarını rüya görürse bahtlı, devletli ve düşmanlarına galip olur. **Eğer kişi** sıcak rüzgarı rüya görürse şüphesiz düşmanları ölür. **Eğer kişi** kuzey tarafından gelen rüzgarı rüya görürse huzur bulur, kederden kurtuluş olur, hastalık varsa sağlık bulur, bolluk ve güzellikler çok olur. **Eğer kişi** güney tarafından rüzgar geldiğini rüya görürse huzur bulur, muradına ulaşır, faydalar ve güzellikler görür, bütün işleri rast gelir. **Eğer kişi** soğukluk rüya görürse yaz vaktinde olursa nimet, merhamet olur, helal rızık bulur, eğer yaz vaktinde olmazsa (26b) asker, fitne, bela peyda olur. **Eğer kişi** karı ve buzu rüya görürse güzel istirahat görür ve helal rızık bulur. **Eğer kişi** soğukluğu buz ile yağıp rüya görürse hastalık, bela, ızdırap ulaşır. **Eğer kişi** kar ile buzu yağıp rüya görürse helal mal yığılır, onun ömrü güzel geçer, menfaat çok görür. Ve eğer kişi buzu yiyip rüya görürse helal miras bulur, ömrü uzun olur. **Eğer kişi** şiddetli fırtına, yağmuru, toprağı, karanlığı soğukluk ile rüya görürse bütün halde korku, fitne, bela veya asker, kıtlık, veba, ölüm o şehirde çok olur. **Eğer kişi** bunları rüya görürse bunun tabiri güzel değil.

Beşinci bölümde eğer kişi denizleri rüya görürse padişah veya kahraman olur. **Eğer kişi** denizden su içip rüya görürse (27a) bütün muradını bulur, iki dünyada şerefli olur, eğer beyliğe uygunluğu olursa bey olur. Ve eğer uygunluğu olmazsa halk arasında büyük padişaha yakın olur, bütün halktan nimet, huzur, devlet görür. **Eğer kişi** denizden cevherleri, sedefi, yine şunlara benzer şeyleri alıp veya gusül alıp rüya görürse padişahlardan, ululardan nimet ve çok güzellik hasıl olur veya denizden içip rüya görürse eğer o su tatlı olursa çok iyidir, eğer acı, tuzlu olursa kötüdür. Elbette cimri kişiye hizmetçi olur. **Eğer kişi** akarsudan su içip rüya görürse zengin, şerefli, bey olur, çok nimet bulur. Son işleri güzel olur. **Eğer kişi** o akarsuda taharet alıp rüya görürse bütün günahlarından tövbe (27b) eden olur. **Eğer kişi** suda yüzüp rüya görürse bütün işlerine önlem alır. Eğer suyu çamur olursa haram mal olur. Hayatın zevkini çıkarma ve istirahat ister. Eğer su temiz olup gark olursa iki dünyanın nimetine gark

olur. Yüce Allah'ın rahmet denizine çömer. **Eğer kişi** gölü rüya görürse zengin ve varlıklı olur. **Eğer kişi** gölden su içip veya su alıp rüya görürse dini temiz kişilerden çok mal ulaşır. Gölün büyüklüğüne göre işi yukarı olur. **Eğer göl** suyu süzölmüş olup ondan içerse istirahat olur ve helal malı, çok menfaat olur. **Eğer göl** suyu çamur olursa menfaatsiz iş ve biraz ızdırıp olur. **Eğer kişi** sudan korkmadan rüya görürse işi yukarı olur ve büyük işe rastlar. Eğer sudan korkup rüya görürse düşmanı ona galip gelir. **Eğer kişi** akarsudan veya büyük sudan (28a) zıplayıp geçerek rüya görürse uyanıklığını da geçip olmadan duran olursa elbette eceli yakın gelmiştir. **Eğer kişi** yer altı su yoluna veya kuyuya düştüğünü rüya görürse düşmanın hilesine esir olmak için elbette sakınması gerek. **Eğer kişi** kuyudan veya yer altı su yolundan su çekip alıp veya içip rüya görürse ululardan, ilim sahiplerinden çok menfaat görür, ilim ve hikmet öğrenir. **Eğer kişi** yer altı su yolundan su alıp yine bir yere koyup rüya görürse çok menfaat ve mal olur. **Eğer kişi** gemiyi rüya görürse bütün gamlardan kurtuluş olur. **Eğer kişi** gemi ile suda yürüyüp bir sınırına selamet çıkıp rüya görürse bütün gamlardan kurtuluş olur ve güvenlik görür. **Eğer kişi** gemiden çıkıp rüya görürse bütün kederlerden kurtulur, o kişi ve onun eşi zengin olur. Eğer bey olmaya (28b) uygunluğu olursa bey olur, birkaç şehre sahip olur. Eğer derecesinden düşmüş ise olursa önceki mertebesine ulaşır veya güzel oğul nasip eder. Danyal peygamberin, Allah'ın selamı onun üzerine olsun, elinde gemiyi rüya gören kişi ilim sahibi ve zengin olur.

Altıncı bölümde eğer kişi mum aydınlığını rüya görürse doğru yol olur, zor işleri kolay olur, devamlı Aziz ve Yüce olan Hakk'ın işlerinde olur, sevap işlerde olur, güzel işli olur. **Eğer kişi** karanlıktan çıkıp rüya görürse gamdan, sıkıntılardan dışarı çıkar, zengin olur, bağlanan işleri çözölür. **Eğer kişi** ateşi rüya görürse rüya tabir edenler bunda yirmi dört sebep var demişlerdir. Rüya görenin haline göre tabiri olur. Bazısı padişah olur birine elem ulaşır, bazısına kötölük ulaşır, bazısına (29a) fitne olur, bazısı savaş görür, bazısına düşman olur, bazısına ölüm olur, bazısı dinden çıkar, bazısı kötü söz işitir, bazısına acı ulaşır, bazısı zekatı men eder, bazısı din içinde münafık olur, bazısı günah işler, bazısına perişanlık ulaşır, bazısı ateşte yanar, bazısına veba olur, bazısına yara çıkar, bazısının zor işi kolay olur, bazısının gönlü dinç olur, bazısına nasihat olur, bazısı fayda görür, bazısının rızkı geniş olur. **Eğer kişi** ateşi isi olmadan rüya görürse kederden kurtuluş olur, padişaha yakın olur, padişahın kölelerinden fayda görür. **Eğer kişi** ateş yakıp rüya görürse mutlaka varlıklı (29b) olur,

bütün muradına ulaşır. **Eğer kişi** ateşi yiyip rüya görürse yetim hakkı yer. **Eğer kişi** ateşe bir şey salıp pişirip yiyip rüya görürse o gün kötü söz işitir ve yine ona dert ulaşır. **Eğer kişi** çok yanıp duran ateşi rüya görürse o kişiye ansızın ölüm, bela, veba olur. Bu rüyayı hangi yerde görürse o yerde olur ve eğer o ateş ılık olursa padişahın korku ulaşır. **Eğer kişi** pazar içine ateş düştüğünü görürse öyle olur ki pazar halkı ticaret, satışta çok yalan söyler ve ihanet eder. O yerin padişahından ızdırap ve elem ulaşır. **Eğer kişi** uzaktan isin altında ateş rüya görürse ilim ve hikmet gerçek olur. **Eğer kişi** bir yerinde ateş rüya görürse dinden çıkar. **Eğer kişi** evine ateş düşüp rüya görürse ona matem ulaşır ama haram mal bulur. **Eğer kişi** yanıp duran (30a) ateşi rüya görürse haram mal ve fesat iş olur. **Eğer kişi** bir yerden ateşi alıp yine bir yere koyarsa ızdırap bulur veya o kişi bir belayı, fitneyi men eder. **Eğer kişi** mum ve ışığı rüya görürse on üç sebep vardır. Rüya görenin haline göre tabiri olur. Bazı kadı, bazı padişah olur, bazı yeni hatun alır, bazı bütün halka baş olur, bazı bey olur, bazısına mutluluk ulaşır, bazısına ilim hasıl olur, bazısı istirahat görür, bazısı devlet görür, bazısı cariyeye alır veya sevimli hatun alır, bazısı güzel huylu ere çıkar. **Eğer kişi** kendi evinde veya dostlarının evinde mumu ve ışığı rüya görürse sevimli hatun alır, eğer çocuğu olmazsa sevimli oğul nasip eder. Bu rüya görenin eğer beyliğe uygunluğu olursa ulu (30b) olur. Eğer vatanından ayrılan olursa selamet vatanına ulaşır. Eğer yoksul olursa zengin olur, eğer ticaretçi olursa bağlanan işleri açılır, yolculuk varsa çok fayda görür veya güzel görünümlü cariyeye eline düşer. **Eğer kişi** mum ve ışığı şehirde, mahallede, sarayda yanan görürse elbette o şehrin padişahı adaletli olup, ilim sahibi kimseleri dince yasak edilen şeylerden uzak duran olup, nimete çok mutluluk ulaşır. Bu rüyayı hangi yerde görürse işte o yere olur.

Yedinci bölümde eğer kişi dağı rüya görürse beş sebep vardır: şehre sahip olur, yüksek derece ve kahraman olur, düşmanlarına galip gelir, ulu olup bütün muradına ulaşır. **Eğer kişi** kendini yüksek dağda rüya görürse bey olur, ulu olur. Gönlün ne muradı varsa ulaşır. Eğer beyliğe uygunluğu olursa (31a) bey olur, çok mal yığılır. **Eğer kişi** av çıkıp gidip rüya görürse bey olur, ulu olur, işi yukarı ve derecesi yüksek olur. **Eğer kişi** dağdan düşüp yuvarlanıp rüya görürse derecesinden düşer. **Eğer kişi** yüksek yeri rüya görürse mal, menfaat, yükseklik olup kuvvet bulur. **Eğer kişi** çölden çıkıp rüya görürse bütün gamlardan, sıkıntılardan kurtuluş olur, rahatlık, baht olur, çok nimete ulaşır. Sıkıntılı işlerden kurtulur, eğer borçlu olursa yerine getirip çok mal bulur. **Eğer kişi** kumu rüya görürse mal ve menfaat olur ama zorluk ile hasıl

olur. **Eğer kişi** kumda yürüyüp rüya görürse ızdırap ve sıkıntıya rastlar. **Eğer kişi** toprağı, ufak taşı rüya görürse padişaktan, ululardan, cahil kişilerden malı helal bulur ve yine söylemişlerdir: **(31b)** “Hatunun mehirinden endişeli olur.” Eğer kişi imareti rüya görürse aş imaret kadar, onun büyüklüğüne göre ulu ve bey olur.

Eğer kişi damı koparıp veya aş evi yapıp rüya görürse bey olur veya bey derecesine bulunup hayatın zevkini çıkarma işleri kapanır. **Eğer kişi** iyi dam ortaya çıkarıp güzel bina yapıp rüya görürse işi iyi olur. **Eğer kişi** eskimiş damı yenileyip rüya görürse işi yukarı olup güzelliğe ulaşır. **Eğer kişi** kendini iyi evde rüya görürse işi çok güzel olur, devlet, nimet bulur, şehre sahip olur. **Eğer kişi** demir evi rüya görürse işi yukarı, şehre sahip ve ulu olur. **Eğer kişi** tepeden tepeye yürüyüp rüya görürse bir işten yine bir işe meşgul olur. **Eğer kişi** yıkılıp veya bozulup rüya görürse evin **(32a)** sahibine şiddetli gam ulaşır. En iyisini Allah bilir.

Sekizinci bölümde şehri, şehirleri rüya görürse inancı gerçek ve inancının doğruluğı belli olur, işi iyi ve huzurlu olur. **Eğer kişi** şehirleri rüya görürse hali hoş olup işi iyi, temiz imanlı, güzellik, bolluk, devlet, nimet bulur. **Eğer kişi** şehirler içine girip rüya görürse dini kuvvetli olur ve düşmanlarına galip gelir. **Eğer kişi** şehirlerden çıkıp rüya görürse elbette eli haram maldan uzak durur, Yüce Allah’a kulluk yapar, tefvik bulur. **Eğer kişi** ulu yolları rüya görürse dini doğru ve Müslümanlığı da gerçek olur. Yine şöyle söylemişlerdir: “Şehre sahiplik yapar, baht, dinde temiz olur, emniyet bulur. Bütün zor işleri kolay olur, huzur ulaşır ve düşmanına galip gelir, **(32b)** bütün muradına ulaşır.” **Eğer kişi** ulu yolda yürüyüp rüya görürse şehrin padişahına dost olur veya kolaylık ile mal bulur. **Eğer kişi** hisarı, kuş evini rüya görürse onun tabiri ulu yolun tabiri gibidir. **Eğer kişi** hisara veya kuş evine çıkıp, bina yapıp rüya görürse elbette muradına ulaşır ve herkese galip gelir. Ulular ile sohbet eden olur ve onlardan güzellik görür. **Eğer kişi** hisarı bozup veya bozulduğunu rüya görürse kötüdür. **Eğer kişi** Cuma günü mescidi rüya görürse bey, padişah, ulu kadı olur. **Eğer kişi** Cuma günü mescide girip rüya görürse güzellik ve kolaylık ulaşır, ulular ile sohbet eden olur. O şehrin halkına güzellik ulaşır. **Eğer kişi** iyi mescidi veya mescidi yapıp rüya görürse şehrin ulularına **(33a)** güzellik ulaşır. **Eğer kişi** mescidi bozup rüya görürse kötüdür. **Eğer kişi** mescitte namaz eda edip rüya görürse o kişinin işi bütün halka makul olur, bütün işi yukarı olup bütün muradına ulaşır. **Eğer kişi** namazı eksiksiz eda edip rüya görürse güzellik ve bolluk onun işinde peyda olur ve helal mal bulur. **Eğer kişi** mescit imar edip yapıp rüya görürse uluların işi yukarı olur, o kişi için Yüce Allah cennette

bir ev hazır kılar. **Eğer kişi** kendini ulu mescitte görürse Yüce Allah'a bağlanır, Yüce Allah'ın dergahına döner, gazabından emin olur, iki cihanda rızkı çok olur, hiç ziyan görmez. **Eğer kişi** minber ve minareyi rüya görürse halka kadı olur, ulu olur, bey olur. **Eğer kişi** minber ve minareye çıkıp rüya görürse (33b) bütün işleri yukarı olur, beyliğe uygunluğu olursa bey olur, eğer ilim sahibi olursa şehre kadı olur veya hatip, imam, müezzin olup halk arasında meşhur olur. Eğer bu rüyayı padişah ve bey görürse ululuğu çok olur. **Eğer kişi** minareyi yarılmış, bozulmuş rüya görürse ve minareden kişi düşüp rüya görürse bozulma derecesine göre uluların işine ziyan olur.

Dokuzuncu bölümde eğer kişi sarayı rüya görürse sekiz sebep vardır: helal mal, hatun, güvenlik, istirahat, ululuk, huzur olur ve bütün zor işleri kolay olur. **Eğer kişi** hatunu ulu saraya girdiğini rüya görürse o kişinin beyliğe uygunluğu olursa bey olur, bütün işleri yukarı olur, derecesi ve saygısı çok olur. Sarayın büyüklüğüne (34a) göre rızkı geniş olur. Eğer bu rüyayı kimsesiz kişi görürse hatun alır, çocuksuz olursa oğul sahibi olur. Eğer gamlı kişi olursa gamsız olur ve mal bulur. Eğer bu rüyayı hatun kişi görürse iyi, uygun ere çıkar ve işi güzel olur. **Eğer kişi** hamamı rüya görürse sekiz sebep vardır: fahişe hatun, er, gam, günah, borçluluk, dostluk gayret olur. **Eğer kişi** hamama girip rüya görürse borç ve gama esir olur. Meğer ılıkça suya gusül yaparsa gamdan kurtulur. **Eğer kişi** mahallede veya şehirde hamam peyda olduğunu rüya görürse o yerde hayasız hatun peyda olur. **Eğer kişi** hamamda çok sıcak suyu rüya görürse şiddetli gam ve sıkıntı olur. Eğer soğuk suyu rüya görürse ziyanı yok. **Eğer kişi** hamamdan çıkıp rüya görürse bütün gamlardan kurtulur. **Eğer kişi** bostanı rüya görürse sekiz sebep vardır: güzel (34b) hatun, güzel cariye ve istirahat olur. **Eğer kişi** kendini bostanda rüya görürse güzel yüzlü hatun alır veya çok mal bulur, istirahat ve ömrü hoş geçer, gamdan kurtulur, rızkı geniş olur. Eğer çocuksuz olursa oğul sahibi olur. Eğer o bostanın meyvesinden yiyip rüya görürse bey olur, hatunundan, malından çok fayda görür. Karargah görenin tabiri saray gören gibidir. **Eğer kişi** karargah çıkıp rüya görürse veya içinde oturup görürse beyliğe uygunluğu olursa bey olur. Eğer uygunluğu olmazsa bütün isteği hasıl olur. **Eğer kişi** kendini yüksek tepe üzerinde rüya görürse o yerin yüksekliğine göre derecesi çok olur. **Eğer kişi** su yolundaki kulübeyi rüya görürse şehre padişah ve bey olur. **Eğer kişi** kulübede oturup rüya görürse mal bulur, cömert kimselerden ona dost (35a) olur. **Eğer kişi** merdiveni rüya görürse uygun dostlara bağlanır. **Eğer kişi** merdivene çıkıp rüya görürse halk arasında aziz olur. **Eğer kişi** dükkanı rüya görürse devletli ve dereceli olur. **Eğer kişi** dükkan

üzerinde minder salıp oturup rüya görürse halk arsında güzel ad ve nimet bulur. **Eğer kişi** değirmeni ve hayvanla döndürülen değirmeni rüya görürse şehre sahip, ululuk, mertlik, sadaka veren, çok cömert kimse olur. Rahatlık, güzellik, huzur, genişlik olur. **Eğer kişi** değirmeni bozuk rüya görürse işte o mahallede darlık olur. **Eğer kişi** sofayı rüya görürse evin büyüğü olur. O sofanın büyüklüğüne bütün ve yarım olmasına göre tabiri olur. **Eğer kişi** gül bahçesini, çardağı, binanın en üst katındaki yüksek kısmı, ağılı, aş ocağını rüya görürse bunlar temiz ve güzel huylu hatun olur. Bunların güzel (35b) ve kötülüğüne göre hatunu da öyle olur. **Eğer kişi** çarkı rüya görürse hazineci olup mal bulur. **Eğer kişi** çarktan su alıp veya içip rüya görürse hazinecilikten mal bulur ve güzellik görür. **Eğer kişi** çarkı kırık rüya görürse o şehrin hazinecisi ölür. **Eğer kişi** yağmurluğu rüya görürse kul ve hizmetçi bulur veya evine bey gelir. Her binanın güzel ve kötülüğüne göre tabiri olur. **Eğer kişi** tandırı rüya görürse evin büyüğü olur. Eğer tandırı iyi görürse hatununa güzellik ulaşır. Eğer tandırı bozuk görürse hatunu ölür. **Eğer kişi** tandırı ısıtılmış görürse halleri iyi ve malı çok olur. **Eğer kişi** tandırda ekmek pişirip rüya görürse ailesinin rızkı geniş olur. **Eğer kişi** kuyuyu rüya görürse faydasız hatunun hilesi olur. En iyisini Allah bilir.

Onuncu bölümde (36a) eğer kişi güzel kokan şeyleri rüya görürse on iki sebep vardır. Sebepler bunlardır: rüya göreni halk güzel ad ile zikreder, güzel söz işitir, faydalı ilim öğrenir, huyu güzel olur, güzel istirahat eder, ilim sahibi olur, sözü geçen olur, dini temiz olur, sözü edep ile söyler, dince yasak edilen şeylerden uzak duran olur. **Eğer kişi** kokuyu, amberi rüya görürse muradını bulur. Er olursa hatun alır ve hatun olursa ere çıkar. İkisi şefkatli olur, ilim sahibi kimseleri dost tutar, çok mal, güzel söz, tatlı yüzlü cariye, hatunların süslenmesi olur. **Eğer kişi** kendine gül suyu sepip rüya görürse kişi onu güzel sıfat ile zikreder. **Eğer kişi** bir kişiden gül suyu alıp bir yerde koyup rüya görürse helal mal bulur ve hali hoş olur. **Eğer kişi** yağı, nesrin gülünü rüya görürse güzelliktir. **Eğer kişi** kendine ya da başına (36b) yağ sürüp rüya görürse o kişiyi güzel sıfat ile, güzellik ile zikreder, huyu güzel ve hatunu güzel olur. **Eğer kişi** acı yağı rüya görürse çirkin hatun olur ve hatunlardan kötü söz işitir. **Eğer kişi** safranı rüya görürse hastalık ve ızdırap olur ve eğer yemeğe katıp yerse hali hoş ve sağlıklı olur. **Eğer kişi** kafuru rüya görürse çok güzel olur. **Eğer kişi** kafuru kendinde tutup rüya görürse güzel değildir, korku ulaşır. **Eğer kişi** öd ağacını rüya görürse çok mal ve helal rızık bulur. **Eğer kişi** gülü ekip ve yeşerip rüya görürse iyidir. **Eğer kişi** gülü yolup ya da yolunmuş rüya görürse gam ve sıkıntı ulaşır. **Eğer kişi** gülü vaktinde

koklayıp rüya görürse veya bulup, koparıp görürse huzur, istirahat ve ömrü boyunca işi muradına göre olur, hatunlarından güzellik görür. **(37a) Eğer kişi** vaktinden değil başka vakitte görürse hastalık ve ızdırap olur. **Eğer kişi** kırmızı gülü rüya görürse altın para olur. **Eğer kişi** beyaz gülü rüya görürse gümüş para olur. **Eğer kişi** yaz vaktinde kırmızı gülü rüya görürse her yaprağına göre gayipten altın para bulur. Eğer beyaz gülü görürse her yaprağına göre gaipten gümüş para bulur. **Eğer kişi** saç dağıtanı rüya görürse o saçı ceviz, badem, fıstık, kuru üzüm, şeker gibi bunlara benzeyen şeyler saçtığını rüya görürse halk arasında savaş, kavga olur.

On birinci bölümde yaşlı kişiyi rüya görürse baht ve mutluluk olur. **Eğer kişi** genç kişiyi rüya görürse hile, vefasız, mekruh olur. **Eğer yaşlı** kişi evine girip, huzuruna gelip, selam edip, bir şey verip rüya görürse bunlar baht ve mutluluk olur, muradına hemen ulaşır, bağlı işleri açılır. **(37b) Eğer kişi** köleyi rüya görürse hoş haber, huzur ve hali hoş olur. **Eğer kişi** köle alıp rüya görürse hali hoş olur. **Eğer kişi** cariyeyi rüya görürse bir şeyini satar veya bir şey satın alır, güzellik ve bolluk bulur, düşmanına galip ve muradı hasıl olur. **Eğer kişi** çocuk yaştaki erkek çocuğu rüya görürse hali hoş ve güzellik olur. **Eğer kişi** kız çocuğu rüya görürse hali kötü olur. **Eğer kişi** yaşlı hatunu rüya görürse dünya olur, ömrü uzun ve dünyanın meşguliyeti olur, dini temiz olur. **Eğer kişi** genç, güzel yüzlü hatunu rüya görürse ihtiyacını bulur ve istirahat olur. Eğer genç hatun bir şey verip yakınlık eyleyip rüya görürse ona göre altın bulur ve rızkı geniş olur.

On ikinci bölümde eğer kişi gusül yapıp rüya görürse gamdan, sıkıntıdan, borçtan kurtulur **(38a)** ve günahına tövbe ve hastalığı şifa bulur. **Eğer kişi** abdest alıp elini ve yüzünü yıkayıp rüya görürse güvenlik ve ihtiyacı reva olur, sevap işlerin tedbirine kast eder. **Eğer kişi** eksiksiz abdest alıp rüya görürse işleri eksiksiz olur, eğer yarı kalmış işi varsa işleri eksiksiz olur. **Eğer kişi** namaz eda edip rüya görürse ihtiyacı reva olur, dini temiz olur ve işi yukarı olur. Ve eğer eksiksiz eda edip rüya görürse işi eksiksiz olur, eğer yarım kalmış eda ederse işi yarım kalır. **Eğer kişi** rüku ve secde edip rüya görürse Yüce Allah'a yakın olur. **Eğer kişi** gaza yapıp rüya görürse hayır ve bolluk olur, Hazreti Peygamber'in, Allah'ın selamı onun üzerine olsun, sünnetlerini yerine getiren olur. **Eğer kişi** hac tavaf edip rüya görürse adaletli ve işi iyi olur. Eğer bu rüyayı padişah görürse tebaa halka adalet ve insaf edip ömrünü hoş geçirir. **Eğer kişi** Kabe'ye girip rüya görürse bütün gamlardan kurtulup emniyette olur. **(38b) Eğer kişi** ihram bağlayıp rüya görürse günahına tövbe, merhamet, hayır ve bolluk olur. **Eğer**

kişi baş ve ayağını çıplak rüya görürse günahına tövbe bulup gamdan kurtuluş olur. **Eğer kişi** lebbeyk deyip rüya görürse dince yasak edilen şeylerden uzak duran, tövbe eden ve dini temiz olur. **Eğer kişi** dinlendiği yerde durup rüya görürse dünya ve ahirette muradını bulur ve helal mal bulur. **Eğer kişi** Arafat dağından inip rüya görürse dünya ve ahirette ihtiyacı olursa reva olur, samimi tövbe eder. **Eğer kişi** Kabe'ye yakın yürüyüp rüya görürse dünya endişesinden kurtulur. **Eğer kişi** Mina dağında durup rüya görürse kıyamette korkudan ve bütün gamlardan emniyette olur. **Eğer kişi** Kabe'nin haremine girip rüya görürse iki dünyada güvende olur ve bütün işleri yukarı olur, beyliğe uygunluğu olursa bir şehre bey olur ve nimeti çok olur. **Eğer kişi** Kabe tavaf (39a) edip rüya görürse dinde kuvvetli olur, Yüce Allah'ın buyruğunu yapar, helal mal bulur ve düşmanına galip gelir. Eğer bu rüyayı köle görürse serbest olur. Kabe'yi bey kişi görürse beyliği çok olur, Yüce Allah günahlarını affeder. Eğer sapkın kişi görürse tövbe eder. Eğer kafir görürse iman nasip eder. **Eğer kişi** Kabe'ye girip rüya görürse bütün gamdan ve sıkıntıdan kurtuluş olur, rızkı çok olur, Yüce Allah'ın merhameti olur. **Eğer kişi** zemzem suyunu içip rüya görürse kıyamette susamışlık görmez, Kevser havuzunun kıyısında Peygamber'in, Allah'ın selamı onun üzerine olsun, elinden su içer ve ilim sahibi olur, İsmail Peygamberin derecesini bulur. Dünyadan iman ile gider. **Eğer kişi** umre tavaf edip rüya görürse hacıların sevabı bulur ve dini temiz ve iyi olur. **Eğer kişi** hacıların her nasıl amellerini rüya görürse hayır, bolluk, nimet ve aydınlık olur. **Eğer kişi** Kabe'nin üzerinde namaz eda edip rüya görürse dünyadan (39b) imansız gider. **Eğer kişi** zekat ve sadaka verip görürse hoş haber, güzellik, bolluk, zor işleri kolay ve gamdan kurtuluş olur. **Eğer kişi** ezanı vaktinde okuyup rüya görürse eğer yetkisi olursa hac tavaf eder ve güzellik görür. Eğer sapkın olursa hırsızlık suçlamasına rastlar ve kötü söz işitir. **Eğer kişi** kervan içinde ezan okuyup rüya görürse o kervanı eşkiya kesip tümünü bağlar. **Eğer kişi** sarayının eşiğinde ezan okuyup rüya görürse o saray satılır. En iyisini Allah bilir.

On üçüncü bölümde eğer kişi kadıyı rüya görürse kıyamette Yüce Allah'ın yüzünü görür. **Eğer kişi** kadıyı taze yüz ve güzel huylu rüya görürse Yüce Allah o kişiden razı olur ve kötü işlerinden tövbe eder. **Eğer kişi** fakiri, ilim sahibi kimseleri, belediye memurunu, kıssa söyleyeni, rüya görürse bu rüya gören kişi o halka münasipliği olursa şu halkın sırasında (40a) olur. Ve eğer münasipliği olmazsa saygı, şereflik, derece, bolluk, mal ve güzellik olur veya ömründe bir işi yapar, o işinin de halk arasında adı çıkar. **Eğer kişi** güzel huylu ve güzel işli kişi evine girip veya

mahalleye geldiğini rüya görürse devlette ulu olur. **Eğer kişi** hekimi rüya görürse ilim sahibi ve dini temiz olur. **Eğer kişi** hastalığı rüya görürse sapkınlık olur. Eğer hastalık için ilaç yediğini rüya görürse gam ulaşır. Eğer hastalık ilaç yemediğinden dolayı çıktığını rüya görürse bütün gamlardan ve korkulardan kurtuluş olur. **Eğer kişi** teraziyi, terazinin ağacını, şiş ve küri ölçü birimini rüya görürse şehre kadı olur ve taze ekşiğine göre tabiri olur. **Eğer kişi** teraziyi doğru tartıp rüya görürse gamdan kurtuluş olur, şehrin kadısı adalet uygular. **Eğer kişi** terazinin bir kefesini yüksekte rüya görürse şehrin kadısı hükmünde bir tarafa meyleder. **Eğer kişi** kadının teraziyi kendi eli ile tarttığını (40b) rüya görürse mahkemeye ihtiyacı düşer. **Eğer kişi** kendini kadının huzurunda rüya görürse ertesi gün bir bahane ile kadının huzuruna gider. **Eğer kişi** terazi ağacını kırık rüya görürse şehrin kadısı olur.

On dördüncü bölümde eğer kişi kalem rüya görürse edepli, bilgili, ulu padişah, doğru işli ve devletli olur ve yok işler peyda olur. **Eğer kişi** devleti rüya görürse hatun, mal, cariye, hazine ve ululuğa ulaşır. **Eğer kişi** kalemligi rüya görürse güzel yüzlü hatun alır ve ilim sahibi, zengin, temiz iman ve menfaat olur. **Eğer kişi** ciltlenmiş sayfaları ve kitabı rüya görürse din bulur, bilgili ve mal sahibi olur, ibadete rağbet eder. **Eğer kişi** büyük kitabı rüya görürse hazine, miras, zenginlik ve bilgi olur ve hoş haber, güzellik, ululuk olur.

On beşinci bölümde eğer kişi kendini beyaz, yeşil elbise ile rüya görürse çok güzellik, nimet, (41a) dini galip ve tövbeli olur ve bağlanan işleri açılır ve ümidine ulaşır. **Eğer kişinin** başını rüya görürse on sebep vardır: ulu, padişah, baba, anne, bey ve ilim sahibi olur ve imam, oğul ve köle olur, on bin akçe para bulur. Eğer kişiyi kanlı rüya görürse yukarıda söylendiği gibi olur ama ızdırapsız olmaz. Eğer kişi kendinin başını ya da kişinin başını teninden ayrı görürse bu iki kişinin arasında ayrılık düşer. **Eğer kişinin** başını kesip rüya görürse bu kişi düşmanına galip olup kesen başın sahibine sitem eder ve eğer dostu olursa rüya göreni ulu gamdan kurtarır. **Eğer kişi** boynuna bir şey soktuğunu rüya görürse yukarıda söylenenler gibi olur. **Eğer kişi** saçını kestirip rüya görürse Hac vaktinde olursa elbette hac eder, dünya ve ahretin gamından kurtulur ve mutluluk bulur. **Eğer kişi** saç ve sakalını uzatıp görürse ihtiyacı olursa reva olur. Eğer borçlu (41b) olursa yerine getirir ve eğer darda olursa kurtuluş olur, dünyanın hayalinden kurtulur. Eğer bu rüyayı padişah ve bey görürse saygısı ve malı hemen gider. **Eğer kişi** sakalını beyaz rüya görürse temizlik yar olup duası kabul olur. **Eğer kişi** kulağı rüya görürse sekiz sebep vardır: hatun, kız, oğul, dost, köle ve

hoş haber olur. Kulağın taze ve noksanlığına göre tabiri olur. **Eğer kişi** gözü rüya görürse sekiz sebep vardır: imanın nuru, iltifat, mal ve nimeti çok, oğul ve bilgi olur. Gözün taze ve noksanlığına göre tabiri olur. **Eğer kişi** kendini yaşlı görürse, Allah korusun, dini gider ve korku ulaşır ve çocuğu ölür. **Eğer kişi** gözünü fersiz görürse namaz eda etmeye tembellik eder. Elbette tövbeyle meşgul olmak gerek. **Eğer kişi** alını rüya görürse hatun, ululuk, saygın, istirahat ve güzellik olur, alının taze (42a) ve noksanına göre tabiri olur. **Eğer kişi** eli rüya görürse on sebep vardır: ağabey, küçük erkek kardeş, abla, kız kardeş, oğul, dost, ortak, ululuk, kudret, mal ve delil olur. **Eğer kişi** sağ elini kırık rüya görürse ağabeyi veya küçük erkek kardeşi ölür. Eğer elini yaralı rüya görürse hastalık ulaşır ve elinden malı gider ama ölüm olmaz. **Eğer kişi** elinden kan alıp rüya görürse veya kan akıp veya hacamat yapıp rüya görürse kanın az ve çokluğuna göre ağabey, küçük erkek kardeşinin malı yok olur. Sol elinden kan aktığının tabiri sağ el gibidir. Bazısının elinde abla, kız kardeş, dost ve tanıdık olur. **Eğer kişi** ayağı rüya görürse sekiz sebep vardır: istirahat, fayda, açlık, varlıklı hatun, dört ayaklı mal, borçtan kurtuluş olur ve kuvvetli olur. Ayağın taze ve noksanlığına göre tabiri olur. (42b) **Eğer kişi** ayağı kırık rüya görürse muradına ulaşmaz. Eğer yolculukta olursa gecikip gelir, eğer vatanında olursa tehlike ulaşır ve hatununu boşar. **Eğer kişi** aşıq kemiğini rüya görürse temiz hatun olur ve dini temiz olur. **Eğer kişi** yüreği rüya görürse ulu, kahraman ve temiz dinli oğul olur ve mert kimse, baht ve şehvetli olur ve sırrını gizli saklar. **Eğer kişi** insanın yüreğini yiyip veya alıp rüya görürse devlet, baht ve mal olur. **Eğer kişi** boyunu rüya görürse kuvvet ve güzellik olur. **Eğer kişi** küçük ayak ve ayağın tabanını rüya görürse kuvvetli ve kahraman olur. **Eğer kişi** elin parmaklarını rüya görürse çocuk, yar, ağabey ve küçük erkek kardeş olur ve bazı bilgelerin sözüne göre beş vakit namaz olur. Eğer parmakları noksan olursa namazı noksan olur. **Eğer kişi** (43a) ayağın parmaklarını rüya görürse soyu, akrabası olur, taze ve noksanlığına göre tabiri olur. **Eğer kişi** sırtını rüya görürse kuvvetli, bilgin ve güzel ağabey, küçük erkek kardeş olur ve padişah, vezir, yol muhafızı, oğul ve baba bir akrabaların bütünü onu yad eder. **Eğer kişi** sırtını kırılıp rüya görürse babası ölür ya da bu mezkur olan halktan ulu gam ulaşır. **Eğer kişi** kolun dirsek ve omuz arasındaki kısmını rüya görürse padişah, vezir veya yol muhafızı olur. Eğer kişi alaca kanı rüya görürse kahraman, ulu, çok mal, oğul, cömertlik, genişlik ve haramdan uzak olur. **Eğer kişi** kursağı rüya görürse o yerde ilim, bilgi, hikmet, hazine, mutluluk, sağlık ve istirahat peyda olur. **Eğer kişi** kursağı yer ve tok rüya görürse

annesi ölür veya şiddetli gam ulaşır. **Eğer kişi** bağı rüya görürse (43b) parayı, malı, soysop akrabasını bir yerde bir araya getirir. **Eğer kişi** insanın bağına yiyip rüya görürse hazine bulur. **Eğer kişi** bağı alıp rüya görürse malı çok olur. **Eğer kişi** bağı koparıp alıp veya pis kokulu rüya görürse çocukları ölür. **Eğer kişi** tırnak alıp rüya görürse Peygamber'in, Allah'ın selamı onun üzerine olsun, sünnetlerini yerine getiren olur. **Eğer kişi** koltuk altının tüyünü yolup rüya görürse borçtan kurtuluş olup kaygıdan kurtulur. **Eğer kişi** memeyi rüya görürse kız ve hizmetçi ağabey, küçük erkek kardeş ve dost, yar olur. Memenin eksiksiz ve noksanlığına göre tabiri olur. **Eğer kişi** göğsü rüya görürse ilim, iman, marifet, kahraman, ulu olur. **Eğer kişi** burunu rüya görürse saygı, derece ve mal sahibi olur. **Eğer kişi** ağı ve dudağı rüya görürse miras, hazine ve bilgili veya vezir, yol muhafızı olur. Ve bağlanan işleri açılır. Üst dişlerini rüya görürse baba ve annenin soyu (44a) akrabası olur. **Eğer kişi** alt dişlerini rüya görürse annenin soyu akrabası olur. **Eğer kişi** üst dişini düşüp görürse babası ölür veya babasının akrabalarından ölür. **Eğer kişi** alt dişini düşüp görürse annesi ölür veya annesinin akrabalarından ölür. **Eğer kişi** dişlerini yere düşürmeden eline alıp rüya görürse eşlerinden hastalık olur amma hemen iyi olur. **Eğer kişi** dili rüya görürse konuşan olur ve bütün halka ve ululara dilci olur. Eğer dili söylemezse düzenbaz olur. **Eğer kişi** dilin ucunu rüya görürse münafık olur. Eğer dili kesik rüya görürse çocuksuz olur. **Eğer kişi** dili kuru rüya görürse ölür. **Eğer kişi** tükürüğü ve balgamı tükürüp rüya görürse gamdan kurtuluş olup huzur görür, bazısının elinde yalan söyler, (44b) laf söyler ve malını gelişigüzel sarf eder. **Eğer kişi** ağı kuru rüya görürse istirahat az olur. **Eğer kişi** hapşırıldığını ve hapşırını rüya görürse bağlı işleri açılır ve bütün gamlardan kurtulur. **Eğer kişi** mideyi rüya görürse mal, çocuk ve hünerli olur. **Eğer kişi** erkeklik organını rüya görürse çocuk, saygı ve kuvvet hasil olur. **Eğer kişi** erkeklik organını kalın ve kuvvetli görürse işi yukarı, zengin ve kuvvetli olup bütün muradına ulaşır, taze ve noksanlığına tabiri olur. **Eğer kişi** ten, et, kemik, bağırsak ve tezeği, kursaktaki şeyleri rüya görürse az ve doluluğuna göre helal mal olur. **Eğer kişi** yarayı, kanı, irini, şişiği, kabarcığı ve büyük yarayı rüya görürse bunların az çokluğuna göre mal olur, saygısı çok ve işi yukarı olur. (45a) **Eğer kişi** kılı rüya görürse saygı ve şereflik olur, hatunlarına erkekleri sevgili olur ve ebedi devleti bulur. **Eğer hatun** kişi saçını kesik rüya görürse eri ölür ya da boşanır. Bazıları söylemişlerdir saç rüya gördüğünde gazilere iyidir, başka halka gam olur. **Eğer kişi** iğdiş kişiyi rüya görürse bütün halde melek olur ve güzel işli, halis sevgi, güzel sıfatlı zahit ve ibadet eden kişi

olur. **Eğer kişi** iğdiş edip rüya görürse eşlerinden kötü söz işitir, korku olur ve bazı hakimlerin sözüne göre güzel olur. **Eğer kişi** şerbet yapıp veya içip rüya görürse güzellik, bolluk ve yarı çok olur ve mutluluğu çok olur. **Eğer kişi** sirkeyi rüya görürse helal mal, hayır ve bolluk olur, bazılarının sözüne göre acı şey kötü olur. **Eğer kişi** kavunun bostanını rüya görürse güçlü, istirahat (45b) veya zengin hatun alır. Ondan halka çok faydalar ulaşır. **Eğer kişi** kavunu kavun vaktinde rüya görürse gösterişli hatun, cariyeye, köle ve gümüş para alır. Eğer vaktinde olmazsa hastalık, soğuk ve yağmur görür. **Eğer kişi** kavunu alıp, yiyip veya tohumunu alıp rüya görürse az çok yediğine göre mal olur. Ne kadar tatlı olursa iyidir. **Eğer kişi** kavun ekip yiyip rüya görürse hazine, helal mal, hayır ve bolluk olur. **Eğer kişi** kavun ektiğini görürse hatunlardan helal mal ulaşır. Eriğin tabiri kavun gibidir. **Eğer kişi** incirin ağacını rüya görürse zengin ve cimri kişi olur. **Eğer kişi** inciri yiyip rüya görürse yüksek gayret olur ve köle, cariyeye, mal, helal rızık, ululuk, nimet ve devlet ebedi olur ama hatunlarının işinden pişmanlık görür. **Eğer kişi** elma ağacını görürse şerefliklik (46a) ve ululuk olur. **Eğer kişi** elmayı rüya görürse muradı hasıl olur, eğer elmayı buruşuk ve yaralı görürse malına ziyan ve çocuklarından ayrı olur. En iyisini Allah bilir.

On altıncı bölümde eğer kişi ağacı rüya görürse ev kurmaya uygun her ne tür ağaç olursa güzel olur. Eğer ağaç kırık olursa, yanmaya layık olursa münafık, yalancı rastlar. **Eğer kişi** kapıyı rüya görürse kethüda olur. **Eğer kişi** sarayın kapısını yüksek rüya görürse kendi işinden ya da beriden işi yine yüksek, devlet ve ululuk görür. **Eğer kişi** sarayın eşliğini kırık ya da yanık rüya görürse kötüdür. **Eğer kişi** bir eşigi rüyasında kapatıp görürse belalardan emin olur. Nikahlı hatun alıp muradı hasıl olur ve bağlı (46b) işleri açılır, eşik açıldığında bütün halde mal olur. **Eğer kişi** anahtar alıp rüya görürse uygunluğuna bakıp padişah olur, ulu ve devletli olur. **Eğer kişi** anahtarı itip rüya görürse işine hiç tedbir almaz. Anahtar bulup alıp rüya görürse bütün işlerinin tedbirlerini bulur, bütün ümidine ulaşır. **Eğer kişi** yorganı rüya görürse dünya işleriyle uğraşan olur ve halk arasında kendinin ululuğuna bakıp adı çıkar. Yorganı rüyasında gördüğünde ömrü uzun olur ve devlet ve yücelik bulur. Eğer rüya gören ululuğa layık olursa padişah olur ve yorgana göre tabiri olur. **Eğer kişi** yorganı yırtık rüya görürse malına ve ululuğuna ziyan olur. **Eğer kişi** sandığı rüya görürse derece ve yücelik hatun tarafından olur. **Eğer kişi** döşegi rüya görürse şehir, hatun olur. **Eğer kişi** yastığı rüya görürse o kişi (47a) bey olur ve hizmetçileri olur. **Eğer kişi** evinde çok yastık rüya görürse hizmetçileri çok olur. **Eğer kişi** tesbihi rüya görürse dince yasak edilen

şeylerden uzak duran, dini temiz, adaletli, insaf ve kolaylık ile muradı hasıl olur. **Eğer kişi** sırmalı elbiseyi rüya görürse düşmana galip ve muradı hasıl olur. **Eğer kişi** güzel parçayı rüya görürse eğer giyme alışkanlığı olursa derece hasıl olur ve şehir alır. Eğer bu kişi padişah olursa rengi sarı olursa delil olur, o kavmin zenginlerine kötülük olur. **Eğer kişi** yumuşak omuzu rüya görürse zor işlere önlem alır ve halka ondan güzellik ulaşır. **Eğer kişi** kilidi rüya görürse faydalı iş yapar, güzel hatun ve güvenilir kişi olur. **Eğer kişi** kilidi açıp rüya görürse bağlanan işleri açılır. **Eğer kişi** taht rüya görürse (47b) ululuk, devlet ve şehirlere sahiplik yapar, ne kadar süslü olursa o derece iyi olur. **Eğer kişi** geniş elbise giyip rüya görürse bütün muradı hasıl olur. **Eğer kişi** tahtta oturup rüya görürse söylediği tabirlerin hepsi hasıl olur. **Eğer kişi** eğeri ve yuların üzerinde oturup rüya görürse tabiri tahta benzer olur. Eğer kişi dar yere girip çıkamadığını rüya görürse kötüdür. Eğer çıkıp rüya görürse bütün gamdan kurtuluş olur. **Eğer kişi** arabaya oturup rüya görürse o kişi şehre ulu olur ve muradına ulaşır. Böyle ki Yusuf peygamber, Allah'ın selamı onun üzerine olsun, zindanda arabaya oturup Mısır'ın ulusunun huzuruna gidip rüya gördü, gördüğü gibi arabaya oturtup alıp gittiler. **Eğer kişi** beşiği, gemi, sandık, kubbe, çadır ve tambur, bunları rüya görürse sağlıklı (48a) ve ulu olup büyüklerle sohbet eden olur. Eğer bu rüya görenin devlete uygunluğu olursa gam ve ziyan ulaşır. **Eğer kişi** gerdek yatağını rüya görürse şen, şevket, padişahlık, malı çok ve komutan olur. Gerdek yatağının büyüklüğüne göre tabiri olur. **Eğer kişi** evin üst köşesini rüya görürse ulu sözlü, hali kuvvetli, doğru sözlü, bilgili olur ve hepsi ona itimat eder ve devlet ve menfaat olup muradına ulaşır.

On yedinci bölüm eğer kişi kazanı rüya görürse temiz, hizmetçi hatun ve ululuk olur. **Eğer kişi** tandırı rüya görürse evin ulusu, oğul veya ibadet eden kişi olur. **Eğer kişi** isi rüya görürse sıkıntı, zorluk ve azap olur. **Eğer kişi** külü, kömürü ve kıvılcımı rüya görürse bütün halde malı haram olur, (48b) fitneliğe, hilekarlığa, fesat işe meyilli olur, asla güzellik olmaz. **Eğer kişi** kazan astığı yeri rüya görürse kuvvetli ve pehlivan olur ve hiç kimseden çekinmez veya ev hizmetçisi olur. **Eğer kişi** içtiği bardağı rüya görürse hizmetçi, şen, şevket, ululuk veya menfaat olur.

On sekizinci bölüm eğer kişi kendini çıplak rüya görürse zahit, bütün gamlardan kurtulup parlaklığı çok olup elbette hayır ve bolluk bulur. Eğer zahit olmazsa bir kusurlu iş yapıp ondan utanıp pişman eder. **Eğer kişiyi** yer yuttuğunu veya kurt yediğini rüya görürse eğer iffetli olursa gam görür, hatunu ölür, büyük günah işler veya hatun tarafından gam veya malını gelişigüzel sarf eder.

On dokuzuncu bölüm (49a) eğer kişi hacamat yapıp rüya görürse emanete ihanet etmeyen olur. **Eğer kişi** yaşlı hacamat yapanı rüya görürse sıradan halka güzel olur. **Eğer kişi** hacamat yapıp yerinde yara kaldığını rüya görürse adaletli kişiler ona tanıklık verir. **Eğer kişi** saçını kesip veya bıyığını alıp koltuk altı tüyünü ve tırnağını alıp rüya görürse güzellik, mutluluk ve güvenlik olur. Peygamber'in, Allah'ın selamı onun üzerine olsun, sünnetlerini yerine getiren olur ve bazılarının sözüne göre yolculuğa çıkar. **Eğer kişinin** organları ağrıdığını rüya görürse çocuklarından gam ve keder görür. **Eğer kişi** kendini şiş rüya görürse bu şiş erkeklik organında olursa mal, derece, saygı, ululuk ve şevketli olur, muradını bulur ve ilim öğrenir. **Eğer kişi** organlarını **(49b)** kusurlu rüya görürse ilim eksikliği ve keder, gam olur. **Eğer kişi** kendini zayıf rüya görürse ziyan ulaşır veya hastalık olur. Eğer şu kişinin aslı zayıf olursa kötü değil.

Yirminci bölüm eğer kişi akderi hastalığı olup rüya görürse mal, menfaat ve sevap iş olur ve zor işe rastlar. **Eğer kişi** bedenini irin olup rüya görürse mal, menfaat ve güzel söyler. **Eğer kişi** çiçek çıkarıp rüya görürse ve uyuz olup görürse malı, menfaati, huzuru çok olur. **Eğer kişi** idrarı rüya görürse mutluluk olur ve bağlı işleri açılır veya erkek çocuk bulur. Eğer elbiseye idrar değip rüya görürse malını eşlerine nafaka yapar ve evlatlarına haksız düşmanlık yapar ve idrar her vakit rüyada iyidir. Eğer köle rüya görürse serbest bırakır ve düzenbaz kişi görürse **(50a)** zengin olur, gamlı kişi görürse gamsız olur. Eğer hastalık görürse eksiksiz olur. Eğer sıkıntıda olursa kurtuluş olur. Eğer kimsesiz olursa evine selamet ulaşır, bütün muradı hasıl olur. **Eğer kişi** arka dışkısını rüya görürse ağılda, çölde veya her yerde olursa bütün gamlardan kurtulur, borcu olursa yerine getirir ve bağlı işi açılıp huzur görür. **Eğer kişi** pisliği ayağına basıp veya alıp rüya görürse ister kuru ister ıslak olsun haram mal olur. **Eğer kişi** ineğin tezeğini rüya görürse şüphesiz helal mal olur. **Eğer kişi** arkadan yel çıkarıp rüya görürse halvette olursa işi yukarı olur ve eğer savaş meydanında olursa hoş olmayan söz işittir. Hatunlar sebebinden kötülük görür, ama halka güzellik olur. **Eğer kişi** ağılı rüya görürse derece, mal, **(50b)** define, hazine, hatun, hizmetçi ve istirahat olur. Ağılı gören bütün halde mal olur. **Eğer kişi** değirmende un çekip rüya görürse günahsız kişilere suçlama yapar, münafıklık, hastalık ve güçsüz olur. **Eğer kişi** er kişi kendini hamile olup rüya görürse padişahlığa uygunluğu olursa padişah olur, olmazsa dereceli, mal sahibi, ulu ve saygın olur. **Eğer kişi** hamile olup rüya görürse onun da tabiri işte budur. **Eğer kişi** oğul doğurup rüya görürse mutluluk olur. **Eğer**

kişi kız doğurup rüya görürse şu hatunun neslinden bir oğlu ulu olur ve çocukları da ulu olur. **Eğer kişi** kendini erkeklik organlı rüya görürse asla çocuğu olmaz. **Eğer kişi** hatun kişinin endamını kendinde rüya görürse veya kendini erkeklik organı olmadan veya iğdiş görürse çocuksuz olur. **Eğer kişi** er kişinin veya hatun kişinin endamından (51a) akrep çıkıp veya akrebe benzer şeyler çıkıp rüya görürse kötü çocuklar doğar ve eğer güzel sıfatlı şeyler çıkıp rüya görürse güzel çocuklar doğar.

Yirmi birinci bölüm eğer kişi ağaçları rüya görürse ağacın yüksekliğine göre derecesi yüksek olur. **Eğer kişi** ağacı kesip yolup veya ufalatıp rüya görürse sıkıntı ve gam olur. **Eğer kişi** ağaç dikip rüya görürse eşli olur, fayda ve güzellik görür. **Eğer kişi** yeşillenip duran yaylaları, akan suyu ve yeşil ağaçları rüya görürse mal, menfaat, devlet, şen, şevket, istirahatli olur. **Eğer kişi** kuru ağacı rüya görürse münafık kişi olur. **Eğer kişi** hurma ağacını kuru rüya görürse söz taşıyan, kötü kişi, edepsiz kişi olur. **Eğer kişi** işe yarayan (51b) kuru ağacı rüya görürse dünyada menfaat görür, ama ahiri yok olur. **Eğer kişi** hurmayı hurma vaktinde rüya görürse mal, mutluluk ve helal rızık olur eğer sarı ve olgunlaşmamış koruk olursa haram mal veya ızdırıp ve hastalık olur. **Eğer kişi** hurmayı yiyip, alıp rüya görürse şüphesiz helal mal ve menfaat görür. **Eğer kişi** zeytin ağacını rüya görürse ibadete meyilli olur, dili tatlı olur, gösterişli hatun ve abla, kız kardeş olur. **Eğer kişi** acı narı rüya görürse zorluk ile helal mal bulur. **Eğer kişi** acı narı yiyip rüya görürse her bir tanesinin hesabına dert ve elem ulaşır. **Eğer kişi** narı yarılmış rüya görürse dava ve haram mal olur. Eğer bu rüyayı kış mevsiminde veya ertesi yaz görürse uyuz ve çiçek hastalığı peyda olur. Eğer sonbahar vaktinde görürse düşmanlık ve sıkıntı olur. **Eğer kişi** tatlı narı rüya (52a) görürse bütün halde kolaylık ile helal mal eline girer veya hazineye rastlar. **Eğer kişi** tatlı nar yiyip veya alıp rüya görürse her bir tanesine altın bulur veya şen şevketli, çok mal olur. Eğer ticaretçi kişi olursa çok fayda görür. Eğer pazarda oturan olursa ticareti yürür, eğer düzenbaz olursa zengin olur. Eğer ziraatçı olursa hasat çok alır. Eğer kadı ve ilim öğrenen olursa çok mal bir araya getirir. Eğer müftü olursa ilimden menfaat görür. **Eğer kişi** sarı üzümü bağda rüya görürse ulu menfaatli kişi olur. **Eğer kişi** beyaz üzümü vaktinde rüya görürse şüphesiz helal mal, nimet ve rızık geniş olur, eğer vaktinde olmazsa soğuk, kar ve yağmur olur. **Eğer kişi** kara üzüm yiyip veya alıp rüya görürse helal mal olur. Eğer vaktinde olmazsa sıkıntı görür. **Eğer kişi** kuru üzümü rüya görürse bütün vakitte helal rızık olur. (52b) Tatlılığına göre mal ve menfaat çok olur ve bazılarının sözünde sapı ile görene altının kırıntısı olur. Çekirdeksiz küçük

siyah üzümün tabiri beyaz üzümünki gibidir. **Eğer kişi** koruk rüya görürse güzel değil, eğer vaktinde olmazsa korku, yağmur ve hastalık olur. Ama ziyan etmez. **Eğer kişi** ayva ağacını rüya görürse şerefli, sözü güzel kişi olur ve halkın işleri ondan doğru olur. **Eğer kişi** ayvayı yiyip rüya görürse hasta ise şifa bulur, gamlı olursa gamsız olur ve güzel görünüşlü oğul bulur. **Eğer kişi** ayvayı alıp rüya görürse yolculuk yapar eğer vaktinde olmazsa hastalık olur. **Eğer kişi** eriği rüya görürse helal mal, dini temiz, güzellik ve bolluk olur. **Eğer kişi** içi boş kavunu, kabağı ve yine de o şekilde şeyleri rüya görürse çok menfaat olur. Eğer vaktinde olmazsa yaptığı işine pişman eder ve şiddetli fırtına ve yağmur (53a) olur. **Eğer kişi** armut ağacını rüya görürse helal mal, şevket, hatun sahibi ve zengin olur ve arzusuna ulaşır. **Eğer kişi** acı armudu rüya görürse hastalık ve malına ziyan olur. **Eğer kişi** şeftaliyi rüya görürse ulu kişi veya uğur getiren çocuk olur. Yüce Allah'a övgü söyler. **Eğer kişi** kabağı rüya görürse huyu güzel ve uğur getiren hekim olur ve ibadete meyil eder. **Eğer kişi** evinde veya bostanında kabağı rüya görürse uğur getiren oğul nasip eder. Eğer hastalık olursa sıhhat bulur. Eğer bey olursa derecesi çok olur. Eğer köle olursa serbest olur. Eğer hac niyeti olursa hac eder. Eğer sapkın olursa kötü işlerine tövbe edip zahit olur. Eğer kafir olursa Müslüman olur. Eğer gamlı olursa gamdan kurtuluş olur. Eğer ticaretçi olursa çok fayda görür. Eğer padişah olursa padişahlığı çok olur. Eğer ziraatçi olursa hasadı çok olur. Eğer hatunsuz olursa (53b) hatun alır. **Eğer kişi** meyve dalını rüya görürse şerefli, zengin ve cömert olur, halka ondan çok menfaat ulaşır. **Eğer kişi** meyve dalını yiyip rüya görürse helal mal ve rızkı geniş olur, eğer vaktinde olmazsa soğuk çok olur. **Eğer kişi** fıstığı ve bademin ağacını rüya görürse ağacın büyük küçüklüğüne göre şerefliklik, zenginlik, derece, saygınlık ve bütün halka menfaat ulaştırır. **Eğer kişi** ulu ağaçları rüya görürse o yerde ulu kişi peyda olur. **Eğer kişi** hünnabı rüya görürse temiz imanlı, huyu güzel ve menfaatli yar olur ve hatunlar tarafından ızdırap ulaşır. **Eğer kişi** iğdeyi rüya görürse köle kişi olur ve cimri olur. Eğer vaktinde olursa helal mal ve nimet olur ve horoz besleyen kişi olur. **Eğer kişi** Hindistan cevizini rüya görürse helal mal, nimet, dini temiz ve menfaat olur ve yıldızlar ilmini öğrenir. (54a) **Eğer kişi** bademi rüya görürse kimsesiz olur ve gömülü mal ve hastalığına şifa olur. **Eğer kişi** fıstığı rüya görürse şerefli, cömert ve helal malı olur. **Eğer kişi** öd ağacını rüya görürse gösterişli, cömert, zengin ve sözü tatlı olur. **Eğer kişi** öd ağacını bağda rüya görürse ucuzluk, zenginlik ve ömrü uzun olur. **Eğer kişi** güzel kokan otları rüya görürse hatun, çocuk, cariye, köle, dost ve helal mal olur. **Eğer kişi** güzel kokan otları yolunmuş rüya

görürse bu mezkur olan halktan gam ve keder görür. **Eğer kişi** sert ağacı rüya görürse cimri, sapkın, münafık ve kötü işli kişi olur. **Eğer kişi** şalgamı rüya görürse cimri, kötü sözlü, vefasız, gayretsiz ve ihlassız kişi olur ve dostluğa uygun olmaz, bazısının sözüne göre köle ve cariye olur. **Eğer kişi** kokulu otu rüya görürse (54b) helal mal, şevket, ululuk ve temiz iman olur. Eğer çocuğu olursa hastalıklı olur. **Eğer kişi** buğdayı rüya görürse ızdırap ve zorluk ile helal mal bulur. **Eğer kişi** buğdayı yiyip rüya görürse derecesinden düşer, ama birkaç vakit sonra muradına ulaşır. **Eğer kişi** unu rüya görürse ızdırapsız ve kolaylık ile helal mal bulur. **Eğer kişi** mercimek burçağı rüya görürse pek az menfaat olur. **Eğer kişi** ziraatı rüya görürse Yüce Allah'a tevekkül eder ve helal rızık bulur. **Eğer kişi** ziraatın arasında yürüyüp rüya görürse gazilere bağlanır. **Eğer kişi** ziraat edip saban bağlayıp iki evi sürüp rüya görürse ettiği ümidine ulaşır. **Eğer kişi** buğdayın başını olgunlaşmış rüya görürse erkek çocuk olur, eğer olgunlaşmamış görürse kız olur veya bolluk geniş olup ömrü uzun olur. (55a) **Eğer kişi** arpayı rüya görürse olgunlaşmamış olursa işte o yerde hastalık peyda olup savaş, ayrılık (bölücülük) olur. **Eğer kişi** samanı rüya görürse çok mal bir araya getirir. Saman ne kadar çok olursa tabiri o derece iyidir.

SONUÇ

İncelemesini yaptığımız eser Çağatay Türkçesiyle yazılmış bir tabirnamedir. Doğu sahasına ait diğer rüya tabirnamelerinden farklı bir eser olduğu anlaşılan bu eserin müellifi, yazılış tarihi, nüshaları hakkında yeterli derecede bilgi elde edilememektedir. Ancak metinde “bunu ilk kitapta açık şekilde bildirdik” diye bir cümle geçmektedir. Bu cümleden müellifin rüya tabiriyle ilgili bir kitabının daha olduğu, rüya tabiri konusunda geniş bilgiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Eser 59 bölüm, 125 sayfadan oluşmaktadır. Bilinen tek nüshasının müstensihisi bilinmemekle beraber istinsah işini özenle yaptığı, açık bir yazıyla yazıya geçirdiği anlaşılmaktadır. Yanlış yazım, eksik yazım gibi durumlar çok değildir. Eksik yazımlar da metnin haşiyesine aynı kişi tarafından ilave edilmiştir. Aynı kelimelerin yazımında yer yer farklı yazımlar tercih edilebilse de alıntı kelimelerin kısa ünlüleri de gösterilerek Türkçe kelime gibi yazılması Kaşgar sahasında yazı reformunun ilk denemeleri olarak yorumlanabilir. Eserin yazıldığı yer, tarih hakkında bilgi sahibi olmasak da eserin dil özelliklerine istinaden Çağatay Türkçesinin son dönemi Kaşgar sahasında yazıldığı tahmin edilebilir.

Çalışmamızda eserin 2b-54b sayfaları arasında bulunan Arap harfleriyle yazılmış metnin Latin harflerine transkripsiyonu hazırlandı. Elde edilen tespitler sonucunda metnin yazım, ses ve şekil özellikleri incelenmiştir. Nüshanın katalog tavsifinde verilen bilgilere göre kâğıt özellikleri XIX. yüzyılı gösteren bu eser Çağatay Türkçesinin son dönemi Kaşgar sahasının dil özelliklerini yansıttığı dil bilgisi incelemelerinden de anlaşılmaktadır.

Çağatay Türkçesiyle yazılmış tabirnameler arasında en hacimli olanlarından biri olarak dikkat çeken bu tabirnamenin, dönemin halk diliyle ilgili önemli kaynaklarından biri olduğu söylenebilir. Bilindiği gibi tabirnameler dönemin söz varlığı hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. İncelediğimiz Çağatay Türkçesiyle yazılmış rüya tabirnamesi içerdiği Türkçe kelimeler bakımından dönemin dil ve düşünce yapısını, söz varlığını, anlam dünyasını büyük ölçüde bizlere sunmaktadır. İncelediğimiz metinde çeşitli hayvan, bitki, meyve isimleri, ev araç gereçleri, burç isimleri, organ isimleri, çalgı aletleri, çeşitli elbise ve kumaş isimleri, meslek adları, akrabalık terimleri, dini terimler, iktisat ve ticaretle ilgili kelimeler, sağlık terimleri, savunma ve savaş konulu kelimeler, gelenek, görenek, dil ve kültür ile

ilgili terimler, yiyecek ve içecek adları, renkler ve görünüş biçimleri ile ilgili terimler yer almaktadır. Bütün bunlar ağatay Türkçesinin söz varlığını ortaya koymak için önem arz etmekte, kelime hazinesini genişletmektedir.

DİZİN

- A, Ā, ‘A**
- āb** *Far.* su
 ā.- ı zemzemni 39a/6
- ābādān** *Far.* iyi, güzel
 ā. 3a/4, 3a/6, 3a/8, 3a/11,
 3b/11, 13a/10, 13a/11, 13b/2,
 13b/5, 13b/7, 13b/8, 13b/9,
 17a/11, 20b/2, 31b/4, 31b/7,
 32a/3, 32a/4, 32b/11, 34a/3,
 35b/7, 47a/5
 ā. bolur 31b/5, 38a/9, 39a/9,
 47b/2
 ā.+ dur 3b/2, 3b/3, 3b/5, 3b/6,
 3b/7, 3b/8, 3b/9, 13b/11, 14a/1,
 14a/2, 27a/7, 36b/8, 49b/11
- ābdān** *Far.* iyi, güzel
 a. 20a/11
 a.+ dur 45a/4, 55a/3
- ‘Abdullāh** *bkz.* ‘Abdullāh Mergān
 ‘a. 15b/10
- ‘Abdullāh Mergān** kişi adı
 ‘a. 15b/3
 ‘a.+ niņ 15b/8
- ‘ābid** *Ar.* ibadet eden, kulluk eden
 kimse
 ‘a. 45a/6, 48a/9
- ābnūs** *Far.* sert ağaç
 ā. 54a/8
 ā.+ nı 6b/11
- ābrūy** *Far.* yüz suyu, onur, saygı
 ā. 18a/3, 40a/1, 43b/8, 44b/5,
 45a/1, 49a/10
- ā.+ ı 33b/11, 41b/2
- ābrūyluķ** < *Far.* ābrūy + *T.* +luķ
 şerefli, izzet sahibi, saygın
 ā. 11b/1, 41b/11, 53b/5
 ā. bolur 27a/1, 50b/5
- aç-** açmak
 a.- ıp 47a/10
- aççıġ** acı *krş.* **aççıķ**
 a. 6b/6, 9b/2, 27a/8, 29a/3,
 36b/2, 51b/7, 51b/8, 53a/2
- aççıķ** acı *krş.* **aççıġ**
 a. 45a/10
- açıķlık** açıķlık, açıķ yer
 a. 16b/11
- açıl-** açılmak
 a.- ıp 50a/5
 a.- ur 28b/9, 30b/2, 37a/11,
 41a/1, 43b/11, 44b/3, 46b/1,
 47a/11, 49b/8
- açılġan** açılan, açıķ
 a. 46b/1
- açuķ** açıķ
 a. 20a/3
- ādem** *Ar.* insan
 ā. 7a/8
 ā.+ niņ 42b/6, 43b/1
- Ādem** Hz. Adem, ilk yaratılan insan ve
 ilk peygamber
 ġazret-i ā.+ ni 17b/8
- ‘ādet** *Ar.* herkes tarafından uyulan
 hal, alışılmış usul, görenek
 ‘ā. kılgan bolsa 47a/5

- ‘ādil** *Ar.* adaletten ayrılmayan, adaletli
‘ā. 3b/4, 13b/9, 22a/8, 38a/9, 47a/3, 49a/4
‘ā. bolup 30b/5
‘ā. bolur 21b/2, 24b/3
‘ā.+ niñ 3b/11
sultān-ı ‘.+ niñ 14a/2
- ‘adl** *Ar.* adalet, hakkaniyet, doğruluk
‘a. 16a/5, 16b/2, 16b/8, 19b/7, 23a/9, 38a/10
‘a. kıılır 40a/10
‘a.+ ı 22b/4
- āfet** *Ar.* önlenmesi elde olmayan büyük felaket, bela, musibet
ā. 22b/6
- āftāb** *Far.* güneş
ā. 22b/1, 22b/2
ā.+ ğa 22a/10
ā.+ nı 4a/9, 22a/7, 22b/3, 22b/5, 23a/11
ā.+ niñ 22b/7
- ‘afv** *Ar.* af, bağışlama
‘a. bolur 16b/4
- aġa** büyük erkek kardeş, ağabey, ağa
a. 23b/2, 42a/2, 42a/7, 42b/9, 43a/3, 43b/6
a.+ sı 42a/3
- āgāhlik** < *Far.* āgāh+ *T.* +lık
haberdarlık, bilgi sahibi olma
ā. bolur 17b/5
- aġıl** koyun, keçi gibi küçükbaş hayvanlarının gecelediği, etrafı çevrili üstü açık yer, mandıra
a.+ da 50a/4
a.+ nı 35a/10, 50a/11, 50b/1
- aġırlık** saygın
a. 5a/11
- aġız** ağız
a. 5b/8
a.+ nı 44b/1
- aġrıġ** hastalık, ağrı *krş.* **aġrıġ, aġruġ**
a.+ ı 38a/1
a.+ ıġa 54a/1
- aġrıġan** hastalanan, hasta
a.+ nı 6a/9
- aġrıġ** hastalık, ağrı *krş.* **aġrıġ, aġruġ**
a. 25b/11, 26b/3, 36b/4, 37a/1, 40a/5, 40a/6, 42a/4, 44a/5, 45b/3, 50a/1, 50b/3, 51b/3, 53a/3, 54b/2
a. bolsa 20b/3, 26a/7, 52b/6, 53a/7
a. bolur 24b/5, 25b/4, 49b/2, 52b/4, 52b/8
a.+ larını 8b/7
a.+ nı 40a/5
- aġruġ** hastalık, ağrı *krş.* **aġrıġ, aġrıġ**
a.+ dur 55a/1
- aġız** ağız
a.+ nı 43b/9
- āheste** *Far.* yavaş, ağır, sakin
ā. 25a/11
- āhir** *Ar.* son, sonuncu, en sonra olan

ā. 13a/11	a. 5b/10, 11b/6, 45a/4, 50b/10
ā.+ i 3a/6, 18a/5, 18b/4, 18b/5, 18b/7, 18b/9, 19a/2, 27a/10, 51b/1	a. kılıp 45a/6
ā.+ ide 3a/5, 3a/6, 3a/8, 13a/10, 13b/1, 13b/2	al- 1. almak
āhīret <i>Ar.</i> ölümden sonra gidilecek olan alem, öbür dünya, beka alemi	a.- a turgan 5a/1, 35b/1
ā.+ de 38b/5, 38b/6	a.- ıp 11b/4, 15b/4, 15b/9, 17a/2, 21b/4, 27a/5, 27b/5, 28a/4, 28a/6, 30a/2, 35b/2, 36a/9, 37b/2, 42a/5, 42b/6, 43b/2, 43b/3, 44a/5, 45b/4, 46a/11, 46b/1, 46b/4, 47b/10, 49a/5, 50a/6, 51b/4, 52a/2, 52a/10, 52b/8
ā.+ niñ 41a/10	a.- ur 21b/9, 29a/8, 30a/5, 30a/7, 30a/8, 30a/10, 34a/1, 34b/2, 36a/6, 40b/7, 45b/1, 45b/3, 47a/6, 52a/5, 53b/1
aḥvāl <i>Ar.</i> haller, durumlar	2. yeterlilik anlamı yükleyen yardımcı fiil
a.+ i 35b/8	tedbīr kıla a.- mas 46b/3
aḳ beyaz, ak	sözley a.- masa 44a/7
a. 5b/4, 6b/7, 7a/3, 7a/11, 25a/1, 37a/2, 37a/4, 40b/11, 41b/3, 52a/8, 52b/2,	çıka a.- may 47b/5
aḳ - akmak	3. yardımcı fiil
a.- a turgan 34b/10	satıp a.- ur 37b/3
a.- ıp 42a/6	
a.- ḳannıñ 42a/7	ala alaca
‘āḳıbet <i>Ar.</i> son, nihayet, sonunda	a. 5b/7, 43a/7
‘ā. 16a/1	alafefek alaca ibikli ibibik türü
aḳım akan, akarsu	a.+ ni 10a/8
a. 51a/7	ald ön, huzur <i>krş.</i> al(I)
aḳḳan akan, akmış olan	a.+ ıda 24a/5
a. 4b/10	a.+ ıga 40b/2
aḳraba <i>Ar.</i> aralarında kan bağı bulunan kimseler	‘alem <i>Ar.</i> sancak, bayrak
a.+ sı 43b/1	‘a.+ ni 8a/2
‘aḳreb <i>Ar.</i> akrep, akrep burcu	
burc-ı ‘.+ ni 24b/4	
aḳta iğdiş	

‘aleyhi’s-selām <i>Ar.</i> Allah’ın selamı onun üzerine olsun	a. 8a/2, 37a/2, 37a/4, 37b/9, 52a/2
‘a. 25b/5, 47b/8	a.+ niņ 52b/2
‘a.+ nı 16b/4, 17b/3	ālū <i>Far.</i> erik
‘a.+ niņ 28b/3, 39a/7, 43b/3, 49a/6	ā.+ nı 6b/8
alğan alan, aldığı	ālūçe <i>Far.</i> erik
a.+ nı 5b/7, 6a/9, 7b/10, 9a/3	ā.+ ni 52b/8
‘alīm <i>Ar.</i> çok bilen (kimse), bilici	amān <i>Ar.</i> emin olma, emniyette olma, esen
‘a. 13b/10	a. 28b/6, 32a/10
‘a.+ niņ 13b/7	a. bolur 21b/10, 38a/11, 38b/9, 38b/10
‘ālim <i>Ar.</i> ilim sahibi olan (kimse), bilici, bilen	amānlıķ < <i>Ar.</i> amān+T.+lık
‘ā. 21a/11, 22a/8, 23b/3, 24b/3, 28b/4, 40a/4, 40b/7, 41a/3	güvenlilik, emniyet
‘ā. bolsa 33b/2	a. 28a/9, 32b/9, 33b/8, 38a/2, 49a/6
‘ā. bolur 36a/4, 39a/8	‘amel <i>Ar.</i> bir maksatla yapılan iş, eylem, fiil
‘ā.+ ler 3b/6	‘a.+ lerini 39a/10
‘ā.+ lerdin 28a/5	‘amel-dārlik < <i>Ar.</i> ‘amel + <i>Far.</i> dār + T. +lık mevki ve makam sahibi olma
‘ā.+ lerga 16a/5	‘a.+ dın 19b/11
‘ā.+ leri 30b/5	ammā <i>Ar.</i> zıt ve aykırı hüküm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lakin
‘ā.+ lerni 12a/1, 36a/7, 39b/10	a. 2b/7, 3a/2, 3a/4, 3a/5, 3b/11, 13a/5, 13a/9, 16a/8, 17a/4, 18b/2, 18b/7
‘ā.+ niņ 3b/2	amraķ sevgili, aşık
al(l) ön, huzur <i>krş.</i> ald	a. bolur 45a/2
a.+ ı 6b/1	amrūd <i>Far.</i> armut
a.+ ıda 40b/1	a.+ nı 6b/8
a.+ ıga 37a/10, 47b/9	
alma elma	
a.+ nı 46a/1, 46a/2	
a.+ niņ 6a/1, 45b/11	
altınçı altı sayısının sıra sıfatı, altıncı	
a. 4b/2, 28b/4	
altun altın	

ana	anne a. 41a/3, 44a/4 a.+ ni 43b/11, 44a/1 a.+ sı 23a/7, 43a/11, 44a/4 a.+ sının 18b/2		
anahık	anne olma durumu, anne olma duygusu a. 22a/9, 23a/1		
ānār	<i>Far.</i> nar ā. 52a/2 ā.+ nı 6b/6, 51b/7, 51b/8, 51b/9, 51b/11		
‘anber	<i>Ar.</i> kolay eriyen, bal mumu kıvamında, yandığı zaman parlak bir alev çıkaran, çok güzel kokulu nesne ‘a.+ ni 5a/2, 36a/5		
ança	o şekilde, o kadar; öyle, şöyle, a. 44b/8		
andağ	böyle, öyle, o kadar <i>krş.</i> andağ a. 16a/9, 29b/7, 32a/9		
andağ	böyle, öyle, o kadar <i>krş.</i> andağ a. 2b/5, 46a/4, 47b/8		
‘andelīb	<i>Ar.</i> bülbül ‘a.+ ni 10/6		
andın	ondan. III. teklik şahıs/işaret zamirinin ablatif hali; o sebepten a. 16a/10, 17a/9, 19a/4, 19a/7, 19b/6, 27b/7, 45b/1, 47a/9, 48b/8, 52b/6, 53b/2		
anı	onu, III. teklik şahıs/işaret zamirinin akuzatif hali		
			a. 2b/5, 13a/3, 14b/9, 36a/9
anı	onun, III. teklik şahıs/işaret zamirinin genitif hali a. 2b/2, 2b/6, 2b/8, 3a/8, 3a/9, 3a/10, 12b/8, 13a/5, 13b/3, 13b/4, 13b/5, 17b/6, 19a/1, 19b/1, 19b/6, 19b/10, 21a/7, 22b/3, 25b/5, 26b/4, 28a/11, 32b/3, 33a/4, 50b/6		
aña	ona, III. teklik şahıs/işaret zamirinin datif hali a. 9a/6, 16a/1, 16a/11, 17a/10, 17b/6, 23b/6, 24b/4, 27b/11, 29b/3, 29b/11, 34b/11, 37b/9, 48a/6, 49a/4		
ara	iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe a.+ da 20a/2 a.+ sıda 3b/1, 15b/2, 16b/8, 18a/9, 21b/2, 27a/2, 33b/3, 35a/2, 35a/4, 37a/7, 40a/2, 41a/6, 46b/5, 54b/8		
araba	araba a.+ ge 9b/7, 47b/7, 47b/8, 47b/10 a.+ nı 6a/4		
‘arafāt	<i>Ar.</i> hacıların kurban bayramı arifesinde hac gereğı olarak toplanıp vakfeye durdukları Mekke’nin doğusundaki mukaddes dağ ‘a. 38b/5		

ārāmlık <Far. ārām + T. + lık	a. 9b/5, 49b/2
huzurlu, rahatlık	a. bolsa 49b/3
ā. 35a/6	
arbun kemirgen türünden bir hayvan,	ārzū Far. insanın bir şeye karşı
argun	duyduğu istek, dilek
a.+ nı 10a/1	ā.+ sığa 53a/2
arfa arpa	as- asmak
a. 7a/2	a.- kıan 48b/2
a.+ nı 55a/1	‘aṣā Ar. sopa, değnek, baston, asa
arġ temiz, saf, iffetli krş. arıġ	‘a.+ nı 8a/11
a. 13b/9, 47a/3	āsān Far. kolay
a. bolsa 3a/10, 13b/5	ā. 39b/2
a. bolur 21b/9	ā. bolur 29a/6, 29a/8, 32a/11,
a.+ nı 4a/11	33b/9
arıġ temiz, saf, iffetli krş. arıġ	āsānlık <Far. āsān + T. + lık kolaylık
a. 3b/4, 36a/4	ā. 21b/6, 25b/9, 32b/2, 47a/3,
a. bolur 32a/10	52a/1, 54b/5
arıġ ark, akarsu	‘āṣī Ar. baş kaldıran, isyan eden
a.+ da 27a/11	(kimse), isyankar
a.+ dın 27a/9, 27b/11	‘ā.+ lerga 16a/6
arġa ön, sağ ve solun dışında	‘aṣīr Ar. şerbet
dördüncü yön, arka, art	‘a. 5b/10
a. 50a/3	‘a. kıılıp 45a/8
a.+ dın 6b/2, 50a/8	‘a.+ ni 7a/6
armūd Far. armut; krş. amrūd	asġan astığı
a. 53a/1	a.+ nı 8b/6
a.+ nı 53a/2	aṣl Ar. asl, temel, kök
‘arṣ Ar. islam inancına göre göğün	a. 2b/1, 2b/3, 12b/8, 13a/1
en yüksek katı, alem	a.+ ı 2b/6, 13a/5, 49b/2
tasavvurunda en yüksek nokta	āsmān Far. gök, gökyüzü, sema
‘a. 4a/7	ā.+ da 22a/1, 22a/4
‘a.+ nı 16b/3	ā.+ dın 17a/5, 22a/3, 25a/8
aruġ zayıf	ā.+ ġa 4a/9, 20a/3, 22a/2, 24a/5,
	ast alt

- a.+ ıda 29b/9
- astın** alt, aşığı, aşığıya doğru
a. 44a/1, 44a/3
- aş-hāne** <T. + aş + Far. hāne yemek
pişirilen yer, aş ocağı, mutfak
a.+ ni 35a/10
- āşkāre** Far. belli, açık
ā. 8b/1
- aşlıġ** yemek, yiyecek *krş.* **aşlık**
a.+ ı 53a/11
- aşlık** yemek, yiyecek *krş.* **aşlıġ**
a. 52a/5
- āšnā** Far. bildik, tanıdık, aşına
ā. 42a/8
- aş-pez** <T. aş + Far. pez aşçı, ahçı
a.+ ni 10b/11
- aşuġ** aşık kemiġi *krş.* **aşuk**
a.+ ını 42b/3
- aşuk** aşık kemiġi *krş.* **aşuġ**
a.+ ını 5b/5
- at** ad, isim
a. 35a/4, 36a/2
a.+ ı 40a/2, 46b/6
- aṭ** at, binek hayvanı
a.+ larını 11b/9
- ata** ata, baba
a. 18b/2, 23a/7, 41a/2, 43a/4,
43b/11, 44a/3
a.+ sı 43a/5, 44a/2
- atalık** babalık
a. 22a/9, 23a/1
- av** av
a.+ da 31a/1
- ‘avām** Ar. avam, alt tabaka
‘a. 3b/5, 13b/10
- āvāz** Far. ses, seda
ā.+ ını 8b/9
- avval** Ar. evvel, ilk, başlangıç
a. 3a/2, 13a/4, 13a/8
a.+ ıda 3a/4, 3a/7, 13a/10, 13b/2
- avvalkı** <Ar. avval + T. + kı önceki;
ilk, birinci
a. 2b/1, 3a/5, 12b/7, 13a/11
- ay** ay, yılın on iki bölümünden her
biri
a.+ ı 3a/5
a.+ ı bolġay 13a/11
- ay-** söylemek, demek
a.- dı 4a/4, 14a/10, 14a/11,
15b/7, 16a/1
- ay** Ay, Dünya’nın uydusu olan gök
cismi
a. 23a/2, 23a/11
a.+ ını 4a/9, 22b/8, 23a/9
a.+ nın 23a/8
- ayaġ** ayak *krş.* **ayaq**
a.+ ını 38b/2
- ayaġlan-** ayaklanmak, yürümek *krş.*
ayaqlan-
a.- ıp 15b/9
- ayaq** ayak *krş.* **ayaġ**
a. 5a/9
a.+ ka 50a/6
a.+ ını 5b/5
a.+ nın 5b/6

ayaqlan- ayaklanmak, yürüme <i>k krş.</i>	a.- ıpdurlar 31a/11, 32a/9, 45a/3
ayağlan-	a.- kan 14b/5, 41a/4, 47b/3
a.- ıp 15b/4	a.- kanlar 41a/9
ayaqlıq ayaklı	a.- ma 15a/1
a. 42a/10	a.- tı 14b/1, 15a/3, 15a/9, 15a/10, 15b/7
‘ayāl <i>Ar.</i> eş, zevce	a.- ur 9a/6, 14b/6, 18b/9, 29b/7, 36a/5, 44a/11, 53a/4
ehl-i ‘a.+ ı 28a/11	
ehl-i ‘a.+ mını 35b/9	
‘a.+ larıdın 44a/5, 45a/7	
‘a.+ larığa 49b/9	
‘ayālmend < <i>Ar. ayāl + Far. + mend</i>	aytkuçı söyleyen; dileyen
eşli, zevceli	a.+ lardın 22a/5
‘a. bolur 51a/6	az az
‘ayblıq < <i>Ar. ‘ayb + T. + lıq</i> kusurlu	a. 42a/6, 44b/9, 44b/11, 45b/4
‘a. 48b/7	a‘zā <i>Ar.</i> vücudu meydana getiren parçalar, organlar, uzuvlar
āyet <i>Ar.</i> ayetler, Kur’an cümleleri	a. 6a/9
ā.+ ni 11b/1	a.+ ları 49a/8
ā.+ niñ 11b/1	a.+ larını 49a/11
ayıg ayı	‘azāb <i>Ar.</i> azap, işkence, keder, sıkıntı
a. 9b/11	‘a. 25a/3
āyīne <i>Far.</i> ayna	‘a. bolur 48a/10
ā.+ ni 8a/6	‘a. kıılır 25a/5
ayrılğan ayrılan	āzād <i>Far.</i> serbest bırakmak
a. 30b/1	ā. 3b/7
‘ayş <i>Ar.</i> yaşama, yaşayış; hayatın zevkini çıkarma	ā. bolur 17b/3, 39a/2, 49b/11, 53a/8
‘a. 27b/2, 31b/4	ā.+ niñ 13b/11
ayt- söylemek	āzādhlıq < <i>Far. āzād + T. + lıq</i> hür olma, serbestlik
a. 15b/8	ā. 16a/6
a.- adur 16a/9	āzīne <i>Far.</i> cuma günü
a.- duq 22b/3	ā. 32b/7, 32b/9
a.- ıp 15a/8, 15b/1	‘azīz <i>Ar.</i> yüce, kıymetli, değerli, mukaddes
a.- ıpdur 16a/3, 17b/9, 20a/5	

‘a. 16b/1	11a/7, 11a/10, 11b/2, 11b/5,
‘a. bolur 35a/2	11b/7, 11b/9, 11b/11, 12b/7,
‘a. bolup 17a/9, 19b/10	13b/6, 14b/7, 16a/2, 21b/11,
‘a.- i mısr “Mısır’ın ulusu, güçlüsü anlamında bir unvan”	26b/10, 28b/4, 30b/7, 32a/2,
a. m.+nın 47b/9	33b/6, 35b/11, 37a/7, 37b/10, 39b/7, 40b/10, 40b/3
‘azrā’īl <i>Ar.</i> dört büyük melekten, can almakla görevlendirilmiş olanı, ölüm meleği	b.+ ıda 15b/1
‘a.+ ni 16b/10	babun bir böcek türü
azrak az bulunan, pek seyrek, pek az	b.+ nı 10a/9
a. 27b/9, 54b/6	bādām <i>Far.</i> badem sözcüğünün eskiden kullanılan, bugün de halk ağzında görülen asıl şekli
‘azze ve celle <i>Ar.</i> Aziz ve Yüce olan Allah	b.+ nı 6b/10 b.+ nın 6b/9
‘a. 18b/6	bādem <i>Far.</i> badem
‘a.+ ni 16a/2	b. 37a/5
‘a.+ nın 28b/6	b.+ ni 54a/1 b.+ nın 53b/4
B	badrıñ salatalık
bāb <i>Ar.</i> bölüm, kısım	b. 52b/10
b. 46a/3, 48a/7, 48b/5, 48b/11, 49b/3, 51a/3	bāğ <i>Far.</i> bağ, bahçe
b.+ da 2b/1, 3a/11, 4a/6, 4a/8, 4a/11, 4b/2, 4b/4, 4b/6, 4b/9, 5a/2, 5a/4, 5a/6, 5a/11, 5b/2, 5b/3, 6a/1, 6a/5, 6a/7, 6a/8, 6a/11, 6b/4, 7a/3, 7a/4, 7a/5, 7a/10, 7b/1, 7b/6, 7b/9, 7b/11, 8a/7, 8a/9, 8b/1, 8b/4, 8b/8, 9a/1, 9a/4, 9a/5, 9a/7, 9a/9, 9a/11, 9b/2, 9b/3, 9b/6, 9b/8, 9b/10, 10a/2, 10a/9, 10a/11, 10b/2, 10b/3, 10b/4, 11a/6,	b.+ da 52a/7, 54a/4
	bağır bağır, yürek
	b. 43b/2 b.+ ını (bağrını) 43b/1 b.+ nı 5b/7, 43a/11, 43b/3
	bağla- bağlamak, birleştirmek
	b.- p 38b/1 b.- r 39b/5
	bağlağan bağlayan
	b.+ nı 5a/8, 7b/7
	bağlanğan bağlanan

- b. 28b/9, 30b/2, 41a/1, 43b/10,
47a/11
- bağlık** bağlı, kapalı
b. 37a/11, 44b/3, 46a/11, 49b/8,
50a/5
- bahadır** *Far. bahādur < Moğ. bağatur*
cengaver, yiğit, kahraman
b. 30b/9, 42b/4, 43a/7, 43b/8
b. bolur 26b/11, 42b/8
- bahāne** *Far. bahane, sebep*
b. 40b/2
- baḥīl** *Ar. eli sıkı (kimse), cimri, pinti*
b. 27a/8, 45b/8, 54a/8, 54a/9
b. bolur 53b/9
- baḥşāyiş** *Far. merhamet, şevkat*
b. 16a/4
- baht** *Far. baht, talih*
b. 37a/8, 37a/11,
b. bolur 31a/6
b.+1 16b/3
- bahtlık** *<Far. baht + T. +lık talihli,*
bahtiyar
b. 23a/6
b. bolur 24b/6
- bağ-** bakmak
b.- ip 20a/3, 31b/2, 46b/2, 46b/6
- bāḳī** *Ar. ebedi, ölümsüz, kalıcı*
b. 45b/10
devlet-i b.+ ni 45a/2
- bala** yavru, çocuk
b. 42b/9, 44b/4, 49b/9, 53a/4,
54a/6, 54b/11
b.+ lar 51a/2, 51a/3
- b.+ ları 43b/3, 50b/8
b.+ larıdın 49a/8
b.+ larığa 49b/10
b.+ nı 5a/5, 37b/5
b.+ sı 41b/9, 50b/9, 54b/1
- bālā-ḥāne** *Far. bir binanın en üst*
katındaki yüksek kısım
b.+ ni 35a/10
- balalık** yavru sahibi, çocuk sahibi
b. 22a/11
- balasız** evlatsız, yavrusuz
b. 22a/11, 34a/2, 34b/3, 44a/9,
50b/11
b. bolsa 23a/6
- balğam** *Ar. balgam*
b.+ nı 44a/10
b.+ nıñ 2b/4, 13a/3
- balğ** balık
b.+ nı 10a/11
- bar-** gitmek
b.- dılar 47b/10
b.- ip 15a/2, 15a/5, 15a/10,
15b/7, 15b/8, 31a/1, 47b/9,
50a/8
b.- sa 30b/3
b.- ur 39a/8, 40b/2, 49a/8
- bar** var, mevcut
b. 17a/7, 22b/9, 28b/10
b.+ dur 22b/9, 23b/2, 25a/7,
25b/3, 30a/3, 30b/8, 33b/7,
34a/4, 34a/11, 36a/1, 41a/2,
41b/4, 41b/6, 42a/1, 42a/9
- barça** bütün, tüm, hepsi

- b. 26a/9, 28a/9, 29b/1, 30a/5,
32a/11, 32b/1, 33b/8, 33b/10,
34b/8, 38b/10, 39a/5, 44b/3,
44b/6, 46b/4, 47b/2, 47b/6,
48a/6, 50a/3
b.+ dın 22a/11
b.+ ge 22b/4
b.+ sı 43a/4
- barġan** giden
b.+ nı 8b/3
- barı** bütün, tüm, hepsi
b.+ nı 39b/5
- bas-** basmak
b.- ıp 50a/6
- baş** baş, kafa
b. 5a/8, 9a/9, 22a/8, 38b/2
b. bolur 30a/5
b.+ ı 19b/9
b.+ ıġa 36a/11
b.+ mı 5b/4, 7a/2, 40a/10,
41a/2, 41a/5, 41a/6, 41a/9,
49a/4, 54b/10
b.+ nıġ 5b/4, 41a/7
- bāṭıl** *Ar.* yanlış, gerçek olmayan, boş
b. 22b/11
- bāzār** *Far.* pazar, çarşı
b. 29b/6, 29b/7
b.+ da 52a/4
b.+ ġa 9a/2
- bāzarī** *Far.* hünersiz, vasıfsız
b. 3b/6, 13b/11
- ba'zı** *Ar.* ba'z + *Far.* + ı bazı, kimi,
bir kısım
- b. 6a/9, 25a/7, 25a/9, 25b/3,
25b/4, 29a/1, 29a/2, 29a/3,
29a/4, 29a/5, 29a/7, 29a/8,
30a/4, 30a/5, 30a/8, 42b/10,
45a/7
b.+ ġa 28b/11, 29a/1, 29a/2,
29a/3, 29a/4, 29a/5, 29a/6,
29a/7, 30a/6
b.+ lar 52b/1
b.+ ları 45a/3
b.+ larınıġ 45a/10, 49a/7
b.+ nıġ 29a/6, 29a/7, 29a/8,
29a/9, 42a/8, 44a/11, 54a/11
b.+ sı 28b/11, 30a/6, 30a/7
b.+ sıġa 28b/11
- bāzū** *Far.* kolun dirsek ve omuz
arasındaki kısmı
b.+ nı 5b/7, 43a/6
- bebr** *Far.* kaplan, leopar, yırtıcı
hayvan
b. 9b/11
- be-cāy** *Far.* yerinde, uygun
b. keltürġen 38a/8
- bed-dımāġ** < *Far.* bed + *Ar.* dımāġ kötü
durumda, sıkıntılı halde
b. 17b/4
- beden** *Ar.* beden, gövde
b.+ i 49b/5
b.+ ide 8a/9
b.+ ige 6a/10
b.+ niġ 8b/7
- bed-ḥāl** < *Far.* bed + *Ar.* + ḥāl hali
kötü, düşkün

- b. bolur 37b/5
- bed-ḳavl** <Far. *bed* + Ar. *ḳavl* kötü söz
b. 54a/9
- bed-zāt** <Far. *bed* + Ar. + *zāt* kötü kimse, kötü kişi
b. 51a/11
- bēg** bey, efendi
b. 23a/3, 23a/4, 24a/2, 27a/9, 28a/11, 31b/4, 32b/8, 33b/3, 35b/5, 39a/3, 41a/3, 41b/2
b. bolsa 53a/7
b. bolur 27a/2, 28b/1, 30a/5, 30b/10, 31a/1, 31a/2, 31b/3, 33a/11, 33b/1, 33b/10, 34b/4, 34b/7, 34b/10, 38b/11, 47a/1
- bēglik** bey olma durumu, bey olan kimsenin unvanı
b.+ i 39a/3
b.+ ke 27a/1, 30a/11, 30b/11, 33b/1, 33b/10, 34b/7, 38b/10
- belā** Ar. *bela*, gam, keder, sıkıntı
b. 25a/3, 25a/5, 25b/1, 26b/1, 26b/3, 26b/8, 29b/4
b.+ dın 18b/2
b.+ lar 46a/10
b.+ lardın 21b/10
heme-i b.+ lardın 17a/6
b.+ larının 21a/9
b.+ nı 30a/2
b.+ sığa 21a/2
- belend** Far. yüksek, yüce, ulu
- b. 24a/6, 24b/10, 30b/8, 45b/9, 46a/8
b. bolup 21b/7, 22a/1, 31a/4
b. bolur 16b/5, 20a/4, 31a/2
- bend** Far. bağ, bağlama
b. 19b/9
b.+ de bolsa 41b/1
b.+ dekilerge 16a/8
b.+ din 16a/8
b.+ ge 19a/5
b.+ te 50a/2
- bende** Far. kul, köle
b. 17b/2, 39a/2, 49b/11
b. bolsa 53a/7
b.+ lerige 12b/4
b.+ lerge 16a/6
b.+ niñ 3b/7, 14a/1
- bendelik** <Far. *bende* + T. + *lik* kulluk, bendelik
b. kıılır 32a/8
- Benī Ümeyye** Hulefa-yı Raşidin'den sonra 661-750 yılları arasında hüküm süren ilk İslam hanedanı
b.+ niñ 15b/2
- ber-** 1. vermek
b.- di 14a/5
b.- dim 14b/3
b.- diñiz 14a/11
b.- ip 21b/6, 37a/10, 37b/9, 39b/1
b.- ür 18b/7, 19a/4, 19b/5, 49a/4
2. vermek, yardımcı fiil
ta‘bīr b.- di 4a/3, 4a/6, 15a/7

- ta‘bīr b.- diler 14a/7
ta‘bīr b.- diñiz 14a/9
ta‘bīr b.- ip 16a/1
hişşe b.- ür 19a/8
- berāber** *Far.* birlikte, beraber
b.+ ide 19a/8
- ber-cā** *Far.* yerinde, uygun, münasip
b. keltürgen 49a/7
- berehne** *Far.* çıplak, açık, yalın
b. 6a/7
- bereket** *Ar.* nimet, bolluk
b. 26a/7, 32a/5, 33a/4, 38b/1,
39a/10, 39b/1, 40a/1, 45a/8,
48b/7, 52b/9, 54b/11
b. bolur 25a/7, 38a/8, 45a/10,
45b/6
b. tapur 37b/3
- berg** *Far.* yaprak
b.+ ige 37a/3, 37a/4
- bergen** veren
b. 5a/10, 14b/4
b.+ ni 9a/3
- bergüçi** veren, ihsan eden
b. 35a/6
- berü** beri
b.+ din 46a/8
- beş** beş
b. 30b/8, 42b/10
- beşinçi** beşinci
b. 4a/11, 26b/10,
- beşire** *Ar.* yüz, yüzü
b.+ sini 14b/3
- beyābān** *Far.* çöl, sahra
b.+ nı 4b/5
- beyān** *Ar.* anlatma, açıklama, açık
şekilde bildirme
b. 5b/3
b. kıladu 4a/10, 4b/2, 4b/4, 6a/1,
6b/4, 7a/3, 7a/5, 7a/9, 7b/1,
7b/6, 7b/9, 8a/7, 8a/8, 8a/11,
8b/3, 9a/1, 9a/4, 9a/5, 9a/7,
9a/9, 9a/11, 9b/1, 9b/3, 9b/5,
9b/7, 10a/1, 10a/8, 10b/1, 10b/2,
11a/5, 11a/7, 11a/10, 11b/4,
11b/7, 11b/9, 11b/11, 12a/5
b. kıladur 4a/8, 4b/6, 4b/9, 5a/1,
5a/4, 5a/6, 5a/10, 5b/1, 5b/3,
6a/5, 6a/7, 6a/8, 6a/11, 7a/2,
7b/11, 8b/8, 9b/10, 10a/11,
10b/4
b. kılduk 3a/3, 13a/8,
- bıçaq** bıçak
b.+ nı 8a/1
- bī-dārliġ** <*Far.* *bī-dār* + *T.* *liġ*
uyanıklık
b.+ ıda 28a/1
- bī-fāyda** <*Far.* *bī* + *Ar.* + *fāyda*
yararsız, faydasız
b. 35b/10
- bī-ġam** <*Far.* *bī* + *Ar.* + *ġam*
kedersiz, kaygısız
b. bolur 52b/7
- bī-ġaraż** <*Far.* *bī* + *Ar.* + *ġaraż*
gayesiz, isteksiz
b. 3a/1, 13a/6
- bī-günāh** *Far.* günahsız

- bihī** *Far.* ayva
b. 50b/2
b.+ ni 52b/6, 52b/7
b.+ niñ 6b/8, 7a/5
- bihišt** *Far.* cennet, uçmak
b. 16a/11, 17a/10
b.+ de 20b/1, 33a/7
b.+ din 20b/4
b.+ ni 4a/7, 17a/4, 20a/5,
b.+ niñ 20a/7, 20a/10, 20b/2
- bī-īmān** <*Far.* *bī*+ *Ar.* *īmān* imansız,
inançsız
b. 39b/1
- bil-** bilmek, anlamak
b.- meydür 14b/7
b.- ür 22a/7
- bile** ile, birlikte *krş.* **birle, bilen**
b. 3a/2, 3b/1, 4a/5, 9b/10,
12b/7, 14a/7, 14a/11, 19a/6,
21b/5, 21b/6, 21b/9, 23a/11,
25b/6, 26b/2, 26b/3, 26b/7,
31a/9, 32b/2, 32b/6, 32b/10,
36a/2, 36a/5, 36a/9, 36b/1,
39a/8, 40a/11, 40b/2, 47a/3,
54b/5,
- bilen** ile, birlikte *krş.* **birle, bile**
b. 13a/8, 15b/3, 17a/1, 23b/8,
28a/8, 40b/11, 51b/7, 52a/1,
52b/1, 54b/2
- bilgen** bilen
b.+ iñge 15a/10
- bilmek** bilme, haberdar olma
- b. 2b/5, 3a/9, 3b/1, 13a/3,
13b/3, 13b/6, 17b/3, 17b/4,
b.+ ni 2b/2
- bilmeklik** bilme, bilgi
b.+ ni 13a/1
- bimes'ele** *Ar.* sorun çözen, bilgi
sahibi
b. 3b/6, 13b/10
- binā** *Ar.* bina, yapı,
b. kıllur 18a/11
- binefşe** *Far.* menekşe
b.+ niñ 7a/5
- bir** bir, sayı adı
b. 4a/1, 4a/3, 9a/3, 9a/4, 14a/3,
14a/5, 14a/11, 14b/7, 14b/8,
14b/9, 15b/5, 16a/10, 17a/9,
19a/1, 19a/4, 21b/3, 24a/4,
24b/10, 28a/6, 28a/8, 29b/2,
29b/9, 30a/1, 30a/2, 31b/10,
33a/7, 36a/9, 36a/10, 37a/10,
37b/3, 37b/9, 38b/11, 40a/2,
40a/10, 40a/11, 40b/2, 43a/4,
43b/1, 46a/10, 48b/7, 50b/8,
51b/8, 52a/2
b.+ ige 28b/11
b.+ ini 14b/10
- birāder** *Far.* erkek kardeş
b.+ leri 18b/8
- birbiri** birbiri, karşılıklı olarak
b. 23a/11
- birle** ile, birlikte *krş.* **bile, bilen**
b. 25b/9
- bisāṭ** *Ar.* kilim, minder

b. 35a/4	41a/8, 41a/10, 41a/11, 42b/1,
bī-şekk <Far. <i>bī</i> + Ar. + <i>şekk</i>	42b/2, 47a/7, 47b/1, 49a/10,
şüphesiz	50a/2, 50a/4, 50a/5, 50a/9,
b. 26a/5, 50a/8, 51b/4, 52a/8	50b/4, 52a/3, 52a/4, 52a/5,
bit kanatsız, ufak böcek	52a/6, 53a/8, 53b/10, 54b/1
b.+ ni 10a/9	b.- up 11a/8, 17a/11, 17b/10,
bī-vech <Far. <i>bī</i> + Ar. + <i>vech</i>	18a/2, 19b/1, 19b/4, 19b/8,
sebepsiz, gelişigüzel	19b/9, 20a/4, 20a/11, 20b/2,
b. 44b/1	20b/10, 21b/10, 35b/2, 44b/6,
b.+ i 48b/11	49b/4, 49b/7
bī-vefālīk <Far. <i>bī</i> + Far. + <i>vefā</i> +	b.- ur 2b/6, 11b/1, 13a/5, 16a/4,
<i>T. līk</i> vefasız	16a/5, 16a/8, 16a/10, 16b/3,
b. 37a/9	16b/10, 17a/5, 17a/8, 18a/10,
biz biz çokluk I. Şahıs zamiri	19a/3, 19b/1, 20b/10, 21a/5,
b. 15a/11	22a/5, 22a/7, 22a/9, 22b/1,
boğaz gebe	22b/9, 22b/10, 22b/11, 23a/1,
b. bolğannı 6b/3	23a/2, 23b/2, 23b/3, 23b/8,
b. bolup 50b/4	23b/10, 23b/11, 24a/2, 24a/3,
bol- 1. olmak, meydana gelmek	24a/5, 24a/11, 24b/3, 25a/1,
b.- ğan 43a/5	25a/2, 25a/3, 25a/4, 25a/5,
b.- ğay 3a/5	25b/1, 26a/7, 26a/11, 26b/9,
b.- mas 48b/2, 48b/3, 50b/9	27a/10, 27b/1, 27b/2, 27b/4,
b.- masa 13a/6, 23a/4, 25b/7,	28a/7, 28b/5, 28b/6, 28b/7,
26a/11, 27a/2, 34b/8, 40a/1,	28b/11, 29a/7, 29b/4, 29b/5,
45b/3, 50b/5, 52a/9, 52a/10,	29b/7, 30b/7, 30b/9, 33b/11,
52b/3, 52b/8, 52b/11, 53b/3	35a/3, 35a/6, 35a/7, 35a/8,
b.- sa 16a/9, 16b/6, 17b/1,	35a/9, 35a/11, 35b/1, 35b/6,
17b/2, 17b/3, 19a/9, 22a/11,	35b/7, 35b/9, 35b/10, 36a/4,
23a/3, 24b/9, 25b/5, 25b/6,	36a/8, 36b/3, 36b/4, 36b/5,
26a/10, 27a/2, 28a/2, 28b/2,	36b/11, 37a/2, 37a/3, 37a/9,
30a/11, 30b/1, 30b/2, 30b/11,	37a/11, 37b/1, 37b/2, 37b/5,
34a/2, 34b/3, 34b/7, 36a/6,	37b/6, 37b/7, 38a/9, 39a/11,
38b/6, 38b/11, 39b/3, 39b/11,	39b/2, 40a/1, 40a/2, 40a/9,

40b/3, 40b/5, 40b/7, 40b/10,
41a/1, 41a/3, 41b/5, 41b/7,
42a/3, 42a/9, 42b/3, 42b/5,
42b/7, 42b/10, 43a/1, 43a/2,
43a/3, 43a/7, 43b/4, 43b/7,
43b/10, 44a/1, 44a/6, 44a/9,
44b/4, 44b/7, 45a/1, 45a/5,
45a/6, 45b/5, 45b/8, 45b/10,
46b/8, 46b/10, 46b/11, 47a/1,
47a/7, 47a/10, 48a/8, 48a/9,
48a/11, 48b/3, 48b/5, 49a/2,
49a/6, 49a/7, 49a/11, 49b/4,
50a/7, 50a/8, 50a/11, 50b/1,
50b/11, 51a/4, 51a/6, 51a/9,
51a/10, 51a/11, 51b/3, 51b/4,
51b/7, 51b/10, 51b/11, 52a/3,
52a/8, 52a/9, 52a/10, 52a/11,
52b/2, 52b/5, 52b/9, 52b/10,
53a/1, 53a/4, 53a/5, 53b/9,
53b/10, 53b/11, 54a/3, 54a/4,
54a/6, 54a/9, 54a/11, 54b/1,
54b/2, 54b/6, 54b/11, 55a/2
2. olmak, yardımcı fiil
h berd r b. 4a/4, 14a/6, 14a/10
g mg n b.- d  14b/10, 15b/5
ma‘l m b.- d  15a/11
peyd  b.- d  15b/2
 ad b.- d  15a/9
mezk r b.- g n 54a/7
yak n b.- g n bolur 38a/7
nok  an b.- g nn  6a/10
ay  b.- g y 13a/11
r st b.- g y 3a/1

girift r b.- ma ay 28a/3
m btel  b.- ma ay 20b/9
 l m b.- mas 42a/5
renersiz b.- mas 41a/5
ferzendi b.- masa 30a/10
liy k t  b.- masa 48a/2
me g ll u  b.- masa 2b/8
p rs  b.- masa 48b/7
 t p b.- may turg n 28a/1
‘ det k l an b.- sa 47a/5
a r k b.- sa 20b/3, 26a/7, 52b/6,
53a/7
‘ lim b.- sa 33b/2
ar g b.- sa 3a/10, 13b/5,
aruk b.- sa 49b/3
balasız b.- sa 23a/6
b g b.- sa 53a/7
bendde b.- sa 41b/1
bende b.- sa 53a/8
dihk n b.- sa 53a/11
f s k b.- sa 39b/4, 53a/8
g ml k b.- sa 52b/7, 53a/9
g r b b.- sa 23a/5
g rk b.- sa 27b/3
g yib b.- sa 23a/5
g re b.- sa 51b/3
h lvetde b.- sa 50a/9
h m b.- sa 55a/1
h tunsız b.- sa 53a/11
il k b.- sa 29b/5
k fir b.- sa 17b/1, 53a/9
karzd r b.- sa 31a/7, 41b/1
l y b.- sa 27b/2, 27b/8

lāyık b.- sa 46a/6, 46b/8
liyākātı b.- sa 22a/10, 28b/1,
33b/1, 33b/10
mestüre b.- sa 48b/9
nā-tamām b.- sa 38a/4
nokşānlık b.- sa 42b/11
pādişāh b.- sa 47a/6, 53a/10
rūşen b.- sa 23a/10
sevdāger b.- sa 53a/10
şūr b.- sa 27a/8
tatlıg b.- sa 45b/5
tatlık b.- sa 27a/7
tola b.- sa 55a/3
yalguz b.- sa 21b/8
yokşuz b.- sa 30b/2
höl b.- sun 50a/7
‘ādil b.- up 30b/5
‘aziz b.- up 17a/9, 19b/10
belend b.- up 21b/8, 22a/1,
31a/4
boğaz b.- up 50b/4
devletmend b.- up 18a/11
edā b.- up 31a/7
emān b.- up 17a/4
ğālib b.- up 19b/2, 41a/7
giriftār b.- up 19a/7, 21a/9
halāş b.- up 18a/6, 18b/10,
43b/5, 44a/11
hāmile-dār b.- up 50b/6
hōşhāl b.- up 15b/11, 32a/4
‘illet b.- up 8a/9
kabül b.- up 16b/11
karz b.- up 21a/9

kıttık b.- up 26a/1
keşrū b.- up 54b/11
menfa‘at b.- up 48a/6
mü‘ezzīn b.- up 33b/2
müstecāb b.- up 19a/1
müyesser b.- up 20a/2
pādişāh b.- up 15b/10, 19a/9
pāre b.- up 22b/6
perhīzkār b.- up 30b/6
peydā b.- up 25a/10, 55a/1
rāst b.- up 21a/6
sınuğ b.- up 46a/5
süzüg b.- up 27b/3, 27b/7
uluğ b.- up 18a/9, 18a/10,
19a/10, 30b/9
uluğ b.- up 48a/1
uzun b.- up 18a/4
yār b.- up 41b/3
yukkarı b.- up 31b/6, 33a/3
ziyāde b.- up 22b/7, 23a/8,
48b/7
‘aziz b.- ur 35a/2
ābādān b.- ur 31b/5, 38a/10,
39a/10, 47b/2
ābrūyluğ b.- ur 27a/1, 50b/5
‘ādil b.- ur 21b/3, 24b/3
‘afv b.- ur 16b/4
āgāhlık b.- ur 17b/5
ağrıç b.- ur 24b/5, 25b/4, 49b/2,
52b/4, 52b/8
‘ālim b.- ur 36a/4, 39a/8
amān b.- ur 21b/10, 38a/11,
38b/9, 38b/10

amrağ b.- ur 45a/2
 arıg b.- ur 21b/9
 arıq b.- ur 32a/10
 āsān b.- ur 29a/6, 29a/8, 32a/11,
 33b/9
 ‘ayālmend b.- ur 51a/6
 ‘azāb b.- ur 48a/10
 āzād b.- ur 17b/3, 39a/3, 49b/11,
 53a/8
 bahadır b.- ur 26b/11, 42b/8
 baḥl b.- ur 53b/9
 baḥt b.- ur 31a/6
 baḥtlik b.- ur 24b/6
 baş b.- ur 30a/5
 bed-ḥāl b.- ur 37b/6
 bèg b.- ur 27a/2, 28b/1, 30a/6,
 30b/10, 31a/1, 31a/2, 31b/3,
 33a/11, 33b/1, 33b/10, 34b/4,
 34b/7, 34b/10, 38b/11, 47a/1
 belend b.- ur 16b/5, 20a/4, 31a/2
 bereket b.- ur 25a/7, 38a/8,
 45a/10, 45b/6
 bī-ğam b.- ur 52b/7
 cem‘ b.- ur 43b/1
 cūdā b.- ur 46a/3
 dānā b.- ur 20b/3
 dāniş b.- ur 40b/9
 dèk b.- ur 41a/4, 41a/9
 delil b.- ur 18a/7, 47a/7
 devletlik b.- ur 46b/2
 dōst b.- ur 32b/2, 35a/1
 dūnyā-dār b.- ur 46b/5
 dūşman b.- ur 24b/4, 29a/1
 edā b.- ur 41b/1, 42a/10, 50a/5
 ège b.- ur 24b/1, 28b/1, 30b/8,
 31b/8
 emīn b.- ur 17a/6, 33a/9, 46a/11
 endişe-nāk b.- ur 31b/1
 fāsıqlık b.- ur 40a/5
 ferāgat b.- ur 27b/7, 34b/1
 ferāgatlik b.- ur 32a/3, 37b/8
 fitne b.- ur 29a/1
 ğālib b.- ur 18a/6, 18b/4,
 18b/10, 26a/4, 32a/11
 ğam b.- ur 45a/4, 49b/1
 ğamsız b.- ur 16a/11, 34a/2,
 50a/1
 ğarīb b.- ur 54a/1
 ğarq b.- ur 27b/3
 ğazābı b.- ur 20b/7
 giriftār b.- ur 21a/2, 21b/5,
 34a/6
 ḥalāş b.- ur 21a/4, 21b/7, 26a/6,
 28a/8, 28a/9, 29a/10, 31a/6,
 38b/3, 39a/5, 40a/7, 40a/9,
 41b/1, 47b/7, 50a/2, 53a/10
 ḥāşıl b.- ur 16a/7, 18a/8, 21b/8,
 23b/5, 24a/9, 27a/6, 30a/6,
 31a/9, 34b/8, 37b/4, 44b/5,
 46a/2, 46a/11, 47a/3, 47a/4,
 47a/6, 47b/3, 47b/4, 50a/3
 ḥatun b.- ur 24a/3
 ḥāzır b.- ur 23a/5
 ḥazīneçi b.- ur 24b/7
 hem-şoḥbet b.- ur 32b/6,
 32b/10, 48a/1

hîç b.- ur 51b/2
 himmet b.- ur 34a/5, 45b/9
 hizmetkâr b.- ur 27a/8
 hōş b.- ur 25a/9
 hōş-hâl b.- ur 18b/7, 36a/10
 hōş-hâllik b.- ur 49b/8, 50b/7
 hōş tab‘ b.- ur 36a/3
 inşâf b.- ur 16b/9
 iş b.- ur 30a/1
 kallâş b.- ur 44a/8
 kattık b.- ur 21a/5
 kâzî b.- ur 21a/11, 30a/4, 32b/8,
 33a/10, 33b/2, 40a/8
 kâzîsî b.- ur 23b/10
 ked-ğudây b.- ur 46a/7
 kem b.- ur 24a/8, 44b/2
 keñ b.- ur 25b/10, 34a/1, 34b/3,
 35b/10, 37b/10, 52a/9, 53b/3
 keñrû b.- ur 20a/6, 22a/2, 25a/8,
 29a/9
 kişi b.- ur 54a/10
 korkunç b.- ur 45a/7
 kôrk b.- ur 41b/11
 kuvvetlig b.- ur 32a/6, 39a/1,
 42a/11
 leşker-başı b.- ur 48a/4
 ma‘nisi b.- ur 11b/2
 ma‘kûl b.- ur 33a/3
 mâl b.- ur 25b/3, 44b/9, 44b/11,
 46b/1, 50b/2
 mâl-dâr b.- ur 29b/1, 43b/9
 mâllik b.- ur 40b/8
 mâyil b.- ur 48b/1, 51b/6
 menfa‘at b.- ur 27b/8, 31a/8
 merg-i mefâcâ b.- ur 29b/4
 meşakkat b.- ur 25a/6
 meşakkatlig b.- ur 18a/5
 meşgûl b.- ur 17b/10, 31b/11
 meşhûr b.- ur 33b/3
 miñnet b.- ur 34a/9
 miñribân b.- ur 36a/7
 muhkem b.- ur 15b/10
 mustecâb b.- ur 41b/3
 mübtelâ b.- ur 21a/10
 mükerrem b.- ur 16b/1
 münâfiķ b.- ur 29a/4, 44a/8
 müslümân b.- ur 17b/1, 53a/9
 namâz b.- ur 42b/10
 naşib b.- ur 16a/11, 17a/10
 noķşânlik b.- ur 42b/11
 nurluķ b.- ur 16b/10
 oğul b.- ur 42b/4
 oğşaş b.- ur 47b/5
 ölüm b.- ur 29a/2
 pâdişâh b.- ur 19a/11, 19b/4,
 20a/9, 24b/1, 25b/6, 46b/2,
 46b/8, 50b/4
 pâk b.- ur 37b/7, 38a/5, 38b/4,
 40a/5, 42b/3
 pâkîze b.- ur 19b/5
 pehlevân b.- ur 48b/3
 perhîzkâr b.- ur 17b/11, 19a/3,
 36a/5
 peydâ b.- ur 23b/1, 25b/11,
 26a/2, 26b/1, 33a/5, 34a/8,
 40b/5, 43a/10, 51b/10, 53b/7

rāḥat b.- ur 25b/3, 33b/8
 raḥmet b.- ur 25a/11
 rāst b.- ur 2b/8, 3a/3, 3a/11,
 13a/7, 13a/9, 21a/7, 29b/9,
 32a/9, 52b/6
 rāzī b.- ur 39b/9
 renc b.- ur 27b/9, 37a/1
 revā b.- ur 38a/2, 38a/4, 38b/6,
 41a/11
 sa‘ādet b.- ur 37a/8
 sa‘ādetmend b.- ur 16a/10
 saḥī b.- ur 53b/2
 sitem b.- ur 25a/10, 25b/2
 sitem yetgüçi b.- ur 18a/1
 sözlük b.- ur 44a/6
 süst b.- ur 50b/3
 şehīd b.- ur 19a/2
 şifā b.- ur 54a/2
 ta‘bīri b.- ur 28b/10, 30a/4,
 41b/8, 42a/1, 42a/11, 48a/4
 taḳvādār b.- ur 18a/9
 talaş b.- ur 37a/7
 tamām b.- ur 38a/3, 38a/4, 38a/6
 tatlık b.- ur 51b/6
 tāze b.- ur 50a/2
 tilçi b.- ur 44a/7
 tınç b.- ur 29a/7
 toğkanı b.- ur 44a/2
 tola b.- ur 16b/7, 25b/11, 43b/2,
 45a/9, 47a/2, 53b/3
 uluğ b.- ur 17b/10, 20a/11,
 22a/11, 23a/4, 24b/8, 24b/9,
 30b/1, 30b/11, 31a/2, 31b/9,
 33a/11, 40a/4, 43b/8, 47b/8,
 50b/8
 uluğluğ b.- ur 22b/1, 46a/1
 uzun b.- ur 16b/8, 18a/3, 24a/4,
 24a/10, 26b/6, 46b/7, 54a/5,
 54b/11
 vebā b.- ur 29a/5
 vech b.- ur 22a/8
 vezīr b.- ur 24b/5
 yaḥşī b.- ur 17b/4, 21b/8,
 27a/10, 31b/8, 34a/4, 36b/2,
 36b/6, 44a/6, 45a/8, 46a/5,
 49a/3
 yaqın b.- ur 27a/3, 29a/10
 yaqın bolğan b.- ur 38a/7
 yaman b.- ur 45a/11
 yār b.- ur 43b/6, 53b/8
 yırağ b.- ur 17b/1, 43a/8
 yoğ b.- ur 26a/3
 yuğkarı b.- ur 23a/5, 27b/6,
 27b/10, 33a/6, 33b/1, 38a/5,
 38b/10, 44b/11, 50a/9
 zāhid b.- ur 53a/9
 zāhir b.- ur 3a/7, 3a/9, 13b/1,
 13b/3, 19b/10, 20a/2, 32a/3,
 zer-dār b.- ur 16a/11, 16b/6,
 20a/8, 28a/11, 28b/4, 28b/8,
 30b/2, 50a/1, 52a/5, 53a/2
 ziyāde b.- ur 17b/2, 23a/4,
 33a/9, 33b/4, 33b/11, 34b/9,
 38b/11, 39a/3, 39a/5, 49b/7,
 52b/1, 53a/7, 53a/11
 ziyān b.- ur 33b/6, 46b/9, 53a/3

bolġan olan, olduġu	15b/6, 15b/8, 25a/2, 25b/6,
zarar b. 19a/8	29b/4, 30a/11, 30b/6, 33b/3,
yaġın b.+ ı 17a/2	34a/1,
b.+ nı 11b/2	34a/3, 36a/2, 38a/10, 39a/2,
boġaz b.+ nı 6b/3	39b/11, 41a/5, 41a/6, 41b/2,
peydā b.+ nı 34a/7	43a/5,
bolmak olma, olmak	47a/6, 48a/1, 49a/10, 51b/10,
meşġül b. 41b/10	54a/7
boluŝ olma, oluş	2. bu işaret zamiri
b.+ ıra 28a/11	b.+ lar 35a/11, 37a/10
boran şiddetli fırtına, şiddetli rüzgar	b.+ larġa 37a/6
b. 26b/6, 52b/11	b.+ larını 24a/7, 47b/11
b.+ nı 25a/5	b.+ larınıġ 11b/10, 35a/11,
bōstān <i>Far.</i> sebze bahçesi, baġ	44b/10
b.+ da 34b/1	b.+ nı 9b/9
b.+ ıda 53a/6	buġday buġday
b.+ nı 4b/9, 34a/11	b. 9a/2, 10b/9
b.+ nıġ 34b/4	b.+ nı 6b/11, 54b/2, 54b/3
boyun boyun	b.+ nıġ 7a/1, 54b/10
b.+ ıra (boynıra) 8b/4, 41a/8	bulut bulut
b.+ nı 42b/7	b.+ ġa 24b/8
bōlek farklı, ayrı	b.+ nı 4a/10, 24b/7, 24b/10,
b. 14b/3, 15a/4	24b/11, 25a/1
bōri kurt	burc <i>Ar.</i> burç, on iki takım yıldızına
b. 48b/9	verilen genel ad
b.+ ni 9b/11	b.+ ılarını 24a/6
bōzçi kumaşçı, kumaş satan	b.- ı ‘akrebni 24b/3
b.+ ni 10b/10	b.- ı cedyini 24b/5
bu 1. bu işaret sıfatı	b.- ı cevzāni 24a/10
b. 11a/8, 15a/1, 15a/3, 15a/4,	b.- ı delvni 24b/6
15a/8, 15a/11, 15b/10, 15b/5,	b.- ı esedni 24b/1
	b.- ı ġamelni 24a/8
	b.- ı ġūtnı 24b/6

b.- 1 kavsnı 24b/4	
b.- 1 mizānı 24b/3	
b.- 1 sereṭānı 24a/11	
b.- 1 ūevrni 24a/9	
b.- 1 sūnbūleni 24b/2	
burnağı önceki	
b. 28b/2	
burt bıyık	
b.+ nı 49a/5	
burun burun	
b.+ nı 5b/8, 43b/8	
but <i>Far.</i> put	
b.+ nı 10b/3	
buyruğ buyruk, emir	
b.+ nı 39a/1	
buz- bozmak	
b.- up 32b/7, 33a/1	
buzuğ bozuk; kötü, fena	
b. 33b/4, 35a/7, 35b/8	
buzul- bozulmak, tahrip olmak	
b.- up 31b/11	
buzulđan bozulan, tahrip olan	
b.+ ığa 33b/5	
b.+ nı 32b/7	
būlbūl <i>Far.</i> būlbūl	
b.+ ni 10/7	
būrgūt kartal	
b.+ ni 10a/2	
būşūk beşik	
b.+ ni 47b/10	
būzūrg <i>Far.</i> büyük, ulu	
b.+ lerge 48a/1	
b.+ leridin 15a/11	
	C
cābir <i>Ar.</i> cebr eden, eziyet eden	
c.+ niç 21a/9	
sultān-ı c.+ niç 21a/2	
cādū-ger <i>Far.</i> büyü yapan (kimse), büyücü	
c.+ lerni 12a/3	
cāh <i>Far.</i> yer, mevki, makam	
c.- ı zemzemni 5a/9	
cāhil <i>Ar.</i> cahil, bilgisiz	
c. 18b/3	
c.+ niç 3b/3, 13b/8	
cāmi‘ <i>Ar.</i> büyük mescit, cami	
c.+ ni 4b/8	
cān <i>Far.</i> can, ruh	
c. 54b/2	
c.+ nı 17a/2	
cāyla- < <i>Far.</i> cāy “yer”; yerine getirmek	
c.- ğannı 5a/10	
cebr <i>Ar.</i> zorlama, zor kullanma, zor	
c. 22b/8	
cebrā’īl <i>Ar.</i> dört büyük melekten Allah’ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek	
c. 16b/4	
hāzret-i c. 18b/11	
cedy <i>Ar.</i> oğlak, oğlak burcu	
burc-ı c.+ ni 24b/5	
cehār-ṭađ <i>Far.</i> çardak	
c.+ nı 4b/11	
cem‘ <i>Ar.</i> toplama, bir araya getirme	
c. bolur 43b/1	

- c. kıllur 55a/2, 52a/6
- cenāze** *Ar.* cenaze, ölüyü gömme töreni
c.+ ni 8b/2
- cenūb** *Ar.* dört ana yönden biri, güney
c. 26a/8
- cerāḥat** *Ar.* yara
c.+ nı 5b/9, 8a/6, 44b/9
- cevāhir** *Ar.* cevherler, kıymetli taşlar
c.+ ni 7a/10, 27a/4
- cevān** *Far.* genç, taze delikanlı
c.+ nı 5a/6
- cevr** *Ar.* cefa, eziyet, zulüm
c. 20b/10
- cevşen** *Far.* örme zırh
c. 10b/6
c.+ ni 8a/5
- cevz** *Ar.* ceviz
c.- i hindini 53b/10
c.- i hindünü 6b/10
- cevzā** *Ar.* ikizler burcu
burc-ı c.+ nı 24a/10
- ceylūn** *Ar.* atı dört nala koşturma
c.+ nı 8a/1
- ciḥān** *Far.* dünya, alem
c.+ da 19b/10, 27a/1, 33a/9, 38b/10
c.+ nı 27b/3, 37b/7
- cimā'** *Ar.* çiftleşme
c. kılgannı 7b/10
- cūce** *Far.* civciv, kuş yavrusu
c.+ ni 10/5
- cūcem** *Far.* meyve ile dolu dal, meyve dalı
c.+ ni 6b/9, 53b/1, 53b/2
- cūm-bend** *Far.* kıyafeti tutan kemer, kuşak
c.+ ni 7b/5
- cūbbe** *Ar.* elbise üstüne giyilen, bedeni uzun ve bol, yeneri geniş, düğmesiz giyecek
c.+ ni 5b/1, 7b/5
- cūdā** *Far.* ayrı, ayrı düşmüş
c. 41a/5
c. bolur 46a/3
- cūdālīk** <*Far.* cūdā + *T.* + *lık* ayrı düşme, ayrılık
c. 41a/6
c.+ ğa 18b/2
- cūhūd** *Far.* yahudi
c.+ larnı 11a/6
c.+ nı 11b/5
- cūvān-merd** <*Far.* cūvān + *Far.* *merd* mert, yiğit (kimse), babayiğit
c. 42b/5
- cūvān-merdlik** <*Far.* cūvān + *Far.* *merd* + *T.* + *lik* mertlik, asillik, cömertlik
c. 35a/6

Ç

- çağır** içki, şarap
ç. 7a/6
- çaқиça** kadar, gibi
ç. 31b/2

çalğan çalan, vuran	33a/11, 34a/10, 34b/6, 35a/2,
ç.+ nı 8b/9	47b/6, 49b/6, 51a/1, 51a/2
çalış- güreşmek, dövüşmek	ç.- ur 29a/2, 29a/6, 29b/10,
ç.- ip 15b/3	34a/3, 37b/8, 40a/2, 46b/6
çapқан vuran, kesen	çıkar- çıkarmak
ç.+ nı 8b/4	ç.- ip 20b/5
çarһ <i>Far.</i> çark, teker	çıkқан çıkan, çıktığı
ç.+ dın 35b/2	ç.+ nı 4a/9, 6a/10, 6b/2, 40a/6
ç.+ nı 5a/1, 35b/1, 35b/4	çılan hünnap cinsi
çarla- çağırmaq, davet etmek	ç.+ nı 6b/10, 53b/7
ç.- dı 14b/10	çılapçı tencere, bakır kap
çartuқ açık yüzlü ?	ç.+ nı 7a/11
ç. 16b/11	çırağ <i>Far.</i> çerāğ ışık, lamba
çeçek çiçek	ç.+ ı 30a/9
ç. 49b/6, 51b/10	ç.+ nı 30b/4
ç.+ ni 6b/1	ç.+ nı 4b/3, 30a/3
çeder at ayağına takılan köstek	çıray yüz, çehre
c. 8a/1	ç.+ nı 16b/11
çehār <i>Far.</i> dört (sahabe)	çıyan akrep
ç.+ larnı 11a/6	ç. 51a/1
çehār-dere <i>Far.</i> çardak	ç.+ ğa 51a/1
ç. 35a/10	ç.+ nı 9b/9, 10b/2
çevgān <i>Far.</i> çevgen, değnek	çibin sivrisinek
ç. 8a/4	ç.+ ni 10a/10
çevre yakın olan yerler, etraf, civar	çidem ?
ç.+ de 15a/6	ç.+ ni 7a/8
ç.+ side 14b/9, 20a/8	çigde iğde
çık- çıkmak	ç.+ ni 6b/10, 9a/1, 53b/9
ç.- a almay 47b/5	çikçik kırlangıç
ç.- ar 28b/8, 30a/8, 36a/6	ç.+ ni 10a/8
ç.- ip 20a/1, 20b/5, 21a/3, 22a/2,	çirk <i>Far.</i> kir, pas, pislik
24a/6, 28a/9, 28a/10, 28b/7,	ç.+ ni 50a/6
31a/1, 31a/5, 32a/7, 32b/4,	

- çirkin** *Far.* göze ve kulağa hoş gelmeyen, güzel olmayan
ç. 36b/3
- çoğ** büyük
c. 4a/1, 27a/2, 40b/9, 44b/10, 53b/4
- çoğlğ** büyüklük *krş.* çoğluğ
c.+ ığa 33b/11
- çoğluğ** büyüklük *krş.* çoğlğ
c.+ ığa 27b/6, 35a/9
- çorba** *Far.* yemeğin başında kaşıkla içilen sulu, sıcak yiyecek
ç.+ sını 9b/4
- çögi** bir tür bakla
ç. 7a/1
- çöl** göz alabildiğince geniş kumluk, susuz ve düz arazi
ç.+ din 31a/5
- çöm-** çömmek
ç.- ür 27b/4
- çuğük** serçe
ç.+ ni 10/6
- çuğurçuğ** sığırcık
ç.+ nı 11a/3
- çullab** soğuk tatlı içecek, hoşaf
ç.+ nı 7a/7
- çumalı** karınca
ç.+ nı 10a/10
- çüçkürgen** hapşıran
ç.+ ni 44b/2
- çürtke** çekirge
ç.+ ni 10a/10
- dā'im** *Ar.* devam eden, devamlı, sürekli
d. 14b/5
- dād** *Far.* adalet, doğruluk,
d. 23a/9
- dāfende** *Far.* çalgıcı
d.+ ni 11a/1
- dāğ** *Far.* yara
d. 6a/11, 49a/3
- dānā** *Far.* alim, bilen, bilgili
d. 22a/6, 40b/8, 48a/6
d. bolur 20b/3
- dāne** *Far.* tane
d.+ siçe 52a/2
d.+ siniğ 51b/8
- dāniş** *Far.* bilme, biliş, bilgi, irfan
d. 24b/7, 24b/11, 41b/7, 43a/9
d. bolur 40b/9
- dānişlğ** <*Far.* dāniş + *T.* + *lğ*
bilgili, irfanlı
d. 40b/4, 43b/10
- dānişmend** *Far.* ilim sahibi kimse,
bilgin, alim
d. 43a/3
- dānyāl** Hz. Danyal, M.Ö. Babil sarayında yaşamış bir Yahudi peygamberi
d. 16a/3, 17b/9, 20a/5, 28b/3
hazret-i d. 23b/8
- daraht** *Far.* ağaç
d. 6b/4, 51a/6
d.+ ı 6b/8

D

- d.+ nı 6a/1, 45b/8, 45b/11,
51a/10, 51b/5, 52b/4, 53a/1,
53b/4
- d.+ larını 6b/4, 26a/1, 51a/3,
51a/8, 53b/6
- d.+ nı 5b/11, 6b/5, 6b/8, 6b/9,
51a/5, 51a/9
- d.+ nın 51a/4, 53b/4
- dār** *Far.* darağacı
d. + ğa 8b/6
- dārū** *Far.* ilaç
d. 7a/7, 40a/5, 40a/6
- dārū'l-kaža** *Ar.* mahkeme
d.+ ğa 40b/1
- da'vā** *Ar.* dava, iddia
d. 51b/9
d. kıladur 14b/7
- Dāvūd** Hz. Davud Peygamber
d. 19a/8
- dāyim** *Ar.* devamlı, sürekli, daim
d. 28b/6
- dē-** demek, söylemek
d.- di 4a/3, 14b/4, 15a/3, 15b/6
d.- dim 14b/3
d.- me 15b/6
d.- p 4a/2, 4a/3, 4a/4, 4a/5,
14a/4, 14a/5, 14a/6, 14a/7,
14a/9, 14a/10, 14a/11, 14b/9,
15a/1, 15a/2, 15a/7, 15a/8,
15b/1, 15b/6, 15b/7, 38b/3
d.- pdürler 28b/10
- deccāl** *Ar.* kıyametten az evvel çıkacak
ve Hz. İsa tarafından öldürülecek olan yalancı ve
zararlı şahıs, yalancı Mesih
d.+ nı 10b/3
- deff** *Ar.* tef, zilli ve pullu bir
çembere gerilmiş deriden ibaret
çalğı
d. 8b/9
- dehliz** *Ar.* koridor, geçit
d.+ ni 5a/1
- dek** gibi *krş.* **dék**
d. 14b/5, 15b/1, 22a/4
d.+ dur 52b/3
- dék** gibi *krş.* **dek**
d. 23a/7, 25a/4, 25b/6, 47b/9
d. bolur 41a/4, 41a/9
d.+ dür 32b/4, 42a/8
- delil** *Ar.* delil, ispat, tanık
d. bolur 18a/7, 47a/7
- delv** *Ar.* kova burcu
burc-ı d.+ ni 24b/6
- derd** *Far.* dert, gam, sıkıntı
d. 29b/3, 51b/9
d. kılgannı 49a/8
d.+ ge 19a/6
- derece** *Ar.* derece, rütbe, mertebe
d. 24a/6
d.+ sini 39a/8
- dergāh** *Far.* dergah, tekke
d.+ ığa 33a/8
- derrende** *Far.* yırtıcı
d.+ lerni 9a/6
- deryā** *Far.* deniz
d.- yı rahmetige 27b/4

- d.+ dın 26b/11, 27a/4, 27a/6
d.+ larnı 4a/11, 26b/10
- destār** *Far.* sarık
d.+ nı 7b/2
- devāt** *Ar.* divit, kalem koymak için
uzun madeni sapı ve ucunda bir
de hokkası bulunan alet
d.+ nı 5b/2
- devlet** *Ar.* bir hükümet idaresinde
teşkilatlandırılmış olan siyasi
topluluk
d.- i bākīni 45a/2
d. 18a/7, 19a/9, 19a/11, 22a/11,
27a/3, 31b/8, 32a/5, 42b/6,
45b/10, 46a/8, 46b/7, 47b/1,
48a/6, 51a/8
d. körür 30a/7
d.+ de 40a/4
d.+ ge 48a/2
d.+ ni 40b/5
- devletlik** <*Ar. devlet + T. + lık*
devletli *krş.* **devletlik**
d. 24b/2
d. bolur 46b/2
- devletlik** <*Ar. devlet + T. + lik*
devletli *krş.* **devlethık**
d. 26a/4, 35a/3, 40b/5
- devlet-mend** <*Ar. devlet + Far. mend*
devletli
d. bolup 18a/11
- dırra** *Ar.* kırbaç
d. 8b/5
- dībā** *Far.* süslü ipek kumaş
- d.+ nı 6a/3
- dīdār** *Far.* yüz, çehre
d.+ mı 39b/8
- dihkân** *Ar.* çiftçi, köylü
d. 23b/10, 52a/5
d. bolsa 53a/11
- dil** *Far.* gönül
d. 3a/2, 13a/7
- dīn** *Ar.* din, Allah'a inanma
d. 29a/4, 40b/8
d.+ de 19b/5, 32a/10, 39a/1
d.+ din 29a/2, 29b/10
d.+ i 27b/5, 32a/2, 32a/6, 32a/9,
36a/4, 37b/7, 38a/5, 38b/4,
39a/9, 40a/4, 41a/1, 41b/8,
42b/3, 47a/3, 52b/9, 53b/11
- dīnār** *Ar.* para, akçe; para birimi
d.+ nı 7a/11
- dīnlık** <*Ar. dīn + T. + lık* dinli,
Allah'a inanan
d. 42b/4
- direm** *Far.* dirhem, akçe, para
d. 41a/3
d.+ ni 7a/11
- dōst** *Far.* sevilen kimse, dost,
arkadaş
d. 36a/7, 41b/4, 42a/2, 43b/6,
54a/6
d. bolur 32b/2, 34b/11
d.+ ı 41a/7
d.+ larıdın 22a/5
d.+ larımın 30a/9

döstlük <Far. *dōst* + T. *luḡ* dostluk,

arkadaşlık

d. 22b/10, 34a/5

d. kıllur 23a/7

d.+ ға 54a/10

döŋke kütük

d.+ ni 7b/7

du‘ā Ar. dua, Allah’a yalvarma

d. 19a/6

d.+ sı 19a/1, 41b/3

dur- durmak, süreklilik bildiren

yardımcı fiil

içe d.- ğan 48b/4

tanuy d.- ğan 23b/5

toḡtay d.- ğan 38b/4

dūzah Far. cehennem

d. 20b/7

d.+ dın 21a/3

d.+ ға 20b/10, 21a/1, 21a/8

d.+ nı 4a/7, 20b/6, 20b/9

dühül Far. davul

d.+ ni 8a/3

dükkān Far. dükkan

d. 35a/3

d.+ nı 4b/10, 35a/2

dünyā Ar. dünya, alem

d. 37b/6, 38b/5, 38b/6, 38b/7,

41a/10

d.+ da 16a/9, 16b/1, 17a/3,

17a/9, 18a/3, 19b/3, 20a/5,

51b/1

d.+ dın 15a/6, 39a/8, 39a/11

d.+ nıñ 16a/11, 41b/1

dünyādār <Ar. *dünyā* + Far. + *dār*

dünya işleriyle uğraşan, mal ve

mülk sahibi olan

d. bolur 46b/5

dürüst Far. doğruluktan ayrılmayan,

doğru, düzgün

d.+ dür 17b/7

düşman Far. düşman

d. 15b/9

d. bolur 24b/4, 29a/1

d.+ dın 9a/8

d.+ ge 47a/4

d.+ ı 15b/3, 27b/11

d.+ ıge 32a/11, 37b/4, 39a/2,

41a/7

d.+ ını 15b/4

d.+ ları 26a/5

d.+ larığa 18b/5

d.+ larıge 18a/6, 18b/10, 19b/2,

26a/4, 30b/9, 32a/6

d.+ larını 19b/2

d.+ nıñ 28a/3

E, Ė

è- imek (yardımcı fiil); olmak

è.- di 14b/6

şek kıllur è.- dim 15a/10

yoḡ è.- ken 15b/1

è.- kensèn 15a/11

ecel Ar. ecel, ömrün son bulması

e.+ i 17a/2, 28a/2

edā Ar. yerine getirme

e. bolup 31a/7

e. bolur 41b/1, 42a/10, 50a/5	18b/11, 19a/2, 19a/3, 19a/4,
e. kılğan 43b/3	19a/6, 19a/8, 19a/10, 19b/2,
edeb <i>Ar. edep, terbiye</i>	19b/3, 19b/4, 19b/6, 19b/8,
e. 36a/4, 40b/4	19b/11, 20a/1, 20a/2, 20a/4,
edebsiz < <i>Ar. edeb + T. + siz edepsiz,</i>	20a/7, 20a/8, 20a/10, 20b/1,
terbiyesiz	20b/2, 20b/4, 20b/6, 20b/9,
e. 51a/11	20b/10, 21a/1, 21a/2, 21a/4,
édiz yüksek yer, tepe, bir şeyin	21a/8, 21a/10, 21b/1, 21b/3,
tepesi	21b/4, 21b/5, 21b/7, 22a/2,
è. 4b/4, 11b/7, 30b/10, 31a/4,	22a/3, 22a/4, 22a/6, 22a/7,
34b/8, 46a/7, 51a/4	22a/10, 22a/11, 22b/1, 22b/3,
édizlik yükseklik	22b/5, 22b/6, 22b/8, 23a/2,
è.+ ige 34b/9, 51a/4	23a/3, 23a/4, 23a/5, 23a/6,
efşe- hapşırmaq	23a/7, 23a/9, 23a/10, 23a/11,
e.- genni 5b/8, 44b/2	23b/1, 23b/3, 23b/5, 23b/7,
ège sahip, iye	23b/10, 24a/1, 24a/2, 24a/4,
è. 24a/5, 31b/9, 35a/5	24a/5, 24a/7, 24a/8, 24a/9,
è. bolur 24b/1, 28b/1, 30b/8,	24a/10, 24a/11, 24b/1, 24b/2,
31b/8	24b/3, 24b/4, 24b/5, 24b/6,
è.+ sige 32a/1, 41a/7	24b/7, 24b/8, 24b/10, 24b/11,
ègeçi <i>Moğ. abla</i>	25a/1, 25a/2, 25a/3, 25a/5,
è. 42a/2, 42a/8, 51b/6	25a/6, 25a/7, 25a/9, 25a/10,
ègelik iyelik, sahiplik	25a/11, 25b/2, 25b/4, 25b/7,
è. kılur 32a/10, 47b/1	25b/10, 26a/1, 26a/3, 26a/4,
eger <i>Far. eğer</i>	26a/5, 26a/8, 26a/10, 26a/11,
e. 2b/7, 3a/2, 10b/6, 13a/7,	26b/1, 26b/2, 26b/3, 26b/5,
16b/1, 16b/3, 16b/4, 16b/6,	26b/6, 26b/9, 26b/10, 26b/11,
16b/7, 16b/10, 16b/11, 17a/1,	27a/1, 27a/2, 27a/4, 27a/7,
17a/3, 17a/4, 17a/6, 17a/8,	27a/8, 27a/10, 27b/1, 27b/2,
17b/1, 17b/2, 17b/3, 17b/8,	27b/4, 27b/5, 27b/7, 27b/8,
17b/10, 18a/1, 18a/3, 18a/6,	27b/9, 27b/10, 27b/11, 28a/2,
18a/8, 18a/10, 18a/11, 18b/1,	28a/4, 28a/6, 28a/7, 28a/8,
18b/3, 18b/4, 18b/6, 18b/8,	28a/10, 28a/11, 28b/1, 28b/5,

28b/7, 28b/9, 29a/9, 29a/11,
29b/1, 29b/2, 29b/3, 29b/5,
29b/6, 29b/8, 29b/9, 29b/10,
29b/11, 30a/1, 30a/3, 30a/8,
30a/10, 30a/11, 30b/1, 30b/2,
30b/4, 30b/7, 30b/10, 30b/11,
31a/1, 31a/3, 31a/4, 31a/5,
31a/7, 31a/8, 31a/9, 31a/10,
31b/1, 31b/3, 31b/4, 31b/6,
31b/7, 31b/8, 31b/10, 31b/11,
32a/3, 32a/5, 32a/6, 32a/8,
32b/1, 32b/3, 32b/4, 32b/6,
32b/7, 32b/8, 32b/10, 33a/1,
33a/3, 33a/5, 33a/7, 33a/10,
33a/11, 33b/2, 33b/3, 33b/4,
33b/7, 33b/9, 34a/1, 34a/2,
34a/3, 34a/4, 34a/5, 34a/7,
34a/8, 34a/9, 34a/10, 34a/11,
34b/1, 34b/3, 34b/4, 34b/6,
34b/7, 34b/8, 34b/9, 34b/11,
35a/1, 35a/2, 35a/3, 35a/5,
35a/7, 35a/8, 35a/10, 35b/1,
35b/2, 35b/3, 35b/4, 35b/6,
35b/7, 35b/8, 35b/9, 35b/10,
36a/1, 36a/5, 36a/8, 36a/9,
36a/10, 36a/11, 36b/2, 36b/3,
36b/5, 36b/6, 36b/7, 36b/8,
36b/9, 37a/1, 37a/2, 37a/3,
37a/4, 37a/5, 37a/8, 37a/9,
37b/1, 37b/2, 37b/4, 37b/5,
37b/6, 37b/7, 37b/8, 37b/11,
38a/1, 38a/3, 38a/4, 38a/5,
38a/6, 38a/7, 38a/9, 38a/10,
38a/11, 38b/1, 38b/2, 38b/3,
38b/4, 38b/5, 38b/7, 38b/8,
38b/9, 38b/11, 39a/2, 39a/4,
39a/6, 39a/8, 39a/10, 39a/11,
39b/1, 39b/2, 39b/3, 39b/4,
39b/6, 39b/8, 39b/10, 40a/1,
40a/2, 40a/4, 40a/5, 40a/6,
40a/7, 40a/9, 40a/10, 40a/11,
40b/1, 40b/2, 40b/4, 40b/5,
40b/6, 40b/7, 40b/9, 41a/2,
41a/4, 41a/5, 41a/6, 41a/7,
41a/8, 41a/9, 41a/11, 41b/1,
41b/2, 41b/3, 41b/5, 41b/8,
41b/9, 41b/10, 42a/1, 42a/3,
42a/4, 42a/5, 42a/9, 42b/1,
42b/2, 42b/3, 42b/5, 42b/7,
42b/8, 42b/9, 42b/10, 42b/11,
43a/2, 43a/4, 43a/6, 43a/7,
43a/8, 43a/10, 43a/11, 43b/1,
43b/2, 43b/3, 43b/4, 43b/5,
43b/7, 43b/8, 43b/9, 44a/1,
44a/2, 44a/3, 44a/4, 44a/6,
44a/7, 44a/8, 44a/9, 44a/10,
44b/1, 44b/2, 44b/3, 44b/4,
44b/5, 44b/7, 44b/9, 45a/1,
45a/2, 45a/4, 45a/6, 45a/8,
45a/9, 45a/11, 45b/1, 45b/3,
45b/5, 45b/6, 45b/8, 45b/9,
45b/11, 46a/1, 46a/2, 46a/4,
46a/5, 46a/6, 46a/7, 46a/9,
46a/10, 46b/1, 46b/3, 46b/5,
46b/7, 46b/8, 46b/9, 46b/10,
46b/11, 47a/1, 47a/2, 47a/3,

47a/4, 47a/5, 47a/6, 47a/7,
47a/9, 47a/10, 47a/11, 47b/2,
47b/3, 47b/4, 47b/5, 47b/6,
47b/7, 47b/10, 48a/1, 48a/2,
48a/4, 48a/7, 48a/8, 48a/10,
48a/11, 48b/2, 48b/3, 48b/5,
48b/7, 48b/8, 48b/9, 49a/1,
49a/2, 49a/3, 49a/4, 49a/8,
49a/9, 49a/11, 49b/1, 49b/2,
49b/3, 49b/5, 49b/6, 49b/7,
49b/9, 49b/11, 50a/1, 50a/2,
50a/3, 50a/5, 50a/7, 50a/8,
50a/9, 50a/11, 50b/2, 50b/3,
50b/5, 50b/6, 50b/7, 50b/9,
50b/11, 51a/2, 51a/3, 51a/4,
51a/6, 51a/7, 51a/9, 51a/10,
51a/11, 51b/2, 51b/3, 51b/4,
51b/5, 51b/7, 51b/8, 51b/9,
51b/10, 51b/11, 52a/2, 52a/3,
52a/4, 52a/5, 52a/6, 52a/7,
52a/8, 52a/9, 52a/10, 52a/11,
52b/3, 52b/4, 52b/6, 52b/7,
52b/8, 52b/9, 52b/11, 53a/1,
53a/2, 53a/3, 53a/4, 53a/5,
53a/7, 53a/8, 53a/9, 53a/10,
53a/11, 53b/1, 53b/2, 53b/3,
53b/4, 53b/6, 53b/7, 53b/9,
53b/10, 54a/1, 54a/2, 54a/3,
54a/4, 54a/5, 54a/6, 54a/8,
54a/9, 54a/11, 54b/1, 54b/2,
54b/3, 54b/4, 54b/5, 54b/6,
54b/7, 54b/8, 54b/10, 54b/11,
55a/1, 55a/2

e.+ ni 47b/4
ëgin omuz, sırt
è.+ ni 47a/8
ehl *Ar.* halk, insanlar
e.- i ‘ayālî 28a/11
e.- i ‘ayālîmî 35b/9
ejdehâ *Far.* ejderha, büyük yılan
e.+ nı 9b/1, 10b/2
ekâbir *Ar.* büyük adamlar, ileri
gelenler
e. 26a/2
ëken imiş
è. 14a/11
ël halk, millet
è.+ din 18b/3
è.+ ge 30a/5, 39b/11, 45a/4
è.+ i 29b/7
è.+ ni 3b/5, 13b/10, 21a/7,
21a/10, 39b/11
elbette *Ar.* elbette, kesin olarak,
mutlaka
e. 17b/4, 17b/5, 20b/8, 27a/8,
28a/2, 28a/3, 30b/5, 32a/7,
32b/5, 41a/10, 41b/10, 48b/7
elem *Ar.* elem, keder, dert
e. 28b/11, 29b/8, 51b/9
ëlig el
è.+ ige (ëlgige) 24b/10
è.+ ini (ëlgini) 32a/7
ellig altıncı elli altıncı
e. 11b/5
ellig beşinci elli beşinci
e. 11b/2

ellig birinçi elli birinci	taşkarı è.+ dür 13a/2
e. 10b/4	yahşı è.+ dür 36b/6
ellig ikkinçi elli ikinci	emîn <i>Ar.</i> güvenilir, emniyet edilen
e. 11a/6	e. bolur 17a/6, 33a/9, 46a/11
elliginçi ellinci	emr <i>Ar.</i> emir, buyruk
e. 10b/3	e. 12b/7, 19b/8
ellig sekkizinçi elli sekizinci	encîr <i>Far.</i> incir sözünün eski
e. 11b/9	metinlerde geçen asıl şekli
ellig tokkuzunçi elli dokuzuncu	e.+ ni 5b/11, 45b/9
e. 11b/11	e.+ niñ 45b/8
ellig törtinçi elli dördüncü	endām <i>Far.</i> beden, vücut
e. 11a/10	e.+ ıdın 50b/11
ellig üçünçi elli üçüncü	e.+ ını 50b/10
e. 11a/7	endişe <i>Far.</i> endişe, düşünce, vesvese
ellig yettinçi elli yedinci	e. 2b/7, 13a/5
e. 11b/7	e.+ sidin 38b/7
emān <i>Ar.</i> emniyet, emnlik, güven	endişe-nāk < <i>Far. endişe</i> + <i>Far.</i> +
e. bolup 17a/3	<i>nāk</i> endişeli
emānet <i>Ar.</i> emanet	e. bolur 31b/1
e.+ ge 49a/1	endūh <i>Far.</i> gam, keder, tasa
emçek meme	e. 49a/9, 49b/1, 54a/8
e.+ ni 5b/8, 43b/5	engebin <i>Far.</i> bal
e.+ niñ 43b/6	e.+ ni 7a/4
èmdi şimdi	èr er, erkek, adam
è. 15a/11	è. 3b/3, 10b/10, 34a/5, 36a/6,
èmes değil	50b/3, 50b/11
hüb è. 20b/8	è.+ ge 30a/8, 34a/3, 36a/6
seniñ è. 15a/3	è.+ i 45a/3
taşkarı è. 2b/3	è.+ niñ 13b/8
tüşüñ è. 15b/8	èren erkek, koca
vaqtıdın è. 37a/1	è.+ leri 45a/2
yahşı è. 26b/9, 52b/3	èrlig koca sahibi, evli
yaman è. 49b/3	è. 22a/9, 23a/2

erte bir günün veya belli bir zamanın hemen arkasından gelen gün veya zaman
è. 51b/10

erzân *Far.* ucuz
e. 16b/2

erzânçılık <*Far. erzân + T. +çılık*
ucuzculuk
e. 54a/4

esbâb *Ar.* araçlar, eşyalar
e.+ larnı 11b/10

esed *Ar.* arslan burcu
burc-ı e.+ ni 24b/1

êsizlik kötülük
è. 25a/1

esnâ *Ar.* esna, zaman, an
e.+ da 14b/10

êşek eşek
è. 11a/4
è.+ lerni 11b/10
è.+ ni 9b/2

êşik eşik, kapı girişi; kapı
è. 46b/1
è.+ ide 39b/6
è.+ ini 46a/9
è.+ ni 6a/2, 20a/3, 46a/10

êşit- işitmek, duymak
è.- ip 15a/8, 15b/10
è.- ür 29b/3, 36a/2, 36b/3,
39b/4, 45a/7, 50a/10
è.+ tür (êştür) 29a/3

êşitgen işiten, duyan
è.+ ni 8b/10

eşter-murğ *Far.* deve kuşu
e.+ nı 10/6

evkât *Ar.* vakitler, zamanlar
e.+ ı 20a/11, 20b/1

Eyüb Hz. Eyüp Peygamber
e. 19a/6

ezân *Ar.* müslümanlara namaz vaktini bildirmek ve namaza çağırma için müezzin tarafından genellikle minareden yüksek sesle yapılan davet
e. 4a/2, 4a/3, 14a/4, 14a/5
e. okup 39b/5, 39b/6
e.+ nı 39b/2

F

fâhişe *Ar.* ahlaksız kadın, fahişe, kötü kadın
f. 34a/4

fahta *Far.* üveyik kuşu
f.+ nı 10/7

fağa kurbağa
f.+ nı 10a/11

faķır *Ar.* fakir, yoksul, zavallı
f.+ ni 5a/11, 39b/10

falañ *Far.* dizgin, yular
f.+ nıñ 47b/4

farķ *Ar.* iki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik taraf, farklılık
f. 3a/4, 13a/9, 13b/6
f. kılmaķ 3b/1

fâsıķ *Ar.* Allah'ın emirlerine uymayan, sapkın

- f. 17b/1, 39a/4, 54a/8
f. bolsa 39b/4, 53a/8
- fāsıqlık** <Ar. *fāsıq* + T. + *lık* sapkınlı
f. bolur 40a/5
- faşl** Ar. mevsim
f. 3a/6, 13a/11
f.+ da 2b/1
f.+ dın 3a/6, 13a/11
f.+ ıda 12b/8
- fāyda** Ar. fayda, yarar
f. 29a/8, 29a/11, 42a/9, 51a/6
f. körer 19b/6, 25b/9
f.+ lar 26a/9, 34b/5, 45b/1
- fāydalig** <Ar. *fāyda* + T. *lig* faydalı,
yararlı
f. 47a/9
- ferāgat** Ar. istirahat, huzur
f. 26b/2, 27b/2, 30a/7, 33b/8,
34b/2, 36b/11, 42a/9, 43a/10,
44b/2, 45a/11, 50b/1
f. bolur 27b/7, 34b/1
f. kıılır 36a/3
f. körer 19a/10
- ferāgatlık** <Ar. *ferāgat* + T. + *lık*
istirahat, huzur
f. 51a/9
- ferāgatlik** <Ar. *ferāgat* + T. + *lik*
istirahat, huzur
f. 41b/11
f. bolur 32a/3, 37b/8
- ferište** Far. melek
f. 45a/5
f.+ ler 17a/3, 17a/5, 22a/4
- f.+ lerni 4a/6, 16b/1, 17a/4,
17b/7
- fermān** Far. emir, buyruk
f.+ ıda 19b/1, 25b/5
- ferzend** Far. çocuk, evlat
f. 18b/7, 19b/5
f.+ i bolmasa 30a/10
f.+ leri 18a/2, 19a/7
f.+ leridin 46a/2
f.+ leriniñ 16b/3
- fesād** Ar. kötülük, fesat
f. 12b/7, 17a/11, 17b/5, 22b/11,
28b/11, 30a/1, 48b/1
- fi'l-ḥāl** Ar. hemen, derhal, bu anda
f. 23a/10
- fil** Ar. fil
f.+ ğa 9b/6
- fi'l** Ar. fiil, iş, eylem
f.+ leridin 20b/8
- fil-beçe** <Ar. *fil* + Far. + *beçe* fil
yavrusu
f.+ ni 9b/6
- fitne** Ar. fitne, ara bozma
f. 25a/3, 26b/1, 26b/8
f. bolur 29a/1
f.+ ge tüşer 18b/5
f.+ ni 30a/2
- fitnelik** <Ar. *fitne* + T. + *lik* fitne
olma, fesatlık
f. 25a/5, 25b/1
f.+ ke 48b/1
- fuçuk** buruşuk
f. 46a/2

furçaḳ	burçaḳ <i>krş.</i> purçaḳ	ğ.+ ını 18b/7
	f.+ nı 54b/5	ğ.+ ge 34a/6
fut	ayak	ğ.+ lardın 28a/8, 28a/9, 28a/10,
	f. 8b/5	31a/5, 34a/11, 38a/11, 38b/9,
	f.+ nı 42a/9, 42b/1	40a/6, 44b/3, 48b/6, 50a/4
	f.+ nıñ 8b/6, 42a/11, 43a/1	heme-i ğ.+ lardın 20a/6
	G, Ğ	ğ.+ larıdın 21a/3
ġālib	<i>Ar.</i> yenen, üstün gelen	ġamġin < <i>Ar.</i> ġam + <i>Far.</i> + ġin
	ğ. 30b/9, 32a/6, 37b/4, 41a/1,	kederli, tasalı, hüzünlü
	47a/4	ğ. 25b/1
	ğ. bolup 19b/2, 41a/7	ğ. boldı 14b/10, 15b/5
	ğ. bolur 18a/6, 18b/4, 18b/10,	ğ.+ lerge 16a/7
	26a/4, 32a/11	ġamlıḳ < <i>Ar.</i> ġam + <i>T.</i> + lıḳ gamlı,
	ğ. kelip 18b/5	kederli, hüzünlü <i>krş.</i> ġamlig
	ğ. kelür 27b/11, 32b/5, 39a/2	ğ. 50a/1
ġāliblġ	< <i>Ar.</i> ġālib + <i>T.</i> + lġ üstün	ğ. bolsa 52b/7, 53a/9
	gelme, galip olma <i>krş.</i> ġāliblġ	ġamlig < <i>Ar.</i> ġam + <i>T.</i> + lig gamlı,
	ğ.+ ıdın 2b/3, 2b/4	kederli, hüzünlü <i>krş.</i> ġamlıḳ
	ğ.+ ıdıdur 2b/5, 13a/3	ğ. 34a/2
ġāliblġḳ	< <i>Ar.</i> ġālib + <i>T.</i> + lıḳ üstün	ġamsız < <i>Ar.</i> ġam + <i>T.</i> + sız gamı
	gelme, galip olma <i>krş.</i> ġāliblġḳ	tasası olmayan, aldırılmaz
	ğ. kıılır 18b/3	ğ. bolur 16a/11, 34a/2, 50a/1
ġam	<i>Ar.</i> keder, tasa, kaygı	ġanīmet <i>Ar.</i> ganimet; düşmandan
	ğ. 21b/5, 34a/5, 34a/9, 36b/9,	alınan mal
	40a/6, 48a/2, 48b/9, 48b/10,	ğ. 24a/9
	49a/9, 51a/5, 54a/7	ġarīb <i>Ar.</i> kimsesiz, zavallı
	ğ. bolur 45a/4, 49b/1	ğ. 21b/8, 34a/1, 50a/2
	ğ.+ dın 16a/7, 26a/6, 28b/8,	ğ. bolsa 23a/5
	29a/10, 34a/7, 34b/3, 37b/11,	ğ. bolur 54a/1
	38b/3, 39a/5, 39b/2, 40a/9,	ġarḳ <i>Ar.</i> batma, suya batma
	41a/8, 44a/10, 47b/6, 53a/9	ğ. bolsa 27b/3
	ğ.+ ıdın 16a/11, 41a/10	ğ. bolur 27b/3
	ğ.+ ıġa 21a/9	ġāvmiṣ <i>Far.</i> inek

- g.+ ğa 9b/6
g.+ ni 9b/3
- ġāyib** *Ar.* yok olan, kayıp
ġ. bolsa 23a/5
ġ.+ din 37a/3, 37a/4
- ġazāb** *Ar.* kızgınlık, kızma, öfke
ġ.+ ı 17b/6
ġ.+ ı bolur 20b/7
ġ.+ ıdın 33a/9
- ġazāt** *Ar.* din uğruna savaşlar
ġ. kılıp 38a/7
ġ.+ nı 5a/8
- ġāzī** *Ar.* savaştan sağ ve muzaffer dönen
ġ.+ lergā 16a/6, 45a/4, 54b/8
- genc** *Far.* hazine, define
g. 40b/9, 45b/6, 50b/1
g. tapur 43b/2
g.+ ge 52a/1
- ġilmān** *Ar.* cennet hizmetçisi
ġ.+ lar 20a/9
- ġıybet** *Ar.* dedikodu, çekiştirme
ġ.+ iġa 21a/10
- giriftār** *Far.* tutulmuş, esir
g. bolmaġay 28a/3
g. bolup 19a/7, 21a/9
g. bolur 21a/2, 21b/5, 34a/6
- ġulġule** *Far.* dalga dalga ortalıġa yayılan gürültülü ses
ġ.+ sini 8b/9
- ġūr** *Far.* mezar, kabir
g. 11a/2
- ġüre** *Far.* henüz olgunlaşmamış, koruk
ġ. 52b/3
ġ. bolsa 51b/3
ġ.+ ni 6b/8
- ġūristān** *Far.* mezarlık
g.+ ğa 8b/3
g.+ nı 11b/6
- ġusl** *Ar.* yıkanma, boy abdesti alma
ġ. kılıġan 5a/7
ġ. kılıp 27a/5, 37b/11
ġ. kılsa 34a/6
- ġuşşa** *Ar.* kaygı, tasa
ġ.+ dın 43b/5
- ġūşt** *Far.* et
g. 44b/7
g.+ ını 9b/4
- ġül** *Far.* çiçek, gül
g.- i nesrīnni 36a/11
g.+ ni 5a/3, 36b/8, 36b/9, 37a/2, 37a/3, 37a/4
g.+ niġ 5a/3
- ġülāb** *Far.* gül suyu
g. 36a/8, 36a/9
g.+ nı 5a/2
- ġūlistān** *Far.* gül bahçesi, bostan
g.+ nı 35a/10
- ġülşen** *Far.* gül bahçesi, gülistan
g.+ ni 4b/11
- ġünāh** *Far.* günah, suç
g. 20b/10, 34a/5
g. kıllur 29a/4, 48b/10
g.+ ğa 21a/10

g.+ ığa 38a/1, 38b/1, 38b/2	aletle hafifçe kesip çıkan kanı
g.+ larıdın 27a/11, 39a/3	boynuz, bardak vb. ile çekmek
g.+ larığa 16b/4	suretiyle kan alma
gürz <i>Far.</i> savaş aleti olarak	h. 11a/3, 49a/2
kullanılan, demir, tunç, bakır	h. kılp 42a/6, 49a/1, 49a/3
veya pirinçten ağır topuz	h.+ ni 6a/9
g.+ ni 8a/4	hācet <i>Ar.</i> gerek duyulan, muhtaç
güvāhlık < <i>Far</i> <i>güvāh</i> + <i>T.</i> + <i>lık</i> tanık	olunan şey, ihtiyaç
olan, şahit olan	h.+ din 37b/8
g. 49a/4	h.+ i 16a/9, 38a/2, 38a/4, 38b/6,
	40b/1, 41a/11
	hācı <i>Ar.</i> hac farızasını yerine getiren,
	hacca giden kimse
	h.+ larını 39a/9, 39a/10
	hacle <i>Ar.</i> gelin odası, gerdek
	h.+ ni 8b/1
	h^vāh <i>Far.</i> ister ister
	h. 50a/6
	hāk I <i>Ar.</i> Allah, Hak
	h. 28b/6
	hāk II <i>Ar.</i> 1) doğru, gerçek
	h. 32a/9
	2) bir kimseye sarf edilen ve
	ancak ona layık olmakla
	ödenebilecek büyük emek ve
	gayret
	h. +ı 29b/1
	hākīkat <i>Ar.</i> gerçek, doğru; bir şeyin
	aslı
	h.+ i 15a/11
	hākim <i>Ar.</i> hükmeden, hükümdar
	h. 20a/4
haber <i>Ar.</i> haber, bilgi	
h.- i hōş 25b/3, 39b/1, 40b/10,	
41b/4	
h.+ i 37b/1	
h.+ leride 15b/3	
haberdār < <i>Ar.</i> <i>haber</i> + <i>Far.</i> + <i>dār</i>	
haberi olan, bilgili	
h. bol 4a/4, 14a/6, 14a/10	
h. kıldı 12b/7	
hābil Adem ile Havva'nın küçük oğlu	
h.+ ni 17b/11	
hac <i>Ar.</i> İslam'ın beş şartından biri	
olan, zilhicce ayında Mekke'de	
yapılan Kabe'yi ziyaret ve tavaf	
ibadeti	
h. 4a/2, 5a/8, 14a/4, 14a/9,	
14b/2, 18b/1, 38a/9, 39b/3,	
53a/8	
h. kıllur 41a/10, 53a/8	
h.+ nı 41a/9	
hacāmet <i>Ar.</i> vücudun herhangi bir	
yerini bu iş için yapılmış bir	

hâklığ <Ar. *hâk* + T. + *lğ* doğru olan, haklı

h.+ ı 32a/2

hâl Ar. durum, vaziyet, hal

h.+ da 26b/7, 45a/5, 46b/1, 48a/11, 50b/1, 52a/1

h.+ ı 48a/5

h.+ ığa 22b/9, 23b/2, 28b/10, 30a/4

hâlâl Ar. helal, dini kurallara aykırı olmayan

h. 16b/3, 20a/8, 26a/11, 26b/2, 26b/4, 26b/5, 33a/5, 33b/7, 36a/10, 38b/5, 39a/2, 44b/9, 45a/10, 45b/6, 45b/7, 50a/8, 51b/4, 51b/7, 52a/1, 52a/8, 52a/10, 52b/9, 53a/1, 53b/3, 53b/10, 53b/11, 54a/3, 54a/6, 54b/1, 54b/3, 54b/5

mâl-ı h. 27b/7, 31a/11

rızq-ı h. 20a/3, 20b/4, 36b/7, 45b/10, 51b/3, 52a/11

rızq-ı h. tapur 54b/7

hâlâş Ar. kurtulma, kurtuluş

h. 18b/2, 19a/6, 20a/6, 21a/3, 39b/2

h. bolup 18a/6, 18b/10, 43b/5, 44a/11

h. bolur 21a/4, 21b/7, 26a/6, 28a/8, 28a/9, 29a/10, 31a/6, 38b/3, 39a/5, 40a/7, 40a/9, 41b/1, 47b/6, 50a/2, 53a/10

hâlâşlık <Ar. *hâlâş* + T. + *lık* kurtuluş, kurtulma

h. 16a/7, 16a/8

halk Ar. halk, insanlar, yaratılanlar

h. 14b/9, 15a/6, 16b/8, 17a/11, 18a/9, 19b/1, 19b/6, 21b/2, 23a/7, 27a/2, 33b/3, 35a/2, 35a/4, 36a/2, 37a/7, 40a/2, 46b/5

h.+ dın 27a/3, 43a/5, 54a/7

h.+ ğa 15a/7, 16b/5, 22a/8, 23a/9, 23a/10, 33a/2, 33a/10, 38a/10, 45b/1, 47a/8, 49a/2, 50a/11, 53b/2, 53b/5

heme-i h.+ ğa 22b/5

h.+ ığa 32b/10

h.+ ka 44a/7

h.+ lar 26a/2

h.+ nıñ 3b/6, 3b/7, 8b/10, 13b/11, 52b/5

hâlvat Ar. çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhaya çekilme

h.+ de bolsa 50a/9

hâm Far. (meyve için) yenecek kadar olgunlaşmamış

h. 51b/3, 54b/11

h. bolsa 55a/1

hâmel Ar. koç burcu

burc-ı h.+ ni 24a/8

hâmile-dâr <Ar. *hâmile* + Far. + *dâr* hamile olan

h. bolup 50b/5

- ḥammām** *Ar.* hamam kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli
ḥ. 34a/7
ḥ.+ da 34a/8
ḥ.+ dın 34a/10
ḥ.+ ğa 34a/5
ḥ.+ nı 4b/9, 34a/4
- ḥançer** *Ar.* kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak
ḥ.+ ni 8a/1
- ḥāne** *Far.* ev, mesken
ḥ.- i ka‘beni 5a/9
- ḥar** *Far.* eşek
māde-i ḥ.+ nı 7b/10
- ḥarām** *Ar.* din kurallarına aykırı olan, dini bakımdan yasak olan, haram
ḥ. 27b/2, 29a/8, 29b/11, 30a/1, 32a/7, 50a/7, 51b/3, 51b/9
māl-ı ḥ. 48a/11
ḥ.+ dın 43a/8
- ḥarās** *Far.* hayvanla döndürülen değirmen
ḥ.+ nı 4b/11, 35a/5
- ḥarem** *Ar.* herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer
ḥ.+ ige 38b/9
- ḥarman** *Far.* harman
ḥ.+ nı 6b/6
- Hārūn** Musa peygamberin büyük kardeşi
h. 19b/3
- ḥāş** *Ar.* seçkin, asıl; özgü, mahsus
ḥ. 49a/10
- ḥasan** *bkz. şeyḥ ḥasan başrī*
ḥ. 15a/9
h.+ ge 15a/9
- ḥāşıl** *Ar.* husule gelen, olan, meydana çıkan
ḥ. bolur 16a/7, 18a/8, 21b/8, 23b/5, 24a/9, 27a/6, 30a/6, 31a/9, 34b/8, 37b/4, 44b/5, 46a/1, 46a/11, 47a/3, 47a/4, 47a/6, 47b/3, 47b/4, 50a/3
- ḥaşerāt** *Ar.* yılan, akrep vb. küçük hayvanlar, böcekler
ḥ. 9a/6
- ḥaṭar** *Ar.* tehlike, güvensizlik
ḥ. 21a/5, 42b/2
ḥ.+ lar 26a/2
- ḥātem** çok cömert kimse
ḥ. 35a/6
- ḥaṭīb** *Ar.* hutbe okuyan
ḥ. 33b/2
- ḥaṭṭ** *Ar.* yazı, çizgi
ḥ.+ nı 7b/5
- ḥaṭṭlig** <*Ar.* ḥaṭṭ + *T.* + *lig* yazılı
ḥ. 8a/8
- ḥatun** (<*Soğ.*) kadın, eş, zevce
ḥ. 7b/9, 21b/9, 24a/3, 30a/5, 30a/8, 30a/10, 33b/7, 34a/1, 34a/3, 34a/4, 34a/8, 34b/1, 34b/2, 35a/11, 36a/6, 36a/6, 36b/3, 37b/8, 40b/6, 40b/7, 41b/4, 41b/10, 42a/10, 42b/3,

- 45a/2, 45b/1, 45b/2, 46a/11,
46b/10, 46b/11, 47a/10, 48a/8,
48b/10, 50b/1, 51b/6, 50b/10,
50b/11, 53a/1, 53b/1, 54a/6
h. bolur 24a/3
h.+ ı 35b/1, 35b/8, 36b/2, 48b/9
h.+ ıdın 11b/3, 34b/5
h.+ ığa 35b/7
h.+ ını 11b/3, 42b/2
h.+ lar 50a/10, 53b/8
h.+ lardın 36b/3, 45b/7
h.+ larıdın 36b/11
h.+ larığa 45a/1
h.+ larnı 36a/8, 45b/10
h.+ nı 33b/9, 37b/6, 37b/8
h.+ nı 31b/1, 35b/10, 50b/8
- h̄atunluḡ** (<Soḡ.) *h̄atun* + *T.* + *luḡ*
evli, evlenen
h. 22a/9, 23a/1
- h̄atunsız** (<Soḡ.) *h̄atun* + *T.* + *sız*
bekar, evlenmeyen
h. bolsa 53a/11
- h̄avz** *Ar.* havuz
h.- ı kevs̄er 39a/7
- h̄ayāl** *Ar.* hayal, düş
h.+ ıdın 41b/1
- hayda-** sürmek, toprak sürmek
h.- p 54b/9
- h̄ayr** *Ar.* iyi, hayırlı; iyilik, faydalı
amel
h. 38a/8, 38b/1, 39a/10, 45a/10,
45b/6, 48b/7
- h̄ayvānāt** *Ar.* hayvanlar
- h. 9a/5
- h̄azer** *Ar.* sakinme, kaçınma, çekinme
h. kılmak 28a/3
- h̄āzır** *Ar.* hazır, mevcut olan, huzurda
bulunan
h. bolur 23a/5
- h̄azīne** *Ar.* hazine, define
h. 40b/6, 43a/9, 43b/9, 50b/1
- h̄azīneçi** <*Ar. h̄azīne* + *T.* + *çi*
hazineyi idare ve muhafaza
eden kişi
h. 35b/2
h. bolur 24b/7
h.+ si 23b/11, 35b/4
- h̄azīneçilik** <*Ar. h̄azīne* + *T.* + *çi* + *lık*
hazinedar olma durumu,
hazinedar olan kimsenin işi
h.+ dın 35b/3
- h̄azret** *Ar.* yüce ve saygıdeğer zatların
adlarının başına saygı, övme,
yüceltme amacıyla getirilen
unvan
h.- i ādemni 17b/8
h.- i cebrā’ıl 18b/11
h.- i dānyāl 23b/8
h.- i muḡammed 17a/8
h.- i peyḡamber 38a/8
h.- i süleymān 25b/5
- helāk** *Ar.* ölme, mahvolma, helak
h. kıılır 18b/6, 19b/3
- helāket** *Ar.* helak olma, mahvolma
h. 21a/1
h.+ ge 18b/1

- hem** *Far.* hem; da, de; ve
h. 3a/1, 3a/10, 3a/8, 13a/7,
13a/9, 13b/3, 13b/4, 23b/9,
35b/1, 50b/6, 50b/8, 52b/10
16b/3, 17b/7, 21b/11, 30b/11,
35b/5, 37a/3, 37a/4, 39a/10,
41a/11, 46a/4, 50a/4, 51b/8,
52a/2
- heme** *Far.* bütün, hep
h.- i belâlardın 17a/6
h.- i ğamlardın 20a/6
h.- i halkğa 22b/5
h.- i murâdığa 16b/5, 20a/5,
24b/10
h. 8b/8, 19b/1, 19b/2, 20b/7,
21a/3, 21a/6, 21b/10, 22a/1,
22a/7, 22a/8, 23a/7, 25a/7,
25b/7, 26b/7, 27a/1, 27a/3,
27a/11, 27b/1, 28a/8, 28a/10,
30b/9, 31a/5, 31a/11, 32a/9,
33a/2, 33a/3, 33b/1, 34a/10,
35a/11, 36b/10, 37a/10, 38a/11,
38b/9, 39a/10, 40a/6, 44a/7,
44b/9, 44b/11, 45a/5, 46b/1,
48a/11, 48b/6, 49b/10, 50a/4,
50b/1, 52a/1, 52a/11, 53b/5
h.+ ge 32b/5
h.+ si 3a/3, 13a/9, 47b/4
- hem-sāye** *Far.* komşu
h.+ siniñ 25b/8
- hem-şoĥbet** <*Far. hem + Ar. şoĥbet*
birbiriyle sohbet eden, konuşan
h. 21b/9
h. bolur 32b/6, 32b/10, 48a/1
- her** *Far.* her, her bir
h. 3a/10, 3a/3, 3a/9, 13a/8,
13b/3, 13b/4, 14b/9, 16a/9,
her ayine *Far.* mutlaka, her halde
h. 29a/11
- hergiz** *Far.* asla, katiyen
h. 48b/1, 50b/9
- ĥesāb** *Ar.* sayılara ait kural ve
işlemlerden bahseden ilim,
aritmetik
ĥ.+ ıĥa 51b/8
- ĥiyānet** *Ar.* hainlik, ihanet
ĥ. kılmagan 49a/1
ĥ. kıılır 29b/7
- ĥiyār** *Far.* salatalık, hıyar
ĥ.+ nı 6b/8
- ĥıyre** *Far.* karmaşık, donuk, fersiz
(göz)
ĥ. 41b/9
- hīç** *Far.* hiç, yok olan; boş, değersiz
h. 2b/7, 13a/5, 33a/9, 46b/3,
48b/3
h. bolur 51b/2
- ĥikāyet** *Ar.* hikaye, öykü
ĥ.+ de 14b/5, 15b/2
- ĥikmet** *Ar.* hikmet, bilgelik
ĥ. 28a/6, 29b/9, 43a/9
‘ilm-i ĥ. 18a/2
- himmet** *Ar.* gayret, çaba
h. bolur 34a/5, 45b/9
- himmsetsiz** <*Ar. himmet + T. siz*
gayretsiz, çabasız

- h. 54a/10
- hindī** *Ar.* Hindistan'a ait, Hint
cevz-i h.+ ni 53b/10
- hindū** *Ar.* Hindistan'a ait
cevz-i h.+ nı 6b/10
- hisāb** *Ar.* hesap, sayı, miktar
h. 21b/4, 21b/5
- hişār** *Ar.* bir yerin korunması
içinyapılan yüksek duvarlı,
kuleli, bazen etrafı hendeklerle
çevrili küçük kale
h.+ ğa 32b/4
h.+ nı 4b/7, 32b/3, 32b/7
- hişşe** *Ar.* bölünen bir bütünden bir
kimseye düşen kısım, pay
h. berür 19a/8
- hiş** *Far.* akraba, soysop
h. 43b/1
- hizmetkār** < *Ar.* *hizmet* + *Far.* + *kār*
hizmet eden kimse, hizmetçi
h. 23b/8, 23b/9, 35b/5, 43b/6,
48a/8, 48b/4, 50b/1
h. bolur 27a/8
h.+ ı 48b/3
h.+ ları 47a/1, 47a/2
- hizmetkārlik** < *Ar.* *hizmet* + *Far.* +
kār + *T.* + *lık* hizmetçilik
h. 22b/10
- horās** *Far.* horoz
h.+ nı 10a/5
- horāsçı** < *Far.* *horās* + *T.* + *çı* horoz
besleyen
h. 53b/10
- hōş** *Far.* güzel, iyi, hoş
h. 30b/3, 34b/2, 37b/1, 38a/11
haber-i h. 25b/3, 39b/1, 40b/10,
41b/4
h. bolur 25a/9
- hōş-āvāz** *Far.* sesi güzel, güzel sesli
sāzende-i h. 24a/3
- hōş-būy** *Far.* güzel kokan, hoş kokulu
h. 36a/1, 54a/5, 54a/6
- hōş-hāl** < *Far.* *hōş* + *Ar.* + *hāl* hali
hoş olan, memnun olan
h. 17b/3, 37b/1
h. bolup 15b/11, 32a/4
h. bolur 18b/7, 36a/10
- hōş-hāllik** < *Far.* *hōş* + *Ar.* + *hāl* +
T. + *lık* hali hoş olma,
memnuniyet, mutluluk
h. 16b/2, 30a/6, 30b/6, 36b/4,
37b/2, 37b/5, 41a/10, 43a/9,
45a/9, 49a/6, 51b/2
h. bolur 49b/8, 50b/7
- hōş-hūy** *Far.* güzel huy
h. 19b/5, 35a/11, 39b/9
- hōş-kelām** < *Far.* *hōş* + *Ar.* + *kelām*
güzel söz
h. 18a/10
- hōş-rū** *Far.* sevimli, tatlı yüzlü *krş.*
hōş-rūy
h. 30a/8
- hōş-rūy** *Far.* sevimli, tatlı yüzlü *krş.*
hōş-rū
h. 30a/10, 36a/7

hōş-şüret <Far. *hōş* + Ar. *şüret* güzel görünüş

h. 52b/7

hōş-ṭab‘ <Far. *hōş* + Ar. *ṭab‘* tabiatı,

huyu güzel

h. 36b/2, 53a/5, 53b/8

h. bolur 36a/3

höl ıslak, yaş, nem

h. bolsun 50a/7

hüb Far. iyi, güzel

h. 35b/8

h. émes 20b/8

h.+ dur 45b/5

huccet Ar. delil, ispat

h. 42a/3

Hūd Hud peygamber

h. 18b/3

hudā Fars. Allah *krş.* **hudāy**

h.+ dur 12b/2

h.+ ğa 18a/4

h.+ nı 16a/9, 17b/7

hudāy Fars. Allah *krş.* **hudā**

h. 16a/2, 18b/6

hudāy te‘ālā <Far. *hudāy* + Ar.

te‘ālā yüce Allah

h. 18a/1, 19a/7, 19b/5, 33a/6,

39a/3, 39a/6, 39b/9

h.+ ğa 32a/7, 33a/8, 38a/7,

53a/4, 54b/7

h.+ nı 4a/6

h.+ nı 17b/6, 20b/7, 22a/5,

27b/3, 33a/8, 39a/1, 39b/8

hūr Ar. cennet kızı, çok güzel kız veya kadın, huri

h. 20a/8

hur mā Far. hurma

h. 51a/10, 51b/2

h.+ nı 51b/2, 51b/4

huşümet Ar. düşmanlık, kin

h. kıılır 49b/10

huşye Ar. erkeklik bezi, testis

h.+ ni 5b/9

hūt Ar. balık burcu

burc-ı h.+ nı 24b/6

hūyluḳ <Far. *hūy* + T. + *luḳ* huylu

h. 30a/8, 40a/3

hükemā Ar. hakimler, filozoflar, ilim

adamları

h.+ larnı 45a/7

h.+ nı 42b/10

hük m Ar. hüküm, karar

h.+ ide 40a/11

hüner-mend Far. hünerli, marifetli

h. 44b/4

hürmet Ar. saygı

h. 16a/3

h.+ i 44b/11

I, ‘I

ıdla- koklamak

ı.- p 36b/10

ıdlıḳ kokulu

ı. 6b/11, 54a/11

ıllıḳ sıcakla soğuk arası, az sıcak

ı. bolsa 29b/5

ıllıḳgma ılıkça

1. 34a/6
- ısırgā** küpe
1.+ nı 7a/10
- ıssıġ** sıcak
1. 26a/4, 34a/9
- ıssıġlık** sıcaklık
1.+ dın 22b/7
1.+ ı 22b/4
- ‘ıtr** *Ar.* güzel koku
‘1.+ nı 5a/2
- ıztırāb** *Ar.* acı, ıztırap
1. kıllur 19a/5
- İ, İ, ‘İ**
- iber-** göndermek
i.- di 15a/1, 15b/5
- İbrāhīm** Hz. İbrahim Peygamber
i. 18a/10
- ibrīşim** *Far.* bükülmüş ipekten iplik
i. 8a/7
- iç-** içmek
i.- e durġan 48b/4
i.- er 39a/7
i.- ip 20b/3, 26b/11, 27a/7,
27a/9, 27b/5, 28a/4, 35b/3,
39a/6, 45a/8
i.- se 27b/7
- iç** iç, içeri
i.+ ide 29a/4, 34b/7, 39b/5
i.+ ige 29b/6, 32a/5
- içġen** içen
i.+ ni 7a/6
- İdrīs** İdris peygamber
i. 18a/8
- iġlāş** *Ar.* halis sevgi, temiz baġlılık
i. 16a/5, 45a/5
- iġlāşsız** <*Ar.* *iġlāş* + *T.* + *sız* sevgisiz,
baġlı olamayan
i. 54a/10
- iġrām** *Ar.* hacıların Kabe’yi tavaf için
Mekke haricinde örtünmeġe
mecbur oldukları dikişsiz bürgü
i. 38b/1
i.+ nı 5a/8
- iġsān** *Ar.* iyilik etme; baġışlama
i.+ lar kıldı 15b/11
- ikevlen** ikisi
i.+ niġ 15b/1
- ikki** iki
i. 14a/11, 16a/9, 16a/11, 16b/1,
17a/3, 17a/9, 18a/3, 19a/8,
19b/7, 19b/9, 20a/5, 27a/1,
27b/3, 33a/9, 38b/10, 41a/5,
44a/8, 54b/9
i.+ si 36a/6
- ikkinçi** ikinci
i. 3a/11, 13b/6
- ilbiz** pars, kar parsı
i. + ni 9b/11
- ilgeri** ileri, ön; önce
i. 14a/8, 14b/1, 41a/4
- ‘illet** *Ar.* illet, hastalık
‘i. bolup 8a/9
‘i.+ niġ 8a/9, 8a/10
- ‘ilm** *Ar.* ilim, bilim
‘i.- i ġikmet 18a/2
‘i.- i nücümni 24a/7, 53b/11

‘i.- i ta‘bīr 15a/10, 15b/1	i. 16a/5, 16b/2, 19b/7, 47a/3
‘i.- i ta‘bīrni 14b/6	i. bolur 16b/9
‘i. 15a/7, 16b/6, 19b/7, 24b/11, 28a/6, 29b/9, 30a/6, 36a/3, 43a/9, 43b/7, 49a/11, 49b/1	i. kıllıp 38a/10
‘i.+ din 52a/6	is dumanın bir yüzey üzreinde bıraktığı kara leke
imām <i>Ar.</i> cemaatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse	i.+ i 29a/9 i.+ ni 4b/3, 6a/6, 48a/10 i.+ niñ 29b/8
i. 33b/2, 41a/3	‘İsā İsa Peygamber
imāmetlik < <i>Ar.</i> imāmet + <i>T.</i> + <i>lik</i>	‘i. 19b/4
imamlık	İshāk İshak Peygamber
i. kılgannı 9a/10	i. 18b/1
īmān <i>Ar.</i> iman, inanç, Allah’a inanma	ishāl <i>Ar.</i> tabii olandan daha çok, daha sık ve daha sulu dışkı çıkarma, amel
ī. 39a/4, 39a/8, 43b/7	i.+ nı 7a/7
ī.+ niñ 41b/6	İsmā‘īl İsmail Peygamber
‘imāret <i>Ar.</i> aş evi, bayındırlık	i. 18a/11, 39a/8
‘i. 31b/5	isrāfil <i>Ar.</i> öttüreceği boru ile kıyamet gününü bildirmekle görevli olan melek, İsrafil
‘i. kıllıp 31b/3, 32b/5, 33a/5	i.+ ni 16b/7
‘i.+ ide 20a/10	iste- istemek, dilemek
‘i.+ ni 31b/1	i.- r 27b/2
‘i.+ niñ 31b/2, 35b/5	iş iş, yapılan şey
in‘ām <i>Ar.</i> ihsan, bağış	i. 16a/10, 17a/9, 27b/8, 48b/8, 49b/4
e. 15b/11	i. bolur 30a/1
ini küçük erkek kardeş	i. kıllur 21b/2, 47a/9
i. 23b/2, 42a/2, 42b/9, 43a/3, 43b/6	i.+ din 31b/10
i.+ si 42a/4	i.+ ga 21a/10, 21b/4, 48b/1
i.+ siniñ 42a/7	i.+ ge 27b/10, 31b/10, 49b/5, 51a/11
inşāf <i>Ar.</i> acımaya, vicdana dayanan adalet	

- i.+ i 20a/4, 21a/5, 21a/6, 21a/7,
21b/7, 22a/9, 22b/1, 23a/4,
24a/9, 27b/6, 27b/9, 29a/6,
31a/2, 31b/5, 31b/6, 31b/7,
31b/9, 32a/3, 32a/4, 33a/2,
33a/3, 33a/6, 34a/3, 36b/11,
38a/5, 38a/6, 38a/9, 44b/11,
44b/6, 46a/8, 50a/5, 50a/9
i.+ ide 19a/5, 33a/4, 40a/2
i.+ idin 45b/11, 46a/8
i.+ ige 33b/6, 46b/3, 52b/11
i.+ ige tüşer 21a/9
i.+ ler 40b/5
i.+ lerde 28b/7
i.+ lerdin 17a/11, 31a/7
i.+ lerge 17b/10, 47a/8
i.+ leri 26a/9, 27a/10, 28b/5,
28b/9, 29a/8, 30b/2, 31b/4,
32a/11, 33b/1, 33b/8, 33b/10,
37a/11, 38a/3, 38a/4, 38b/10,
39b/2, 41a/1, 43b/10, 44b/3,
46b/1, 47a/11, 49b/8, 52b/5
i.+ leride 28b/6
i.+ leridin 17b/5, 39b/10
i.+ leriğe 27b/1, 53a/8
i.+ leriniğ 46b/4
i.+ lerniğ 38a/2
- işāret** *Ar.* bir şeyi gösterme; işaret,
delil
i. kılp 14b/9, 15a/6
i.+ i 23b/8
- işençlig** güvenilir
i. 47a/10
- işī** < *T. iş+Far.* + *ī* bir iş
i. 40a/2
- işlık** işli, amelli *krş.* **işlig**
i. 22b/11, 40b/4, 54a/9
- işlig** işli, amelli *krş.* **işlık**
i. 28b/7, 40a/3, 45a/5
- it** köpek
i.+ ni 10a/1
- i'timād** *Ar.* güven, güvenme
i. kılp 48a/6
- ittür-** itmek, itelemek
i.- üp 46b/3
- 'izz** *Ar.* değer, kıymet
'i. 18b/10
- 'izzet** *Ar.* yücelik, ululuk
'i. 16a/3, 16b/4, 16b/10, 17a/7,
19a/9, 20a/2, 46b/10
'i. tapar 46b/7
- 'izzetlik** < *Ar.* 'izzet + *T.* + *lik* değerli,
itibarlı, izzetli
'i. 23b/4, 23b/7
- K, K**
- ķabak** kabak
ķ.+ nı 6b/9, 53a/4, 53a/6
- ķabartķu** kabarcık
ķ.+ nı 44b/10
- ka'be** *Ar.* bütün Müslümanların kiblesi
ve ziyaret yeri olan Mekke
şehrindeki mukaddes bina,
beytullah
k. 38b/11
k.+ ge 38a/11, 38b/7, 39a/5
k.+ ni 39a/3

hāne-i k.+ ni 5a/9	ķ.+ nı 5b/11, 45b/1, 45b/4,
k.+ niņ 38b/9, 39a/11	52b/9
ķābiliyyet <i>Ar.</i> kabiliyyet, beceri	ķ.+ niņ 5b/10, 45a/11
ķ.+ i 19a/9	ķāhillıķ < <i>Ar.</i> <i>ķāhil</i> + <i>T.</i> + <i>lık</i>
ķābīn <i>Far.</i> nikahta güvey tarafından	tembellik, durgunluk
geline verilmesi taahhüt edilen	k. kıılır 41b/9
para, mehr-i muaccel	ķaķı <i>Ar.</i> kııt, kııtlık
k. 11b/4	ķ. 26b/8
k.+ idin 31b/1	ķaķıtlık < <i>Ar.</i> <i>ķaķı</i> + <i>T.</i> <i>lık</i> kııtlık
ķabūl <i>Ar.</i> kabul, razılık, uygun görme	ķ. 25a/3
ķ. bolup 16b/11	ķal- kalmak
ķaça bardak, kase, kap	ķ.- ur 38a/6
ķ.+ nı 48b/4	ķālā bütūn ?
ķaçķan kaçan	k. 10b/7
ķ.+ nı 9a/8	ķalay kolay eriyebilen, gümüş
ķafes <i>Far.</i> kaçmalarını önlemek için	renğinde ve parlaklığında, kolay
hayvanların içine kapatıldığı,	işlenebilen yumuşak bir element
aralıklı olarak yapılmış mahfaza	ķ. 10b/9
ķ.+ ni 8b/1	ķ.+ nı 10b/8
ķāfir <i>Ar.</i> kafir, inanmayan, Allah'a	ķal'e <i>Ar.</i> kale, hisar
inanmayan	ķ.+ ni 4b/7
k. 39a/4	ķalem <i>Ar.</i> kalem
k. bolsa 17b/1, 53a/9	ķ. 5b/2
ķ.+ ni 11a/6	ķ.+ ni 40b/4
ķ.+ niņ 3b/2, 13b/7	ķalem-dān < <i>Ar.</i> <i>ķalem</i> + <i>Far.</i> + <i>dān</i>
ķāfūr <i>Ar.</i> bir çeşit taflandan elde	kalem konan kutu, kalemlik
edilen, tıpta kullanılan beyaz bir	ķ.+ nı 5b/2, 40b/6
madde	ķalfak deriden, kürkten ya da kalın bir
ķ.+ nı 5a/3, 36b/5, 36b/6	kumaştan yapılmış, kesik koni
ķağun kavun	biçiminde ve siperliksiz şapka
ķ. 5b/11, 45b/2, 45b/5, 45b/6,	ķ.+ nı 7b/2
52b/10	ķalğan kaldığı
ķ.+ dėkdür 45b/7	ķ.+ nı 49a/3

qallāq <i>Ar.</i> düzenbaz, kalles <i>krş.</i> qallāq q. 49b/11, 52a/4	q.+ nı 10a/3
qallāq <i>Ar.</i> düzenbaz, kalles <i>krş.</i> qallāq q. bolur 44a/7	qarga karga q.+ sını 10a/3
qamçı kamçı, kırbaq q. 8a/4, 8b/4	qarı yaşlı, ihtiyar <i>krş.</i> qaru q. 5a/5, 37a/8, 37a/9, 37b/6, 49a/2
qan kan q. 42a/5, 42a/6, 42a/7, 44b/9 q.+ nı 5b/7, 43a/7 q.+ nıq 2b/3, 13a/2, 42a/6	qarın karın q.+ nı 5b/7
qanqa ne kadar, ne denli q. 45b/5, 47b/1, 55a/3	kāriz <i>Far.</i> yer altı su yolu k. 11a/2 k.+ din 28a/4, 28a/6 k.+ qa 28a/2 k.+ ni 4b/1
qanlıq kanlı, kanamış q. 41a/4	qaru yaşlı. <i>krş.</i> qarı q. 41b/8
qapuq kapı q.+ nı 46a/7	kārvān <i>Far.</i> kervan k. 39b/4 k.+ nı 39b/5
qapuq kapı q.+ nı 46a/6	qarż <i>Ar.</i> ödünç, borç q. 34a/6 q. bolup 21a/8 q.+ dın 21a/4, 21b/6, 37b/11, 42a/10, 43b/4 q.+ ı 50a/4
qar kar q. 26b/3, 52a/9 q.+ nı 25a/3, 26b/1 q.+ nıq 25a/4	qarzdār < <i>Ar.</i> qarż + <i>Far.</i> + <i>dār</i> ödünç olan q. 34a/5 q. bolsa 31a/7, 41a/11
qara kara, siyah q. 6b/7, 7a/3, 7b/2, 11a/8, 22b/6, 24b/11, 25a/5, 52a/10	qaşd <i>Ar.</i> kasıt, niyet, bir işe girişme q. kıılır 38a/3
qaraqçı harami, hırsız, haydud q. 39b/5	qaşşāb <i>Ar.</i> kasap kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli q.+ nı 9a/9, 10b/11
qarañguluq karanlık q.+ dın 28b/7 q.+ nı 4b/2, 26b/7	
qarār <i>Ar.</i> karar, sakinlik, huzur q. 16a/1	
qarçıqa çakır, çakırdoğan	

kaş	huzur, ön, karşı k.+ ığa 15a/1, 15a/10, 15b/5, 15b/7	k. 48b/2 k.+ nı 6a/5, 48a/7
katâr	sıra k.+ ıda 39b/11	kazan-kef kazan tutacağı k.+ ni 6a/6
katık	yoğurt, mayalanmış süt ürünü k. 11a/4 k.+ nı 7a/8	kazārā <Ar. <i>każā</i> + <i>Far.</i> + <i>rā</i> kaza ile, istemeyerek k. 14b/7
katıq	katı, sert, şiddetli k. 31a/7, 32a/1, 34a/9, 43a/11, 52b/11 k. bolup 26a/1 k. bolur 21a/5	kāzī İslam hukukuyle yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü davayı halletmek üzere devlet tarafından tayin edilen memur k. 23b/11, 40a/11, 52a/5 k. bolur 21a/11, 30a/4, 32b/8, 33a/10, 33b/2, 40a/8 k.+ nı 5a/11, 39b/8, 39b/9 k.+ niñ 3b/4, 13b/9, 40b/1, 40b/2 k.+ sı 21b/2, 21b/4, 40a/11, 40a/10, 40b/3 k.+ sı bolur 23b/9
kavī	Ar. güçlü, kuvvetli k. 45a/11	
kavl	Ar. söz, laf k.+ ıda 42a/8, 42b/10, 44a/11, 45a/8, 45a/10, 49a/7, 52b/1, 54a/11	
kavlehu te‘ālā	Ar. Yüce Allah dedi ki k. 3b/9, 12b/3, 12b/5	
kavm	Ar. kavim, topluluk, millet k.+ niñ 47a/7	kebüter <i>Far.</i> güvercin k.+ ni 10a/4
kavs	Ar. yay, yay burcu burc-ı k.+ nı 24b/4	keç- geçmek k.- ür 26b/4, 34b/3
kaynatқан	kaynattığı k.+ nı 7a/8	kêçe gece k. 3a/3, 12b/3, 14b/7 k.+ de 13a/9 k.+ din 3a/6 k.+ ni 12b/2, 12b/5 k.+ niñ 13b/1
kaysı	hangi, hangisi k. 2b/1, 11b/1, 12b/8	
kazan	içinde çok miktarda yemek pişirilen veya bir şey kaynatılan büyük ve derin kap	keçik- gecikmek k.- ip 42b/2

keçür- geçirmek	k.+ ni 9b/9
k.- ür 38a/11	
ked-ḥudāy <i>Far.</i> kethüda, kahya	kelgen gelen
k. bolur 46a/7	k. 26a/6
kefen <i>Ar.</i> kefen, ölü sarma bezi	k.+ ni 17a/5, 40a/3
k.+ ni 8b/2	kelisā <i>Far.</i> kilise
kefş-düz <i>Far.</i> ayakkabı diken (kimse), eskici	k.+ ni 11b/5
k.+ ni 10b/8	keltür- getirmek; nakletmek
kefter <i>Far.</i> güvercin	be-cāy k.- gen 38a/8
k.+ ni 9b/11	ber-cā k.- gen 49a/7
keklik tavukgillerden, tüyleri boz, ayakları ve gagası kırmızı, güvercin büyüklüğünde kuş	k.- üpdür 14b/5
k.+ ni 10/7	k.- üpdürler 15b/2
kel- 1. gelmek; <i>krş.</i> kél-	kem <i>Far.</i> az, eksik
k.- gendür 28a/2	k. 49b/1
k.- ip 14a/8, 14b/1, 14b/3, 26a/8, 37a/10	k. bolur 24a/8, 44b/2
k.- ipdü 15b/3	kême gemi
k.- ür 16a/10, 17a/10, 19a/4, 26a/10, 30b/9, 32a/6, 35b/5, 42b/2	k. 28a/8, 47b/10
2. gelmek; yardımcı fiil	k.+ din 28a/10
ğālib k.- ip 18b/6	k. + ge 9b/1, 18a/6
ğālib k.- ür 27b/11, 32b/5, 39a/2	k.+ ni 4b/1, 28a/7, 28b/3
kél- gelmek; <i>krş.</i> kel-	keneşt <i>Far.</i> tapınak, Yahudilerin mabedi
k. 15a/2, 15b/6	k.+ ni 11b/5
kelāğ <i>Far.</i> yaban kargası, kuzgun	kenīzek <i>Far.</i> cariyeye
k.+ ni 10a/3	k. 30b/3, 34b/1, 36a/8, 40b/6, 45b/2, 54a/6, 54a/11
kelāje <i>Far.</i> saksığan	keñ geniş
k.+ ni 10a/4	k. 47b/2
keler kertenkele	k. bolur 25b/10, 34a/1, 34b/3, 35b/10, 37b/10, 52a/9, 53b/3
	keñrū geniş, rahat
	k. 20a/4
	k. bolup 54b/11

	k. bolur 20a/6, 22a/2, 25a/8, 29a/9	ķ.- dı 12b/3
keñrülük	genişlik, rahatlık	ķ.- ğan 52b/11, 54b/9
	k. 35a/7, 43a/8	ķ.- ip 31b/5, 37b/9, 48b/8
kerek	gerek, lazım	ķ.- masa 20b/11
	k. 2b/5, 3a/1, 3a/9, 3b/1, 4a/5, 13a/4, 13b/3, 13b/6, 14a/7, 17a/2, 17b/4, 17b/5, 20b/8, 20b/11, 21a/4, 28a/3, 41b/10	ķ.- ur 19a/5, 39a/2, 40a/2
kes-	kesmek	2. yapmak, etmek; yardımcı fiil
	k.- ip 41a/6, 51a/5	tedbîr ķ.- a almas 46b/3
kesgen	kesen	beyān ķ.- adu 4a/11, 4b/2, 4b/4, 6a/1, 6b/4, 7a/3, 7a/5, 7a/9, 7b/1, 7b/6, 7b/9, 8a/7, 8a/8, 8a/11, 8b/3, 9a/1, 9a/4, 9a/5, 9a/7, 9a/9, 9a/11, 9b/2, 9b/3, 9b/5, 9b/7, 10a/1, 10a/9, 10b/1, 10b/3, 11a/5, 11a/7, 11a/10, 11b/4, 11b/7, 11b/9, 11b/11, 12a/5
	k. 41a/7	beyān ķ.- adur 4a/8, 4b/6, 4b/9, 5a/2, 5a/4, 5a/6, 5a/11, 5b/1, 5b/3, 6a/5, 6a/7, 6a/8, 6a/11, 7a/2, 7b/11, 8b/8, 9b/10, 10a/11, 10b/4
	k.+ ni 8b/6, 8b/7, 9a/10	da‘vā ķ.- adur 14b/7
kesük	kesik	ħaberdār ķ.- dı 12b/7
	k. 44a/9, 45a/2	iħsānlar ķ.- dı 16a/1
ket-	gitmek; <i>krş.</i> kêt-	rāħat ķ.- dı 12b/5
	k.- ür 39b/1, 41b/2, 41b/8	sebeb ķ.- dı 12b/5
kêt-	gitmek; <i>krş.</i> ket-	beyān ķ.- duķ 3a/3, 13a/8
	k.- ip 19a/7	yād ķ.- duķ 2b/2, 13a/1
	k.- ür 42a/5	edā ķ.- ğan 43b/4
kevleĝan	kazıyan	‘ādet ķ.- ğan bolsa 47a/5
	k.+ nı 9a/10	aķta ķ.- ip 45a/6
kevsەر	<i>Ar.</i> Cennet’te bir havuzun adı	‘aşîr ķ.- ip 45a/8
	ħavż-ı k. 39a/7	ĝazāt ķ.- ip 38a/7
key-	giymek	
	k.- ip 47a/5, 47b/2	
keyik	geyik	
	k. 7a/8	
keyin	sonra	
	k. 14a/9, 14b/3, 19a/7, 54b/4	
	k.+ i 6b/1	
ķıl-	1. yapmak, kılmak, eylemek	

ğusl k.- ip 27a/5, 37b/11
 hacāmet k.- ip 42a/6, 49a/1,
 49a/3
 ‘imāret k.- ip 31b/3, 32b/5,
 33a/5
 inšāf k.- ip 38a/10
 iṣāret k.- ip 14b/9, 15a/6
 secde k.- ip 22a/10, 23a/2
 selām k.- ip 17a/3, 37a/10
 sücud k.- ip 38a/6
 sünnet k.- ip 11a/10
 taḥāret k.- ip 27a/11, 38a/1,
 38a/3
 tavāf k.- ip 38a/9, 38b/11, 39a/9
 tevbe k.- ip 53a/9
 uṣūl k.- ip 11a/9
 zirā‘at k.- ip 54b/9
 ḥıyānet k.- mağan 49a/1
 şükr k.- mağan 22a/4
 ziyān k.- mas 52b/4
 ziyān k.- masa 22b/4
 ğusl k.- sa 34a/7
 ‘adl k.- ur 40a/10
 ‘azāb k.- ur 25a/5
 bendelik k.- ur 32a/8
 binā k.- ur 18a/11
 cem‘ k.- ur 52a/6, 55a/3
 dōstluḡ k.- ur 23a/7
 ègelik k.- ur 32a/10, 47b/1
 ferāġat k.- ur 36a/3
 ġāliblik k.- ur 18b/4
 günāh k.- ur 29a/4, 48b/10
 hac k.- ur 41a/10, 53a/8
 helāk k.- ur 18b/6, 19b/3
 ḥıyānet k.- ur 29b/7
 ḥuṣūmet k.- ur 49b/10
 ıztırāb k.- ur 19a/5
 iṣ k.- ur 21b/2, 47a/10
 i‘timād k.- ur 48a/6
 kāhillik k.- ur 41b/9
 қаşd k.- ur 38a/3
 men‘ k.- ur 29a/3, 30a/3
 meyl k.- ur 21b/4, 40a/11, 53a/5
 nafaқа k.- ur 49b/10
 naşib k.- ur 17b/2, 18a/2, 23a/7,
 23b/5, 28b/3, 30a/11, 39a/4,
 53a/6
 peşimān k.- ur 48b/8, 52b/11
 raġbet k.- ur 40b/9
 raḥmet k.- ur 39a/6
 rāst k.- ur 33a/7
 rāstlik k.- ur 21b/1
 şarf k.- ur 44b/1, 48b/11
 sefer k.- ur 52b/8
 sitem k.- ur 41a/7
 şükr k.- ur 18a/5
 taḻāk k.- ur 42b/2, 45a/3
 tavāf k.- ur 18b/1, 39b/3
 tedbīr k.- ur 27b/1, 47a/8
 tevbe k.- ur 17b/6, 39a/4,
 39b/10
 tevbe-i naşūh k.- ur 38b/7
 tevekkül k.- ur 54b/7
 tühmet k.- ur 50b/3
 yād k.- ur 36a/2, 36a/9, 36b/2,
 43a/4

şek kı.- ur edim 15a/10	tevbe kı. 17a/2, 20b/8, 20b/11,
tirigçilik kı.- urğa 12b/5	21a/4
taṡāf kı.- ursen 4a/3, 14a/5,	kılutu kuş adı
14a/9, 14b/2	kı.+ nı 10a/6
kııl insan ve hayvan vücudunda	kırgavul sülün, bir av kuşu
biten sertçe ve kalınca tüy	kı.+ nı 10a/5
kı. köñüllüg 22b/11	kırguy atmaca kuşu
kı.+ nı 5b/9, 45a/1	kı.+ nı 10a/2
kıılğan 1.kılan, yapan	kırk- bir şeyi uçlarından kesmek,
kı. 21b/7	kırpmak
kı.+ nı 5b/10, 8b/10, 9b/1, 11b/3,	kı.- ıp 41a/9, 49a/4
11b/4	kırk altınçı kırk altıncı
2. kılan, yapan; yardımcı fiil	kı. 10a/2
ğusl kı. 5a/7	kırk beşinçi kırk beşinci
tevbe kı. 27b/1, 38b/3	kı. 9b/10
cimā' kı.+ nı 7b/10	kırk birinçi kırk birinci
derd kı.+ nı 49a/8	kı. 9b/2
imāmetlik kı.+ nı 9a/10	kırkınçı kırkıncı
nikāh kı.+ nı 7b/9	kı. 9a/11
şükr kı.+ nı 8a/10	kırk ikkinçi kırk ikinci
taḡāret kı.+ nı 5a/7	kı. 9b/3
kıılğuçı yapan, kılan, eyleyen	kırk sekkizinçi kırk sekizinci
kı. 23a/1	kı. 10a/11
kı.+ larnı 10b/6, 10b/6	kırk toķķuzunçı kırk dokuzuncu
kı.+ nı 10b/7, 10b/8, 10b/9,	kı. 10b/1
49a/2	kırk törtinçi kırk dördüncü
kıılınç kılıç	kı. 9b/7
kı. 10b/5	kırk üçünçi kırk üçüncü
kıılmağlık yapma, etme, eyleme	kı. 9b/5
kı. 13b/6	kırk yettinçi kırk yedinci
kıılmaķ etmek, yapmak; yardımcı fiil	kı. 10a/9
farķ kı. 3b/1	kıısm Ar. kısım, bölüm, parça
hażer kı. 28a/3	kı. 13a/4, 15a/4, 23b/1

kıssa-hān	<Ar. <i>kıssa</i> + <i>Far. hān</i> kısasöyleyen, hikaye anlatan kimse k.+ nı 39b/10	kim	ki; bağlama edatı k. 3a/9, 13b/4, 13b/5, 15b/2, 29b/7, 36a/2, 47b/8
kıyāmet	Ar. kıyamet, hesap günü, mahşer k. 38b/8 k.+ de 39a/6, 39b/8 k.+ ni 21b/7	kim	kim soru zamiri k. 3a/9, 3a/10, 17b/7
kıyık	kemer, kuşak k.+ nı 7b/4	kir-	girmek k.- er 52a/1 k.- ip 20b/10, 22b/2, 23a/3, 23b/4, 25b/8, 32a/5, 32b/9, 34a/6, 37a/10, 38a/11, 38b/9, 39a/5, 40a/3, 47b/5
kız	kız k. 23b/2, 37b/5, 41b/4, 43b/5, 50b/7, 54b/11	kirfi	kirpi k.+ ni 10a/1
kızıık	ısıtılmış k. 35b/8	kirgen	giren k.+ i 8a/6 k.+ ini 33b/9
kızıl	kırmızı, al k. 7b/4, 11a/8, 37a/2, 37a/3	kişi	kişi, kimse, insan k. 3a/9, 3a/10, 4a/1, 4a/3, 8a/2, 8b/4, 10b/10, 13b/3, 13b/4, 14a/3, 14a/5, 14a/9, 15a/4, 15b/6, 16a/9, 16b/1, 16b/3, 16b/4, 16b/6, 16b/7, 16b/10, 17a/1, 17a/3, 17a/6, 17a/8, 17b/3, 17b/4, 17b/6, 17b/8, 17b/9, 17b/10, 17b/11, 18a/1, 18a/3, 18a/6, 18a/8, 18a/10, 18a/11, 18b/1, 18b/3, 18b/4, 18b/5, 18b/6, 18b/8, 18b/11, 19a/1, 19a/2, 19a/3, 19a/4, 19a/5, 19a/6, 19a/8, 19a/10, 19a/11, 19b/2, 19b/3, 19b/4, 19b/5, 19b/6, 19b/8, 19b/11, 20a/1, 20a/2, 20a/4, 20a/5,
kızlık	kız sahibi k. 23a/2		
ki	<i>Far.</i> ki; bağlama edatı k. 3a/3, 3a/5, 3a/6, 3b/1, 13a/9, 13a/11, 14b/6, 15a/11, 16a/1, 16a/11, 17b/4, 17b/5, 17b/6, 25b/6, 40a/2, 44b/8, 46a/4		
kibr	Ar. böbürlenme, kibir k.+ ni 11b/5		
kiçig	küçük k. 5a/5		
kiçiglik	küçüklük k.+ iğe 53b/5		
kilid	<i>Far.</i> anahtar k. 46b/1, 46b/4 k.+ ni 6a/2, 46b/3		

20a/7, 20a/8, 20a/9, 20a/10,
20b/1, 20b/2, 20b/3, 20b/4,
20b/6, 20b/9, 20b/10, 21a/1,
21a/2, 21a/4, 21a/8, 21a/10,
21a/11, 21b/1, 21b/3, 21b/4,
21b/5, 21b/6, 21b/7, 21b/11,
22a/2, 22a/3, 22a/4, 22a/6,
22a/7, 22a/10, 22b/1, 22b/3,
22b/5, 22b/6, 22b/8, 23a/7,
23a/9, 23a/11, 23b/1, 23b/3,
23b/5, 23b/10, 24a/1, 24a/2,
24a/4, 24a/5, 24a/8, 24a/9,
24a/10, 24a/11, 24b/1, 24b/2,
24b/3, 24b/4, 24b/5, 24b/6,
24b/7, 24b/8, 24b/10, 24b/11,
25a/1, 25a/2, 25a/3, 25a/5,
25a/6, 25a/7, 25a/10, 25a/11,
25b/2, 25b/4, 25b/7, 25b/10,
26a/1, 26a/3, 26a/4, 26a/5,
26a/8, 26a/10, 26b/1, 26b/2,
26b/3, 26b/5, 26b/6, 26b/9,
26b/10, 26b/11, 27a/4, 27a/8,
27a/10, 27b/1, 27b/4, 27b/5,
27b/9, 27b/11, 28a/2, 28a/4,
28a/6, 28a/7, 28a/8, 28a/10,
28a/11, 28b/3, 28b/5, 28b/7,
28b/9, 29a/9, 29a/11, 29b/1,
29b/2, 29b/3, 29b/6, 29b/8,
29b/9, 29b/10, 29b/11, 30a/1,
30a/2, 30a/3, 30a/8, 30b/4,
30b/7, 30b/10, 31a/1, 31a/3,
31a/4, 31a/5, 31a/8, 31a/9,
31a/10, 31b/1, 31b/3, 31b/4,

31b/6, 31b/7, 31b/8, 31b/10,
31b/11, 32a/3, 32a/5, 32a/6,
32a/8, 32b/1, 32b/3, 32b/4,
32b/6, 32b/7, 32b/8, 32b/10,
33a/1, 33a/3, 33a/5, 33a/6,
33a/7, 33a/10, 33a/11, 33b/4,
33b/5, 33b/7, 33b/9, 34a/1,
34a/2, 34a/3, 34a/4, 34a/5,
34a/7, 34a/8, 34a/10, 34a/11,
34b/1, 34b/6, 34b/8, 34b/9,
34b/11, 35a/1, 35a/2, 35a/3,
35a/5, 35a/7, 35a/8, 35a/10,
35b/1, 35b/2, 35b/3, 35b/4,
35b/6, 35b/8, 35b/9, 35b/10,
36a/1, 36a/5, 36a/8, 36a/9,
36a/10, 36a/11, 36b/2, 36b/3,
36b/5, 36b/6, 36b/7, 36b/8,
36b/9, 37a/1, 37a/2, 37a/3,
37a/5, 37a/8, 37a/9, 37b/1,
37b/2, 37b/4, 37b/5, 37b/6,
37b/7, 37b/11, 38a/1, 38a/3,
38a/4, 38a/6, 38a/7, 38a/9,
38a/11, 38b/1, 38b/2, 38b/3,
38b/4, 38b/5, 38b/7, 38b/8,
38b/9, 38b/11, 39a/3, 39a/4,
39a/6, 39a/8, 39a/10, 39a/11,
39b/1, 39b/2, 39b/4, 39b/6,
39b/8, 39b/10, 39b/11, 40a/2,
40a/3, 40a/4, 40a/5, 40a/7,
40a/9, 40a/10, 40a/11, 40b/1,
40b/2, 40b/4, 40b/5, 40b/6,
40b/7, 40b/9, 40b/11, 41a/5,
41a/7, 41a/8, 41a/9, 41a/11,

41b/2, 41b/3, 41b/5, 41b/8,
41b/9, 41b/10, 42a/1, 42a/3,
42a/5, 42a/9, 42b/1, 42b/2,
42b/3, 42b/5, 42b/7, 42b/8,
42b/9, 42b/11, 43a/2, 43a/4,
43a/6, 43a/7, 43a/8, 43a/10,
43a/11, 43b/1, 43b/2, 43b/3,
43b/4, 43b/5, 43b/7, 43b/8,
43b/9, 44a/1, 44a/2, 44a/3,
44a/4, 44a/6, 44a/8, 44a/9,
44a/10, 44b/1, 44b/2, 44b/3,
44b/4, 44b/5, 44b/7, 44b/9,
45a/1, 45a/2, 45a/4, 45a/6,
45a/8, 45a/9, 45a/11, 45b/1,
45b/3, 45b/5, 45b/6, 45b/8,
45b/9, 45b/11, 46a/1, 46a/4,
46a/6, 46a/7, 46a/9, 46a/10,
46b/1, 46b/3, 46b/5, 46b/8,
46b/9, 46b/10, 46b/11, 47a/1,
47a/2, 47a/3, 47a/4, 47a/6,
47a/7, 47a/9, 47a/10, 47a/11,
47b/2, 47b/3, 47b/4, 47b/5,
47b/7, 47b/10, 48a/2, 48a/4,
48a/7, 48a/8, 48a/9, 48a/10,
48a/11, 48b/2, 48b/3, 48b/5,
49a/1, 49a/2, 49a/3, 49a/4,
49a/9, 49a/11, 49b/1, 49b/3,
49b/5, 49b/6, 49b/7, 49b/11,
50a/1, 50a/3, 50a/5, 50a/7,
50a/8, 50a/11, 50b/2, 50b/3,
50b/5, 50b/6, 50b/7, 50b/9,
50b/11, 51a/3, 51a/4, 51a/6,
51a/7, 51a/9, 51a/10, 51a/11,

51b/2, 51b/4, 51b/5, 51b/7,
51b/8, 51b/9, 51b/11, 52a/2,
52a/3, 52a/7, 52a/8, 52a/9,
52a/11, 52b/3, 52b/4, 52b/5,
52b/6, 52b/7, 52b/8, 52b/9,
53a/1, 53a/2, 53a/3, 53a/4,
53a/5, 53b/1, 53b/2, 53b/4,
53b/6, 53b/7, 53b/9, 53b/10,
54a/1, 54a/2, 54a/3, 54a/4,
54a/5, 54a/6, 54a/8, 54a/9,
54a/11, 54b/2, 54b/3, 54b/4,
54b/5, 54b/6, 54b/7, 54b/8,
54b/10, 55a/1, 55a/2,
k. bolur 54a/10
k.+ din 9a/3, 21b/4, 36a/9,
39b/9, 48b/3
k.+ ge 6a/9, 9a/2, 17a/3, 17b/5,
18a/2, 18a/8, 18b/3, 18b/7,
18b/11, 19a/4, 20b/7, 23a/2,
27a/8, 29b/4
k.+ ler 49a/4
k.+ lerdin 27b/5, 31a/11
k.+ lerge 50b/2
k.+ lernij 3b/4, 5b/4, 13b/9
k.+ ni 5a/5, 5b/1, 5b/9, 6a/7,
11b/6, 15b/5, 36b/1, 37a/8,
41a/4, 45a/4, 48b/8,
k.+ nij 2b/7, 3b/3, 3b/4, 3b/6,
3b/8, 6a/10, 6b/1, 8a/9, 13a/5,
13b/10, 14a/2, 14b/2, 18a/4,
18b/8, 19a/9, 20b/5, 21a/5,
22b/1, 22b/2, 33a/2, 33b/10,

	41a/2, 41a/5, 41a/6, 49a/8, 49b/2, 50b/10, 50b/11,	ķ. 49a/5 ķ.+ nıñ 43b/4
ķiřmiř	<i>Far.</i> çekirdeksiz küçük taneli bir çeşit siyah üzüm ķ.+ ni 6b/7 ķ.+ niñ 52b/2	ķoñuz böcek ķ.+ nı 9a/6
ķitāb	<i>Ar.</i> kitap ķ.+ da 3a/2, 13a/8 ķ.+ larnı 22a/7 ķ.+ nı 5b/2, 8a/8, 40b/8, 40b/9	ķopar- koparmak, çıkarmak; ortaya çıkarmak ķ.- ıp 31b/3, 31b/5
ķiyik	geyik ķ.+ ni 9b/2	ķorķ- korkmak ķ.- may 27b/9 ķ.- up 27b/10
ķiz	keten ķ.+ ni 7b/8	ķorķķan korkan ķ.+ nı 9a/8
ķoķtı	kuşevi ķ.+ ğa 32b/4 ķ.+ nı 4b/7, 32b/3	ķorķunç korku, korkunç ķ. 18b/1, 26b/8, 29b/6, 36b/7, 41b/8, 52b/4 ķ. bolur 45a/7 ķ.+ ıdın 38b/8 ķ.+ lardın 40a/7
ķol	kol; el ķ. 8b/5, 8b/6 ķ.+ da 15a/5 ķ.+ ı 40a/11, 42a/8 ķ.+ ıda 14b/8, 21a/7, 23b/9, 28b/3 ķ.+ ıdın 19a/7, 19b/10, 20b/5, 39a/7, 42a/4, 42a/5, 42a/7 ķ.+ ığa 30b/3, 44a/5, 52a/1 ķ.+ nı 14b/8, 38a/1, 42a/3, 42a/4 ķ.+ nı 5b/5, 15a/6, 42a/1 ķ.+ niñ 5b/6, 42b/9 ķ.+ uñnı 15a/7	ķoř- katmak, bağlamak, ilave etmek ķ.- up 36b/4, 54b/9 ķořul- katılmak, bağlanmak, karışmak ķ.- ur 35a/1, 54b/8 ķotaz öküz, Tibet öküzü ķ.+ nı 9b/2 ķotur uyuz ķ. 49b/6, 51b/10 ķ.+ nı 6b/1 ķoy koyun ķ.+ nı 9a/11 ķoy- koymak, bırakmak, terk etmek ķ.- sa 30a/2 ķ.- up 28a/6, 36a/10 ķoycı çoban
ķoltuķ	koltuk, kolun gövdeyle birleştiği yer	

	ķ.+ nı 11a/1		ķıl k. 22b/11
ķoyķılıķ	ķobanlıķ	ķöprük	ķöprü
	ķ. 9b/1		ķ.+ ni 8b/11
ķoyun	koyun, ķoķūs, sine	ķör-	1) ķörmek
	ķ.+ ıķa(ķoyınıķa) 22b/2, 23a/3, 23b/4		ķ.- di 14b/5, 14b/10, 47b/9
ķöhne	<i>Far.</i> eskimiŗ, yıpranmıŗ, eski		ķ.- düm 4a/2, 4a/4, 14a/4, 14a/6, 14a/10, 14b/3, 15a/3, 15b/6, 15b/7
	ķ. 31b/6		ķ.- er 26a/9, 29a/8, 34b/5, 48b/9
ķök I	ķök, ķökyüzü		ķ.- geli 14b/9
	ķ. 4a/10, 25a/2, 25a/4		ķ.- mes 15a/4, 33a/10, 39a/7
ķök II	yeŗil; mavi		ķ.- se 3a/3, 3a/6, 11a/9, 13a/9, 16a/3, 16a/9, 16b/1, 16b/4, 16b/5, 16b/6, 16b/7, 16b/8, 16b/10, 17a/1, 17a/2, 17a/3, 17a/4, 17a/6, 17a/9, 17b/3, 17b/4, 17b/9, 17b/11, 18a/1, 18a/4, 18a/7, 18a/9, 18a/10, 18a/11, 18b/1, 18b/3, 18b/4, 18b/6, 18b/8, 19a/1, 19a/2, 19a/3, 19a/5, 19a/6, 19a/9, 19a/11, 19b/2, 19b/3, 19b/4, 19b/6, 19b/9, 19b/11, 20a/1, 20a/3, 20a/5, 20a/7, 20a/9, 20a/10, 20b/1, 20b/3, 20b/5, 20b/6, 20b/9, 20b/11, 21a/2, 21a/3, 21a/4, 21a/6, 21a/8, 21a/11, 21b/1, 21b/3, 21b/5, 21b/6, 21b/7, 22a/1, 22a/3, 22a/4, 22a/6, 22a/7, 22a/10, 22b/2, 22b/3, 22b/5, 22b/6, 22b/8, 23a/3, 23a/8, 23a/9, 23a/11, 23b/1, 23b/4, 23b/6,
	7b/3, 51a/8		
ķöker-	yeŗillenmek, yeŗermek, ķöķermek		
	ķ.- ip turķan 6b/5, 51a/7		
ķöl	kara ile ķevrili, ķeŗitli büyüklükte durgun ve kalıcı su		
	ķ. 27b/7, 27b/8		
	ķ.+ din 27b/5		
	ķ.+ lerni 4b/1		
	ķ.+ ni 27b/4		
	ķ.+ niķ 27b/6		
ķömüķlüĝ	ķömüķlü, ķömüķmüŗ		
	ķ. 54a/1		
ķömür	ķömür		
	ķ.+ ni 6a/6, 48a/11		
ķöķül	ķönül, kalp, yürek		
	ķ.+ i (ķöķli) 29a/7		
	ķ.+ ide (ķöķlide) 2b/7, 13a/5		
	ķ.+ ideki (ķöķlideki) 30b/11		
	ķ.+ ni 5b/6		
	ķ.+ niķ 2b/6, 13a/4		
ķöķüllüĝ	ķöķüllü, kalpli		

23b/7, 23b/11, 24a/1, 24a/2,
24a/4, 24a/6, 24a/7, 24a/8,
24a/9, 24a/10, 24a/11, 24b/1,
24b/2, 24b/3, 24b/4, 24b/5,
24b/6, 24b/7, 24b/9, 24b/11,
25a/1, 25a/2, 25a/3, 25a/5,
25a/6, 25a/8, 25a/11, 25b/1,
25b/2, 25b/5, 25b/8, 25b/9,
25b/10, 26a/1, 26a/3, 26a/5,
26a/6, 26a/8, 26a/10, 26b/1,
26b/3, 26b/4, 26b/5, 26b/7,
26b/9, 26b/10, 26b/11, 27a/5,
27a/7, 27a/9, 27a/11, 27b/1,
27b/4, 27b/5, 27b/9, 27b/11,
28a/1, 28a/3, 28a/5, 28a/7,
28a/9, 28a/10, 28b/5, 28b/8,
28b/9, 29a/10, 29a/11, 29b/1,
29b/2, 29b/4, 29b/5, 29b/6,
29b/9, 29b/10, 29b/11, 30a/1,
30a/3, 30a/9, 30b/5, 30b/6,
30b/8, 30b/10, 31a/2, 31a/3,
31a/4, 31a/5, 31a/8, 31a/9,
31a/10, 31b/2, 31b/3, 31b/5,
31b/6, 31b/7, 31b/9, 31b/10,
31b/11, 32a/2, 32a/4, 32a/6,
32a/7, 32a/9, 32b/1, 32b/3,
32b/5, 32b/7, 32b/8, 32b/9,
32b/11, 33a/1, 33a/2, 33a/4,
33a/6, 33a/8, 33a/10, 33a/11,
33b/3, 33b/4, 33b/5, 33b/7,
33b/9, 34a/1, 34a/3, 34a/4,
34a/6, 34a/8, 34a/9, 34a/10,
34a/11, 34b/2, 34b/4, 34b/6,
34b/7, 34b/9, 34b/10, 34b/11,
35a/1, 35a/2, 35a/3, 35a/4,
35a/5, 35a/7, 35a/8, 35a/11,
35b/2, 35b/3, 35b/4, 35b/5,
35b/6, 35b/7, 35b/8, 35b/9,
35b/10, 36a/1, 36a/5, 36a/9,
36a/10, 36a/11, 36b/1, 36b/3,
36b/4, 36b/5, 36b/6, 36b/7,
36b/8, 36b/9, 36b/10, 37a/1,
37a/2, 37a/3, 37a/4, 37a/5,
37a/7, 37a/8, 37a/9, 37a/10,
37b/1, 37b/2, 37b/5, 37b/6,
37b/8, 37b/9, 37b/11, 38a/2,
38a/3, 38a/4, 38a/5, 38a/7,
38a/8, 38a/9, 38a/10, 38a/11,
38b/1, 38b/2, 38b/3, 38b/4,
38b/6, 38b/7, 38b/8, 38b/10,
39a/1, 39a/2, 39a/3, 39a/4,
39a/5, 39a/6, 39a/9, 39a/10,
39a/11, 39b/1, 39b/3, 39b/5,
39b/6, 39b/8, 39b/9, 39b/11,
40a/4, 40a/5, 40a/6, 40a/8,
40a/9, 40a/10, 40b/1, 40b/2,
40b/3, 40b/4, 40b/5, 40b/6,
40b/8, 40b/9, 40b/11, 41a/2,
41a/4, 41a/5, 41a/6, 41a/9,
41a/11, 41b/2, 41b/3, 41b/4,
41b/6, 41b/8, 41b/9, 41b/10,
42a/1, 42a/3, 42a/4, 42a/5,
42a/6, 42a/9, 42b/1, 42b/3,
42b/4, 42b/6, 42b/7, 42b/8,
42b/9, 43a/1, 43a/2, 43a/5,
43a/6, 43a/7, 43a/9, 43a/11,

43b/2, 43b/3, 43b/4, 43b/5,
43b/7, 43b/8, 43b/9, 43b/11,
44a/1, 44a/2, 44a/3, 44a/5,
44a/6, 44a/8, 44a/9, 44a/10,
44b/2, 44b/4, 44b/6,
44b/9, 44b/10, 45a/1, 45a/3,
45a/5, 45a/6, 45a/8, 45a/9,
45a/11, 45b/2, 45b/4, 45b/6,
45b/7, 45b/8, 45b/9, 45b/11,
46a/1, 46a/2, 46a/4, 46a/7,
46a/8, 46a/10, 46b/2, 46b/3,
46b/4, 46b/5, 46b/9, 46b/10,
46b/11, 47a/2, 47a/4, 47a/5,
47a/8, 47a/9, 47a/11, 47b/2,
47b/3, 47b/5, 47b/6, 47b/7,
47b/11, 48a/3, 48a/5, 48a/8,
48a/9, 48a/10, 48a/11, 48b/2,
48b/4, 48b/6, 48b/9, 49a/1,
49a/2, 49a/4, 49a/5, 49a/8,
49a/9, 49b/1, 49b/2, 49b/4,
49b/5, 49b/6, 49b/7, 49b/8,
49b/9, 49b/11, 50a/1, 50a/3,
50a/6, 50a/8, 50a/9, 50a/11,
50b/2, 50b/4, 50b/6, 50b/7,
50b/9, 50b/10, 50b/11, 51a/1,
51a/2, 51a/4, 51a/5, 51a/6,
51a/8, 51a/10, 51b/1, 51b/2,
51b/4, 51b/5, 51b/7, 51b/8,
51b/9, 51b/10, 51b/11, 52a/1,
52a/2, 52a/7, 52a/8, 52a/10,
52a/11, 52b/3, 52b/5, 52b/6,
52b/8, 52b/9, 52b/10, 53a/1,
53a/2, 53a/3, 53a/5, 53a/6,

53b/1, 53b/2, 53b/4, 53b/6,
53b/7, 53b/9, 53b/11, 54a/1,
54a/2, 54a/3, 54a/4, 54a/5,
54a/7, 54a/8, 54a/9, 54a/11,
54b/2, 54b/3, 54b/4, 54b/6,
54b/8, 54b/9, 54b/10, 54b/11,
55a/1, 55a/2

k.- üp 14b/2, 15b/6, 24a/6

k.- üpdü 12b/8

k.- üpdür 2b/2

k.- ür 22a/6, 26b/2, 26b/5,
27a/4, 28a/5, 28a/10, 29a/11,
30a/7, 30b/3, 32b/6, 35b/3,
36b/11, 39b/3, 39b/8, 44a/11,
45b/3, 45b/11, 46a/9, 49a/9,
50a/5, 50a/10, 51b/1, 51b/5,
52a/4, 52a/6, 52a/11, 53a/10,
54a/8

2) elde etmek; yardımcı fiil

fâyda k.- er 19b/6, 25b/9

ferâgat k.- er 19a/10

râst k.- er 3a/11

devlet k.- ür 30a/7

uruş k.- ür 29a/1

yaşşılık k.- ür 51a/7

köre göre, nazaran, bir şeye uygun
olarak

k. 22b/9, 23b/2, 27b/6, 28b/10,
30a/4, 33b/5, 34a/1, 34b/9,
35a/9, 35b/1, 35b/6, 37a/3,
37a/4, 37b/9, 40a/8, 41b/5,
41b/7, 42a/1, 42a/7, 42a/11,
43a/2, 43b/7, 44b/7, 44b/9,

44b/11, 45b/5, 46b/8, 48a/4,
51a/4, 52b/1, 53b/5

körge gören, gördüğü

k. 2b/5, 3a/4, 3a/5, 3a/7, 3a/8,
3a/9, 13a/4, 13a/7, 13a/10,
13b/1, 13b/2, 13b/4, 13b/5,
15a/5, 20b/8, 25a/3, 28b/3,
39b/11, 45a/4, 46b/6, 50b/1,
52b/2

k.+ de 2b/1, 12b/8

k.+ dekdür 34b/6

k.+ din 13b/3

k.+ i 47b/9

k.+ ni 3a/2, 4a/8, 4b/1, 4b/3,
4b/6, 4b/8, 5a/1, 5a/4, 5a/6,
5a/9, 5a/10, 5b/1, 5b/3, 6a/1,
6a/5, 6a/6, 6a/7, 6a/8, 6a/11,
6b/4, 7a/2, 7a/3, 7a/4, 7a/9,
7b/1, 7b/6, 7b/8, 7b/11, 8a/2,
8a/6, 8a/8, 8a/11, 8b/3, 8b/7,
8b/11, 9a/2, 9a/4, 9a/5, 9a/7,
9a/8, 9a/11, 9b/1, 9b/3, 9b/5,
9b/7, 9b/9, 9b/11, 10a/1, 10a/8,
10a/10, 10b/1, 10b/2, 10b/4,
11a/5, 11a/7, 11a/10, 11b/4,
11b/7, 11b/8, 11b/11, 12a/4,
13a/8

k.+ niñ 34b/5

körgüçi gören, tanık olan

k. 30a/11, 41a/8, 46b/7, 48a/1
k.+ ni 36a/2
k.+ niñ 22b/9, 23b/2, 28b/10,
30a/4

körk güzellik

k. 24a/3

k. bolur 41b/11

körklüg güzel yüzlü

k. 23a/6, 28b/2, 34b/2, 37b/7,
40b/6, 45b/2, 51b/6, 54a/3

körmeklik görme

k. 17b/7

köşege gerdek, gerdek yatağı

k. 48a/2

k.+ niñ 48a/4

köşk *Far.* köşk

k.+ ni 4b/10

köy- yanmak

k.- üp 21a/1

k.- üp turgan 29b/11

k.- ür 29a/5

köymek yanma

k.+ ke 46a/5

köynek gömlek, iç gömleği

k.+ ni 7b/5

köyük yanık, yanmış

k. 46a/9

köz göz

k. 33a/8

k.+ ini 8a/2, 41b/9

k.+ ni 5b/5, 41b/5

k.+ niñ 41b/7

ķubbe *Ar.* kubbe

ķ. 47b/11

ķuķaķ saka kuşu

ķ.+ nı 10/6

ķ.+ nını 10/5

ķudret <i>Ar.</i> kudret, g¼c, kuvvet	ķ.+ nı 43a/10, 43a/8
ķ. 42a/3	
ķudulķ kuyu	ķurt bazı cok k¼c¼k bceklere veya
ķ.+ dın 28a/4	bcek larvalarına verilen isim,
ķ.+ ğa 28a/2	bcek
ķ.+ nı 35b/10	ķ. 9a/6
ķufl <i>Ar.</i> kilit	ķuruķ kuru, susuz
ķ. 10b/7	ķ. 6b/5, 6b/7, 6b/9, 37a/6,
ķ.+ nı 6a/4, 47a/9, 47a/10	44a/9, 44b/1, 50a/6, 51a/9,
ķul kul, kle	51a/10, 51b/1, 52a/11,
ķ. 5a/5, 35b/5, 37b/2, 41a/3,	ķuř I kuş
41b/4, 45b/2, 45b/9, 54a/6,	ķ. 9a/6
54a/11	ķ.+ nı 10a/3
ķ.+ nı 37b/1	ķuř II kul¼be
ķulaķ kulak	ķ.+ da 34b/11
ķ.+ nı 5b/5, 41b/3	ķ.+ nı 4b/10, 34b/10
ķ.+ nı 41b/5	ķut uğur, baht, talih; mutluluk,
ķum kum	saadet
ķ.+ da 31a/9	ķ. 16a/4, 16b/9, 17a/8, 19a/10,
ķ.+ nı 4b/5, 31a/8,	32a/10, 42b/5, 42b/6
ķumāř <i>Ar.</i> kumaş, dokuma	ķutķar- kurtarmak
ķ.+ larnı 11b/8	ķ.- ur 41a/8
k¼pe fincan, kupa	ķutlik bahtlı, uğurlu, talihli
ķ.+ ni 8a/5	ķ. 26a/3
ķur'ān <i>Ar.</i> Hz. Muhammed'e inen	ķutul- kurtulmak
kutsal kitap	ķ.- up 38a/11, 48b/6
ķ. 22a/6	ķ.- ur 28a/11, 31a/7, 34a/7,
ķ. 11a/10	34a/11, 34b/3, 37b/11, 38b/8,
k¼ri lc¼ birimi; şiş lc¼ biriminden	41a/10, 41b/1, 43b/5, 44b/3,
daha b¼y¼k; 10 şiş = 1 k¼ri	50a/4
ķ.+ ni 40a/8	ķuvvet <i>Ar.</i> kuvvet, g¼c
ķursak kursak, mide	ķ. 31a/5, 42b/7, 44b/5
ķ.+ daķı 44b/8	ķuvvetlig kuvvetli, g¼c¼l¼

ķ. 42b/8, 43a/3, 44b/5, 44b/6, 48a/5, 48b/2 ķ. bolur 32a/6, 39a/1, 42a/10	k. 51b/11 k.+ niņ 3a/5, 13a/11
ķuyun kasırğa ķ.+ nı 25b/10	L
ķül ķül, yanan şeylerden kalan toz k.+ ni 6a/6, 48a/11	laçın atmaca, doğan l.+ nı 10a/3
ķüldüregen gürleyen <i>krş.</i> ķürküregen k.+ ni 25a/2 k.+ niņ 25a/4	lāf <i>Far.</i> söz, laf l. urur 44b/1
ķümüş gümüş k. 37a/2, 37a/4, 45b/2 k.+ ni 7a/10, 7a/11	lāy <i>Far.</i> çamur, balçık l. bolsa 27b/2, 27b/8
ķün gün k.+ i 29b/2	lāyık <i>Ar.</i> yaraşır, yakışır, yakışan, layık l. bolsa 46a/6, 46b/8
ķündüz gündüz k. 12b/3 k.+ ni 12b/3, 12b/4 k.+ niņ 3a/7, 13b/2	leb <i>Far.</i> dudak l.+ ide 39a/7 l.+ ni 5b/8, 43b/9
ķüņ cariye k. 30a/7, 45b/9 k.+ ni 5a/5, 37b/2	lebbeyk <i>Ar.</i> buyurunuz, ne emrettiniz efendim l. 38b/3 l.+ ni 5a/8
ķürküregen gürleyen <i>krş.</i> ķüldüregen k.+ ni 4a/10	leklek <i>Far.</i> leylek l.+ ni 10a/7
ķürsī <i>Ar.</i> arşta bulunan levh-i mahfuz'un bulunduğu yer k.+ de 19b/9 k.+ din 19b/11 k.+ ge 20a/1 k.+ ni 4a/7, 19b/6	leşker <i>Far.</i> ordu; asker l. 25a/10, 25b/11, 26b/1, 26b/8 l.+ ge 25b/2
ķüz güz, sonbahar	leşker-başı < <i>Far.</i> <i>leşker</i> + <i>T.</i> + <i>başı</i> komutan l. 24a/1 l. bolur 48a/3
	Levhü'l-mahfuz <i>Ar.</i> Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulduğu manevi levha l.+ nı 4a/9, 22a/6
	libās <i>Ar.</i> giysi, elbise

1. 40b/11	32b/2, 33a/5, 33b/7, 34a/2,
1.+ nı 6a/4	34b/2, 35b/2, 36a/7, 36a/10,
liyākat <i>Ar.</i> layık olma, uygunluk	36b/7, 38b/5, 39a/2, 40a/1,
1.+ ı 24b/9, 25b/6, 25b/7, 27a/2,	40b/6, 41b/6, 42a/3, 42a/10,
30a/11, 30b/11, 34b/7, 38b/11,	42b/7, 43a/7, 44b/4, 45a/10,
50b/4	45b/5, 45b/6, 45b/7, 45b/9,
1.+ ı bolmasa 48a/2	49a/10, 49b/4, 49b/5, 50a/8,
1.+ ı bolsa 22a/10, 28b/1, 33b/1,	50a/11, 51a/8, 51b/2, 51b/3,
33b/10	51b/4, 51b/7, 51b/9, 52a/1,
1.+ ığa 46b/2	52a/3, 52a/6, 52a/8, 52a/10,
lūlī <i>Far.</i> şarkı söyleyen, oynayan	52b/1, 52b/9, 53a/1, 53b/3,
kadın; hayasız, namussuz	53b/10, 53b/11, 54a/1, 54a/3,
(kadın)	54a/6, 54b/1, 54b/3, 54b/5,
1. 34a/8	55a/2
	m. bolur 25b/3, 44b/9, 44b/11,
	46b/1, 50b/2
	m. tapur 34b/11, 35b/3
	m.+ ı 116b/3, 9a/7, 24a/8,
	32a/7, 35b/8, 41b/2, 42a/4,
	42a/7, 43b/1, 43b/2, 48a/3,
	49b/7
	m.+ ıdın 34b/5
	m.+ ığa 46a/2, 46b/9, 53a/3
	m.+ ını 44b/1, 48b/10, 49b/9
	m.+ nıñ 50a/7
	II. inek
	m. 50a/7
	māl-dār < <i>Ar.</i> <i>māl</i> + <i>Far.</i> <i>dār</i> mal
	sahibi, mülk sahibi, varlıklı
	m. 42a/10, 50b/5
	m. bolur 29a/11, 43b/9
	māllıq < <i>Ar.</i> <i>māl</i> + <i>T.</i> + <i>lık</i> zengin,
	varlıklı

- m. 24b/2, 27b/4
m. bolur 40b/8
- ma'lūm** *Ar.* belli, bilinen, malum
m. boldı 15a/11
- ma'ni** *Far.* mana, mana kelimesinin eski şiiirlerde geçen şekli
m.+ si bolur 11b/2
- mantāguçı** oyan, kazan kişi
m.+ nı 11a/2
- maņa** bana; I. teklik şahıs zamirinin datif hali
m. 15a/11
- ma'reke** *Ar.* savaş meydanı
m.+ de 50a/9
- ma'rifet** *Ar.* marifet, ustalık; bilme
m. 43b/7
- mash** *Ar.* şekli değişmiş, çirkinleşmiş
m. 11b/2
- māyil** *Ar.* meyilli, eğilimli
m. bolur 48b/1, 51b/6
- maẓlūm** *Ar.* zulūm görmüş
m.+ nı 5a/5
m.+ nıñ 3b/3, 13b/8
- mecmū'a** *Ar.* mecmua, bir araya getirilmiş, toplanmış kitap
m.+ nı 5b/3
- mefācā** *Ar.* ansızın, birdenbire
merg-i m. bolur 29b/4
- meger** *Far.* meger, oysa ki
m. 15a/4, 34a/6, 36b/4
- mekkārlik** <*Ar. mekkār + T. + lik*
hilekarlık, düzenbazlık (yapan)
- m.+ ğa 48b/1
- mekr** *Ar.* hile
m. 37a/9
m.+ i 35b/10
m.+ ige 28a/3
- mekrūhluk** <*Ar. mekrūh + T. + luk*
mekruhluğ, yapılması hoş olmayan durum
m. 37a/9
- mekteb-hāne** <*Ar. mekteb + Far. hāne* okul
m.+ ni 11a/3
- men** ben; I. teklik şahıs zamiri
m. 15a/10
- men'** *Ar.* yasak etme, yasaklama
m. kıılır 29a/3, 30a/3
- menfa'at** *Ar.* yarar, menfaat
m. 18a/8, 26b/5, 28a/5, 28a/7, 31a/4, 40b/7, 48b/5, 49b/4, 49b/6, 51a/8, 51b/1, 51b/5, 52a/6, 52b/1, 52b/10, 53b/2, 53b/6, 53b/11, 54b/6
m. bolup 48a/6
m. bolur 27b/8, 31a/8
m.+ i 49b/7
- menfa'atlık** <*Ar. menfa'at + T. + lık*
faydalı, yararlı *krş.* **menfa'atlig**
m. 36a/3
- menfa'atlig** <*Ar. menfa'at + T. + lig*
faydalı, yararlı *krş.* **menfa'atlık**
m. 52a/7, 53b/8
- menfa'atsiz** <*Ar. menfa'at + T. + siz*
faydasız, yararsız

- m. 27b/8
- meni** beni
m. 15b/6
- meniñ** benim
m. 15a/1
- merg** *Far.* ölüm, vefat
m.- i mefâcâ bolur 29b/4
- mertebe** *Ar.* derece, rütbe, paye
m. 30b/8, 40a/1, 43b/8, 46b/10,
47a/5, 49a/10, 50a/11, 53b/5
m.+ ge 24b/10
m.+ si 16b/5, 22a/1, 23a/3,
24a/7, 31a/2, 31b/4, 33b/11,
34b/9, 51a/4, 53a/7
m.+ sidin 28b/1, 31a/3, 54b/3
m.+ sige 28b/2
- mertebelig** <*Ar. mertebe + T. + lig*
rütbeli, dereceli
m. 24b/2, 35a/3, 50b/5
- mertebet** <*Ar. mertebe kelimesinin*
taamlamalarda kullanılan şekli
m. 19b/7, 20a/2
- mes'ele-dân** <*Ar. mes'ele + Far. +*
dân mesele bilen
m. 23b/3
- mescid** *Ar.* mescit, cami
m. 4b/8, 18a/11
m.+ de 33a/2, 33a/5, 33a/7
m.+ ge 32b/9
m.+ ni 32b/8, 32b/11, 33a/1
- mest** *Far.* kendinden geçmiş (kimse),
sarhoş
m. 3b/8, 14a/1
- mestlik** *Far. mest + T. + lik* sarhoşluk
m.+ ni 7a/6
- mestüre** *Ar.* iffet sahibi; örtünmüş
kadın
m. 3b/1
m. bolsa 48b/9
m.+ niñ 3b/9
- meşakkat** *Ar.* zahmet, zorluk, güçlük
m. 31a/8, 48a/10, 51b/7, 54b/2
m. bolur 25a/6
m.+ da 19a/3
- meşakkatlig** <*Ar. meşakkat + T. +*
lig zahmetli, zorlu
m. bolur 18a/5
- meşgale** *Ar.* uğraşılan, meşgul olunan
şey, iş güç
m. 8b/8
- meşgül** *Ar.* bir işle uğraşan, meşgul
m. bolmak 41b/10
m. bolur 17b/10, 31b/11
- meşgüllüğ** <*Ar. meşgül + T. + luğ*
meşgul olma, meşguliyet *krş.*
meşgüllük
m. 13a/7
m.+ ı 13a/6, 37b/7
m.+ ı bolmasa 2b/7
- meşgüllük** <*Ar. meşgül + T. + luk*
meşgul olma, meşguliyet *krş.*
meşgüllüğ
m. 3a/2
- meşhür** *Ar.* ünlü, meşhur
m. bolur 33b/3

- mevķūf** *Ar.* mevkuf, duran, ayakta bekleyen
m. 5a/9
- meyl** *Ar.* meyl, eğilim
m. kıllur 21b/4, 40a/11, 53a/5
- meyve** *Far.* meyva, yemiş
m.+ leridin 20a/7
m.+ sidin 34b/4
- mezkūr** *Ar.* adı geęen, anılmıř,
mezkur
m. 43a/5
m. bolęan 54a/7
- mezūn** *Ar.* izinli, izin almıř, izin
m. 36a/4
- mışr** Mısır ũlkesi
'aziz-i m.+ nığ 47b/9
- mi'de** *Ar.* mide, kursak
m.+ ni 5b/9, 44b/3
- mıh** *Far.* mıh, ęivi
m.+ ni 8b/11
- miĥnet** *Ar.* sıkıntı, zorluk, eziyet,
zahmet
m. 48a/10, 52a/11
m. bolur 34a/9
m.+ din 37b/11, 39a/5
m.+ ge 21b/5, 31a/9
m.+ lerdin 28b/8, 31a/6
- miĥribān** *Far.* şefkatli, merhametli
m. bolur 36a/6
- mıkā'il** *Ar.* dōrt bũyũk melekten
kulların rızıklarını
taksim etmekle gōrevli olanı
m.+ ni 16b/6
- min-** binmek
m.- ip 24b/8, 25b/4
- mınā** *Ar.* Mekke'de şeytan taşlanılan
yer
m. 38b/8
- mināre** *Ar.* minare
m.+ din 33b/5
m.+ ge 33a/11
m.+ ni 4b/8, 33a/10, 33b/4
- minber** *Ar.* minber
m. 33a/10, 33a/11
m.+ ni 4b/8
- mingen** binen
m.+ ni 9b/4, 9b/6
- mırāř** *Ar.* miras, ũlen birinden kalan
mũlk
m. 20a/8, 26b/6, 40b/9, 43b/9
- mirriĥ** *Ar.* Merih kelimesinin eski
metinlerde geçen asıl şekli,
Mars
m. 24a/1
- misger** *Far.* bakırcı
m.+ ni 10b/9
- mişl** *Ar.* benzer, eş
m. 37a/5
- mızān** *Ar.* terazi
burc-ı m.+ nı 24b/3
- mōřũk** kedi
m.+ ni 9b/8
- mu'abbir** *Ar.* rũya tabir eden, dũř
yoran kimse
m.+ ler 28b/9
m.+ lerni 12a/2

mu‘allim <i>Ar.</i> öğretren, öğretici m.+ lerni 12a/2	32b/5, 33a/3, 37a/11, 42b/1, 44b/6, 47b/8, 48a/7, 54b/4
mu‘āmele <i>Ar.</i> davranma, davranış m. 19a/4	heme-i m.+ ığa 16b/5, 20a/6, 24b/10
muḥabbet <i>Ar.</i> sevgi, muhabbet m. 15b/2	m.+ ını 19b/8, 27a/1, 36a/5, 38b/5, 49a/11
Muḥammed <i>Ar.</i> peygamberlerin sonuncusu ve en büyüğü olan İslam peygamberinin adıdır ḥazret-i M. 17a/8	mūre davul tarzı müzik aleti m.+ ni 8a/3
Muḥammed İbni Sīrīn rüya tabirleriyle tanınan hadis ve fıkıh alimi M.+ din 4a/1	mūsā Musa Peygamber m. 19b/2
muḥanneş <i>Ar.</i> kadınsı erkek, şekli ve hareketini kadınlara benzeten erkek m.+ ni 11b/6	muşḥaf <i>Ar.</i> sayfa haline getirilmiş, sahife m.+ nı 40b/7, 5b/2
muḥkem <i>Ar.</i> sağlam, berk, kuvvetli m. 19b/3 m. bolur 15b/10	Muṣṭafā Hz. Muhammed M. 17a/8
muḥtesib <i>Ar.</i> belediye memuru, hesap işlerine bakan memur m.+ ni 39b/10	muvāfiḳ <i>Ar.</i> uygun, yerinde m. 35a/1
mundak böyle, bunun gibi, bu şekilde m.+ larını 26b/9	muz buz m. 26b/2 m.+ nı 26b/1, 26b/3, 26b/5
murād <i>Ar.</i> maksat, niyet, murat m.+ ı 21b/8, 37b/4, 46a/1, 46a/11, 47a/3, 47a/4, 47b/2, 50a/3 m.+ ıça 36b/11 m.+ ığa 19b/10, 25b/7, 26a/9, 29b/1, 30b/9, 30b/11, 32b/1,	mü‘ezzīn <i>Ar.</i> müezzin, ezan okuyan m. bolup 33b/2
	mübārek <i>Ar.</i> mübarek bereketli, feyizli m. 19b/5
	mübārek-ḳadem <i>Ar.</i> kutlu kademli, uğurlu m. 53a/4, 53a/5, 53a/6
	mübtelā <i>Ar.</i> düşkün, tutkun m. bolmağay 20b/9 m. bolur 21a/10

- müftî** *Ar.* müftü, imam, hatip,
müezzin gibi din görevlilerinin
amiri
m. 52a/6
m.+ lerge 16b/9
- mükerrem** *Ar.* aziz, saygıdeğer
m. bolur 16b/1
- mülk** *Ar.* mal, mülk
m. 16a/1
- mü'min** *Ar.* iman eden, İslam dinine
inanana, mümin
m.+ lerga 16a/3
- münāfık** *Ar.* ikiyüzlülük eden, iki
yüzlü; kafirlikte devam ettiği
halde kendisini Müslüman
gösteren
m. 46a/6, 51a/10, 54a/9
m. bolur 29a/4, 44a/8
- münāfıklık** <*Ar.* münāfık + T. + lık
ikiyüzlülük
m. 50b/3
- münāsebet** *Ar.* münasiplik,
uygunluk; yakınlık, bağ
m.+ i 39b/11, 40a/1
- münāsib** *Ar.* uygun, yerinde, münasip
m. 34a/3
- mündür** soğukluk ?
m. 26a/10, 26b/7
m.+ ni 26b/2
- müneccim** *Ar.* yıldız falına bakan
kimse, falcı
m.+ lerni 12a/1
- müşelles** *Ar.* şarap
m.+ ni 7a/6
- müslümān** *Far.* müslüman, islam
dininden olan kimse
m. bolur 17b/1, 53a/9
m.+ ni 3b/1, 13b/7
- müslümānlık** <*Far.* müslümān + T.
+ lık müslüman olma durumu
m.+ da 32a/9
- müstecāb** *Ar.* kabul olunmuş
m. bolup 19a/1
m. bolur 41b/3
- müşkil** *Ar.* güç, zor, zorluk
m. 28b/5, 29a/6, 32a/11, 33b/8,
39b/2, 47a/8, 49b/5
- müşkillik** *Ar.* müşkil + T. + lik
güçlük, zorluk
m. 17a/1
- müşterî** *Ar.* jüpiter
m. 23b/10
- müte'allim** *Ar.* ilim tahsil eden
(kimse), talebe, öğrenci
m. 52a/6
m.+ lerni 3b/5, 13b/10
- müttehettik** *Ar.* utanmaz, edepsiz kişi
m.+ din 3b/9
m.+ ni 3b/1
- müyesser** *Ar.* kolaylıkla nasip olan;
elde edilen
m. bolup 20a/2

N

nā-bīnā *Far.* kör, görmeyen

n. 8a/11

nādān *Far.* bilgisiz, cahil

- n. 31a/11
- nafaqa** *Ar.* nafaka, geçim için
sağlanan para; infak edilen şey
n. kıllur 49b/10
- nağme** *Ar.* kulağa hoş gelen ahenkli
ses, ezgi
n.+ lerniñ 8b/8
- nā-ḥaḳ** <*Far. nā + Ar. ḥaḳ* haksız
n. 21b/4, 49b/10
- nā-ḥōṣ** *Far.* hoşla gitmeyen, hoş
olmayan
n. 50a/10
- naḳḳāre** *Ar.* vurmali saz, küçük davul
n.+ ni 8a/2
- nāḳūs** *Ar.* kilise çanı
n.+ ni 11b/6
- nāle** *Far.* inleme, feryat
n. 21a/5
- namāz** *Far.* namaz
n. 5a/10
n. bolur 42b/10
n. öteğenni 5a/7
n. ötep 33a/2, 38a/4, 39a/11
n. öterge 41b/9
n.+ ı 8b/2, 42b/11
n.+ ni 33a/4
- nān** *Far.* ekmek
n. 14b/8, 15a/5, 35b/9
n.+ ni 7a/4
- nā-rāstlıḳ** <*Far. nā-rāst + T. + lıḳ*
doğru olmayan
n. 21a/5
- nā-resīde** *Far.* olgunlaşmamış,
ermemiş, ham
n. 37b/4
- narḥ** *Far.* çarşıda, pazarda satılan
şeyler için resmi makamlarca
gösterilen fiyat
n.+ large 16b/2
- naşīb** *Ar.* hisse, pay, nasip
n. bolur 16a/11, 17a/10
n. kıllur 17b/2, 18a/2, 23a/7,
23b/5, 28b/2, 30a/11, 39a/4,
53a/6
- naşīhat** *Ar.* öğüt, nasihat
n. 29a/7
- naşūḥ** *Ar.* halis, samimi
tevbe-i n. kıllur 38b/7
- nā-tamām** <*Far. nā + Ar. tamām*
bütün olmayan, doğru olmayan
n. 38a/6
n. bolsa 38a/4
- nāz** *Far.* naz, şımarma
n. 20a/6
- ne** soru sözü; ne? hangi?
n. 23b/6, 29b/5, 30b/6
- neçend** birkaç
n. 23b/1, 28b/1, 54b/4
- neçük** neden, niçin, nasıl
n. 14a/11, 16a/1, 30b/11,
39a/10
- neçünki** çünkü
n. 17b/8
- neheng** *Far.* timsah
n.+ ni 10a/11

- nehy** *Ar.* birini bir şeyden alıkoyma, bir şeyin yapılmasını yasak etme, menetme
n. 19b/8
n.+ ge 12b/7
- nème** şey, bir şey, nesne
n. 9a/3, 14b/7, 14b/9, 16a/9, 19b/10, 29b/2, 37a/6, 37a/10, 37b/3, 37b/9, 45a/10
n. çünkü 21a/7
n.+ ler 51a/1, 51a/2
n.+ lerni 27a/5, 36a/1, 44b/8, 52b/10
n.+ sini 37b/3
- nerd** *Far.* tavla oyunu
n. 8b/11
- nesl** *Ar.* aynı yıllarda yaşamış olan, yaklaşık aynı yaşta bulunan kişilerin bütünü, kuşak
n.+ idin 50b/8
- nesrîn** *Far.* yaban gülü, ağustos gülü, Mısır gülü, Van gülü gibi isimler alan bir cins gül
gül-i n.+ ni 36a/11
- ne‘ûzu bi’llâh min zâlik** *Ar.* tehlikeli, nahoş bir durum karşısında ‘Allah’a sığındık, Allah korusun’ anlamındadır
n. 41b/8
- nikâh** *Ar.* nikah, evlenme
n. 11a/9
n. kılğannı 7b/9
- nikâhlık** <*Ar.* *nikâh* + *T.* + *lık* evli, nikahlı
n. 46a/11
- nîk-baht** *Far.* iyi baht, iyi şans
n. 16a/10
- ni‘met** *Ar.* nimet, lütuf; Allah’ın verdiği rızık
n. 16b/2, 17a/5, 17a/7, 19b/8, 20a/6, 20b/2, 26a/11, 27a/3, 27a/6, 27a/10, 30b/6, 32a/5, 35a/5, 39a/10, 40b/11, 45b/10, 52a/8, 53b/10, 53b/11
n. tapar 25b/9
n. tapur 31b/8
n.+ i 25a/8, 38b/11, 41b/6
n.+ ige 27b/3
n.+ ge 22a/4, 31a/6
n.+ leri 20b/6
- ni‘metlig** <*Ar.* *ni‘met* + *T.* + *lig* nimetli, nimeti olan
n. 19b/1
- nişâr** *Ar.* saçma, saç
n.+ nı 5a/4
- nişâne** *Far.* alamet, iz, belirti
n.+ si 24a/11
n.+ sini 14b/4
- niyet** *Ar.* niyet, maksat
n.+ i 53a/8
- noğşân** *Ar.* eksik, kusur
n. bolğannı 6a/10
n.+ ığa 40a/8, 42a/1, 43b/6
- noğşânlıg** <*Ar.* *noğşân* + *T.* + *lıg* kusurlu *krş.* **noğşânlık**

n.+ ığa 41b/5, 41b/7, 42a/11, 43a/2, 44b/7	o.+ nı 37b/4
noğşānlık <Ar. <i>noğşān</i> + <i>T.</i> + <i>lık</i> kusurlu <i>krş.</i> noğşānlıg n. 49b/1 n. bolsa 42b/11 n. bolur 42b/11	oğurluk hırsızlık o. 4a/5, 14a/7, 14a/10, 39b/4
nöker <i>Far.</i> kul, köle n.+ leridin 29a/10	oğşaş benzer, benzeyen o. 23b/6, 27a/4, 37a/6, 51a/1 o. bolur 47b/5
nūh Nuh Peygamber n. 18a/3	oğ ok o.+ nı 8a/1
nūr <i>Ar.</i> nur, ışık, aydınlık, parlaklık n.+ ı 22b/7, 41b/6	oğcı okçu, ok yapan veya satan kimse o.+ nı 10b/7
nurluk <Ar. <i>nūr</i> + <i>T.</i> + <i>luk</i> nurlu, sevimli n. bolur 16b/10	oğu- okumak o.- p 4a/2, 4a/4, 11a/10, 14a/4, 14a/6, 39b/3 ezān o.- p 39b/5, 39b/6 o.- sa 11b/1, 11a/10
nürsüz <Ar. <i>nūr</i> + <i>T.</i> + <i>süz</i> ışiksüz n. 22b/5, 23a/9	oğugucı okuyan o. 22a/7
nücüm <i>Ar.</i> yıldızlar 'ilm-i n.+ nı 24a/7, 53b/11	ol 1. 'o' işaret sıfatı o. 12b/2, 14b/2, 14b/7, 15a/8, 16b/9, 17a/6, 17a/10, 17b/4, 17b/5, 17b/8, 17b/9, 17b/11, 18a/2, 18a/4, 18a/7, 18a/10, 18b/2, 18b/3, 18b/5, 18b/7, 18b/8, 18b/10, 19a/1, 19a/2, 19a/4, 19a/5, 19a/9, 19a/11, 19b/5, 20a/5, 20a/9, 20b/3, 20b/5, 20b/7, 20b/9, 21a/5, 21a/8, 21a/11, 21b/1, 21b/3, 21b/5, 21b/6, 22a/3, 22b/1, 22b/2, 22b/4, 22b/7, 23a/2, 23a/10, 23a/11, 25b/11, 26a/2, 27a/7, 27a/11, 28a/11, 29b/2,
O	
oğrı hırsız o. 4a/5, 14a/6	
oğul erkek çocuk, oğul, evlat o. 19a/1, 22a/11, 23a/6, 23b/2, 23b/5, 28b/2, 30a/10, 34a/2, 34b/3, 41a/3, 41b/4, 41b/7, 42a/2, 43a/4, 43a/7, 48a/9, 49b/8, 50b/6, 52b/7, 53a/6, 54b/10 o. bolur 42b/4 o.+ ı (oğulu) 50b/8 o.+ mı (oğulmı) 22b/1	

- 29b/4, 29b/5, 29b/8, 30a/2,
30b/5, 32b/10, 33a/2, 33a/6,
33b/9, 34a/8, 34b/4, 34b/9,
35a/9, 35b/4, 36b/1, 37a/5,
39b/5, 39b/9, 39b/11, 40a/2,
43a/9, 46b/11, 47a/7, 47b/7,
53b/6
- 2.** ‘o’ zamiri
o. 23a/3
- olar** onlar, III. çokluk şahıs zamiri
o.+ dın 32b/6
o.+ ğa 18b/4
- olfağ** miğfer
o.+ nı 8a/5
- oltur-** oturmak
o.- up 18a/7, 19b/9, 20a/10,
20b/1, 34b/7, 34b/11, 35a/4,
47b/3, 47b/4, 47b/7, 47b/9
- olturğan** oturan
o.+ nı 9b/1, 9b/7
- olturğuçı** oturan
o. 52a/4
- olturğuz-** oturtmak
o.- up 47b/10
- on** on
o. 17a/7, 19b/7, 41a/2, 42a/1
- on altı** on altı
o. 22b/9
- on altınçı** on altıncı
o. 6a/1, 46a/3
- on beşinçi** on beşinci
o. 5b/3, 40b/10
- on birinçi** on birinci
o. 5a/4, 37a/7
- on ikki** on iki
o. 25a/6, 36a/1
- on ikkinçi** on ikinci
o. 5a/6, 37b/10
- on miñ** on bin
o. 41a/3
- on sekkizinçi** on sekizinci
o. 6a/7, 48b/5
- on toğkuzunçı** on dokuzuncu
o. 6a/8, 48b/11
- on törtinçi** on dördüncü
o. 5b/1, 40b/3
- onunçı** onuncu
o. 5a/2, 35b/11
- on üç** on üç
o. 30a/3
- on üçünçi** on üçüncü
o. 5a/11, 39b/7
- on yettinçi** on yedinci
o. 6a/5, 48a/7
- oñ** sağ, sağ yön
o. 26a/10, 42a/3, 42a/8
- orda** devlet hükümdarı, yöneticinin
karargahı
o. 34b/5
o.+ ğa 34b/6
- orun** yer, mekan, mevki
o.+ ıda (ornıda) 49a/3
- ot I** ateş
o. 9a/2, 11b/3, 29a/11, 29b/5,
29b/6, 29b/9, 29b/10
o.+ ğa 29a/5

	o.+ nı 4b/3, 28b/9, 29a/9, 30a/1, 30a/2		o.+ nı 8b/11
			Ö
ot II	bitki, ot o. 29b/1, o. + ğa 29b/2 o.+ larını 54a/5, 54a/7 o. + nı 29b/4	öçkü	keçi ö. 9a/11
otaralık	bir tür değerli eşya ? o.+ nı 7a/10	öfken	öpen ö.+ ni 7b/10
ottuz altınçı	otuz altıncı o. 9a/4	öl-	ölmek, vefat etmek ö.- edür 17a/1 ö.- er 16b/11, 19a/7, 22a/3, 26a/5, 35b/4, 44a/2, 44a/3, 44a/4, 44a/10 ö.- erde 17a/1 ö.- ür 35b/8, 41b/9, 42a/4, 43a/5, 43a/11, 43b/3, 44a/4, 45a/3, 48b/10
ottuz beşinçi	otuz beşinci o. 9a/1	öltürgen	öldüren ö.+ ni 8b/4
ottuz birinçi	otuz birinci o. 8a/9	ölüg	ölü ö. 8b/2, 9a/2, 9a/3
ottuzınçı	otuzuncu o. 8a/7	ölüm	ölüm ö. 26b/8 ö. bolmas 42a/5 ö. bolur 29a/2 ö.+ de 25b/4 ö.+ ni 8b/3
ottuz ikkinçi	otuz ikinci o. 8b/1	ön-	bitmek, çıkmak, yükselmek ö.- üp 36b/8
ottuz sekkizinçi	otuz sekizinci o. 9a/7	ördek	perde ayaklılardan, evcil ve yabani cinsleri bulunan, kazdan küçük, paytak yürüyürlü su kuşu ö.+ ni 10a/4
ottuz tokkuzınçı	otuz dokuzuncu o. 9a/9	örngen-	öğrenmek
ottuz törtinçi	otuz dördüncü o. 8b/8		
ottuz üçünçi	otuz üçüncü o. 8b/4		
ottuz yettinçi	otuz yedinci o. 9a/5		
otun	odun o. 11a/2 o.+ nı 7b/8		
oynağan	oynayan		

	ö.- ür 24a/7, 24b/11, 28a/6, 36a/3, 49a/11, 53b/11		ö.+ niñ 31b/11
örget-	öğretmek	öz	öz, kendi
	ö.- ür 16b/6, 18b/11		ö. 30a/9, 40a/11, 46a/8
	ö.- ürsen 15a/7		ö.+ ide 36b/6, 50b/10
örmekçin	örümcek		ö.+ ige 25b/7, 36a/8, 36a/11
	ö.+ ni 9b/9		ö.+ ini 6a/7, 14b/8, 21b/11, 22a/4, 30b/10, 31b/7, 33a/7, 34b/1, 34b/8, 40b/1, 40b/11, 41b/8, 48b/6, 49a/9, 49b/1, 50b/3, 50b/9, 50b/10
örük	erik		ö.+ iniñ 41a/5, 46b/6
	ö. 5b/11		ö.+ ni 8a/11
	ö.+ niñ 45b/7		ö.+ üm 15b/6
öt-	geçmek		ö.+ ümniñ 15a/2
	ö.- er 39a/4		ö.+ üñni 15a/5
	ö.- üp 28a/1	özge	başka, ayrı, diğeri
	ö.- üp bolmay turğan 28a/1		ö. 45a/4
öte-	yerine getirmek, eda etmek	özgen	nehir yatağı
	ö.- p 33a/4, 38a/5		ö.+ ni 4b/1
	namāz ö.- p 33a/2, 38a/4, 39a/11		
	namāz ö.- rge 41b/9		
	ö.- se 38a/6		
ötegen	yerine getiren, eda eden		
	namāz ö.+ ni 5a/7		
öy	ev		
	ö. 33a/7, 35a/8, 35b/6, 48a/9, 48b/3		
	ö.+ de 31b/7		
	ö.+ deki 17a/11		
	ö.+ ge 46a/4		
	ö.+ ide 30a/9, 47a/1, 53a/6		
	ö.+ ige 22b/2, 23a/3, 23a/5, 23b/4, 25b/8, 29b/10, 35b/5, 37a/9, 40a/3, 50a/2		
	ö.+ ni 31b/9, 54b/9		
		P	
		pādišāh	<i>Far.</i> büyük hükümdar
			p.- ı vaktın 23a/8
			p.- ı vaktğa 22b/6
			p. 17b/2, 17b/9, 19b/8, 21b/2, 22a/8, 23a/1, 23b/7, 24b/9, 25a/5, 26b/11, 28b/11, 30a/4, 32b/8, 33b/3, 34b/10, 38a/10, 40b/4, 41a/2, 43a/3, 43a/6
			p. bolsa 47a/6, 53a/10
			p. bolup 15b/10, 19a/9
			p. bolur 19a/11, 19b/4, 20a/9, 24b/1, 25b/6, 46b/2, 46b/8, 50b/4

- p.+ dın 20b/9, 21a/1, 25b/1,
29b/6, 31a/10
- p.+ ğa 27a/3, 29a/10
- p.+ ı 30b/5
- p.+ ıdın 22b/8, 29b/8
- p.+ ığa 32b/2
- p.+ lardın 27a/5
- p.+ largâ 16a/4
- p.+ nıñ 23b/11, 24a/5, 25a/4,
29a/10
- pādişāhlıĝ** <Far. pādişāh + T. + lıĝ
hükümdarlık, padişahlık *krş.*
- pādişāhlıĝ**
- p.+ ı 17b/2, 53a/10
- p.+ ıñ 15b/10
- pādişāhlıĝ** <Far. pādişāh + T. + lıĝ
hükümdarlık, padişahlık *krş.*
- pādişāhlıĝ**
- p. 20a/1, 22b/10, 24b/9, 48a/3
- p.+ ğa 25b/6, 50b/4
- pādşā** Far. hükümdar, padişah *krş.*
- pādşāh**
- p.+ larnı 12a/1
- p.+ nıñ 22b/4
- pādşāh** Far. hükümdar, padişah *krş.*
- pādşā**
- p. 41b/2
- p.+ nıñ 8a/6
- pāk** Far. temiz, pak
- p. 27b/5, 39a/9, 52b/9, 53b/11
- p. bolur 37b/7, 38a/5, 38b/4,
40a/4, 42b/3
- pāk-dīnlıĝ** <Far. pāk + Ar. dīn + T.
lık temiz iman, pak din *krş.*
- pāk-dīnlık**
- p. 32a/4, 53b/7, 54b/1
- pāk-dīnlık** <Far. pāk + Ar. dīn + T.
lık temiz iman, pak din *krş.*
- pāk-dīnlıĝ**
- p. 40b/7
- pākīze** Far. temiz, lekesiz
- p. 35a/11, 42b/3, 42b/4, 48a/8
- p. bolur 19b/5
- pākīzelıĝ** <Far. pākīze + T. + lıĝ
temizlik, arılık
- p. 41b/3
- pālīz** Far. bostan; kavun ve karpuzun
ekildiĝi yer
- p.+ ini 5b/10, 45a/11
- parça** Far. bir bütünden ayrılış kısmı,
parça
- p.+ nı 47a/5
- pāre** Far. parça, kısım, bölük
- p. 22b/6, 24b/10
- p. bolup 22b/6
- pārsā** Far. dinine çok baĝlı, sofu,
zahit, dindar
- p. 3a/10, 13b/5, 15a/2, 15a/8,
19a/1, 21b/9, 48b/6
- p. bolmasa 48b/7
- p.+ lardın 14b/10
- pārsālıĝ** <Far. pārsā + T. lıĝ dindar
olan kimse
- p.+ nı 14b/2
- pat** hemen, derhal

- p. 3a/6, 3a/7, 3a/8, 13b/1,
13b/3, 18b/2, 20b/11, 37a/11,
41b/2, 44a/6
- pāyçe** *Far.* küçük ayak
p. 42b/8
- pehlevān** *Far.* pehlivan, pehlivan
kelimesinin eski metinlerdeki
asıl şekli
p. bolur 48b/2
- perhīz** *Far.* dince yasak edilen
şeylerden uzak durma
p. 16a/5
- perhīzkār** *Far.* dince yasak edilen
şeylerden uzak duran, sakınan
p. 18a/9, 38b/3, 47a/2
p. bolup 30b/5
p. bolur 17b/11, 19a/2, 36a/5
p.+ larğa 16b/9
- perī** *Far.* peri
p.+ ni 10b/3
- perīşānlġ** <*Far. perīšān + T. lġ*
perişanlık, daġınıklık krş.
perīşānlġk
p.+ ıdın 2b/6, 13a/4
- perīşānlġk** <*Far. perīšān + T. lġk*
perişanlık, daġınıklık krş.
perīşānlġg
p. 29a/5
- permençek** parmak
p.+ lerini 5b/6, 8b/6, 42b/9,
43a/1
p.+ lerni 42b/10
- pervā** *Far.* çekingenlik, sakınma
p.+ yı 48b/3
- pervāne** *Far.* geceleri ışġın etrafında
dönen küçük kelebek
p.+ ni 10a/9
- pese** *Far.* akderi hastalığı
p. 49b/4
p.+ ni 6b/1
- peşe** *Far.* sinek
p.+ ni 10a/10
- peşīmān** *Far.* pişman
p. kıılır 48b/8, 52b/11
- peydā** *Far.* meydanda, ortada,
meydana çıkma
p. boldı 15b/2
p. bolġannı 34a/7
p. bolup 25a/10, 55a/1
p. bolur 23b/1, 25b/11, 26a/2,
26b/1, 33a/5, 34a/8, 40b/5,
43a/10, 51b/10, 53b/7
- peygāber** *Far.* peygamber, resul
p. 16a/3, 17b/3, 17b/9, 20a/5,
28b/3, 39a/7, 43b/3, 47b/8,
49a/6
hāzret-i p. 38a/8
p.+ lerni 4a/7, 12b/6, 17a/6,
17b/7
p.+ ni 18a/1, 18a/3, 18a/8,
18a/10, 18a/11, 18b/1, 18b/3,
18b/4, 18b/6, 18b/8, 18b/11,
19a/2, 19a/3, 19a/4, 19a/6,
19a/8, 19a/10, 19b/2, 19b/3,
19b/4
p.+ niġ 23b/8, 39a/8

- pışık** pişmiş
p. 9a/1, 54b/10
- pinhān** *Far.* gizli
p. 8b/2, 42b/5
- piste** *Far.* fıstık
p. 6b/9, 37a/6
p.+ ni 6b/10, 53b/4, 54a/2
- pīṣāb** *Far.* dışkı
p.+ ı 6b/1
p.+ mı 6b/2
p.+ nı 50a/3
- pīṣāne** *Far.* alın
p.+ ni 5b/5, 41b/10
p.+ niṅ 41b/11
- pişimānlık** <*Far. pişimān + T. + lık*
pişman olma, hayıflanma
p. 45b/11
- pişir** bir tür değerli eşya
p.+ ni 7a/11
- pīṣ-keç ?**
p. 41b/6
- pota** kuşak, bağ
p.+ nı 7b/4
- pul** *Far.* para, akçe
p. 37a/2, 37a/3, 37a/4, 41a/3,
45b/3
p.+ ı 43b/1
- purçaq** burçak *krş.* **furçaq**
p.+ nı 7a/1
- pül** *Far.* köprü
p.- i şırāṭ 21a/7
p.- i şırāṭdın 21a/8
p.- i şırāṭnı 4a/7, 21a/4
- p.- i şırāṭnıṅ 21a/6
- püşür**-pişirmek
p.- üp 29b/2, 35b/9
- pütün** bütün
p. 35a/9
- R**
- rağbet** *Ar.* istekle karşılama, severek
kabul etme
r. kıılır 40b/8
- rāḥat** *Ar.* üzüntü, sıkıntı olmama
durumu, huzur
r. 16b/2, 17a/4, 17a/7, 22b/5,
26a/6, 26a/8, 27a/3, 32a/11,
35a/7, 36b/10, 37b/1, 44a/11,
50a/5
r. bolur 25b/3, 33b/8
r. kııldı 12b/5
r.+ ge 21b/6
r.+ ı 49b/7
r.+ nı 25b/7
- rāḥatlık** <*Ar. rāḥat + T. lik* rahat
olma durumu, üzüntüsü ve
sıkıntısı olmama
r. 31a/6
- raḥmet** *Ar.* esirgeme, merhamet,
bağışlama
r. 16b/1, 17a/4, 17a/7, 24b/8,
25a/7, 25a/8, 26a/11, 38b/1
r. bolur 25a/11
r. kıılır 39a/6
deryā-yı r.+ ige 27b/4
- raḥmetullahi ‘aleyh** *Ar.* Allah’ın
rahmeti onun üzerine olsun

- r. 14b/5
- ra‘iyyet** *Ar.* bir hükümdarın idaresi
altındaki halk
r. 38a/10
r.+ ge 16a/4, 22b/8
r.+ niñ 3b/11, 14a/3
- rāst** *Far.* doğru, düz, gerçek
r. 3a/1, 13a/7, 13a/9, 21a/7,
21b/1, 21b/2, 28b/5, 32a/2,
40b/4, 48a/5
r. bolğay 3a/1
r. bolup 21a/6
r. bolur 2b/8, 3a/3, 3a/11, 13a/7,
13a/9, 21a/7, 29b/9, 32a/9,
52b/6
r. kıılır 33a/7
r. körer 3a/11
r. tartıp 40a/9
r.+ dur 13b/5
r.+ nı 2b/2, 13a/1
- rāst-gūyraḳ**
r.+ dur 3a/9, 13b/4
- rāstlıḳ** <*Far.* *rāst* + *T.* *lıḳ* doğruluk,
düzlük, gerçeklik
r. 16a/7
r. kıılır 21a/11
- rāstraḳ** daha doğru
r.+ dur 3a/10, 13b/4
- rāzi** *Ar.* benimseyen, uygun bulan,
kabul eden
r. bolur 39b/9
- renc** *Far.* ağrı, ızdırıp, acı, sıkıntı
r. 18a/5, 19a/3, 22b/7, 23a/10,
25a/6, 26b/3, 29b/8, 31a/9,
36b/4, 51b/3, 53b/8, 54b/2
r. bolur 27b/9, 37a/1
r. tapur 30a/2
r.+ din 18a/5, 18b/9
r.+ ğa 18b/9
- rencsiz** <*Far.* *renc* + *T.* *siz* acısız,
sıkıntısız
r. 54b/5
r. bolmas 41a/4
- reng** *Far.* renk
r. 11a/8
r.+ i 47a/6
- rengāreng** *Far.* renk renk, çeşit çeşit
renkli
r. 11b/9
- revā** *Far.* uygun, yerinde, yakışır
r. bolur 38a/2, 38a/4, 38b/6,
41a/11
- reyāhīn** *Ar.* reyhanlar
r.+ ni 6b/11
- rızḳ** *Ar.* rızık, Allah’ın bütün
canlılara verdiği nimet
r.- ı ḫalāl 20a/3, 20b/4, 36b/7,
45b/10, 51b/3, 52a/11
r.- ı ḫalāl tapur 54b/7
r. 26b/2
r. tapar 26a/11
r.+ ı 20a/4, 22a/2, 25b/9, 29a/9,
33a/9, 34a/1, 34b/3, 35b/9,
37b/10, 39a/5, 52a/9, 53b/3
- rīsmān** *Far.* ip, halat

	r.+ nı 7b/8		s. bolur 37a/8
rişte	<i>Far.</i> iplik, tire		s.+ ğa 18a/7
	r.+ ni 7b/6	sa‘ādet-mend	< <i>Ar. sa‘ādet + Far.</i>
rıvac	ışgın otu		<i>mend</i> saadetli, mutlu
	r.+ nı 6b/10		s. 17b/4
riyāset	<i>Ar.</i> reislik, başkanlık		s. bolur 16a/10
	r. 17a/8, 19b/8	şabr	<i>Ar.</i> sabır dayanma, katlanma
rīze	<i>Far.</i> kırıntı, ufak parça, döküntü		ş. 8a/10
	r.+ si 52b/2	saç	saç
rūd	<i>Far.</i> ırmak, çay		s. 6a/9, 41a/11
	r.+ nı 4a/11		s.+ ını 45a/2
rūşen	<i>Far.</i> parlak, aydın, aydınlık		s.+ nı 45a/3
	r. 22a/9	saçkan	saçan, dağıtan
	r. bolsa 23a/10		s.+ nı 37a/5, 37a/6
	şem‘-i r.+ ni 4b/2	saçku	saçı
rūşenlik	< <i>Far. rūşen + T. lik</i>		s. 37a/5
	aydınlık, parlaklık	şadağa	<i>Ar.</i> sadaka
	r. 39a/11		ş. 5a/10, 35a/6, 39b/1
	r.+ ini 23a/8	şadef	<i>Ar.</i> sedef
	şem‘-i r.+ ni 28b/5		ş.+ ni 10b/1, 27a/4
rūy	<i>Far.</i> yüz	şāf	<i>Ar.</i> temiz, duru, berrak
	r. 39b/9		ş. 7a/6
rūhbān	<i>Ar.</i> rahipler, Hristiyan din	şaf	sap
	adamları		ş.+ ı 52b/1
	r.+ nı 11b/6	safan	saban, karasaban
rūkū‘	<i>Ar.</i> namazda dizlere tutunarak		s. 54b/9
	vücudun belden yukarısı yere	şofer	<i>Ar.</i> açlık
	müvazi gelecek şekilde eğilme		ş. 42a/9
	hareketi	şafra	<i>Ar.</i> safra
	r. 5a/7, 38a/6		ş.+ niş 13a/2, 2b/5
		saḥī	<i>Ar.</i> cömert, eli açık (kimse)
			s. 54a/3
			s. bolur 53b/1

S, Ş

sa‘ādet *Ar.* mutluluk, saadet
s. 24a/10, 37a/11

	s.+ lerdin 34b/11	şalvatullāhi ‘aleyhim <i>Ar.</i>	Allah’ın selamı onların üzerine olsun ş. 12b/6
saḥīlīk	< <i>Ar. saḥīl</i> + <i>T.+lık</i> cömertlik, eli açık olma s. 43a/8	saman	saman, tahılların taneleri alındıktan sonra kalan sapları s. 55a/3 s.+ nı 7a/2, 55a/2
şaḥrā	<i>Ar.</i> çöl, sahra ş.+ da 50a/4	şanduk	<i>Ar.</i> sandık ş. 47b/11 ş.+ nı 6a/2, 46b/9
saḫ	ayık, uyanık s. 3b/8 s.+ nı 14a/1	sār	<i>Far.</i> aladoğan s.+ nı 10a/3
saḫal	sakal s.+ nı 41a/11, 41b/2	saraç	<i>Ar.</i> at takımları, eyer ve koşum yapan veya satan kimse s.+ larını 10b/7
saḫla-	saklamak, korumak, muhafaza etmek s.- r 42b/5	saraç-ḥāne	<i>Far.</i> at takımı, eyer, araba koşumu vb. deri ve meşinden eşya yapan ve satanların bir arada çalıştıkları çarşı s.+ ni 6b/2
sal-	bırakmak, salmak, göndermek s.- ğalı 46a/5 s.- ıp 29b/2, 35a/4	sarāy	<i>Far.</i> saray s. 4b/9, 34b/6, 39b/6 s.+ da 30b/4 s.+ ğa 33b/9 s.+ nı 39b/6 s.+ nı 33b/7 s.+ nı 33b/11, 46a/7, 46a/9
şalāḥ	<i>Ar.</i> düzelme, iyileşme ş. 12b/7	şarf	<i>Ar.</i> harcama, masraf etme ş. kılar 44b/1, 48b/11
şalāḥiyyet	<i>Ar.</i> yetki ş.+ i 39b/3	sarığ	sarı <i>krş.</i> sarık s. 6b/6
salğan	bırakan, gönderen, salan s.+ nı 7b/5	sarığ	sarı <i>krş.</i> sarık
şāliḥ	<i>Ar.</i> uygun, yakışır; dinin emirlerine uygun harekette bulunan ş. 18b/4		
şallallahu ‘aleyhi ve sellem	<i>Ar.</i> Allah’ın selamı onun üzerine olsun ş.+ ni 17a/8 ş.+ ni 38a/8		

- s. 7b/3, 10a/2, 10a/9, 47a/6,
51b/3, 52a/7
- sassiġ** pis kokulu
s. 43b/3
- sat-** satmak
s.- ip alur 37b/3
s.- ur 37b/3
- satıġ** satış, ticaret
s.+ da 29b/7
- satıķçı** tüccar, ticaret yapan
s.+ nı 10b/10
- satıl-** satılmak
s.- ur 39b/7
- satķuçı** satıcı, satan
s.+ nı 10b/8, 10b/9, 11a/4, 11a/5
- şa‘ve** *Ar.* kuyruk sallayan kuşu
ş.+ ni 10/7
- savuk** soġuk
s. 34a/9, 45b/3, 52a/9, 53b/3
- şayķalger** <*Ar. şayķal + Far. ger* cila
yapan, cilacı
ş.+ ni 10b/5
- sāzende** *Far.* saz sanatçısı, çalgıcı
s.- i hōş-āvāz 24a/3
s. 10b/11
- sebeb** *Ar.* sebep, neden
s. kıldı 12b/5
s.+ din 8a/10, 17a/10, 18b/9
s.+ idin 8a/9, 50a/10
- sebz** *Far.* yeşil
s. 5b/4
- secde** *Ar.* secde
s. kılp 22a/10, 23a/2
- sef-** sepmek
s.- ip 36a/8
- sefer** *Ar.* yolculuk, seyahat
s. 30b/3, 49a/7
s. kılp 52b/8
s.+ de 42b/1
- sefid** *Far.* ak, beyaz
s. 8a/3
- sehāvetlig** <*Ar. sehāvet + T. lig*
cömert, eli açık
s. 54a/2
- sekkiz** sekiz
s. 33b/7, 34a/4, 34a/11, 41b/4,
41b/6, 42a/9
- sekkizinçi** sekizinci
s. 32a/1, 4b/6
- sekri-** zıplamak
s.- p 28a/1
- selām** *Ar.* selam, selamlama
s. kılp 17a/3, 37a/10
- selāmet** *Ar.* emniyet, güvenlik, selamet
s. 17a/7, 23a/6, 28a/9, 30b/1,
50a/2
s.+ niñ 24a/11
- sellāh** *Ar.* kesilmiş kasaplık
hayvanların derisini yüzen
kimse
s.+ nı 9a/9
- semiz** besili, etli, yağlı
s. 9b/5
- şenā** *Ar.* övgü, sena
ş. 53a/4
- sendān** *Ar.* demirci örsü

	s.+ nı 8a/4		şıfatlıg < <i>Ar. şıfat</i> + <i>T. lig</i> bir şeye ait olan özellik
sen	sen, teklik II. Şahıs zamiri		ş. 45a/6, 51a/2
	s. + i 4a/4, 14a/6, 14a/10		
	s. + iñ 15b/1, 15b/8		şihhat <i>Ar. sıhhat</i> , sağlık
	s. + niñ emes 15a/3		ş. 17a/8, 20b/4, 26a/7, 53a/7
sereṭān	<i>Ar.</i> yengeç, yengeç burcu		silhık güzel
	burc-ı s.+ nı 24a/11		s. 52b/5
serheng	<i>Far.</i> bekçi, yasakçı		sın- kırılmak, parçalanmak
	s.+ lerni 12a/1		s.- ip 43a/5
şevāb	<i>Ar.</i> sevap, hayırlı hareket		sınuğ kırık, kırılmış
	ş. 28b/6, 38a/2		s. 35b/4, 40b/3, 42a/3, 42b/1,
	ş.+ nı 39a/9		46a/9
şevābliğ	<i>Ar.</i> şevāb + <i>T.</i> liğ sevap		s. bolup 46a/5
	işleyen		sır I <i>Ar.</i> sır, giz
	ş. 49b/4		s.+ nı 42b/5
sevdā I	<i>Ar.</i> kara safra, insandaki dört		sır II emaye
	sıvı maddeden biri		s. 10b/8
	s.+ niñ 2b/4, 13a/3		şırāt <i>Ar.</i> yol, doğru yol, sırat köprüsü
sevdā II	<i>Far.</i> satış, ticaret		pül-i ş. 21a/7
	s. 29b/7		pül-i ş.+ dın 21a/8
	s.+ sı 52a/4		pül-i ş.+ nı 4a/7, 21a/4
sevdāger	< <i>Far.</i> ticaretçi, tüccar		pül-i ş.+ niñ 21a/6
	s. 30b/2, 52a/3		sibā‘ <i>Ar.</i> yırtıcı hayvanlar
	s. bolsa 53a/10		s. 9a/5
	s.+ lerge 16a/6		sidük idrar
sevr	<i>Ar.</i> boğa, boğa burcu		s. 49b/9, 49b/10
	burc-ı ş.+ ni 24a/9		s.+ ni 49b/7
sıçkan	sıçan, kemirgen hayvan		sihr <i>Ar.</i> sihir, büyü
	s.+ nı 9b/8		s.+ niñ 26a/3
şıfat	<i>Ar.</i> bir kimse veya şeyin sahip		silāh <i>Ar.</i> silah
	olduğu nitelik, hal ve vasıf		s.+ nı 8a/1
	ş. 36a/9, 36b/1		

sīmurġ	<i>Far.</i> Kaf Dağı'nın arkasında yaşadığına inanılan efsanevi kuş, anka s.+ nı 10a/8	s. 15a/6, 29a/3, 29b/3, 36a/2, 36a/7, 36b/3, 39b/4, 45a/7, 50a/10 s. taşıguçı 51a/11
sīne	<i>Far.</i> göğüs, bağır, sadr s.+ ni 43b/7	s.+ i 10a/5, 52b/5, 54a/4 s.+ ler 49b/6
siñil	kız kardeş s. 42a/2, 42a/8, 51b/6	s.+ ni 36a/4
sipāhī	<i>Far.</i> sıradan s. 49a/2	sözle- söylemek s.- y almasa 44a/7
siper	<i>Far.</i> kalkan s.+ ni 8a/1	sözlegen söyleyen s.+ ni 9a/7
sirke	<i>Far.</i> sirke, ekşimiş üzüm suyu s. 11a/4 s.+ ni 5b/10, 45a/9	sözlüg sözlük s. 36a/4, 48a/5, 48a/6 s. bolur 44a/6
sitem	<i>Far.</i> sitem, zulüm, eziyet s. 22b/8, 20b/10, 25b/1 s. bolur 25a/10, 25b/2 s. kıllur 41a/7 s. yetgüçi bolur 18a/1	su su s. 4b/10, 26b/11, 27a/7, 27a/9, 27b/1, 27b/2, 27b/5, 28a/4, 28a/6, 34b/10, 35b/1, 35b/2, 39a/7, 48b/4 s.+ da 28a/8 s.+ dın 27b/9, 27b/10, 27b/11 s.+ nı 4a/11, 7a/6, 34a/9, 51a/8 s.+ nıñ 18b/5 s.+ yı 27b/2, 27b/7, 27b/8 s.+ yığa 34a/6 s.+ yını 7a/5
sitemger	<i>Far.</i> zulüm ve haksızlık yapan, zalim, sitemkar s. 25b/11	sūd <i>Far.</i> fayda, kar s. 16a/7, 30b/3, 52a/4, 53a/10
sol	sol, sol taraf s. 42a/7	şufa <i>Ar.</i> sofa ş.+ nı 4b/11, 35a/8 ş.+ nıñ 35a/9
sor-	sormak s.- up 14a/10	sukқан sokan s.+ nı 8b/5, 41a/8
sora-	sormak s.- dı 4a/2, 14a/4, 14a/6, 14a/8 s.- p 4a/4, 15a/2, 15b/6	
sorağan	soran s.+ da 14a/8, 14b/1, 14b/3	
söz	söz, laf	

- sultān** *Ar.* sultan, hükümdar
s.- 1 ‘ādilniñ 14a/2
s.- 1 cābirniñ 21a/2
s.+ 1 3b/11, 21a/9
- şūr** *Ar.* içi boru gibi boş olan ve
üfürölmek suretiyle ses
çıkartılan büyük boynuz, nefir
ş. tartkannı 16b/8
- şūret** *Ar.* suret, gözün ilk bakışta
gördüğü şey, dış görünüş
s. 30b/3
ş.+ lerdin 11a/8
- şūretlig** <*Ar. şūret + T. lig* dış
görünüşü, suretlik
ş. 8a/7
- sūrnāy** *Far.* zurna
s. 8b/9
- sücūd** *Ar.* secde etme
s. kılip 38a/6
s.+ nı 5a/7
- Süleymān** Hz. Süleyman Peygamber
s. 19a/10
hāzret-i s. 25b/5
- sūnbüle** *Ar.* başak, başak burcu
burc-ı s.+ ni 24b/2
- sünnet** *Ar.* sünnet, kanun, yol, Hz.
Muhammed’in hareket ve
sözleri
s. 11a/9
s. kılip 11a/10
s.+ lerini 38a/8, 43b/3, 49a/7
- sür-** sürmek
s.- üp 36b/1
- süst** *Far.* gevşek, zayıf, güçsüz
s. bolur 50b/3
- süt** süt
s. 7a/7
s.+ ini 7a/8, 7a/9, 9b/4
s.+ ni 7a/6
- süzüg** temiz, süzölmüş
s. bolup 27b/2, 27b/7
- Ş**
- şād** *Far.* sevinçli, mutlu, memnun
ş. boldı 15a/9
- şāğal** çakal
ş. 7a/9
ş.+ nı 9b/11
- şā’ir** *Ar.* şair, şiir yazar
ş.+ lerni 12a/2
- şākird** *Far.* öğrenci, talebe
ş.+ ler 23b/3
ş.+ leri 14a/8, 14b/4
- şalgām** *Far.* turpgillerden, toprak
altında bulunan şişkin bir yumru
halindeki etli kökü sebze olarak
yenen, şifalı hassalat taşıyan
bitki
ş.+ nı 6b/11, 54a/9
- şamiyāne** *Far.* çadır, otak
ş. 47b/11
ş.+ ni 6a/4
- şarāb** *Ar.* şarap, içki
ş.+ larıdın 20b/2
- şart** *Ar.* şart, koşul
ş. 25b/6
- şatranc** *Ar.* satranç

	ş. 8b/10		ş. 42b/5
şātū	<i>Far.</i> merdiven	şek	<i>Ar.</i> şüphe
	ş.+ ğa 35a/2		ş. kıllur édim 15a/10
	ş.+ nı 4b/10, 35a/1	şeker	<i>Far.</i> şeker
şe'n	<i>Ar.</i> iş, fiil		ş. 11a/5, 37a/6
	ş. 48a/3, 48b/4, 51a/9, 52a/3		ş.+ ni 7a/4
şeftālū	<i>Far.</i> şeftali	şem'	<i>Ar.</i> mum
	ş.+ nı 6b/9, 53a/3		ş.- i rüşenlikni 28b/5
şehādet	<i>Ar.</i> şahitlik, tanıklık		ş.- i rüşenni 4b/2
	ş. 16a/6		ş. 30a/3, 30b/4
şehīd	<i>Ar.</i> şehit, kutsal ülkü veya inanç uğruna ölen		ş.+ i 30a/9
	ş. 16b/11	şemāl	<i>Ar.</i> rüzgar
	ş. bolur 19a/2		ş. 25b/5, 26a/1, 26a/8
şehr	<i>Far.</i> şehir, kent		ş.+ ğa 25b/4
	ş. 46b/11, 47a/6		ş.+ ı 25b/7
	ş.+ de 16b/9, 25a/3, 26b/8,		ş.+ nı 26a/3
	30b/4, 34a/7		ş.+ nı 25a/11, 25b/2, 25b/10,
	ş.+ deki 17a/11		26a/4, 26a/6
	ş.+ ge 8a/6, 21a/11, 24a/4,	şerāfet	<i>Ar.</i> şerefli olma, şerefliklik
	28b/1, 30b/8, 31b/8, 31b/9,		ş. 16b/4, 40a/1, 45a/1, 45b/11,
	32a/10, 33b/2, 34b/10, 35a/5,		53b/5
	38b/11, 40a/8, 47b/7	şerāfetlig	< <i>Ar.</i> şerāfet + <i>T. lig</i> şerefli
	ş.+ ler 32a/5		ş. 11a/10, 22b/11, 23b/4, 26a/2,
	ş.+ lerdin 32a/7		27a/9, 52b/5, 53b/1, 54a/2
	ş.+ lerge 19a/11, 47b/1	şerbet	<i>Ar.</i> şerbet, tatlı içecek
	ş.+ lerni 4b/7, 32a/2, 32a/3		ş. 7a/7
	ş.+ ni 4b/7, 32a/2	şeref	<i>Ar.</i> şeref, ululuk, yükseklik
	ş.+ niñ 21b/1, 21b/3, 23b/9,		ş. 17a/7, 18b/10, 19b/7
	30b/5, 32b/1, 32b/10, 32b/11,	şerīk	<i>Ar.</i> ortak
	35b/4, 40a/9, 40a/10, 40b/3		ş. 42a/2
şehvetlig	< <i>Ar.</i> şehvet + <i>T. lig</i>	şevket	<i>Ar.</i> büyüklük, ululuk
	şehvetli, şehvet dolu		ş. 48a/3, 48b/4, 51a/9, 53a/1,
			54b/1

şevketlig <i>Ar. şevket + T. lig şevket</i>	ş. 49a/10, 49a/9
sahibi, yüce, ulu	ş.+ nı 6a/10, 44b/10
ş. 49a/11, 52a/3	
şeyh <i>Ar. şeyh, tarikat önderi</i>	şifā <i>Ar. şifa, iyileşme</i>
ş. 4a/1, 4a/2, 14a/4, 15b/7	ş. 25b/3, 38a/1, 52b/6
	ş. bolur 54a/2
şeyh hasan <i>bkz. şeyh hasan başrī</i>	şimāl <i>Ar. dört ana yönden biri, kuzey</i>
ş. 14b/8, 14b/10, 15a/9	ş. 26a/5
ş.+ dın 15a/4	şīr <i>Far. aslan</i>
ş.+ ge 15a/4	ş. 9b/10
şeyh hasan başrī Hasan Basri,	şīt Hz. Şit Peygamber
Basralı meşhur tâbiî, âlim ve	ş. 18a/1
zâhid	şol şu, işte o
ş. 14b/5	ş. 4a/3, 11b/1, 14a/5, 14a/9,
şeyh muhammed <i>bkz. şeyh</i>	14b/10, 16b/7, 17a/11, 18b/9,
muhammed ibn sīrīn	25a/10, 26b/8, 30b/7, 35a/7,
ş. 15a/3, 15a/9	39b/6, 39b/11, 41a/9, 49b/2,
şeyh muhammed ibn sīrīn İbn Sirin,	50b/7, 55a/1
rüya tabiriyle tanınan hadis ve	şöhret <i>Ar. her yerde herkesçe tanınma,</i>
fıkıh âlimi, tâbiî	meşhurluk, ün
ş. 14b/1, 14b/6, 15a/1, 15a/9,	ş. 22b/10, 24b/8
15b/5, 16a/8	şu şu
ş.+ dın 14a/3	ş.+ larga 27a/4
ş.+ ge 15b/11	şu‘ayb Hz. Şuayb Peygamber
ş.+ niç 23b/8	ş. 19a/3
şeytān <i>Ar. şeytan, iblis</i>	şunça şu kadar, o derece
ş.+ ga 17b/8	ş. 47b/2, 55a/3
ş.+ nı 10b/3	şundağ öyle, o şekilde
şin <Çin. sheng ölçü birimi,	ş. 2b/8, 15a/3, 15b/7, 35b/1,
ş.+ ni 40a/8	52b/10
şinşinleğücü <Çin. sheng ölçen, şin	şūr <i>Far. tuzlu, kekremsi, acı</i>
ölçü birimine göre tartan	ş. bolsa 27a/8
ş.+ larmı 10b/5	şūriş <i>Far. karışıklık, kargaşalık</i>
şışuk şiş, şişmiş, şişkin	ş. 2b/6, 13a/4

şükr <i>Ar.</i> şükür, Allah'a minnet duyma ş. kılğannı 8a/10 ş. kılmagan 22a/4 ş. kıılır 18a/5	t. berdiler 14a/7 t. berdiñiz 14a/9 t. berip 16a/1 t.+ i 2b/7, 3a/1, 3a/6, 3a/8, 11b/1, 13a/5, 13a/7, 13a/9, 13b/1, 13b/3, 15b/9, 19b/6, 22b/9, 23b/1, 23b/2, 25a/4, 26b/9, 32b/3, 32b/4, 34b/5, 35a/9, 35b/6, 40a/8, 41b/5, 42a/7, 43a/2, 43b/7, 44b/7, 45b/7, 46b/8, 47b/5, 50b/6, 52b/2, 55a/3 t.+ i bolur 28b/10, 30a/4, 41b/7, 42a/1, 42a/11, 48a/4 t.+ ini 14a/4, 14b/1, 15a/2, 15a/8, 15b/6, 18b/11, 22b/3 t.+ ler 47b/3 t.+ ni 15b/10 ‘ilm-i t.+ ni 14b/7 t.+ niñ 14b/4
şüsteger <i>Far.</i> sarıkçı, sarık yapan ş.+ ni 10b/10	
T, Ṭ	
tā <i>Far.</i> kadar, dek, değin; ki, zira t. 17b/6, 20b/9, 28a/3	
ṭa‘ām <i>Ar.</i> yemek, yiyecek ṭ.+ ğa 36b/4 ṭ.+ nı 9b/2	
ṭa‘at <i>Ar.</i> Allah'ın buyruklarını yerine getirme, ibadet t.+ ge 40b/8, 51b/5, 53a/5	
ṭab‘ <i>Ar.</i> tabiat, huy, yaratılış ṭ.+ ı 2b/8	
ṭabaḳ içine yiyecek konan kap, tabak t.+ nı 6a/6	
ṭabaḳçı tabak yapan veya satan kimse t.+ nı 11a/1	ṭabl <i>Ar.</i> davul ṭ.+ nı 8a/2
ṭaban ayağın yere basan tarafı, ayağın altı ṭ.+ nı 42b/8	tāc <i>Far.</i> taç, hükümdarlık sembolü olarak takılan başlık t.+ nı 7b/2
ṭabīb <i>Ar.</i> hekim, doktor ṭ. 53a/5 ṭ.+ ni 5a/11, 10b/9, 40a/4	tācīk <i>Far.</i> köle, kendi toprağını süren köle t. 53b/9
ta‘bīr <i>Ar.</i> rüya yorma, rüya yorumlama, tabir etme t. 14a/5, 14a/11, 14b/3 ‘ilm-i t. 15a/10, 15b/1 t. berdi 4a/3, 4a/6, 15a/7	taf- bulmak t.- ip 20a/3, 46b/4 tağ dağ t. 10a/3 t.+ da 30b/10

t.+ dın 31a/3	tambū[r] tambur müzik aleti
t.+ ıda 38b/8	t. 47b/11
t.+ ıdın 38b/5	tamçı duvarcı, duvar yapan usta
t.+ nı 4b/4, 30b/8	t.+ nı 11a/1
ṭahāret Ar. abdest, temizlik, temiz olma	tanu- tanımak, bilmek
ṭ. kılğannı 5a/7	t.- p 24a/6
ṭ. kılıp 27a/11, 38a/1, 38a/3	t.- y durğan 23b/5
taht <i>Far.</i> taht, hükümdarlık tahtı	taṅla ertesi gün, yarın
t. 47a/11	t.+ sı 15a/9, 40b/2
t.+ ge 24b/1, 47b/5	tap- 1. bulmak
t.+ ta 47b/3	t.- ar 16b/4, 17a/4, 18a/3, 19b/8, 20b/2, 20b/4, 20b/6, 22a/2, 22a/11, 22b/11, 23b/9, 46b/4
taḳrīb Ar. yaklaştırma	t.- ip 18b/2, 18b/10, 19a/10, 21a/3, 36b/10, 38b/2
t.+ din 18b/5	t.- tı 16a/1
taḳvā-dār Ar. <i>taḳvā</i> + <i>Far. dār</i>	t.- ur 19a/1, 19a/6, 20a/6, 20a/8, 20b/4, 23a/4, 24a/6, 24b/8, 26a/6, 26a/7, 26a/8, 26b/2, 26b/6, 27a/1, 27a/10, 29b/11, 31a/5, 31a/8, 31a/11, 32a/5, 32a/8, 32a/10, 32b/2, 33a/5, 34a/2, 34b/2, 34b/4, 35a/5, 35b/2, 35b/5, 36a/6, 36a/10, 36b/7, 37a/4, 37b/9, 38a/1, 38b/2, 38b/5, 39a/2, 39a/8, 39a/9, 40b/8, 41a/3, 41a/11, 45a/2, 48b/7, 49a/11, 49b/9, 51b/8, 52a/3, 52b/7, 53a/7, 54b/3, 54b/5
Allah'tan korkan, dinin buyruklarını yerine getiren	2. yardımcı fiil
t. bolur 18a/9	'izzet t.- ar 46b/7
ṭalāḳ Ar. nikahlı eşini boşama, boşanma	ni'met t.- ar 25b/9
ṭ. 11b/3, 11b/4	
ṭ. kıılır 42b/2, 45a/3	
talan bulan talan, yağma, çapul	
t.+ nı 8a/3	
talaş kavga, çekişme	
t. bolur 37a/7	
tam dam, çatı	
t. 31b/3, 31b/5	
t.+ da 11a/8	
t.+ nı 4b/5, 31b/6	
tamām Ar. tamam, eksiksiz, tam	
t. 15a/8, 33a/4, 38a/3, 38a/5	
t. bolur 38a/3, 38a/4, 38a/6	

rızık t.- ar 26a/11	t.+ nı 11a/3
bereket t.- ur 37b/3	taşkara akbaba kuşu
genc t.- ur 43b/2	t.+ nı 10a/2
māl t.- ur 34b/11, 35b/3	taş taş
ni‘met t.- ur 31b/8	t. 11a/1
renc t.- ur 30a/2	t.+ nı 4b/5, 31a/10
rızık-ı hālāl t.- ur 54b/7	taşıguçı taşıyan
tapıl- bulunmak	söz t. 51a/11
t.- ip 31b/4	taşkarı dışarı
tar dar	t. 28b/8, 29a/2
t. 6a/4, 47b/5	t. èmes 2b/3
taraf Ar. taraf, yön, cihet	t. èmesdür 13a/2
‡.+ ge 14b/9	tathğ tatlı, ağıza hoş gelen <i>krş.</i> tatlık
‡.+ ıdın 25a/5, 26a/5, 26a/8,	t. 5a/3, 6b/6, 54a/4
46b/10, 48b/10, 53b/8	t. bolsa 45b/5
‡.+ ıge 40a/11	tatlık tatlı, ağıza hoş gelen <i>krş.</i> tatlığ
tarh Ar. bahçelerde çiçek dikmek	t. 51b/11, 52a/2
için ayrılmış, çiçek dikilmiş yer	t. bolsa 27a/7
‡.+ ı 15b/2	t. bolur 51b/6
tarı- ekmek, dikmek	tatlıklığ tatlılık, tatlı olma durumu
t.- p 36b/8, 45b/5	t.+ ığa 52b/1
tarıgan diktiği, ektiği	‡avāf Ar. etrafını dolaşma, dolaşarak
t.+ nı 5b/11, 45b/6	ziyaret etme
tart- 1. çekmek	‡. kılıp 38a/9, 38b/11, 39a/9
t.- ip 21b/1, 21b/3, 28a/4, 50b/2	‡. kılır 18b/1, 39b/3
2. çekmek, almak; yardımcı fiil	‡. kılırsèn 4a/2, 14a/5, 14a/9,
rāst t.- ip 40a/9	14b/2
tartatқан dağıtan	‡āvus Ar. tavus kuşu, süslü, parlak ve
t.+ nı 6b/3	güzel renkli çok büyük kuş
tartқан çeken, alan	‡.+ nı 10a/4
t.+ nı 40a/11	tayak sopa, değnek
şūr t.+ nı 16b/8	t. 8b/5
tartқuçı çeken	t.+ nı 8a/4

- tāze** *Far.* yeni, taze
t. 39b/9, 40a/8, 41b/5, 41b/7,
41b/11, 42a/11, 43a/1, 43b/6,
44b/7
t. bolur 50a/1
- ta‘ziyet** *Ar.* gam, sıkıntı
t. 29b/11, 32a/1, 36b/9, 43a/6,
43a/11, 51a/5, 51b/11
- tedbīr** *Ar.* tedbir, hazırlık, önlem
t.+ ĩge 38a/2
t. kıla almas 46b/3
t. kıılır 27b/1, 47a/8
t.+ lerini 46b/4
- teg-** değmek, ulaşmak *krş.* **tég-**
t.- ip 25b/8
- tég-** değmek, ulaşmak *krş.* **teg-**
t.- ip 49b/9
- tégür-** ulaştırmak, yetiştirmek,
getirmek
t.- ür 53b/6
- tegürmen** değirmen, iri ve taneli
şeyleri öğütmeye yarayan alet
krş. **tégürmen**
t.+ de 50b/2
t.+ ni 35a/5, 35a/7
- tégürmen** değirmen, iri ve taneli
şeyleri öğütmeye yarayan alet
krş. **tegürmen**
t.+ de 6b/3
t.+ ni 4b/11
- tégürmençi** un değirmeni işleten
kimse
t.+ ni 10b/11
- tell** *Ar.* tepe
t. 4b/4
- temür** demir
t. 31b/9
t.+ ni 8a/5
- temürçi** demirci, demiri dükkanında
veya atölyesinde işleyen
zanaatkar
t.+ lerni 10b/4
- ten** *Far.* insan vücudunun dış yüzü,
cilt
t.+ idin 41a/5
- ten-dürüst** *Far.* sağlıklı, sıhhatli, dinç
t. 47b/11
- ten-dürüstlük** < *Far.* *ten-dürüst* + *T.* +
luk sağlam vücutlu, sağlıklı
t. 36b/5, 43a/10
- tenglik** < *Far.* *teng* + *T.* + *lik* darlık
t. 35a/8
t.+ ke 19a/5
- tennür** tandır
t.+ da 35b/9
t.+ nı 5a/1, 6a/5, 35b/6, 35b/7,
35b/8, 48a/9
- tepregen** kımıldama, sarsıntı
t.+ ni 11b/2
- terāzū** *Far.* terazi, tartı
t. 5b/1, 40b/2
t.+ nı 4a/8, 21a/11, 21b/1,
21b/3, 40a/7, 40a/9, 40a/11
t.+ nı 40a/7, 40a/10
- terāzūçi** < *Far.* *terāzū* + *T.* + *çı* terazi
görevlisi

	t.+ larnı 10b/5		t. 17a/1
teri	insan ve hayvan vücudunu bir örtü gibi saran koruyucu tabaka, ten, cilt	tëve	deve
	t. 44b/7		t.+ lerni 11b/10
terre kağun	bir tür kavun; içi boş kavun ?	tevekkül	Ar. elinden geleni yapıp sonrasını Allah'a bırakma
	t. 52b/9		t. kıılır 54b/7
tersā	Far. Hristiyan	tevfik	Ar. uygun duruma getirme, uydurma
	t.+ nı 11a/6, 11b/5		t. 32a/8
tesbîh	Ar. 'süphanallah' deme, Allah'ı zikretme	tezek	tezek, bazı yerlerde yakıt olarak kullanılan kurutulmuş sığır tersi
	t. 22a/5		t.+ ini 9b/4, 50a/7
	t.+ ni 6a/3, 47a/2		t.+ ni 6b/2, 44b/8
teşnelik	Far. <i>teşne</i> + <i>T.</i> + <i>lik</i>	tınç	sakin, huzurlu
	susamışlık		t. bolur 29a/7
	t. 39a/7	tınçlık	dinç olma, gücü ve sağlığı yerinde olma, esenlik
tevbe	Ar. tövbe		t. 25a/1
	t.- i naşüh kıılır 38b/6	tırnağ	tırnak
	t. 16a/6, 17b/1, 38a/1, 38b/1, 38b/2		t. 5b/7, 43b/3
	t. kılğan 27a/11, 38b/3		t.+ ını 49a/5
	t. kılıp 53a/9	tığ	Far. kılıç
	t. kıılmağ 17a/2, 20b/8, 20b/11, 21a/4		t.+ nı 8a/5
	t. kıılır 17b/6, 39a/4, 39b/10	tik-	dikmek
	t.+ ge 41b/10		t.- ip 51a/6
	t.+ si 16b/11		t.- ür 33a/8
tevbelik	Ar. <i>tevbe</i> + <i>T. lik</i> tövbe etmiş olan	tikiş	iğne iplikle dikmek işi
	t. 41a/1		t. 10b/10
tevbesiz	Ar. <i>tevbe</i> + <i>T. siz</i> tövbe etmeyen, tövbesiz	tikken	diktiği, dikiş attığı
			t.+ ni 6b/5, 10b/10
		til	dil
			t.+ i 44a/7, 51b/6
			t.+ ni 44a/6, 44a/8, 44a/9

	t.+ niñ 44a/8	toķ	tok, yemek yemiş olan t. 43a/10
tilçi	dilci, konuşan t. bolur 44a/7	toķķan	akraba t.+ ı 43a/1
tile-	dilemek, istemek t.- p 9a/3	toķķuz	dokuz t. 22a/8, 25b/2
tirigçilik	dirilik, yaşam, geçim t. 25a/9 t. kılurğa 12b/5	toķķuzunçı	dokuzuncu t. 4b/9, 33b/6
tirilgen	dirilen t.+ ni 8b/2	toķluk	tokluk, tok olma t. 25a/2
tiş	diş t. 9a/10 t.+ i 44a/2 t.+ ini 44a/3 t.+ lerini 43b/11, 44a/1, 44a/4 t.+ ni 5b/8	toķta-	durmak, dinlenmek t.- y durğan 38b/4
tofrağ	toprak <i>krş.</i> tofrağ t.+ nı 4b/5	tola	dolu t. 14b/7, 14b/10, 15a/9, 15b/1, 15b/5, 15b/11, 16a/3, 16a/7, 17a/4, 17a/5, 18a/2, 18a/8, 18b/1, 18b/7, 19a/6, 19a/10, 19b/10, 20a/7, 20b/1, 20b/2, 22a/6, 24a/8, 24b/4, 25a/10, 25b/9, 26a/7, 26b/5, 26b/9, 27a/6, 27a/7, 27a/10, 27b/6, 27b/8, 28a/5, 28a/7, 29b/3, 29b/7, 30b/3, 30b/6, 31a/1, 31a/6, 31a/7, 31b/7, 34a/8, 34b/2, 34b/5, 35b/9, 36a/7, 36b/5, 36b/7, 40b/11, 43a/7, 45b/1, 45b/4, 47a/1, 48a/3, 52a/3, 52a/5, 52a/6, 52b/10, 53a/10, 53b/2, 55a/2 t. bolsa 55a/3 t. bolur 16b/7, 25b/11, 43b/2, 45a/9, 47a/2, 53b/3
tofrağ	toprak <i>krş.</i> tofrağ t.+ nı 26b/7, 31a/10 t.+ ta 15a/5		
tofrağlığ	toprak sahibi olan t. 14b/8		
toğ-	doğmak, ortaya çıkmak t.- up 50b/6, 50b/7 t.- ur 51a/2, 51a/3		
toğķan	akraba t.+ ı 44a/1 t.+ ı bolur 44a/2 t.+ ları 43a/4 t.+ larıdın 44a/3, 44a/4		
toğluk	donmuş, buzlu t. 25b/1, 25b/10	tolalığ	doluluk

	t.+ ıġa 42a/6, 44b/9, 44b/11		t.+ nı 10a/5
ton	uzun üst giysi, elbise	tur-	1. durmak, bir yerde kalmak
	t. 11a/7, 47b/2		t.- ġan 6b/5, 10b/6, 29b/3
	t.+ ġa 49b/9		t.- up 21a/6, 24a/7, 30b/10,
	t.+ larını 8a/8		38b/4, 38b/8
	t.+ nı 5b/4, 6a/3, 7b/1, 7b/2,		2. durmak; yardımcı fiil
	7b/3, 7b/4, 47a/4		aġa t.- ġan 34b/10
toņuz	domuz		ala t.- ġan 5a/1, 35b/1
	t.+ nı 9b/8		kökerip t.- ġan 51a/7
toşķan	tavşan		köyüp t.- ġan 29b/11
	t.+ nı 9b/8		ötüp bolmay t.- ġan 28a/1
toy	ziyafet, toplu yemek, şölen,		yaray t.- ġan 51a/11
	düğün yemeġi		yalınlap t.- ġannı 20b/11
	t.+ ıda 11a/9		yıġılıp t.- up 14b/10
töhmet	<i>Ar.</i> suçlama, suçlanma		yıġılıp t.- ġan 15a/6
	t.+ i 4a/5, 14a/7, 14a/10	tut-	tutmak, yakalamak
	t.+ ige 39b/4		t.- ar 14a/11, 36a/7
	t. kıllur 50b/3		t.- salar 4a/5, 14a/7
töpe	tepe, üst		t.- up 14b/8, 24b/11, 36b/6
	t. 34b/8	tüfi	<i>Far.</i> dudu kuşu
	t.+ din 31b/10		t.+ ni 10a/7
	t.+ ge 31b/10	tutķan	tutan
törgük	evin köşesi, misafire ait olan		t. 15a/5
	yer	tuz	tuz, suda eriyen, kokusuz, dili
	t.+ ni 6a/4, 48a/5		yakan bir tada sahip, yiyecekleri
tört	dört		korumadan ve tatlandırmada
	t. 2b/3, 13a/2, 15b/4, 15b/9,		kullanılan billursu madde
	42a/10		t.+ nı 7a/3
törtinçi	dördüncü	tuzak	tuzak
	t. 4a/8, 21b/11		t.+ nı 7b/7
töşek	döşek	tük	tüy
	t.+ ni 6a/2, 46b/10		t.+ ini 5b/4, 43b/4, 49a/5
tuķm	<i>Far.</i> tohum	tükür-	tükürmek

t.- üp 44a/10	19a/8, 19a/11, 19b/11, 19b/2,
tükürük tükürük bezlerinden ağza	19b/3, 19b/4, 19b/6, 19b/9,
akan ve yutmayı kolaylaştıran	20a/1, 20a/3, 20a/5, 20a/7,
salgı	20a/9, 20a/10, 20b/1, 20b/3,
t.+ ni 44a/10	20b/5, 20b/6, 20b/7, 20b/9,
tülki tilki, kurnaz, yabani hayvan	20b/10, 21a/1, 21a/3, 21a/4,
t.+ ni 9b/11	21a/6, 21a/8, 21a/11, 21b/1,
tüş rüya, düş	21b/3, 21b/5, 21b/6, 21b/7,
t. 2b/1, 2b/3, 3a/2, 3a/4, 3a/6,	22a/1, 22a/3, 22a/4, 22a/6,
3a/7, 4a/2, 4a/4, 4a/8, 4b/1,	22a/7, 22a/10, 22b/2, 22b/3,
4b/3, 4b/6, 4b/8, 5a/1, 5a/4,	22b/5, 22b/8, 22b/9, 23a/3,
5a/6, 5a/10, 5b/1, 5b/3, 6a/1,	23a/8, 23a/9, 23a/11, 23b/1,
6a/5, 6a/6, 6a/8, 6a/11, 6b/3,	23b/2, 23b/4, 23b/6, 23b/11,
7a/2, 7a/3, 7a/4, 7a/9, 7b/1,	24a/1, 24a/2, 24a/4, 24a/6,
7b/5, 7b/8, 7b/11, 8a/6, 8a/8,	24a/8, 24a/9, 24a/10, 24a/11,
8a/11, 8b/3, 8b/7, 8b/11, 9a/3,	24b/1, 24b/2, 24b/3, 24b/4,
9a/5, 9a/7, 9a/8, 9a/10, 9b/1,	24b/5, 24b/6, 24b/7, 24b/8,
9b/3, 9b/5, 9b/7, 9b/10, 10a/1,	24b/11, 25a/1, 25a/2, 25a/3,
10a/8, 10a/10, 10b/1, 10b/2,	25a/5, 25a/6, 25a/8, 25a/11,
10b/4, 11a/5, 11a/7, 11a/9,	25b/1, 25b/2, 25b/5, 25b/8,
11a/10, 11b/4, 11b/7, 11b/8,	25b/9, 25b/10, 26a/1, 26a/3,
11b/10, 12a/4, 12b/8, 13a/1,	26a/5, 26a/6, 26a/8, 26a/10,
13a/8, 13a/10, 13b/2, 14a/4,	26b/1, 26b/3, 26b/4, 26b/5,
14a/6, 14a/11, 14b/10, 15a/3,	26b/7, 26b/9, 26b/10, 26b/11,
15b/7, 16a/3, 16a/9, 16b/1,	27a/5, 27a/7, 27a/9, 27a/11,
16b/3, 16b/5, 16b/6, 16b/7,	27b/1, 27b/4, 27b/5, 27b/9,
16b/8, 16b/10, 17a/2, 17a/3,	27b/10, 28a/1, 28a/3, 28a/5,
17a/4, 17a/5, 17a/6, 17a/9,	28a/7, 28a/9, 28a/10, 28b/3,
17b/3, 17b/7, 17b/9, 17b/11,	28b/5, 28b/8, 28b/9, 28b/10,
18a/1, 18a/3, 18a/7, 18a/8,	29a/9, 29a/11, 29b/1, 29b/2,
18a/10, 18a/11, 18b/1, 18b/3,	29b/4, 29b/9, 29b/10, 30a/1,
18b/4, 18b/6, 18b/8, 19a/1,	30a/3, 30a/9, 30a/11, 30b/8,
19a/2, 19a/3, 19a/5, 19a/6,	30b/10, 31a/1, 31a/3, 31a/4,

31a/5, 31a/8, 31a/9, 31a/10,
31b/2, 31b/3, 31b/5, 31b/6,
31b/7, 31b/9, 31b/10, 31b/11,
32a/2, 32a/4, 32a/5, 32a/7,
32a/8, 32b/1, 32b/3, 32b/5,
32b/7, 32b/8, 32b/9, 32b/11,
33a/1, 33a/2, 33a/4, 33a/5,
33a/10, 33a/11, 33b/4, 33b/5,
33b/7, 33b/9, 34a/4, 34a/6,
34a/8, 34a/9, 34a/10, 34a/11,
34b/1, 34b/4, 34b/6, 34b/9,
34b/10, 34b/11, 35a/1, 35a/2,
35a/3, 35a/4, 35a/5, 35a/7,
35a/8, 35a/11, 35b/2, 35b/3,
35b/4, 35b/5, 35b/6, 35b/9,
35b/10, 36a/1, 36a/2, 36a/5,
36a/9, 36a/10, 36a/11, 36b/1,
36b/3, 36b/4, 36b/5, 36b/6,
36b/7, 36b/8, 36b/9, 36b/10,
37a/2, 37a/3, 37a/5, 37a/6,
37a/8, 37a/9, 37a/10, 37b/1,
37b/2, 37b/4, 37b/5, 37b/6,
37b/8, 37b/9, 37b/11, 38a/2,
38a/3, 38a/4, 38a/5, 38a/7,
38a/9, 38a/11, 38b/1, 38b/2,
38b/3, 38b/4, 38b/6, 38b/7,
38b/8, 38b/9, 39a/1, 39a/5,
39a/6, 39a/9, 39a/10, 39a/11,
39b/3, 39b/5, 39b/6, 39b/8,
39b/9, 39b/11, 40a/3, 40a/4,
40a/5, 40a/6, 40a/8, 40a/9,
40a/10, 40b/1, 40b/2, 40b/3,
40b/4, 40b/5, 40b/6, 40b/8,
40b/9, 40b/11, 41a/2, 41a/4,
41a/6, 41a/8, 41a/9, 41b/3,
41b/4, 41b/6, 41b/10, 42a/1,
42a/3, 42a/4, 42a/5, 42a/6,
42a/9, 42b/1, 42b/3, 42b/4,
42b/6, 42b/7, 42b/8, 42b/9,
43a/1, 43a/2, 43a/5, 43a/6,
43a/7, 43a/9, 43a/10, 43a/11,
43b/2, 43b/3, 43b/4, 43b/5,
43b/7, 43b/8, 43b/9, 43b/11,
44a/1, 44a/5, 44a/6, 44a/8,
44a/9, 44a/10, 44b/1, 44b/2,
44b/4, 44b/8, 44b/10, 45a/1,
45a/3, 45a/4, 45a/5, 45a/6,
45a/8, 45a/9, 45a/11, 45b/2,
45b/4, 45b/6, 45b/8, 45b/9,
46a/1, 46a/4, 46a/6, 46a/7,
46a/10, 46b/2, 46b/3, 46b/4,
46b/5, 46b/7, 46b/9, 46b/10,
46b/11, 47a/1, 47a/2, 47a/4,
47a/5, 47a/8, 47a/9, 47a/11,
47b/2, 47b/3, 47b/5, 47b/6,
47b/7, 47b/9, 47b/11, 48a/1,
48a/2, 48a/5, 48a/8, 48a/9,
48a/10, 48a/11, 48b/2, 48b/4,
48b/6, 48b/9, 49a/1, 49a/2,
49a/3, 49a/5, 49a/8, 49a/9,
49b/1, 49b/2, 49b/4, 49b/5,
49b/6, 49b/8, 49b/9, 50a/3,
50a/6, 50a/7, 50a/8, 50a/11,
50b/2, 50b/4, 50b/6, 50b/7,
50b/9, 50b/10, 51a/1, 51a/2,
51a/3, 51a/5, 51a/6, 51a/8,

51a/9, 51a/10, 51b/1, 51b/2,
51b/4, 51b/5, 51b/7, 51b/8,
51b/9, 51b/11, 52a/2, 52a/7,
52a/8, 52a/10, 52a/11, 52b/3,
52b/5, 52b/6, 52b/8, 52b/9,
52b/10, 53a/1, 53a/2, 53a/3,
53a/4, 53a/6, 53b/1, 53b/2,
53b/4, 53b/6, 53b/7, 53b/9,
53b/10, 54a/1, 54a/2, 54a/3,
54a/4, 54a/5, 54a/7, 54a/8,
54a/9, 54a/11, 54b/2, 54b/3,
54b/4, 54b/6, 54b/8, 54b/9,
54b/10, 55a/1, 55a/2
t.+ de 11a/10, 17b/8, 49b/11
t.+ din 3a/5, 3a/8, 13a/10
t.+ i 3a/1, 3a/3, 3a/10, 3a/11,
3b/2, 3b/3, 3b/5, 3b/6, 3b/7,
3b/8, 3b/9, 3b/11, 13a/7, 13b/4,
13b/5, 13b/7, 13b/8, 13b/11,
14a/1, 14a/2, 15a/2, 15b/8
t.+ ĩ 13a/8
t.+ ide 15b/3, 46a/10, 46b/6
t.+ idin 3b/2, 3b/3, 3b/4, 3b/5,
3b/7, 3b/8, 4a/1, 13b/7, 13b/8,
13b/10, 13b/11, 14a/1, 14a/2,
14a/3
t.+ iniñ 14b/1
t.+ ler 2b/5, 13a/4
t.+ ni 3a/11, 14a/9, 15a/1, 15a/4,
15b/5, 29b/5, 30b/6, 33b/3,
34a/1, 34a/3, 38a/10, 39a/2,
41b/2, 51b/10
t.+ niñ 13b/1, 15a/8, 18b/11

t.+ ün emes 15b/8
tüş- 1. inmek, düşmek
t.- er 18b/3, 18b/9, 19a/6, 20a/1,
41a/6, 54b/3
t.- mey 22a/2
t.- ti 15b/4
t.- üp 17a/5, 19b/11, 21a/1,
22b/2, 29b/10, 31a/3, 38b/6,
44a/2, 44a/3
t.- ür 30b/3, 31a/4, 40b/1
2. düşmek; yardımcı fiil
fitnege t.- er 18b/5
helâketge t.- er 18b/2
işige t.- er 21a/10

tüşgen inen, düşen
t. 28b/2
t.+ ni 6a/11, 9a/2, 11b/3, 11b/8,
29b/6
t.+ niñ 15b/9

tüşür- indirme, düşürme
t.- mey 44a/5
t.- üp 41a/11

tüzük yarayan, uygun
t.+ dür 46a/4

U

u *Far.* ve
u. 20a/6, 20a/8, 27b/2, 41b/6,
45a/10, 45b/6, 48b/7
uç- uçmak, havada yol almak
u.- up 9a/4
uç uç, uç taraf
u.+ ımı 44a/8
uça sırt, eğin

u.+ nı 5b/7, 43a/2	u. bolur 17b/10, 20a/11, 22a/11,
u.+ sını 43a/4	23a/4, 24b/8, 24b/9, 30a/11,
uçkun kıvılcım	30b/10, 31a/2, 31b/9, 33a/11,
u.+ nı 48a/11	40a/4, 43b/8, 47b/7, 50b/8
uçra- rastlamak, karşılaşmak <i>krş.</i>	u.+ ı 35a/8, 35b/7, 48a/9
uçura-	u.+ lar 32b/6, 32b/9
u.- r 31a/10, 52a/1	u.+ lardın 4a/1, 14a/3, 24a/2,
uçura- karşılaşmak, rastlamak	27a/6, 28a/5, 31a/11
u.- r 27b/10, 39b/4, 46a/6, 49b/5	u.+ larğa 44a/7
‘ūd <i>Ar.</i> öd ağacı, ağaç	u.+ larığa 32b/11
‘ū.+ nı 5a/3, 6b/11, 36b/7,	u.+ larnıñ 33a/6, 33b/5
54a/3, 54a/4,	uluğluğ büyüklük, ululuk <i>krş.</i> uluğluğ
uğla- uyumak	u.+ ı 33b/4
u.- p 3a/2, 13a/8	u.+ ığa 31b/2, 48a/4
u.- r 2b/8, 13a/6	uluğluğ büyüklük, ululuk <i>krş.</i>
u.- sa 13a/6	uluğluğ
uğlamak uyuma	u. 11a/10, 22a/8, 23b/5, 23b/7,
u. 3a/1	33b/8, 35a/6, 40b/6, 40b/10,
uğar balıkçıl	41b/11, 42a/2, 45b/10, 46a/8,
u.+ nı 10a/4	47b/1, 48a/8, 48b/5, 49a/10
uluğ ulu, yüce; büyük, iri <i>krş.</i> uluğ	u. bolur 22b/1, 46a/1
u. 4b/7, 14a/3, 17b/10, 19a/11,	u.+ ğa 22a/10, 24b/9, 46b/7
19b/4, 20a/4, 23b/10, 24a/1,	u.+ ı 24a/8
24a/2, 24b/1, 25b/6, 26a/2,	u.+ ığa 46b/6, 46b/9
27b/10, 27b/11, 31b/2, 32a/8,	u.+ nı 22a/1
32b/1, 32b/3, 32b/8, 33a/7,	uluğ büyük, ulu, yüce <i>krş.</i> uluğ
33b/9, 40b/4, 41a/2, 41a/8,	u. bolup 48a/1
42b/4, 43a/5, 43a/7, 46b/2,	‘umr <i>Ar.</i> ömür, hayat, yaşam
48a/5, 48b/10, 50b/5, 52a/7,	‘u.+ ı 16b/7, 18a/4, 24a/3,
53a/3, 53b/6, 53b/7, 54b/1	24a/10, 26b/4, 26b/6, 34b/2,
u. bolup 18a/9, 18a/10, 19a/10,	37b/6, 46b/7, 54a/5, 54b/11
30b/9	‘u.+ ıda 18a/4, 36b/11, 40a/2
	‘u.+ ını 38a/10

	‘u.+ ları 18a/2		
‘umre	<i>Ar.</i> umre, hac mevsimi dışında Kabe’yi ve Mekke’nin kutsal yerlerini ziyaret etme ‘u. 39a/9	usulçî	< <i>Ar.</i> <i>uṣūl</i> + <i>T.</i> + <i>çî</i> dansçı, dans eden u.+ nı 11a/1
un	un, öğütölmüş tahıl u. 6b/3, 50b/2 u.+ nı 7a/1, 54b/4	uṣaḳ	ufak, küçük <i>krş.</i> uṣṣaḳ u. 4b/5
ur-	1. vurmak u.- up 39b/5 2. söylemek lāf u.- ur 44b/1	uṣat-	ufalatmak, ufalamak u.- ip 51a/5
urġan	vurduġu, darpettiġi u.+ da 15b/4, 15b/9 u.+ nı 7b/7, 8b/5, 8b/5	uṣatḳan	küçük, ufalanan u. 7a/11
uruġ	tohum u.+ nı 45b/4	uṣbu	işte bu, bu; işaret zamiri u.+ dur 50b/6
uruḳ	soy, kavim, boy u. 43a/1, 43b/11, 44a/2	uṣṣaḳ	ufak, küçük <i>krş.</i> uṣaḳ u. 31a/10
uruṣ	savaş, cenk u. 29a/1, 37a/7	‘uṭārid	<i>Ar.</i> Merkür gezegeni ‘u. 24a/4
uruṣ-	savaşmak, vuruṣmak u.- up 23a/11	uy	sığır u.+ ġa 9b/4 u.+ nı 9b/5 u.+ nıñ 9b/4
uruṣḳan	savaştıġı, güreştiġi u.+ nı 9b/10	uyat-	utanmak u.- ip 48b/8
uruṣmaḳ	savaşma, vuruṣma u. 55a/2	uyġan-	uyanmak u.- ip 14b/10, 15b/4
usturlāb	<i>Ar.</i> usturlap u.+ nı 12a/3	‘uzr	<i>Ar.</i> özür, mazeret ‘u. 15b/1
usul	< <i>Ar.</i> <i>uṣūl</i> dans <i>krş.</i> uṣūl u. 8b/10	uzun	uzun u. 37b/6 u. bolup 18a/4 u. bolur 16b/8, 18a/3, 24a/4, 24a/10, 26b/6, 46b/7, 54a/5, 54b/11
uṣūl	<i>Ar.</i> dans u. kılıp 11a/9		Ü
		ü	<i>Far.</i> ve

	ü. 12b/7, 18a/5, 18b/10, 19a/3, 20a/2, 20b/10, 22b/8, 25a/6, 28a/6, 29b/8, 29b/9, 31a/9, 46b/7, 54b/2	ü.+ ni 7b/2
üçüki	bağırsak ü. 44b/8	üzüm üzüm ü. 37a/6, 52a/10 ü.+ ni 6b/6, 6b/7, 52a/7, 52a/8, 52a/11 ü.+ nişki 52b/2
üçün	için ü. 17b/6, 33a/6	V
üçünçü	üçüncü ü. 4a/6, 16a/2	vaḥy <i>Ar.</i> bir fikir veya emrin Allah tarafından peygambere bildirilmesi v. 12b/7
üçünki	çünkü nême ü. 21a/7	vaḫt <i>Ar.</i> zaman, vakit, dönem v. 20b/7, 22a/1, 42b/10, 49b/10 v.+ da 2b/8, 4a/3, 13a/6, 14a/5, 25a/7, 37a/3, 52a/11 v.+ de 25b/3, 25b/4, 37a/1 v.+ dın 54b/4 pādişāh-ı v.+ dın 23a/8 pādişāh-ı v.+ ğa 22b/6 v.+ ıda 26a/10, 26a/11, 36b/10, 39b/2, 41a/10, 45b/2, 45b/3, 51b/2, 51b/11, 52a/8, 52a/9, 52a/10, 52b/3, 52b/8, 52b/11, 53b/3, 53b/9 v.+ ıdın emes 37a/1 v.+ niş 15a/11, 22b/7
ülüşmek	paylaşma, üleşme ü. 55a/2	
ümîd	<i>Far.</i> umut, ümit ü.+ iğa 41a/1, 54b/10 ü.+ iğe 46b/5	
ün	ses ü.+ ini 8b/10	
üstād	<i>Ar.</i> öğretmen, üstat ü. 14b/5 ü.+ ı 14b/4 ü.+ ıdın 14a/8	
üstüh^vān	<i>Far.</i> kemik ü. 8b/7, 44b/8	
üstün	üst, üstte, yukarıda ü. 43b/11, 44a/2	
üz-	yüzmek ü.- üp 27b/1, 36b/10, 43b/3	
üze	üzerinde ü.+ side 21a/6, 34b/8, 35a/3, 39a/11, 47b/4	
üzük	yüzük	ve <i>Ar.</i> ve

v. 2b/4, 2b/5, 2b/6, 2b/7, 3a/1,
3a/7, 3a/11, 3b/5, 4a/6, 4a/7,
4a/8, 4a/9, 4a/10, 4a/11, 4b/1,
4b/2, 4b/3, 4b/4, 4b/5, 4b/7,
4b/8, 4b/9, 4b/10, 4b/11, 5a/1,
5a/2, 5a/3, 5a/4, 5a/5, 5a/6,
5a/7, 5a/8, 5a/9, 5a/10, 5a/11,
5b/1, 5b/2, 5b/3, 5b/4, 5b/5,
5b/6, 5b/7, 5b/8, 5b/9, 5b/10,
5b/11, 6a/1, 6a/2, 6a/3, 6a/4,
6a/5, 6a/6, 6a/7, 6a/8, 6a/9,
6a/10, 6a/11, 6b/1, 6b/2, 6b/3,
6b/4, 6b/5, 6b/6, 6b/7, 6b/8,
6b/9, 6b/10, 6b/11, 7a/1, 7a/2,
7a/3, 7a/4, 7a/6, 7a/7, 7a/8,
7a/9, 7a/10, 7a/11, 7b/2, 7b/3,
7b/4, 7b/5, 7b/6, 7b/7, 7b/8,
7b/9, 7b/10, 8a/1, 8a/2, 8a/3,
8a/4, 8a/5, 8a/6, 8a/8, 8a/10,
8a/11, 8b/1, 8b/2, 8b/3, 8b/4,
8b/5, 8b/6, 8b/7, 8b/9, 8b/10,
8b/11, 9a/2, 9a/3, 9a/5, 9a/6,
9a/8, 9a/9, 9a/10, 9a/11, 9b/1,
9b/2, 9b/3, 9b/4, 9b/5, 9b/6,
9b/8, 9b/9, 9b/10, 9b/11, 10a/1,
10a/2, 10a/3, 10a/4, 10a/5,
10a/6, 10a/7, 10a/8, 10a/9,
10a/10, 10a/11, 10b/1, 10b/2,
10b/3, 10b/5, 10b/6, 10b/7,
10b/8, 10b/9, 10b/10, 10b/11,
11a/1, 11a/2, 11a/3, 11a/4,
11a/5, 11a/6, 11a/8, 11a/9,
11a/10, 11b/1, 11b/2, 11b/3,
11b/5, 11b/6, 11b/8, 11b/10,
12a/1, 12a/2, 12a/3, 12b/3,
12b/4, 12b/5, 12b/6, 12b/7,
13a/2, 13a/3, 13a/4, 13a/5,
13a/6, 13a/7, 13a/9, 13b/1,
13b/5, 13b/9, 13b/10, 15b/11,
16a/3, 16a/4, 16a/5, 16a/6,
16a/7, 16a/8, 16a/10, 16a/11,
16b/1, 16b/2, 16b/3, 16b/4,
16b/9, 16b/10, 16b/11, 17a/4,
17a/5, 17a/7, 17a/8, 17b/4,
17b/7, 18a/2, 18a/7, 18a/9,
18b/1, 18b/2, 19a/3, 19a/5,
19a/9, 19a/10, 19b/1, 19b/7,
19b/8, 20a/2, 20a/8, 20b/4,
20b/5, 20b/11, 21a/5, 21a/11,
21b/2, 21b/8, 21b/9, 21b/10,
22a/2, 22a/5, 22a/6, 22a/7,
22a/8, 22a/9, 22a/11, 22b/1,
22b/5, 22b/6, 22b/10, 22b/11,
23a/1, 23a/2, 23a/3, 23a/4,
23a/6, 23a/7, 23a/9, 23a/11,
23b/2, 23b/3, 23b/4, 23b/5,
23b/7, 23b/8, 23b/9, 23b/10,
23b/11, 24a/3, 24a/4, 24a/5,
24a/7, 24a/10, 24a/11, 24b/2,
24b/3, 24b/7, 24b/8, 24b/9,
24b/10, 25a/2, 25a/3, 25a/5,
25a/6, 25a/7, 25a/8, 25a/9,
25b/1, 25b/3, 25b/4, 25b/7,
25b/8, 25b/9, 25b/10, 25b/11,
26a/1, 26a/2, 26a/4, 26a/6,
26a/7, 26a/9, 26a/11, 26b/1,

26b/2, 26b/3, 26b/5, 26b/6,
26b/7, 26b/8, 26b/11, 27a/1,
27a/2, 27a/3, 27a/4, 27a/5,
27a/6, 27a/9, 27a/10, 27b/4,
27b/5, 27b/7, 27b/9, 27b/10,
27b/11, 28a/2, 28a/4, 28a/5,
28a/6, 28a/7, 28a/9, 28a/11,
28b/2, 28b/4, 28b/5, 28b/6,
28b/7, 28b/8, 28b/9, 28b/11,
29a/1, 29a/2, 29a/3, 29a/4,
29a/5, 29a/6, 29a/7, 29a/8,
29a/9, 29a/10, 29b/3, 29b/4,
29b/5, 29b/7, 30a/1, 30a/2,
30a/3, 30a/4, 30a/5, 30a/6,
30a/7, 30a/8, 30a/9, 30b/2,
30b/3, 30b/4, 30b/5, 30b/6,
30b/8, 30b/9, 30b/10, 31a/1,
31a/2, 31a/3, 31a/4, 31a/5,
31a/6, 31a/7, 31a/8, 31a/10,
31a/11, 31b/2, 31b/3, 31b/4,
31b/5, 31b/7, 31b/8, 31b/9,
31b/11, 32a/2, 32a/3, 32a/4,
32a/5, 32a/6, 32a/7, 32a/9,
32a/10, 32a/11, 32b/2, 32b/3,
32b/4, 32b/5, 32b/6, 32b/7,
32b/8, 32b/9, 32b/11, 33a/3,
33a/4, 33a/5, 33a/10, 33a/11,
33b/1, 33b/2, 33b/3, 33b/4,
33b/5, 33b/7, 33b/8, 33b/10,
33b/11, 34a/2, 34a/3, 34a/5,
34a/6, 34a/7, 34a/9, 34b/1,
34b/2, 34b/3, 34b/5, 34b/6,
34b/10, 35a/3, 35a/5, 35a/6,

35a/7, 35a/9, 35a/10, 35a/11,
35b/1, 35b/2, 35b/3, 35b/5,
35b/6, 35b/8, 36a/2, 36a/3,
36a/4, 36a/5, 36a/6, 36a/7,
36a/8, 36a/10, 36a/11, 36b/1,
36b/2, 36b/3, 36b/4, 36b/5,
36b/7, 36b/8, 36b/9, 36b/10,
36b/11, 37a/1, 37a/4, 37a/5,
37a/6, 37a/8, 37a/9, 37a/10,
37a/11, 37b/1, 37b/3, 37b/4,
37b/5, 37b/6, 37b/7, 37b/8,
37b/9, 37b/11, 38a/1, 38a/2,
38a/3, 38a/5, 38a/6, 38a/8,
38a/9, 38a/10, 38b/1, 38b/2,
38b/3, 38b/4, 38b/5, 38b/6,
38b/9, 38b/10, 38b/11, 39a/1,
39a/2, 39a/5, 39a/8, 39a/9,
39a/10, 39a/11, 39b/1, 39b/2,
39b/3, 39b/4, 39b/9, 39b/10,
40a/1, 40a/2, 40a/3, 40a/4,
40a/7, 40a/8, 40b/4, 40b/5,
40b/6, 40b/7, 40b/8, 40b/9,
40b/10, 40b/11, 41a/1, 41a/2,
41a/3, 41a/7, 41a/10, 41a/11,
41b/1, 41b/2, 41b/4, 41b/5,
41b/6, 41b/7, 41b/8, 41b/9,
41b/10, 41b/11, 42a/1, 42a/2,
42a/3, 42a/4, 42a/5, 42a/6,
42a/8, 42a/9, 42a/10, 42a/11,
42b/2, 42b/3, 42b/4, 42b/5,
42b/6, 42b/7, 42b/8, 42b/9,
42b/10, 43a/2, 43a/3, 43a/4,
43a/6, 43a/7, 43a/8, 43a/9,

43a/10, 43a/11, 43b/1, 43b/3,
43b/5, 43b/6, 43b/7, 43b/8,
43b/9, 43b/10, 43b/11, 44a/3,
44a/4, 44a/7, 44a/10, 44a/11,
44b/1, 44b/2, 44b/3, 44b/4,
44b/5, 44b/6, 44b/7, 44b/8,
44b/9, 44b/10, 44b/11, 45a/1,
45a/2, 45a/5, 45a/6, 45a/7,
45a/8, 45a/9, 45a/10, 45a/11,
45b/1, 45b/2, 45b/3, 45b/4,
45b/6, 45b/8, 45b/9, 45b/10,
46a/1, 46a/2, 46a/8, 46a/11,
46b/2, 46b/5, 46b/7, 46b/8,
46b/9, 46b/10, 47a/1, 47a/3,
47a/4, 47a/6, 47a/8, 47a/10,
47b/1, 47b/4, 47b/8, 47b/10,
47b/11, 48a/1, 48a/2, 48a/3,
48a/5, 48a/6, 48a/8, 48a/9,
48a/10, 48a/11, 48b/1, 48b/2,
48b/3, 48b/4, 48b/5, 48b/9,
48b/10, 49a/5, 49a/6, 49a/7,
49a/9, 49a/10, 49a/11, 49b/1,
49b/2, 49b/4, 49b/5, 49b/6,
49b/7, 49b/8, 49b/10, 49b/11,
50a/4, 50a/5, 50a/6, 50a/9,
50a/11, 50b/1, 50b/3, 50b/5,
50b/8, 50b/10, 50b/11, 51a/1,
51a/2, 51a/5, 51a/6, 51a/7,
51a/8, 51a/9, 51a/11, 51b/2,
51b/3, 51b/5, 51b/6, 51b/9,
51b/10, 51b/11, 52a/1, 52a/2,
52a/3, 52a/6, 52a/8, 52a/9,
52a/10, 52b/1, 52b/3, 52b/4,

52b/5, 52b/7, 52b/9, 52b/10,
52b/11, 53a/1, 53a/2, 53a/3,
53a/4, 53a/5, 53a/6, 53b/1,
53b/3, 53b/4, 53b/5, 53b/8,
53b/9, 53b/10, 53b/11, 54a/1,
54a/2, 54a/3, 54a/4, 54a/5,
54a/6, 54a/8, 54a/9, 54a/10,
54a/11, 54b/1, 54b/5, 54b/7,
54b/11, 55a/1, 55a/2

vebā *Ar.* bulaşıcı, ateşli, öldürücü
hastalık

v. 25b/11, 26b/8, 29b/4
v. bolur 29a/5

vech *Ar.* sebep, neden; yön, yüz
v. 17a/7, 22b/9, 25a/7, 25b/2,
28b/10, 30a/3, 30b/8, 33b/7,
34a/4, 34a/11, 36a/1, 41a/2,
41b/4, 41b/6, 42a/1, 42a/9

v. bolur 22a/8
v.+ din 2b/3, 13a/2
v.+ dür 19b/7
v.+ leri 36a/1

vefāsız *Ar.* *vefā* + *T.* + *sız* vefası
olmayan, sevgisinde,
dostluğunda, sebat göstermeyen
(kimse)

v. 54a/10

vegerne *Far.* yoksa

v. 47a/6

velikin *Ar.* lakin, amma, fakat

v. 17b/11, 18a/5, 29b/11, 31a/8,
41a/4, 42a/5, 44a/6, 45b/10,
50a/10, 51b/1, 52b/4, 54b/4

veyā	<i>Ar. ve + Far. + yā</i> ya da, veya v. 22b/2, 23b/11, 24a/2	30a/8, 30a/9, 30b/3, 30b/4, 31b/4, 31b/11, 32b/2,
vezīr	<i>Ar.</i> Osmanlı Devleti'nde askeri ve idari yetkisi olan en yüksek rütbedeki devlet memuru v. 23b/10, 24a/5, 43a/3, 43a/6, 43b/10 v. bolur 24b/5 v.+ din 23a/9 v.+ i 23b/11	32b/4, 32b/11, 33b/2, 33b/4, 34a/7, 34b/2, 34b/6, 35b/2, 35b/5, 36a/11, 36b/9, 36b/10, 37a/10, 37b/3, 40a/2, 40a/3, 41a/5, 42a/4, 42a/5, 42a/6, 42b/6, 43a/5, 43a/6, 43a/11, 43b/3, 43b/10, 44a/3, 44a/4, 45a/3, 45a/8, 45b/1, 45b/4, 46a/8, 46a/9, 48a/9, 48b/3, 48b/5, 48b/9, 48b/10, 49a/5, 49b/2, 49b/8, 50a/4, 50a/6, 50b/10, 50b/11, 51a/1, 51a/5, 51b/3, 51b/10, 52a/1, 52a/2, 52a/3, 52a/10, 53a/4, 53a/6, 54b/11
vezīrlīk	<i>Ar. vezīr + T. + līk</i> vezir olma durumu v. 22b/10	
vilāyet	<i>Ar.</i> vilayet, il, ülke v. 19b/7 v.+ niḡ 22b/4	
vu	<i>Far.</i> ve v. 29b/4	
vücūd	<i>Ar.</i> mevcut olma, meydana gelme v.+ ḡa 16a/10, 17a/10	
Y		
ya	yay, ok atma aleti y.+ nı 8a/1	
yā	ya da, veya y. 2b/3, 2b/4, 2b/5, 4a/5, 11a/8, 11a/9, 13a/2, 13a/3, 14a/7, 19b/11, 20b/5, 21a/5, 23a/2, 23b/5, 23b/9, 23b/10, 23b/11, 24a/1, 24a/3, 24a/5, 25b/8, 25b/11, 26b/8, 26b/11, 27a/5, 27a/6, 27b/5, 27b/11, 28a/2, 28a/4, 28a/5, 28b/2, 30a/2,	yā...yā <i>Far.</i> ya...ya bağlacı y. 2b/4, 11a/8, 13a/3, 23a/3, 23b/10, 25b/8, 28a/4, 32b/4, 33b/2, 37a/10, 43a/6, 48a/9, 50b/10, 51a/5
yaba	yaban, yabani y. 9b/2	
yaçı	yay yapan, yaycı y.+ nı 10b/7	
yād	<i>Far.</i> anma, hatırlama y. kılduḡ 2b/2, 13a/1 y. kıılır 36a/2, 36a/9, 36b/2, 43a/4	
yaf-	kapatmak, örtmek y.- ıp 46a/10	
yafıl-	kapanmak, örtülmek	

	y.- ur 31b/4	39b/3, 40a/1, 40b/10, 40b/11,
yağ	yağ	42b/7, 45a/8, 47a/9, 48b/1,
	y. 36b/1	49a/6, 50a/11, 51a/7, 52b/9
	y.+ ını 5a/3	y.+ dur 36a/11
	y.+ nı 36a/11, 36b/2	y.+ ğa 31b/7
yağ-	yağmak	y.+ lar 26a/7, 26a/9
	y.- ip 25a/8, 26b/3, 26b/4	yaḥyā Hz. Yahya Peygamber
	y.- masa 25a/10	y. 19a/2
	y.- sa 25a/9	yaqa yaka, kıyı, uç, sınır
yağıl-	yağılmak	y.+ sıda 9a/1
	y.- ur 25a/9	y.+ sıga 28a/8
yağılaştıran	düşman olma	yağğan yağdığı
	y.+ nı 8a/3	y.+ nı 25a/11
yağılık	düşmanlık	yaqın yakın
	y. 23b/1, 51b/11	y. 28a/2, 38b/7
yağış	iyi, güzel	y. bolğan bolur 38a/7
	y. 23a/6, 26b/2, 26b/4, 28b/7,	y. bolğanı 17a/2
	30a/8, 31b/5, 34a/11, 34b/1,	y. bolur 27a/3, 29a/10
	35a/4, 35a/11, 35b/6, 36a/2,	yaqınlıq yakın olma durumu
	36a/3, 36a/7, 36a/9, 36b/1,	y. 37b/9
	40a/3, 43a/3, 45a/5, 47a/10,	ya'qūb Yakup Peygamber
	49b/6, 51a/2	y. 18b/6
	y. bolur 17b/4, 21b/8, 27a/10,	yāqūt Ar. yakut taşı
	31b/8, 34a/4, 36b/2, 36b/5,	y.+ nı 7a/10
	44a/6, 45a/8, 46a/5, 49a/3	yalan yalın, çıplak
	y. emes 26b/9, 52b/3	y. 38b/2
	y. emesdür 36b/6	y.+ nı 5a/9
	y.+ lar 21b/9	yalançı kıyafetsiz, çıplak krş.
yağışlık	iyilik	yalançı
	y. 22a/5, 27a/6, 32a/4, 32b/6,	y. 14b/8
	32b/9, 32b/10, 33a/1, 33a/4,	yalançı kıyafetsiz, çıplak krş.
	35a/6, 35b/3, 35b/7, 36b/1,	yalançı
	36b/11, 37b/3, 37b/5, 39b/1,	y. 15a/5, 48b/6

yalğan yalan	y.- ip 22a/2, 29b/3
y. 18b/9, 29b/7, 44a/11	y.- ur 33a/8
y.+ dın 2b/2, 13a/1	yana yine, tekrar
yalğançı yalancı	y. 4a/3, 4a/4, 9a/4, 14a/5,
y. 46a/6	27a/4, 28a/6, 29b/3, 30a/2,
yalğuz yalnız, tek, kimsesiz	31a/11, 31b/10, 32a/9, 46a/8,
y. bolsa 21b/8	52b/10
yalınla- alevlenmek, yanmak	yandur- yakmak, yandırmak
y.- p turgannı 20b/11	y.- up 29a/11
yaman kötü, fena	yanduruğ yanan, alevlenen
y. 20b/8, 21a/10, 29a/3, 29b/3,	y. 30b/4
36b/3, 39b/4, 39b/9, 45a/7,	ya'nî <i>Ar.</i> yani, 'demek oluyor ki'
51a/1, 53a/8, 54a/9	anlamlarında bir söz
y. bolur 45a/11	y. 3a/10, 4b/4, 7a/7, 8b/8, 9a/6,
y. èmes 49b/3	10a/8, 13b/5
y.+ dur 27a/8, 32b/7, 33a/1,	yañak ceviz
46a/10, 47b/6	y. 37a/5
yamanlığ kötülük, fenalık <i>krş.</i>	yañı yeni
yamanlıq	y. 7b/9, 30a/5
y.+ ığa 35b/1, 35b/6	yañıla- yenilemek
yamanlıq kötülük, fenalık <i>krş.</i>	y.- p 31b/6
yamanlığ	yār <i>Far.</i> dost, arkadaş
y. 25a/6, 47a/7, 50a/10	y. 42a/8, 42b/9
yamğur yağmur	y. bolup 41b/3
y. 16b/7, 25a/8, 25a/11, 45b/3,	y. bolur 43b/6, 53b/8
52a/9, 52b/4, 52b/11	y.+ ı 45a/9
y.+ nı 7b/4, 25a/6, 26b/6	y.+ largā 35a/1
yamğurluq yağmurluk, yağmur suyu	yara yara
için yapılan oluk	y. 6a/10, 29a/6
y.+ nı 35b/4	y.+ nı 44b/10
yan yan, huzur, ön	yara- yaramak, uygun olmak
y.+ ığa 21b/3	y.- mas 54a/10
yan- yanmak, tutuşmak	y.- sa 46a/5

y.- y turğan 51a/11	y. 7b/1, 11a/8, 40b/11
yaralık yaralı	yaylağ yayla
y. 42a/4	y.+ larını 51a/7
yarğuçı yaran, ikiye ayıran	y.+ nı 6b/5
y.+ nı 11a/2	yaz yaz mevsimi
yarımlıg yarım olma	y. 26a/10, 26a/11, 37a/3,
y.+ ıgıa 35a/9	51b/10
yaruq yarılmış, çatlamış	ye- yemek, karın doyurmak
y. 22b/3, 33b/4, 51b/9	y.- genige 45b/4
yasa- yapmak, oluşturmak, üretmek,	y.- genni 7a/7, 40a/5
düzenlemek	y.- megendin 40a/6
y. 10b/6	y.- p 20a/7, 26b/5, 29b/1, 29b/2,
y.- p 32b/11	34b/4, 42b/6, 43b/1, 45b/4,
yaşalıg süslü	45b/5, 45b/9, 48b/9, 51b/4,
y. 47b/1	51b/8, 52a/2, 52a/10, 52b/6,
yaşalıgı yapan, oluşturan, düzenleyen	53b/2, 54b/3
y.+ nı 11a/2	y.- r 18b/7, 29b/1, 43a/10
yaşanmağ bezenmek, süslenmek	y.- se 36b/4
y.+ ı 36a/8	yekene bir çeşit üst giyim
yaşavul yolların korunması ile görevli	y.+ ni 7b/2
kimse, yol muhafızı	yel yel, rüzgar
y. 24a/1, 43a/3, 43a/6, 43b/10	y. 6b/2, 50a/8
yaşmuq mercimek	yelfügüç yelpaze
y. 54b/5	y.+ ni 11b/8
y.+ nı 7a/1	yeñ- yenmek
yastuq yastık	y.- ip 21b/3, 40a/10
y. 47a/1	yer yer, mekan, bölge
y.+ nı 6a/3, 46b/11	y. 11b/2, 15b/9, 48b/8
yaş I genç, yeni	y.+ de 14b/8, 20b/9, 23a/11,
y. 37a/8, 37b/7, 37b/8	24a/7, 25b/11, 26a/2, 29b/5,
yaş II ot, yeşillik	30b/6, 34a/8, 36a/10, 38b/4,
y.+ nı 6b/11, 54a/11	43a/9, 43b/1, 50a/4, 53b/6,
yaşıl yeşil	55a/1

	y.+ deki 23a/10		sitem y. bolur 18a/1
	y.+ din 9a/4, 11b/7, 30a/1	yetim	Ar. yetim, öksüz
	y.+ ge 9a/4, 15b/4, 22a/3, 25a/7,		y. 29b/1
	28a/6, 30a/2, 30b/7, 44a/5,	yettinçi	yedinci
	47b/5		y. 4b/4, 30b/7
	y.+ ide 29b/9	yıfar	güzel koku
	y.+ ni 4b/4, 6a/4, 6a/8, 31a/4,		y.+ nı 5a/2
	48b/2	yığ-	yığmak, toplamak, bir araya
	y.+ niñ 29b/8, 34b/9		getirmek
yet-	yetmek, ulaşmak, erişmek		y.- ip 15a/7
	y.- er 3a/7, 13b/2, 19b/10,		y.- ur 32a/7
	20a/6, 21a/1, 22b/5, 22b/6,	yığaç	ağaç
	22b/8, 23a/9, 23a/10, 24b/10,		y. 46a/5
	25b/7, 26a/9, 27b/6, 28b/2,		y.+ ge 46a/4
	29b/1, 30b/1, 30b/9, 31a/7,		y.+ mı 40a/7, 40b/2
	32a/11, 32b/1, 32b/5, 33a/3,		y.+ nı 6a/2, 46a/4, 51b/1, 54a/8
	35b/7, 36b/9, 43a/6, 44b/7,	yığaççı	ağaççı, ahşap parçaları satan
	46b/5, 47b/8, 48a/7, 53b/2,		y.+ nı 10b/11
	54b/4, 54b/10	yıgıl-	yıgılmak, toplanmak
	y.- ip 16b/5, 20a/11, 21b/6		y.- ip turgan 15a/6
	y.- megey 17b/6		y.- ip turup 14b/10
	y.- mes 23a/10, 42b/1		y.- ur 26b/4, 31a/1
	y.- se 22b/7	yıgla-	ağlamak, gözyaşı dökmek
	y.- ür 23a/6, 26b/3, 28b/11,		y.- may 8a/10
	29a/3, 29a/5, 29b/3, 29b/6,	yıglağan	ağlayan, gözyaşı döken
	29b/8, 30a/6, 30b/6, 30b/11,		y.+ nı 8a/10, 9a/8
	31b/7, 32a/1, 32b/9, 32b/10,	yıkıl-	yıklamak, devrilmek, çökmek
	33a/1, 36b/7, 37a/11, 40a/6,		y.- ip 19b/11, 21a/8, 22a/3,
	40b/6, 41a/2, 41b/9, 42a/4,		28a/2, 31b/11, 33b/5
	42b/2, 43a/11, 45b/1, 45b/7,	yıkıt-	yere sermek, yıkmak
	47a/9, 48a/2, 49b/2, 50a/3,		y.- ip 26a/1
	51b/9, 53a/2, 53b/8	yıl	yıl, sene
yetgüçi	ulaşan, yetişen, yeten		y.+ da 16b/7

	y.+ nıñ 2b/1, 3a/4, 12b/8, 13a/9, 13a/10	yigirme üçünçi yirmi üçüncü y. 7a/4
yılan	yılan y.+ nı 9b/8, 10a/11, 10b/2	yigirme yettinçi yirmi yedinci y. 7b/6
yıpar	güzel koku. misk y.+ nı 36a/5	yigirminçi yirminci y. 6a/11, 49b/3
yıraq	uzak y. bolur 17b/1, 43a/8 y.+ dın 29b/8	yiñne iğne y. 7b/8
yırıñlıq	bir çeşit kaftan y. 7b/3	yiriñ irin y.+ ni 6b/1, 44b/10
yırtuq	yırtık, parçalanmış y. 46b/9	yiriñle- irin olmak, irinlenmek y.- p 49b/5
yif	ip, iplik y.+ ni 7b/6	yoğan kalın y. 7b/4, 8a/4, 44b/5
yig	iğ y.+ ni 7b/8	yoq yok y. 2b/7, 13a/5, 29a/9, 34a/10, 40b/5 y. bolur 26a/3 y. êken 15b/1 y.+ dur 17b/8
yigirme altınçi	yirmi altıncı y. 7b/1	yoqal- yok olmak y.- ur 42a/7
yigirme beşinçi	yirmi beşinci y. 7a/10	yoqsız yoksul y. 16b/6
yigirme birinçi	yirmi birinci y. 51a/3, 6b/4	yoqsuz yoksul y. bolsa 30b/1
yigirme ikkinçi	yirmi ikinci y. 7a/3	yol yol y. 9a/1, 17b/8, 28b/5 y.+ da 32b/1 y.+ dur 21a/8 y.+ larnı 32a/8 y.+ nı 4b/7 y.+ nıñ 32b/3
yigirme sekkizinçi	yirmi sekizinci y. 7b/9	
yigirme toqkuzunçi	yirmi dokuzuncu y. 7b/11	
yigirme tört	yirmi dört y. 28b/9	
yigirme törtinçi	yirmi dördüncü y. 7a/5	

yol- yolmak, çekip koparmak
y.- up 36b/9, 43b/4, 51a/5

yolbars kaplan
y. 7a/9
y.+ nı 9b/10

yoluğluğ yolunmuş, koparılmış
y. 36b/9, 54a/7

yortқан yorgan
y. 8b/1
y.+ ğa 46b/8
y.+ nı 6a/2, 46b/5, 46b/6, 46b/8

yota bel kemiği
y.+ nı 5b/6

yu- yıkamak
y.- p 38a/2

yuққarı yukarı, üst
y. 22b/3, 24a/9, 31a/2, 31b/9,
33b/11, 44b/6
y. bolup 31b/6, 33a/3
y. bolur 23a/5, 27b/10, 27b/6,
33a/6, 33b/1, 38a/5, 38b/10,
44b/11, 50a/9

yulduz yıldız
y.+ larını 4a/10, 23b/1, 23b/3,
23b/6
y.+ nı 23b/6, 23b/7, 23b/10,
24a/1, 24a/2, 24a/4

yumalan- yuvarlanmak
y.- ip 31a/3

yumşaq yumuşak
y. 6a/3, 47a/8

yūnus Yunus Peygamber
y. 19a/4

yūsuf Yusuf Peygamber
y. 18b/8, 47b/8

yut- yutmak
y.- up 48b/8

yutқан yuttuğu
y.+ nı 11b/2

yügen yular, dizgin
y. 10b/6
y.+ ni 8a/5

yüñ yün
y.+ ni 8a/8, 9a/11

yürü- yürümek
y.- p 20a/9, 28a/8, 31a/9,
31b/10, 32b/1, 38b/7, 54b/8
y.- r 52a/4

yürek kalp
y.+ ini 42b/6
y.+ ni 42b/4

yüz 1. yüz, çehre
y.+ i 16b/10
y.+ ide 14b/2, 18b/8
y.+ ini 38a/1
2. yer yüzü, yüzey
y.+ iñe 15b/9

Z

zafer Ar. maksada ulaşma, başarma;
üstün gelme, yenme
z. 17a/7

za‘ferān Ar. safran
z.+ nı 5a/3, 36b/4

zāhid Ar. zahit, dinin emirlerini yerine
getirip, yasaklarından sakınan
kişi

- z. 45a/6
z. bolur 53a/9
z.+ lerga 16a/5
- zāhir** *Ar.* görünen, belli, açık, ortada
z. bolur 3a/7, 3a/8, 13b/1, 13b/3,
19b/10, 20a/2, 32a/3
- zāhirlıg** *Ar.* zāhir + *T.* + lıg parlaklık
z.+ ı 48b/6
- zahımlık** *Far.* zahım + *T.* + lık yaralı
z. 46a/2
- zanbağı** *Ar.* zambak nakışı işlenmiş;
süslü kaftan
z. 7b/3
- zarar** *Ar.* zarar, ziyan, kayıp
z. 19a/4
z. bolgan 19a/8
- zārī** *Far.* ağlayıp sızlama
z. 21a/5
- zekāt** *Ar.* zekat, İslam dininin beş
şartından biri
z. 5a/10, 39b/1
z.+ nı 29a/3
- zeker** *Ar.* erkeklik organı
z.+ ide 49a/10
z.+ ni 5b/9, 44b/4, 44b/5
- zekeriyā** Zekeriya Peygamber
z. 18b/11
- zekerlig** *Ar.* zeker + *T.* + lik erkeklik
organı olan
z. 50b/9
- zекersiz** *Ar.* zeker + *T.* + siz erkeklik
organı olmayan
z. 50b/10
- zemistān** *Far.* kış mevsimi
z.+ da 51b/10
- zemzem** *Ar.* Kabe yanındaki meşhur
kuyudan çıkan kutsal su
āb-ı z.+ ni 39a/6
cāh-ı z.+ ni 5a/9
- zencir** *Far.* birbirine geçmiş madeni
halkalardan meydana gelen bağ
z.+ ni 7b/7
- zer-beft** *Far.* sırmalı (kumaş)
z. 6a/3, 47a/4
- zer-dār** *Far.* altın sahip olan, zengin
z. 27a/9, 27b/4, 40b/7, 44b/6,
45b/1, 45b/8, 53b/1, 53b/5,
54a/3
z. bolur 16a/11, 16b/6, 20a/8,
28a/11, 28b/4, 28b/8, 30b/2,
50a/1, 52a/5, 53a/2
z.+ larıga 47a/7
- zer-dārçılık** < *Far.* zer-dār + *T.* + çılık
bolluk, zenginlik
z. 54a/5
- zerdārlik** < *Far.* zer-dār + *T.* + lık
zenginlik
z. 40b/9
- zevāl** *Ar.* yok olma, zail olma, ortadan
kalkma
z. 20b/6
- zeytūn** *Ar.* zeytin
z. 51b/5
z.+ nı 6b/6

zindān <i>Far.</i> içine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer z.+ da 47b/8 z.+ nı 7b/7, 8b/1, 8b/2	39a/3, 39a/5, 49b/7, 52b/1, 53a/7, 53a/11
zirā‘at <i>Ar.</i> ziraat, tarım z. kılıp 54b/8 z.+ nı 7a/1, 54b/6 z.+ nın 54b/7	ziyān <i>Far.</i> zarar, kayıp z. 33a/9, 46a/2, 48a/2, 49b/2 z. bolur 33b/6, 46b/9, 53a/3 z. kılmas 52b/4 z. kılmasa 22b/4 z.+ ı 34a/10
ziyāde <i>Ar.</i> çok, fazla, bol z. 41b/6, 44b/11 z. bolup 22b/7, 23a/8, 48b/7 z. bolur 17b/2, 23a/4, 33a/9, 33b/4, 33b/11, 34b/9, 38b/11,	zūlm <i>Ar.</i> eziyet, zulüm, cefa z. 23a/1 zūhal <i>Ar.</i> Satürn z. 23b/7 zūhre <i>Ar.</i> Venüs z. 24a/2

KAYNAKÇA

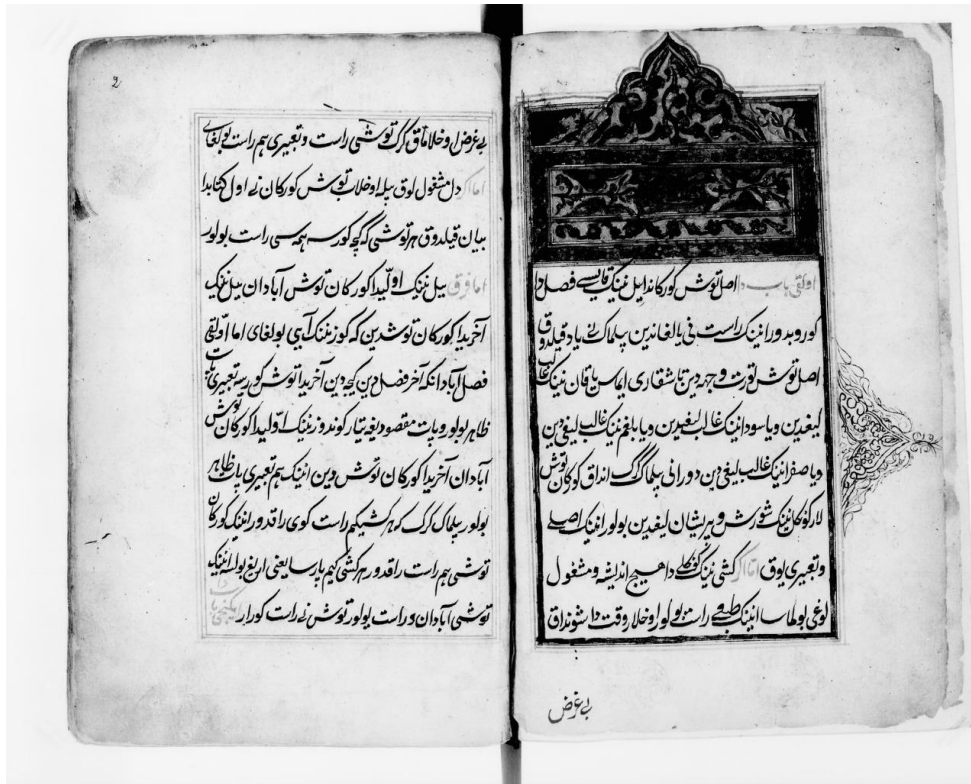
- Ameda, M. (2018). *Ta'birnâme-i Muhyiddin 'Arabi Kıddise Sirruhu'l-Te'âlâ (1.-25. Sayfalar) (Transkripsiyon-Dizin)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Argunşah, M. (2014). *Çağatay Türkçesi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Atalay, B. (1999): *Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi, I-III*: Ankara: TDK Yayınları.
- Ayverdi, İ. (2005). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük I-II-III*. İstanbul: Kubbealtı Yayınları.
- Balaban, A. (2011). *Muhammed İbni Hasan İbni Aliyyi'l-Hüseyn'in Tabirnamesi (Metin, Sözlük, Dil inceleme)*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bars, M. E. (2015). *Türk Kültüründe Rüya ve Battal Gazi Destanı'nda İşlevleri*. International Journal of Language Academy.
- Baştürk, Ş. (2008). *Tüş Tabirnamesi (İnceleme-Metin-İndeks)*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bilgin, Altun, D. (2019). *Muhammed Bin Mustafa Tarafından İstinsah Edilen Tabirname (IA-37A): İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bloch, E. (1933). *Catalogue des Manuscrits Turcs de la Bibliotheque Nationale*. Cilt II. s. 127. Paris: Bibliothèque Nationale.
- Boltabayev, S. (2017). *Çağatayca Mevâhib-i Aliyye (Tefsir-i Hüseyini) Tercümesi (183b-308b Giriş-Gramer-Metin-Dizin)*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Büyükşekerci, A. (2019). *Şeyh Ali'ye Ait Bir Tabirname*. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Eser Çalışması.
- Clauson, S.G. (1972). *An Etymological Dictionary Of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford: The Clarendon Press.
- Çelebi, İ. (2008). "Rüya", *İslam Ansiklopedisi*. C.35 s.306-309. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırma Merkezi.
- Demirci, Temiz, S. (2019). *Muhammed Bin Mustafa Tarafından İstinsah Edilen Tabirname (37B-82A): İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

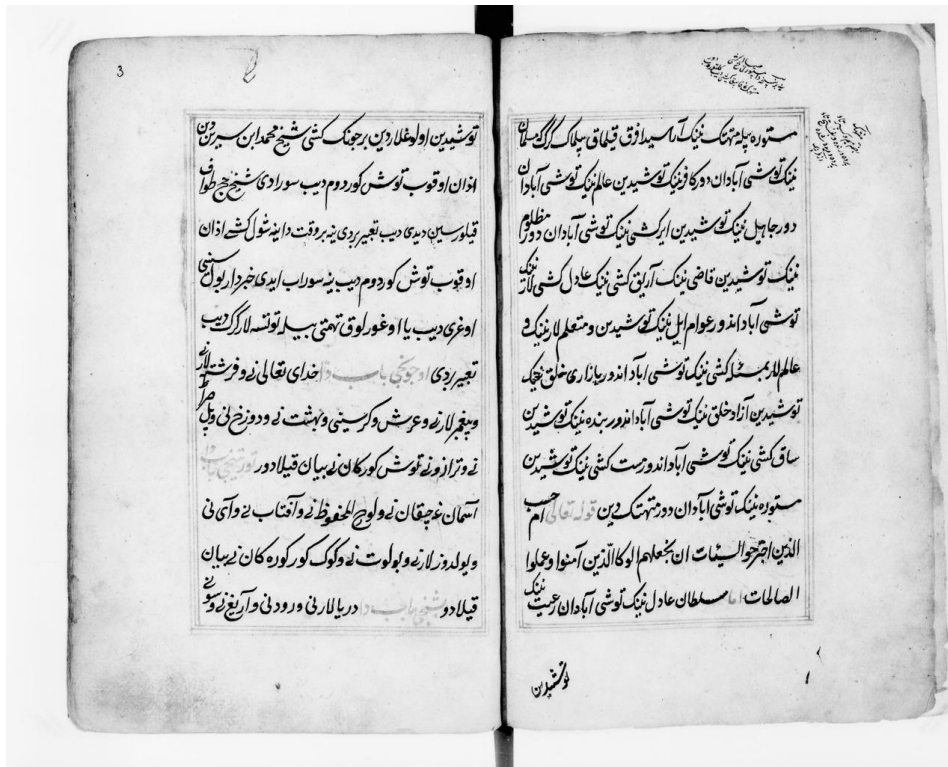
- Devellioğlu, F. (1997). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*. Ankara: Aydın Kitapevi.
- Eckmann, J. (2011). *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*. (Sertkaya, O. F. Yayına Hazırlayan). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eckmann, J. (2005). *Çağatayca El Kitabı*. (Karaağaç, G. Çev.). Akçağ Yayınları.
- Elbir, B. ve Uludüz, E. O. (2019). *İbni Sirin'den Yapılan Rüya Tabirnameleri ve Tercüme Üzerine*. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 23. s. 461-477. İstanbul.
- Eraslan, K. (1999). *Mevlâna Sekkâkî Divanı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Erdoğan, A. (1993). *Türkçe Rüya Tabirnameleri ve İbn-i Sîrîn'den Tercüme Edilen Bir Tabirname*. Marmara Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ergin, M. (2000). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gökyay, O.Ş. ve Coşkun, V.S. (2010) “*Tabirname*” *İslam Ansiklopedisi*. C. 39. s. 331-333. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırma Merkezi.
- Günay, U. (1986). *Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kaçalin, M.S. (2011). *Niyâzî Nevâyî'nin Sözleri Ve Çağatayca Tanıklar El-Luğātu'n-Nevâ'iyye Ve'l-İstîşhādātu'l-Cağatâ'iyye Giriş-metin-dizinler-tıpkıbası*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, Ankara: TDK Yayınları.
- Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meâli*. (2004). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Levend, A. S. (1988). *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, C.1.
- Necip, E. N. (2008). *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*. (Kurban, İ. Çev.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ögel, B. (1995). *Türk Mitolojisi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. C.2.
- Öger, A. (2019). “Çağatayca Yazılmış Bir Rüya Tabiri Üzerine”. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*. 7 (17), s. 502-521.
- Özdamar, Ö. (2019). *Doğu Türkçesi İle Yazılmış Bir Kitab-ı Ta'bir-name: Dil İncelemesi-Metin-Türkiye Türkçesine Aktarım-Dizin*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Özgül, M. K. (1989). *Türk Edebiyatında Siyasi Rüyalarda*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Radloff, W.W. (1960). *Versuch Eines Wörterbuches Der Türk-Dialecte*. 1-4, Mouton Co., Gravenhage.
- Radlov, V.V. (1963). *Opit Slovarya Tyurkskih Nareçiy-Versuch Eines Wörterbuches der Türk-Dialecte*. 4 cilt, Proizvodstvenno-izdatel'skiy kombinat VINITI, Moskva.
- Rahimi, F. (2021). *Ferağî'nin Çağatay Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Seyyar, A. ve Aydar, H. (2015). *Günümüze Işık Tutan Peygamber Ve Sahabe Rüyalarda*, İstanbul: Nesil Yayınları.
- Sönmez, A. S. (2009). *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Bir Tabirname (İnceleme–Metin–Dizin)*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Steingass, F. (2005). *A Comprehensive Persian-English Dictionary Including The Arabic Words and Phrases to be met with in Persian Laterature*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Tören, H. (1997). “Tabir-name”. *Türkiyat Mecmuası*, 20 (0), 415-452.
- Türkçe Sözlük*. (2005). Ankara: TDK Yayınları.
- Ünlü, S. (2013). *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*. EğitimYayınevi.
- Üşenmez, E., Boltabayev, S., Tuğlacı, G. (2016). *Özbekçe-Türkçe Sözlük*. İstanbul.

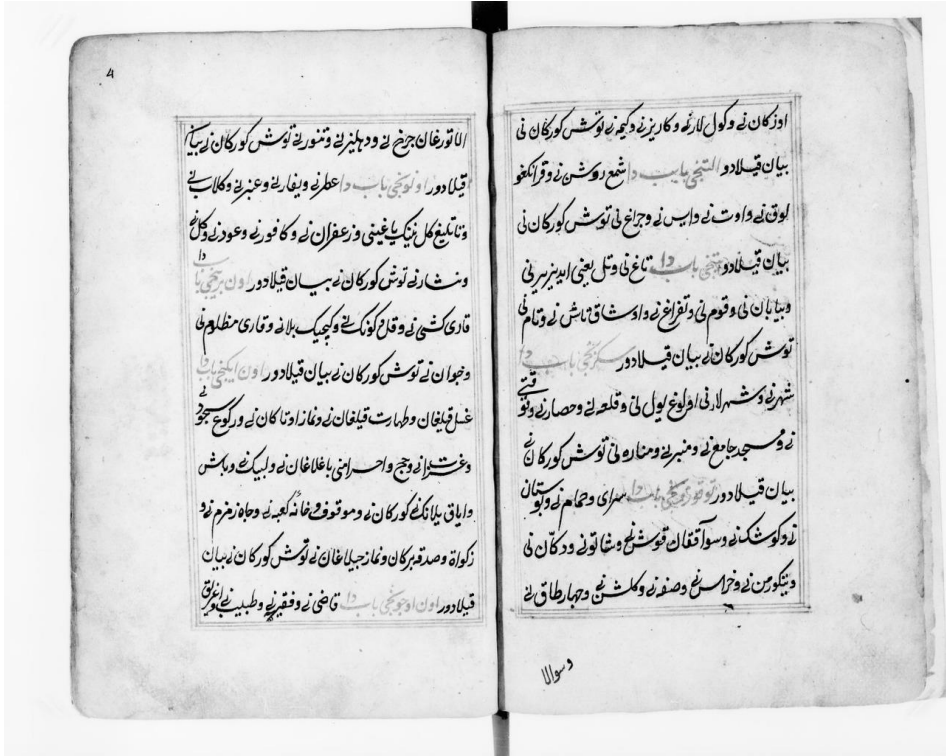
EKLER (TIPIKIBASIM)

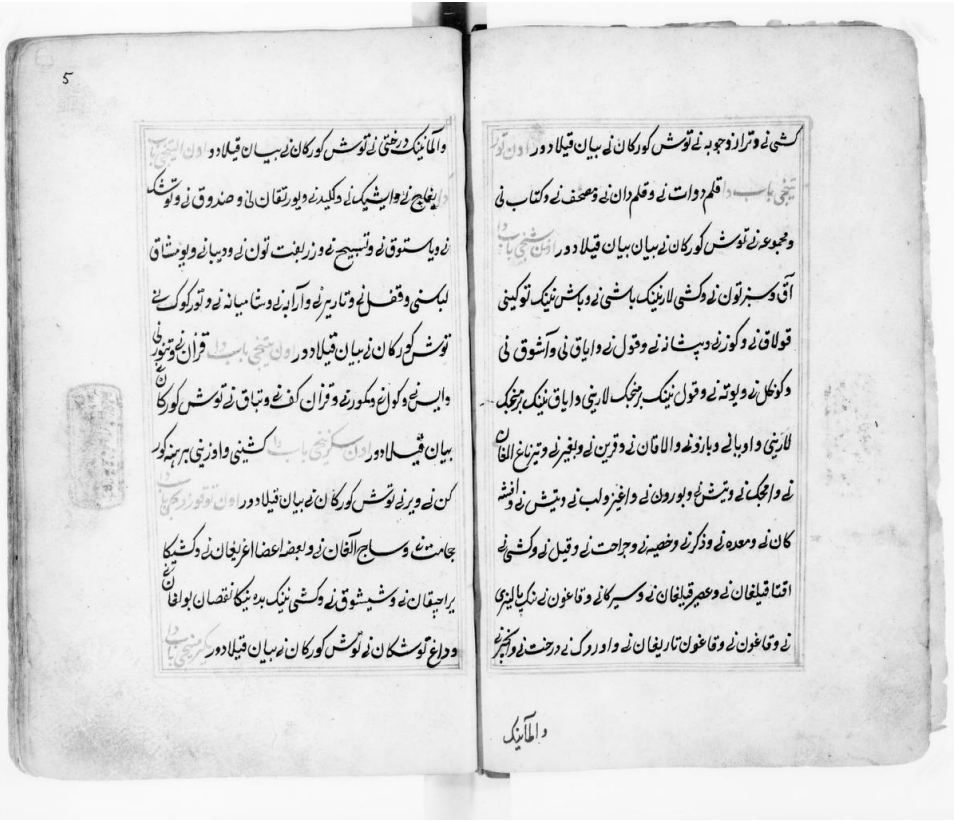
2b-3a

3b-4a

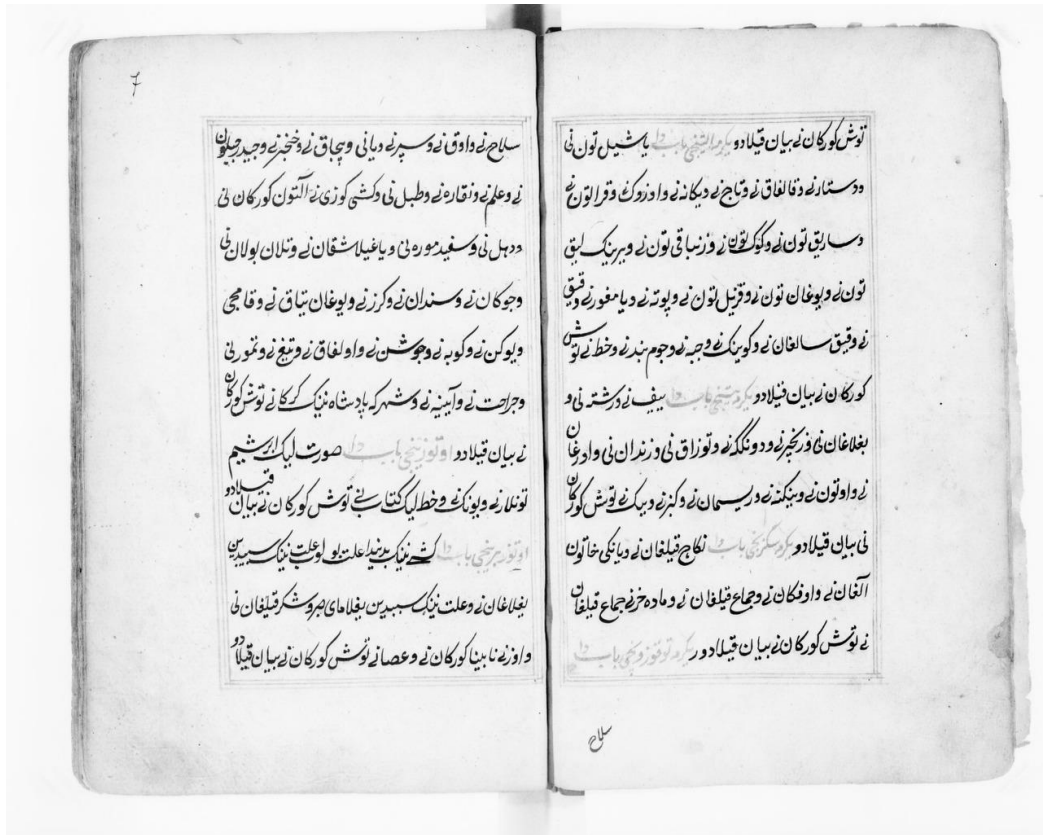
4b-5a

5b-6a

6b-7a

7b-8a

او تو کورکینجی باسٹ یورغان وچلانی و قنفخ و اشکارہ زندان نی
 و پیمان زندان نے او لوک تہلکان نے و کفن نہ و کھل جہان نی
 و کوروستنا نذر باغان نی داو لوم نی تو شس کوکان نے بیان قیلا
 او تو کورکینجی باسٹ یورغی باغان نے و کشی اولتوکان نے و ماچی
 اورغان نے و تیاقی سو قمان نے و درہ اورغان نے و قول فوت
 کسان نے و درافرا آستان نے و قول فوت نین بر سنجی لایج
 کسان نے و بران نیکل فریق لاریجی داو ستخان نے تو شس کوکان
 نے بیان قیلا دور او تو کورکینجی باسٹ مشغل یعنی ہم نغیا لایج
 آواز نی و غلغہ سستی و سوزای جانغان نے و دف جانغان نے
 و خلق نیک اونی نے ایشیکان نے داو سول قیلاغان نے و شطرنج
 او بیباغان نے و زداو بیباغان نے و کورک نے و منج نے تو شس کوکان

نی بیان

8b-9a

و کیکا اولتوغان نی و قورچی اریق قیلاغان نے تو شس کوکان نے بیان
 قیلا دور قورچی باسٹ یاقینازی و ایچہ طعام نے و کیکے طباک
 و کامیش نے تو شس کوکان نے بیان قیلا دور قورچی باسٹ
 او بیجیکان نی و او بیجیک شستی و بر سستی و سوزی و سوزی
 و سوزی و آروق او بیجی تو شس کوکان نے بیان قیلا دور
 قورچی باسٹ یورکان نے و فیلیک نے و کاکامیش نیکان نی و
 آرابک اولتوغان نے تو شس کوکان نے بیان قیلا دور قورچی باسٹ
 یورکان نے و سوجقان نے و تو شقان نے و مو شوکان نے ملان نی
 آزد ہانے و کورنے داورما کپان نے و جیان نے و بونی تو شس کوکان
 بیان قیلا دور قورچی باسٹ شہر بل اوروشقان نے و یولبارس
 و کور کوکان نے و یوزنے و ایچہ و کفتارے و یورینی و لوکی نے و شغان

نی بیان

9b-10a

ÖZGEÇMİŞ

Eda TABAK. İlköğretime Karabük Anayasa ilköğretim okulunda başladı. 2010 yılında Eskipazar Seyhan Cengiz Turhan Anadolu Lisesine başladı. 2016 yılında Karabük Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans eğitimine başladı. 2020 yılında Karabük Üniversitesinden mezun oldu. Mezun olduktan sonra 2020 yılında Karabük Üniversitesinde Eski Türk Dili alanında yüksek lisans eğitimine başladı. 2021 yılında Dr. Öğretim Üyesi Saidbek Boltabayev'in danışmanlığında Çağatayca Rüya Tabirnamesi (2b – 54b: İnceleme – Metin – Aktarma – Dizin) başlıklı yüksek lisans tezini hazırlamaya başladı.